

महर्षिपाणिनिप्रणीतः

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

प्रकृतरणानिदृशत्समन्वितः

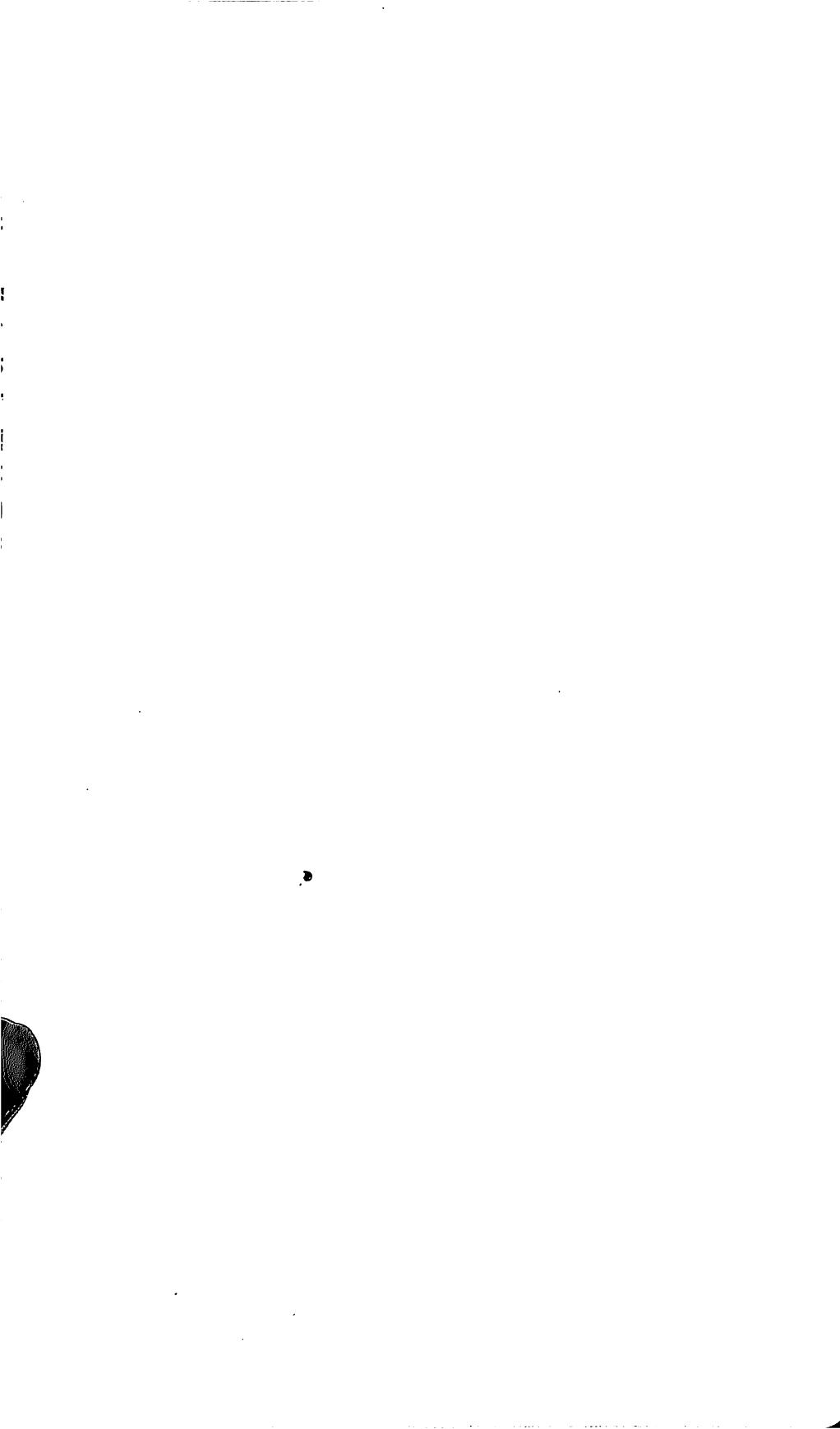
पुष्पा दीक्षित्

ग्रन्थमिमधिकृत्य किञ्चित्

न भस्यादित्यं परितो ग्रहा इव बम्ब्रमीति
 निखिलो वैदिको लौकिकश्च शब्दराशिः
 पाणिन्यव्याध्यार्थीं परितः। भगवता पाणिनिना
 महति समाधियोग आस्थायास्य निखिल-
 शब्दराशेः प्रत्यक्षमेककालावच्छेदेन कृतमत एव
 तत्र न किमपि रिष्टति। अत्राष्टस्वध्यायेषु
 विभक्तानि सूत्राणि शब्दस्यान्तः प्रविश्य, प्रकृतिं
 प्रत्ययं च विभज्य, तत्रत्यं सर्वं प्रकाशयन्ति। एतत्
 सर्वमद्भुतमिव यद् भगवता पाणिनिना शब्दानां
 सिद्ध्यर्थं शब्दा नोक्ता अपितु तत्रत्यान्
 लोपागमवर्णविकारान् मनस्याकलयैककस्य
 कार्यस्य कृते सूत्राणि प्रोक्तानि। तानि च
 सूत्राण्यधिकारेषु प्रकरणेषु च निबद्धानि सन्ति।
 एकैकस्मिन् प्रकरण एकैकं कार्यं निःशेषीक्रियते,
 येन तद्विषयविचिकित्साव्यपोहो जायते। सन्ति
 चैतानि प्रकरणान्यष्टाध्याय्यां तिलतण्डुलवद्
 विभक्तानि, येषां विज्ञानेन शब्दसाक्षात्कारो
 भवति। महता देवेन सायुज्यमप्यनेनैवाधिगम्यते।
 अधिकाराणां, प्रकरणानां च विज्ञानं विहायाष्टा-
 ध्यायीसूत्रपाठोऽपि निगदेनैव शब्दमानः कामान्
 दोग्धुं नालं भवति, का कथा पुनरष्टाध्यायीं विना
 प्रक्रियाग्रन्थेषु कृतस्यान्धयत्वस्य।

सर्वेषां शास्त्राणां मुखं व्याकरणम्। तस्माच्च
 बिभेति लोकः प्रक्रियाकाठिन्यात्। अतो
 मयाष्टाध्याय्याः स्वतः प्रकाशितः पन्थाः
 प्रकरणानां विभाजनं प्रदर्श्य सर्वदृग्गोचरीकृतः।
 पाणिनेरिदं महत्सुविहितं सामान्यविशेष-
 वल्लक्षणमाश्रित्य विश्वस्य कापि भाषा व्याकर्तुं
 शक्यते अतः सर्ववेदपारिषदं हीदं शास्त्रम्।
 अष्टाध्याय्याः सर्वविषयप्रकाशनायाथ च पाणिने:
 प्रक्रियाविज्ञानावगमाय प्रकरणिर्देशसमन्वितो-
 ऽयमष्टाध्यायीसूत्रपाठो ज्ञानप्रदीपो भविष्यति
 शब्दान् व्याचिकीर्षूणाम्।

महर्षिपाणिनिप्रणीतः

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

प्रकरणनिर्देशसमन्वितः

पुष्पा दीक्षित

ज्ञानभारती पब्लिकेशन्स
दिल्ली भारत

प्रथम संस्करण : 2009

© सम्पादक

ISBN : 978-81-90

मूल्य : 150.00

ज्ञानभारती पब्लिकेशन्स

(प्राच्यविद्या-प्रकाशक एवं पुस्तक-विक्रेता)

25/73, शक्तिनगर, दिल्ली-110007

दूरभाष : 23848485, 09350884227

लेज़र याइप सैटिंग :

एस० के० ग्राफिक्स, दिल्ली-84

मुद्रक : बालाजी ऑफसेट, दिल्ली

AŚTĀDHYĀYĪ SŪTRAPĀTHAH
of Maharsi Pāṇini
with Prakaraṇanirdeśa

By
Pushpa Dikshit

GYANBHARATI PUBLICATION
DELHI **INDIA**

First Edition : 2009

© Editor

ISBN : 978-81-907828-1-4

Rs. : 150.00

Published by :

Gyanbharati Publications

(Oriental Publishers & Booksellers)

25/73, Shakti Nagar, Delhi-110007 (India)

Ph. : 23848485, 09350884227

Laser Type Setting :
S.K. Graphics, Delhi

Printed at : Balaji Offset, Delhi

समर्पणम्

आचार्य-डॉ०राधावल्लभत्रिपाठी

विविधविद्याविद्योतितान्तःकरणेभ्यः साहित्याकाशे प्रसृतयशोवितानेभ्यः
शास्त्रविचक्षणैरनारं परिगृहीतेभ्यो नाट्यशास्त्रतत्त्वज्ञेभ्यो
राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य कुलपतिपदमलङ्कुर्वाणेभ्यो
उन्जकल्पेभ्य आचार्य-डॉ०राधावल्लभत्रिपाठिभ्यः
कृतिमिमां सादरं समर्पयति

दीक्षितपुष्पा

शुभाशंसा

पाणिनीयव्याकरणमष्टाध्यायीनाम्ना प्रथितं जगतीतले । यन्त्रेण यथा बहूनि वस्तूनि निर्मातुं शक्यन्ते, तथैवाष्टाध्यायीसूत्रसाहाय्येन सर्वे लौकिका, वैदिकाश्च संस्कृतशब्दा यान्त्रिकरीत्या व्युत्पादयितुं शक्यन्ते । पाणिनिकाले संस्कृतभाषा लोकभाषासीत् । पतञ्जलिसमये शिष्टभाषात्वेन व्यवहृतेयं भाषा । तस्याः समग्रपरिज्ञानायाबाल्यादेवाष्टाध्यायीपाठो भवेत् । तदनन्तरं छात्राः सवार्तिकं महाभाष्यमधीत्य कौशलमधिगच्छेयुः । यतः सूत्रेष्वेव सूत्रार्थो निहितः । स च छात्रैः सूत्रैरेव बोधनीयः । अष्टाध्यायीपाठाभावादेवानुवृत्तिविषये सर्वथाऽनभिज्ञाः एव प्रायेण दरीदृश्यन्ते ।

शब्दसाधनावस्थायां प्रयुज्यमाना गुण-वुच्चि-हस्त-दीर्घ-लोप-षत्व-ण्टव-डित्व-कित्व-इट्-परस्मैपद-आत्मनेपद-कारक-विभक्ति-समास-संहिता-नुमागम-नलोपेत्यादयो विधयोऽष्टाध्यायाणां प्रकरणेषु समवेतरूपेण सुसज्जिता वर्तन्ते, किन्तव्यधुनोपलभ्यमानेष्वष्टा-ध्यायीपाठेष्वेतेषां प्रकरणानां निर्देशो न वर्तते । केवलं मूलमात्रं समुपलभ्यते । अतः पाठवेलायामेषां झटिति परिज्ञानं न जायते । एतदर्थं डॉ. पुष्टादीक्षितमहोदयाभिरेकोऽभिनवः प्रयासो विहितः । सर्वथैकां नूतनां परिकल्पनां मनसि निधायाष्टाध्यायाः प्रकरणनिर्देश-समन्वितः पाठः सम्पादितः । येन पाठेन सहैव प्रकरणानामपि ज्ञानं भवेद् ।

अत्र सूत्रपाठस्यादौ सूत्राणां विभागोऽपि महता कौशलेन कृतः । संज्ञा-परिभाषा-ऽतिदेशाधिकाराः पृथक्कृत्य प्रदर्शिताः । अवशिष्टविषयस्य निर्देशः प्रकरणनिर्देशपूर्वकं कृतः । अनुक्रमणी च द्विविधा व्यवस्थिता - विषयानुक्रमणाथ चाष्टाध्यायीप्रकरणानुक्रमेण । एतादृशं कार्यमद्यावधि न केनापि कृतमिति सर्वथा प्रशंसार्हो यत्नः पुष्टादीक्षितमहोदयानाम् । ग्रन्थस्यास्य प्रकाशनेन व्याकरणाध्येतृणां महानुपकारो भविष्यतीति न सन्देहः ।

राष्ट्रपतिसम्मानेन विभूषिता डॉ. श्रीमतीपुष्टादीक्षितमहोदया 'अष्टाध्यायी-सहजबोध' नाम्ना चतुरो ग्रन्थानथ चार्धधातुकप्रत्ययानामिडागमव्यवस्थेत्यादीन् ग्रन्थान् विरचय्य देवीप्यमानां कीर्तिं स्थापितवती । तासां नवीनतमा चिन्तनधारा सर्वथानुपमा-भिनन्दनीया च । ताभिः प्रणीतोऽयं व्याकरणग्रन्थो विश्वविश्रुतो भवतिविति प्रार्थये-ऽहमनाथनाथस्य नीलाचलनाथस्य सर्वविद्योद्भावकस्य श्रीजगन्नाथस्य चरणकमलयोः -

प्रो. किशोरचन्द्रपाठी:

आचार्योऽध्यक्षश्च व्याकरणविभागे

श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालये, उत्कलप्रदेशे ।

अवश्यवत्तव्यम्

बहूनि व्याकरणतन्त्राणि प्रोक्तानि बहुभिर्महर्षिभर्भगवतः पाणिने: प्रागपि, किन्तु तत्र न विद्यते साङ्गत्वम् । सूत्रपाठो, धातुपाठो, गणपाठ, उणादिपाठो लिङ्गानुशासनञ्चेति मिलित्वा पञ्चाङ्गं भवति व्याकरणम् । तच्चास्ति पाणिनीये । अथ च वैदिकशब्दानामनुशासनाद् वेदाङ्गत्वमपि । अतश्च प्राचीनेषु सकलेषु व्याकरणशास्त्रेषु पाणिनीयं व्याकरणं प्राधान्यं भजते । द्वादशशताब्द्याः प्राङ् नैकोऽपि प्रक्रियाग्रन्थं आसीत् । तदा शास्त्राणां, महाकाव्यानां च प्रणेतारोऽपि पाणिन्यादीनामाचार्याणां ग्रन्थकर्मणैव व्याकरणमधीत्यापारशब्दशास्त्रपारं जग्मुः ।

प्रक्रियाग्रन्थानां प्रणेतारोऽष्टाध्यार्थीं पुरस्कृत्याष्टाध्यायीसाधनायैव प्रक्रियाग्रन्थान् विरचयामासुः । अतश्च लिखितवन्तो भट्टोजिदीक्षितमहाभागाः सिद्धान्तकौमुद्या लौकिक-भागस्यान्ते -

इत्थं लौकिकशब्दानां दिङ्मात्रमिह दर्शितम् ।

विस्तरस्तु यथाशास्त्रं द्रष्टव्यं शब्दकौस्तुभे ॥

सर्वथा सत्यमिदं वचनं, यतः प्रक्रियाग्रन्थेषु सूत्रस्य तावानेवार्थः प्रकाशमेति यावतेष्टप्रयोगसिद्धिः संजायते । अवशिष्टार्थस्तु बुद्धिगम्य एवावसीयते ।

अतश्च यथाष्टाध्यार्थीं पुरस्कृत्य प्रक्रियाग्रन्था विरचितास्तथैवाष्टाध्यार्थीं पुरस्कृत्यैव तेऽध्येतव्या अपि । किन्तु प्रक्रियाग्रन्थानामवतारानन्तरं राष्ट्रेऽस्मिन्नपूर्वः कोऽपि क्रमः प्रादुरभूत्, यत्र पाणिन्यष्टाध्यायीमनवलोक्यैव सर्वं पाणिनीयशास्त्रमधीयते । अत्रैकैकं प्रयोगं पुरस्कृत्य तत्साधनाय सर्वाणि सूत्राण्युपस्थाप्यन्ते, बहुभिश्च तैः सूत्रैरेक एव प्रयोगः साध्यते । तान्येव सूत्राणि यद्यष्टाध्यार्थीं विज्ञाय पठ्येरन्, तदा तैरेव सूत्रैरनन्तः शब्दराशिः साध्यितुं शक्येत । अतश्च पुना राष्ट्रेऽस्मिन्नष्टाध्यायीसूत्रपाठेन पदं न्यायापि ।

दुश्चरतपसा भगवान् पाणिनिर्खिललौकिकवैदिकशब्दराशेः प्रत्यक्षमेककाला-वच्छेदेन कृत्वा प्रकृत्यादिविभागकल्पनया सामान्यविशेषवता लक्षणेनापूर्वमिदं शास्त्रं कृत्वान्, येनाखिला लौकिका, वैदिकाश्च शब्दा अल्पीयसा कालेन सिध्यन्ति ।

अष्टाध्यायीविषयास्त्रिषु भागेषु विभक्ताः प्रतीयन्ते -

१. प्रथमद्वितीयाध्याययोः वाक्येभ्यः पदानां संकलनम् ।

२. तृतीयचतुर्थपञ्चमाध्यायेषु पदानां प्रकृतिप्रत्ययविभागः ।

३. षष्ठसप्तमाष्टमाध्यायेषु प्रकृति-प्रत्ययैः सह आगमादेशादीनां संयोजनेन परिनिष्ठितपदानां निर्माणञ्च ।

यथा भगवान् भास्करोऽखिलं विश्वं प्रकाशयति तथैव पाणिनेरेकैकं सूत्रमप्यखिलं लौकिकवैदिकशब्दराशिं प्रकाशयति ।

(x)

प्रक्रियाक्रमे फविकादीनां दुरुहत्वमनुभूय छात्रा व्याकरणाध्ययनात्पराजयन्ते । किन्तु पाणिनीयशास्त्रेऽस्मिन् गुणवृद्धिदीर्घनलोपनुमागमसम्प्रसारणादीनां कार्याणां कृत एकैकं प्रकरणं वर्तते, यस्य विज्ञानेन तत्कार्यं निखिललोकिकवैदिकशब्दराशिषु कर्तुं शक्यते । तत्र न किमपि रिष्यति । यद्यष्टाध्याया अधिकारप्रकरणविभाजनमविज्ञाय तस्याः पाठो नित्यमपि क्रियेत, तदा निगदेनैव शब्दायमानोऽन्यद्यावनमिव स निष्फलतामेति, इति भूयो भूयो मनस्यकलय मयाधिकारप्रकरणनिर्देशसमन्वितो नवीनोऽयमष्टाध्यायीसूत्रपाठो महता यत्नेन यथामति विरचितः, येन कार्याणां विज्ञानं पाठेन सहैव स्वयमेव जायते ।

सूत्रेषु ' ' अयं चिह्न उच्चारणसौकर्याय दत्तो, न तु सन्धिविच्छेदाय । अनेन पाठशुद्धिर्भविष्यति । यतः पाठकाले सन्धिविच्छेदस्तु नैवापेक्ष्यते ।

विषयानुक्रमण्यां पाणिनीयाष्टाध्यायाः सर्वाः संज्ञाः, सर्वाः परिभाषाः, सर्वेऽतिदेशा अधिकाराश्च निष्कृत्यादौ पठिताः । विधोऽधिकारा नियमाश्च प्रकरणेषु निबद्धाः सन्तीति, तेषां विभागस्तेषु तेष्वध्यायेष्व पृथक्कृत्य प्रदर्शितः । अनया सर्वष्टाध्यायी हस्तामलकवद-वलोकितुं शक्यते ।

प्रथमे दिवसेऽस्या द्वावध्यायौ, अनन्तरमेकैकः प्रतिदिनमिति कृत्वा अस्याः सप्ताहपारायणेन पाणिनीयशास्त्रे निर्बाधगतिर्भवति । यदेनामधिगत्य पुरस्कृत्य च सिद्धान्तकौमुद्यादयो ग्रन्थ्या अधीयेरन्, तदा सूत्रेषु तु वृत्तिविषयिणी, पौर्वापयीविषयिणी न जनिष्यते विचिकित्सापि । अथ च सूत्रस्य निखिलोऽर्थो बुद्धौ सफुटीभविष्यति ।

भवानीशंकराविव मातापितरौ जानकीसुन्दरलालशुक्लौ प्रणम्य, गुरुचरणान् आचार्यीविश्वनाथत्रिपाठिमहाभागान्, आचार्य-डॉ.बच्चूलालावस्थिमहाभागान् हृदि निधाय, अथ चाचार्यरामयत्नशुक्लमहाभागान्, आचार्यरामकरणशर्ममहाभागान् भूयो भूयोऽभिवन्द्य मदीयः संकल्पोऽयं पूर्णतामुपगतः । महत्यस्मिन् कार्ये वैयाकरणतल्लजाया डॉ. पाठकमनीषायाः साहाय्यं प्रतिपदं लब्ध्यमिति ताः सादरं स्मर्तव्याः । अथ च यैरस्य ग्रन्थस्य पाठशोधनं महत्या सूक्ष्मेक्षिकया कृतं त आचार्यडॉ.बलरामशुक्लमहाभागा अपि महत्वमस्य कार्यस्य मीमांसमानाः सर्वथा शुभाशीर्भाजः । कर्येऽस्मिन् रतस्य शिष्यस्याऽभिजिद्-दीक्षितस्य, अथ च पाणिनीयशास्त्रम-धीयानाया माधुरी तामस्कर इत्यस्याः पाणिनीयशास्त्रेऽव्याहतगतिर्भूयादिति कामये । छात्रश्चन्दनजैनोऽपि टड्कणादिषु सहकारीत्यविस्मर्तव्यः । येषां वामाङ्गे निषद्य मयाहर्निशं सेव्यते भगवान् पाणिनिस्ते दीक्षितशिवप्रसादमहाभागा अपि वन्द्याः । यस्य श्रुकुटिविलासेनैव सृष्टिलयौ भवतस्तस्यैव कृपाकटाक्षेण कार्यमिदं निष्पन्नमिति तच्चरणयोः प्रणमतीयम् -----

गीता-जयन्ती

२०६६ विक्रमाब्दे ।

९.१२.२००८ दिनाङ्के

यमा वीर्णे

विषयानुक्रमणी

शुभाशंसा

v

अवश्यवक्तव्यम्

ix-x

अष्टाध्यायीविषयानुक्रमणी

१-२१

अकारादिक्रमेणाष्टाध्यायीविषयानुक्रमणी

२२-३२

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

(प्रकरणनिर्देशसमन्वितः)

अथ प्रत्याहारप्रकरणम्

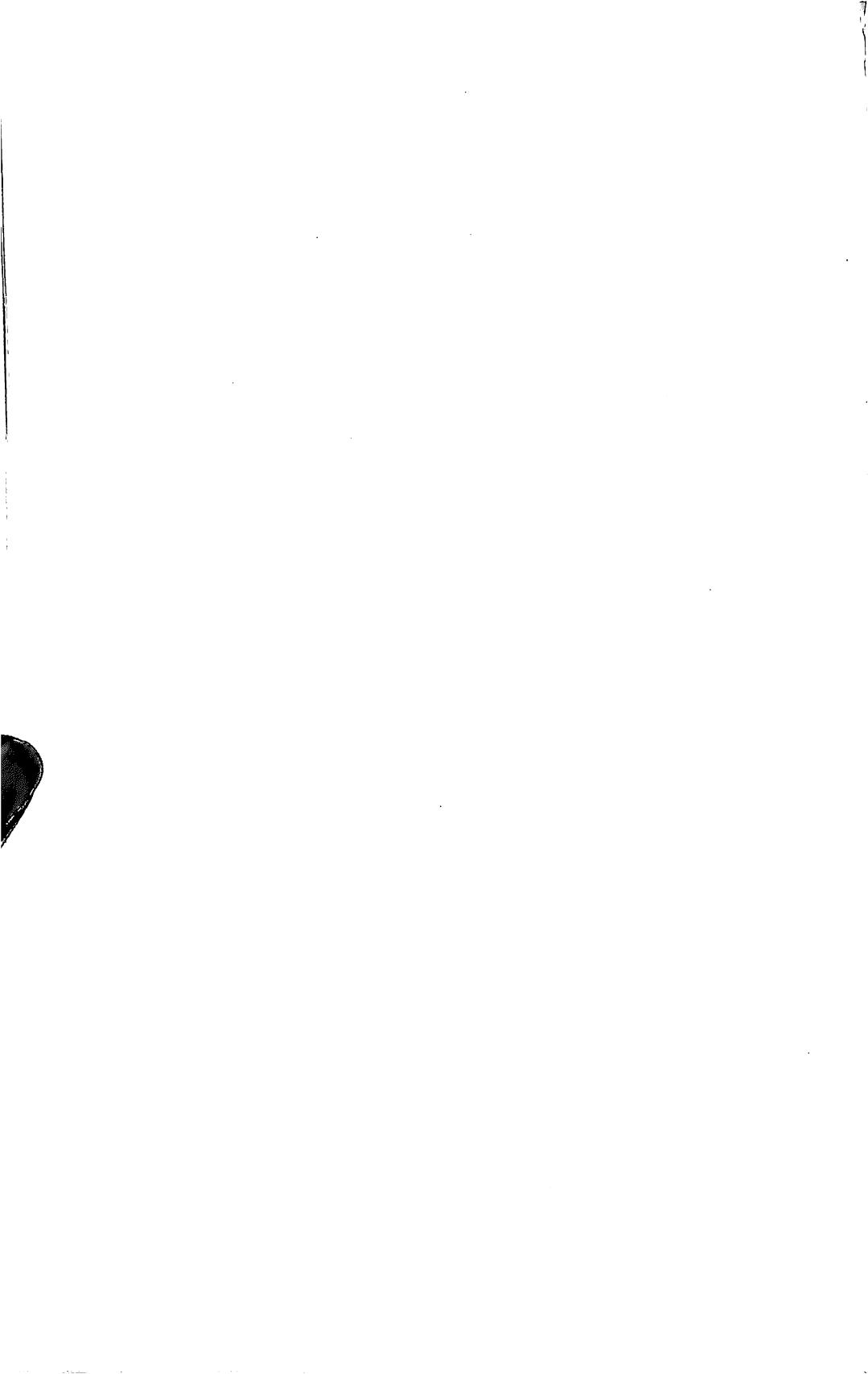
१-४

अथपाणिन्यष्टाध्यायीसूत्रपाठः

५-१०६

अथपाणिन्यष्टाध्यायीसूत्रानुक्रमणी

१०७-१४८

अष्टाध्यायीविषयानुक्रमणी

अस्यामनुक्रमणां पाणिनीयाष्टाध्यायाः सर्वाः संज्ञाः, सर्वाः परिभाषाः, सर्वेऽधिकाराः, सर्वेऽतिदेशाश्च निष्कृत्यादौ पठिताः । विधयो नियमाश्च प्रकरणेषु निबद्धाः सन्तीति, तेषां विभाग एतदनन्तरं तेषु तेष्वद्यायेष्वे व पृथक्कृत्य प्रदर्शितः ।

संज्ञाः

१. वृद्धिसंज्ञा १.१.१
२. गुणसंज्ञा १.१२
३. संयोगसंज्ञा १.१.७
४. अनुनासिकसंज्ञा १.१.८
५. सवर्णसंज्ञा १.१.९-१०
६. प्रगृह्यसंज्ञाप्रकरणम् १.१.११-११
७. घुसंज्ञा १.१.२०
८. घसंज्ञा १.१.२२
९. संख्यासंज्ञा १.१.२३
१०. षट्संज्ञा १.१.२४-२५
११. निष्ठासंज्ञा १.१.२६
१२. सर्वनामसंज्ञाप्रकरणम् १.१.२७-३६
१३. अव्ययसंज्ञाप्रकरणम् १.१.३७-४१
१४. सर्वनामस्थानसंज्ञा १.१.४२-४३
१५. विभाषासंज्ञा १.१.४४
१६. सम्प्रसारणसंज्ञा १.१.४५
१७. लोपसंज्ञा १.१.६०
१८. लुक्संज्ञा १.१.६१
१९. श्लुसंज्ञा १.१.६१
२०. लुप्संज्ञा १.१.६१
२१. टिसंज्ञा १.१.६४
२२. उपधासंज्ञा १.१.६५
२३. प्रत्याहारसंज्ञा १.१.७१
२४. वृद्धिसंज्ञा १.१.७३-७५
२५. हस्वसंज्ञा १.२.२७

२६. दीर्घसंज्ञा १.२.२७
२७. प्लुतसंज्ञा १.२.२७
२८. उदात्तसंज्ञा १.२.२९
२९. अनुदात्तसंज्ञा १.२.३०
३०. स्वरितसंज्ञा १.२.३१
३१. अपृक्तसंज्ञा १.२.४१
३२. कर्मधारयसंज्ञा १.२.४२
३३. उपसर्जनसंज्ञा १.२.४३-४४
३४. प्रातिपदिकसंज्ञा १.२.४५-४६
३५. धातुसंज्ञा १.३.१ (औपदेशिकधातवः)
३६. इत्संज्ञाप्रकरणम् १.३.२-९
३७. नदीसंज्ञा १.४.३-६
३८. धिसंज्ञा १.४.७-९
३९. लघुसंज्ञा १.४.१०
४०. गुरुसंज्ञा १.४.११-१२
४१. अड्गसंज्ञा १.४.१३
४२. पद-संज्ञा १.४.१४-१७
४३. भ-संज्ञा १.४.१८-२०
४४. कारकसंज्ञा १.४.२३-४५
४५. अपादानसंज्ञा १.४.२४-३१
४६. सम्प्रदानसंज्ञा १.४.३२-४१
४७. करणसंज्ञा १.४.४२-४४
४८. अधिकरणसंज्ञा १.४.४५
४९. कर्मसंज्ञा १.४४६-५३
५०. कर्तृसंज्ञा १.४.५४-५५
५१. हेतुसंज्ञा १.४.५५
५२. निपातसंज्ञाधिकारः १.४.५६-९८

अष्टाध्यायीसूत्रपाठे (प्रकरणनिर्देशसमन्विते)

- ५३. गतिसंज्ञा १.४.६०-७९
- ५४. परस्मैपदसंज्ञा १.४.९९
- ५५. उत्तमसंज्ञा १.४.१०१
- ५६. प्रथमसंज्ञा १.४.१०१
- ५७. मध्यमसंज्ञा १.४.१०१
- ५८. एकवचनसंज्ञा १.४.१०२-३
- ५९. द्विवचनसंज्ञा १.४.१०२-३
- ६०. बहुवचनसंज्ञा १.४.१०२-३
- ६१. विभक्तिसंज्ञा १.४.१०४
- ६२. अवसानसंज्ञा १.४.११०
- ६३. उपसर्गसंज्ञा १.४.५९
- ६४. कर्मप्रवचनीयसंज्ञा १.४.८३-९८
- ६५. आत्मनेपदसंज्ञा १.४.१००
- ६६. संहितासंज्ञा १.४.१०९
- ६७. समाससंज्ञाधिकारः २.१.३
- ६८. अव्ययीभावसंज्ञा २.१.५
- ६९. तत्पुरुषसंज्ञा २.१.२२
- ७०. द्वन्द्वसंज्ञा २.२.२९
- ७१. द्विगुसंज्ञा २.१.२३
- ७२. बहुत्रीहिसंज्ञा २.२.२३
- ७३. आमन्त्रितसंज्ञा २.३.४८
- ७४. सम्बुद्धिसंज्ञा २.३.४९
- ७५. प्रत्ययसंज्ञा ३.१.१
- ७६. धातुसंज्ञा ३.१.३२ (आतिदेशिकधातवः)
- ७७. उपपदसंज्ञा ३.१.३२
- ७८. कृत्संज्ञा ३.१.९३
- ७९. कृत्यसंज्ञा ३.१.९५
- ८०. सत्संज्ञा ३.२.१२७
- ८१. सार्वधातुकसंज्ञा ३.४.११३
- ८२. आर्धधातुकसंज्ञा ३.४.११४-११७
- ८३. तद्वितसंज्ञा ४.१.७६
- ८४. गोत्रसंज्ञा ४.१.१६२

- ८५. युवसंज्ञा ४.१.१६३-१६७
- ८६. तद्राजसंज्ञा ४.१.१७४
- ८७. विभक्तिसंज्ञा ५.३.१
- ८८. तद्राजसंज्ञा ५.३.११९
- ८९. अभ्याससंज्ञा ६.१.४
- ९०. अभ्यस्तसंज्ञा ६.१.५
- ९१. आप्रेडितसंज्ञा ८.१.२

अर्थविशिष्टशब्दस्वरूपग्राहकसूत्रम्

- ९२. स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा १.१.६८
- सर्वर्णग्राहकसूत्रम्**
- ९३. अणुदित्सर्वर्णस्य चाप्रत्ययः १.१.६९
- ९४. तपरस्तत्कालस्य १.१.७०
- तदन्तग्राहकसूत्रम्**
- ९५. येन विधिस्तदन्तस्य १.१.७२

परिभाषा:

- १. इको गुणवृद्धी १.१.३
- २. आद्यन्तवदेकस्मिन् १.१.२१
- ३. आद्यन्तौ टकितौ १.१.४६
- ४. मिदचोऽन्त्यात्परः १.१.४७
- ५. एच इग्रस्वादेशे १.१.४८
- ६. षष्ठी स्थानेयोगा १.१.४९
- ७. स्थानेऽन्तरतमः १.१.५०
- ८. उरण् रपरः १.१.५१
- ९. अलोऽन्त्यस्य १.१.५२
- १०. डिच्च १.१.५३
- ११. आदेः परस्य १.१.५४
- १२. अनेकाल् शित् सर्वस्य १.१.५५
- १३. प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् १.१.६२।
- १४. न लुमताऽङ्गस्य १.१.६३
- १५. तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य १.१.६६
- १६. तस्मादित्युत्तरस्य १.१.६७

१७. अचश्च १.२.२८
१८. यथासंख्यमनुदेशः समानाम् १.३.१०
१९. स्वरितेनाधिकारः १.३.११
२०. विप्रतिषेधे परं कार्यम् १.४.२
२१. समर्थः पदविधि: २.१.१
२२. वाऽसरूपोऽस्त्रियाम् ३.१.१४
२३. अनुदातं पदमेकवर्जम् ६.१.१५८

अतिदेशाः

१. आद्यन्तवदेकस्मिन् १.१.२१
२. स्थानिवद्भावातिदेशः १.१.५६-५९
३. डित्त्वातिदेशः १.२.१-४
४. कित्त्वातिदेशः १.२.५-१७
५. अकित्त्वातिदेशः १.२.१८-२६
६. लुपि युक्तवद्भावातिदेशः १.२.५१-५२
७. पूर्ववत्सनः १.३.६२
८. स्त्री पुंवच्च १.२.६६
९. आम्प्रत्ययवत् कृजोऽनुप्रयोगस्य
१.३.६३.
१०. सुबामन्त्रे पराङ्गवत् स्वरे २.१.२
११. द्विगुरेकवचनम् २.४.१.
१२. परवल्लिङ्गं द्वन्द्व-तत्पुरुषयोः
२.४.२६.
१३. कर्मवत्कर्मणा तुल्यक्रियः ३.१.८७
१४. वर्तमानसामीप्ये वर्तमानवद्वा ३.३.१३१.
१५. नानद्यतनवत्किया-प्रबन्धसामीप्ययोः
३.३.१३५
१६. लोटो लडवत् ३.४.८५.
१७. सेह्यपिच्च ३.४.८७
१८. आदुत्तमस्य पिच्च ३.४.९२
१९. कालेभ्यो भववत् ४.२.३४
२०. चरणेभ्यो धर्मवत् ४.२.४६

२१. समूहवच्च बहुषु ५.४.२२
२२. अन्तादिवच्च ६.१.८५
२३. षत्वतुकोरसिङ्गः ६.१.८६
२४. अप्लुतवदुपस्थिते ६.१.१२९
२५. उत्तरपदे खियाः पुंवद्भावातिदेशः
६.३.३४-४२
२६. अम्प्रत्ययवत्त्वातिदेशः ६.३.६८
२७. असिङ्गवत्त्वातिदेशः ६.४.२२-१७५
२८. स्पसिच्चीयुट्-तासिषु भावकर्मणोरुपदेशे-
ज्ञान-ग्रह-दृशां वा चिण्वदिट् च
६.४.६२
२९. णिद्वद्भावातिदेशः ७.१.९०-९२
३०. तृज्वत्कोष्ठः ७.१.९५
३१. सन्वल्लघुनि चड्परेऽनग्लोपे ७.४.९३
३२. एकं बहुत्रीहिवत् ८.१.९
३३. कर्मधारयवदुत्तरेषु ८.१.११
३४. आमन्त्रितं पूर्वमिद्यमानवत् ८.१.७२
३५. पूर्वत्रासिङ्गवतिदेशाधिकारः
८.२.१-८.४.६८

अधिकाराः

१. एकसंज्ञाधिकारः
आकडारादेका संज्ञा १.४.१-२.२.३८
२. कारकसंज्ञाधिकारः
कारके १.४.२३-५५
३. निपातसंज्ञाधिकारः
प्राग्रीश्वरान्निपाता: १.४.५६-९७
४. कर्मप्रवचनीयसंज्ञाधिकारः
कर्मप्रवचनीयाः १.४.८३-९८
५. समासाधिकारः
प्राक्कडारात्समासः २.१.३-२.२.३८

६. अव्ययीभावाधिकारः

अव्ययीभावः २.१.५-२.१.२१

७. तत्पुरुषाधिकारः

तत्पुरुषः २.१.२२-२.२.२२

८. अनभिहिताधिकारः

अनभिहिते २.३.१-७३

९. तत्पुरुषे नपुंसकाधिकारः

तत्पुरुषोऽनन्तर्मधारयः २.४.१९-२५

१०. आर्धधातुक इत्यधिकारः

आर्धधातुके २.४.३५-५७

११. प्रत्ययाधिकारः

प्रत्ययः ३.१.१-५.४.१६०

१२. प्रत्ययस्य परत्वाधिकारः

परश्च ३.१.२-५.४.१६०

१३. प्रत्ययस्याद्युदात्तत्वाधिकारः

आद्युदात्तश्च ३.१.३-५.४.१६०

१४. धात्वाधिकारः (प्रथमः)

धातोरेकाचो हलादेः क्रियासमभिहरे यद्

३.१.२२-३.१.३० । अस्य सूत्रस्यैकदेशो 'धातोः'

इत्यधिक्रियते ।

१५. धात्वाधिकारः (द्वितीयः)

धातोः ३.१.९१-३.४.११७

१६. भूताधिकारः

भूते ३.२.८४-१२२

१७. वर्तमानाधिकारः

वर्तमाने लट् ३.२.१२३-३.३.१ । अस्य

सूत्रस्यैकदेशो 'वर्तमाने' इत्यधिक्रियते ।

१८. ताच्छील्याद्यर्थाधिकारः

आ क्वेस्तच्छील-तद्वर्म-तत्साधुकारिषु

३.२.१३४-१७७ ।

१९. भविष्यदधिकारः

भविष्यति गम्यादयः ३.३.३-१५

२०. भावाधिकारः

भावे ३.३.१८-११२

२१. 'अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्'
इत्यधिकारः

अकर्तरि च कारके संज्ञायाम् ३.३.१९-११२

२२. स्त्र्यधिकारः

स्त्रियां वित्तन् ३.३.९४-११२ । अस्य
सूत्रस्यैकदेशः 'स्त्रियां' इत्यधिक्रियते ।

२३. करणाधिकरणयोः इत्यधिकारः
करणाधिकरणयोश्च ३.३.११७-१२५

२४. लाधिकारः

लस्य ३.४.७७-११२

२५. प्रातिपदिकाधिकारः

इयाप्रातिपदिकात् ४.१.१-५.४.१६०

२६. स्त्र्यधिकारः

स्त्रियाम् ४.१.३-४.१.८१

२७. अनुपसर्जनाधिकारः

अनुपसर्जनात् ४.१.१४-८१

२८. तद्विताधिकारः

तद्विता: ४.१.७६-५.४.१६०

२९. समर्थाधिकारः

समर्थनां प्रथमाद्वा ४.१.८२-५.२.१४०

३०. अणाधिकारः प्रागदीव्यतीयः
प्रागदीव्यतोऽण् ४.१.८३-४.४.१

३१. शेषाधिकारः
शेषे ४.१.९२-४.३.१२०

३२. ठगधिकारः प्राग्वहतीयः
प्राग्वहतेष्ठक् ४.४.१-४.४.७४

३३. यदधिकारः प्राग्धितीयः
प्राग्धिताद्यत् ४.४.७५-५.१.१३६

३४. छाधिकारः प्राकक्रीतीयः
प्राक् क्रीताच्छः ५.१.१-५.१.१७

३५. ठजधिकारः प्राग्वतीयः
प्राग्वतेष्ठज् ५.१.१८-५.१.११४

३६. ठगधिकारः प्रागार्हीयः
आर्हादगोपुच्छसंख्यापरिमाणाद्ठक्
५.१.१९-५.१.६३

३७. कालाधिकारः
कालात् ५.१.७८-५.१.९७

३८. त्वतलाधिकारः
आ च त्वात् ५.१.१२०-१३६

३९. किंसर्वनामादिप्रकृत्यधिकारः
किंसर्वनामबहुभ्योऽद्व्यादिभ्यः ५.३.२-२६

४०. काधिकारः
प्रागिवात्कः ५.३.७०-५.३.९५

४१. समासान्ताधिकारः
समासान्ता: ५.४.६८-१६०

४२. संहिताधिकारः (प्रथमः)
संहितायाम् ६.१.७१-१५४

४३. एकः पूर्वपरयोरित्यधिकारः
एकः पूर्वपरयोः ६.१.८३-१०९

४४. सुट्कात्पूर्व इत्यधिकारः
सुट्कात्पूर्वः ६.१.१३३-१५४

४५. पूर्वपदाद्युदात्तस्वराधिकारः
आदिरुदात्तः ६.२.६४-९१

४६. पूर्वपदान्तोदात्तस्वराधिकारः
अन्तः ६.२.९२-११०

४७. उत्तरपदाद्युदात्तस्वराधिकारः
उत्तरपदादि: ६.२.१११-१४२

४८. उत्तरपदान्तोदात्तस्वरणम्
अन्तः ६.२.१४३-१९९

४९. 'उत्तरपदे' इत्यधिकारः
अलुगुत्तरपदे ६.३.१-१३९

अत्र विवेकः, 'अलुगिति' ६.३.२४
इत्यन्तमधिक्रियते । 'उत्तरपदे' इति च ६.३.
१ इत्यतः ६.३.१३९ इत्यन्तमधिक्रियते ।

५०. संहिताधिकारः (द्वितीयः)
संहितायाम् ६.३.११४-१३९

५१. अङ्गाधिकारः
अङ्गस्य ६.४.१-७.४.९७

५२. असिद्धवदधिकारः
असिद्धवदत्राभात् ६.४.२२-६.४.१७५

५३. आर्धधातुक इत्यधिकारः
आर्धधातुके ६.४.४६-७०

५४. भाधिकारः
भस्य ६.४.१२९-१७५

५५. मपर्यन्तस्येत्यधिकारः
मपर्यन्तस्य ७.२.९१-९८

५६. उत्तरपदस्येत्यधिकारः
उत्तरपदस्य ७.३.१०-३२

५७. द्विरुक्ताधिकारः
सर्वस्य है ८.१.१-१५

५८. 'पदस्य' इत्यधिकारः
पदस्य ८.१.१६-८.३.५५

५९. 'पदात्' इत्यधिकारः
पदात् ८.१.१७-६९

६०. 'अनुदातं सर्वमपादादौ'
इत्यधिकारः
अनुदातं सर्वमपादादौ ८.१.१८-७४

६१. पूर्वत्रासिद्धत्वाधिकारः
पूर्वत्रासिद्धम् ८.२.१-८.४.६८

६२. वाक्यस्य टे: प्लुत उदात्त
इत्यधिकारः
वाक्यस्य टे: प्लुत उदात्तः ८.२.८२-१०८

६३. संहिताधिकारः (तृतीयः)
तयोर्यावचि संहितायाम् ८.२.१०८-८.४.६८

६४. अपदान्तस्य मूर्धन्यः
इत्यधिकारः
अपदान्तस्य मूर्धन्यः ८.३.५५-११९

६५. 'इण्कोः' इत्यधिकारः
इण्कोः ८.३.५७-११९

संज्ञा उक्ताः, परिभाषा, अतिदेशा
अधिकाराश्चोक्ताः, इदानी-
मवशिष्टविषयोऽष्टाध्यायी
क्रमेण विभज्य प्रदर्शयते

प्रथमाध्याये प्रथमः पादः

गुणवृद्धिनिषेधः १.१.४-१.६

प्रथमाध्याये द्वितीयः पादः

स्वरिते उदात्तांश-अनुदात्तांश-निर्णयः

१.२.३२

सन्नतरादेशः १.२.४०

हस्तविधिः १.२.४७-४८

स्त्रीप्रत्ययस्य लुक् १.२.४९

गोण्या इकारादेशः १.२.५०

लुपि युक्तवदभावः १.२.५१-५२

अशिष्प्रकरणम् १.२.५३-५७

वचननिर्धारणम् १.२.५८-६३

एकशेषप्रकरणम् १.२.६४-७३

प्रथमाध्याये तृतीयः पादः

इत्-लोप-विधिः १.३.९

आत्मनेपदप्रकरणम् १.३.१२-७१

उभयपदप्रकरणम् १.३.७२-७७

परस्पैपदप्रकरणम् १.३.७८-९३

प्रथमाध्याये चतुर्थः पादः

बहुवचनविधिः १.४.२१

एकवचन-द्विवचन-विधिः १.४.२२

मध्यमपुरुषविधिः १.४.१०५-६

उत्तमपुरुषविधिः १.४.१०७

प्रथमपुरुषविधिः १.४.१०८

द्वितीयाऽध्याये प्रथमद्वितीयपादौ

समासाधिकारः

२.१.१-२.२.३८

अव्ययीभावसमासः २.१.५-२१

तत्पुरुषसमासः २.१.२२-२.२.२२

बहुत्रीहिसमासः २.२.२३-२८

द्वन्द्वसमासः २.२.२९

पूर्वनिपात-परनिपातप्रकरणम् २.२.३०-३८

द्वितीयाऽध्याये तृतीयः पादः

अयं विभक्तिपादः अत्र विभक्तीनां

विधानम् २.३.१-७३

द्वितीयाऽध्यायस्य चतुर्थः पादः

समासानां वचननिर्णयः २.४.१-१६

समासानां लिङ्गनिर्णयः २.४.१७-१८

तत्पुरुषे नपुंसकाधिकारः

२.४.१९-३१

अन्वादेशप्रकरणम्

२.४.३२-३४

आर्धधातुकाधिकारः

अधिकारेऽस्मिन् आर्धधातुके प्रत्यये ॥.

घात्वादेशः २.४.३५-५५

लुकप्रकरणम् २.४.५८-८४

लादेशः - २.४.८५

तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयपादौ

अध्ययेऽस्मिन् धातुभ्यः प्रत्ययानां

विधानम् वर्तते । अत्र -

प्रत्ययाधिकारः ३.१.१-५.४.१६०

प्रत्ययस्य परत्वाधिकारः ३.१.२-५.४.१६०

प्रत्ययस्याद्युदात्ताधिकारः ३.१.३-५.४.१६०

धात्वधिकारः प्रथमः

३.१.२२-९०

अत्र ३.१.५-३१ इति यावद् धातुभ्यो विहिताः

सनादयो धातुप्रत्ययाः । ३.१.३३-८६ इति

यावद् धातुभ्यो विहिता विकरणप्रत्ययाः ।

३.१.८७-८९ यावत् कर्मवद्भावः ।

धात्वधिकारो द्वितीयः

३.१.९१-३.४.७६

अत्र धातुभ्यो विहिताः कृत् प्रत्यया
लकारप्रत्ययाश्च सन्ति ।

कृत्यप्रत्ययाः

३.१.९५-१३२

कृत्प्रत्ययाः सामान्याः

३.१.१३३-३.२.८३

भूताधिकारः

३.२.८४-१२२

अत्र भूतार्थे लकारप्रत्ययाः, कृत्प्रत्ययाश्च

वर्तमानाधिकारः

३.२.१२३-३.३.१

अत्र वर्तमानार्थे लकारप्रत्ययाः,

कृत्प्रत्ययाश्च ।

वर्तमाने शित्प्रत्ययाः

शतृ, शानच, चानश् शानन्

३.२.१२३-१३३

वर्तमाने ताच्छील्याद्यर्थाधिकारः

३.२.१३४-१७८

अत्र ताच्छील्याद्यर्थे वर्तमाने कृत्प्रत्ययाः ।

वर्तमाने हु-ष्ट्रन्-इत्र-कत्त-प्रत्ययाः

३.२.१७९-१८८

तृतीयाध्याये तृतीयचतुर्थपादौ

भविष्यदधिकारः

३.३.३-१५

अत्र भविष्यदर्थे लकारप्रत्ययाः,
कृत्प्रत्ययाश्च ।

इत उत्तरं त्रिषु कालेषु कृत्प्रत्ययाः ।

भावाधिकारः

३.३.१८-३.३.११२

अधिकारेऽस्मिन् भावे कृत्प्रत्ययाः । अकर्तरि

च कारके संज्ञायाम् इत्यधिकारः ३.३.

१९-११२ इति यावत् ।

स्त्रधिकारः

३.३.९४-११२

अधिकारेऽस्मिन् अकर्तरि कारके, संज्ञायां,

भावे, स्त्रियाम् कृत्प्रत्ययाः ।

कृत्यल्युटप्रत्ययानामर्थनिर्देशः

३.३.११३

भावे क्त-ल्युटप्रत्ययौ ३.३.११४-११६

करणाधिकरणयोः प्रत्ययाः

३.३.११७-१२५

कृच्छ्राकृच्छर्थेषु प्रत्ययाः

३.३.१२६-१३०

वर्तमानवत्प्रत्ययाः ३.३.१२१

भूतवत्प्रत्ययाः ३.३.१३२

लकारप्रत्यया, लकारार्थेषु विहिताः कृत्प्रत्यया, लकारार्थाश्च ३.३.१३३-३.४.५

अत्रैव लकारार्थेषु विहिताः कृत्प्रत्यया अपि ।

वैदिकाः कृत्प्रत्ययाः ३.४.६-१७

लौकिकाः कृत्प्रत्ययाः

खमुग्, क्त्वा, णमुल्, तुमुन् ३.४.१८-६६

कृत्प्रत्ययानां लकाराणां चार्थाः

३.४.६७-७६

लाधिकारः

अत्र लादेशास्तिङ्, तिङ्लादेशाश्चान्ये ।

३.४.७७-११७

चतुर्थाध्यायस्य १,२,३ पादाः

ड्याप्रातिपदिकात् ४.१.१

इतः प्रातिपदिकाधिकारः ४.१.१-५.४.१६०

इति यावत्

स्वादिप्रत्ययाः ४.१.२

'स्त्रियाम्' इत्यधिकारः

४.१.३-८१ इति यावत् स्त्रीप्रत्ययाः

तद्विताधिकारः

४.१.७६-५.४.१६०

समर्थाधिकारः

४.१.८२-५.२.१४०

अत्र पञ्चमहोत्सर्गप्रत्ययेषु तद्वितार्थानां विभाजनम् वरति

१. अणधिकारः प्रागदीव्यतीयः

४.१.८३-४.३.१६८

अधोनिर्दिष्टेषु ४४ प्रागदीव्यतीयेष्वर्थेषु

अण् प्रत्ययोऽधिकृतो वेदितव्यः

१. तस्यापत्यम् ४.१.९२-१७८
२. तेन रक्तं रागात् ४.२.१
३. नक्षत्रेण युक्तं कालः ४.२.३
४. दृष्टं साम ४.२.७
५. परिवृतो रथः ४.२.१०
६. तत्रोदधृतममत्रेभ्यः ४.२.१४
७. संस्कृतं भक्षा: ४.२.१६
८. सास्मिन्नौर्णमासीति संज्ञायाम् ४.२.२१
९. सास्य देवता ४.२.२४
१०. तस्य समूहः ४.२.३७
११. विषयो देशे ४.२.५२
१२. सोऽस्यादिरितिच्छन्दसः:
- प्रगाथेषु ४.२.५५
१३. तदस्यां प्रहरणमिति क्रीडायां णः ४.२.५७
१४. तदधीते तद्वेद ४.२.५९

चतुर्थाः

१५. तदस्मिन्नस्तीति देशे तन्नाम्नि ४.२.६७
१६. तेन निर्वृत्तम् ४.२.६८
१७. तस्य निवासः ४.२.६९
१८. अदूरभवश्च ४.२.७०

अथ शेषे इत्यधिकारः

'४.२.९२' इत्यारभ्य 'तस्य विकारः
४.३.११४' इति यावत्

१९. तत्र जातः ४.३.२५
२०. कृतलब्धक्रीतकृशलाः ४.३.३८
२१. प्रायभवः ४.३.३९
२२. संभूते ४.३.४१
२३. कालात्साधुपृष्पत्यच्यमानेषु ४.३.४३
२४. उप्ते च ४.३.४४
२५. देयमृणे ४.३.४७
२६. व्याहरति मृगः ४.३.५१
२७. तदस्य सोढम् ४.३.५२
२८. तत्र भवः ४.३.५३
२९. तस्य व्याख्यान इति च
व्याख्यातव्यनाम्नः ४.३.६६
३०. तत आगतः ४.३.७४
३१. प्रभवति ४.३.८३
३२. तदगच्छति पथिद्रूतयोः ४.३.८५
३३. अभिनिष्कामति द्वारम् ४.३.८६
३४. अधिकृत्य कृते ग्रन्थे ४.३.८७
३५. सोऽस्य निवासः ४.३.८९
३६. अभिजनश्च ४.३.९०
३७. भवितः ४.३.९५
३८. तेन प्रोक्तम् ४.३.१०१
३९. तेनैकदिक् ४.३.११२
४०. उपज्ञाते ४.३.११५
४१. कृते ग्रन्थे ४.३.११६
४२. तस्येदम् ४.३.१२०

प्राण्योषधिवृक्षेभ्यो विकारावयवयोरर्थयोः
यथाविहितप्रत्यया भवन्ति । प्राण्योषधि-
वृक्षान्यप्रकृतिभ्यः शैषिका एवेति विवेकः ।
४३. तस्य विकारः ४.३.१३४

४४. अवयवे च प्राण्योषधिवृक्षेभ्यः
४.३.१३५

चतुर्थाध्याये चतुर्थः पादः

२. ठगधिकारः प्राग्वहतीयः

४.४.१-४.४.७४
अधोनिर्दिष्टेषु ३६ प्राग्वहतीयेष्वर्थेषु ठक्
प्रत्ययोऽधिकृतो वेदितव्यः

१. तेन दीव्यति खनति जयति जितम्
४.४.२
२. संस्कृतम्
३. तरति ४.४.५
४. चरति ४.४.८
५. वेतनादिभ्यो जीवति ४.४.१२
६. हरत्युत्सङ्गादिभ्यः ४.४.१५
७. निर्वृत्तेऽक्षव्यातादिभ्यः ४.४.१९
८. संसृष्टे ४.४.२२
९. व्यञ्जनैरूपसित्ते ४.४.२६
१०. ओजःसहोम्भसा वतति ४.४.२७
११. प्रयच्छति गर्वम् ४.४.३०
१२. उञ्छति ४.४.३२
१३. रक्षति ४.४.३३
१४. शब्ददर्दुरं करोति ४.४.३४
१५. पक्षिमत्स्यमृगान्हन्ति ४.४.३५
१६. परिपन्थं च तिष्ठति ४.४.३६
१७. माथोत्तरपदपदव्यनुपदं धावति
४.४.३७
१८. पदोत्तरपदं गृह्णाति ४.४.३९
१९. धर्मं चरति ४.४.४१
२०. प्रतिपथमेति ठंश्च ४.४.४२
२१. समवायान् समवैति ४.४.४३

२२. संज्ञायां ललाटकुकुट्यौ पश्यति	४.४.४६
२३. तस्य धर्म्यम् ४.४.४७	
२४. अवक्रयः ४.४.५०	
२५. तदस्य पण्यम् ४.४.५१	
२६. शिल्पम् ४.४.५५	
२७. प्रहरणम् ४.४.५७	
२८. अस्तिनास्तिदिष्टं मतिः ४.४.६०	
२९. शीलम् ४.४.६१	
३०. कर्मध्ययने वृत्तम् ४.४.६३	
३१. हितं भक्षा: ४.४.६५	
३२. तदस्मै दीयते नियुक्तम् ४.४.६६	
३३. तत्र नियुक्तः ४.४.६९	
३४. अध्यायिन्यदेशकालात् ४.४.७१	
३५. कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेषु व्यवहरति	
	४.४.७२
३६. निकटे वसति ४.४.७३	

३. यदधिकारः प्राग्नितीयः

४.४.७५-४.४.१४४

अधोनिर्दिष्टेषु ३१ प्राग्नितीयेष्वर्थेषु यत्
प्रत्ययोऽधिकृतो वेदितव्यः

१. तद्वहति रथयुगप्रासङ्गम् ४.४.७६
२. विघ्यत्यधनुषा ४.४.८३
३. धनगणं लब्धा ४.४.८४
४. वशं गतः ४.४.८६
५. पदमस्मिन्दृश्यम् ४.४.८७
६. मूलमस्याबर्ह ४.४.८८
७. गृहपतिना संयुक्ते य्यः ४.४.९०
८. धर्मपर्यायन्यायादनपेते ४.४.९२
९. छन्दसो निर्मिते ४.४.९३
१०. हृदयस्य प्रियः ४.४.९५

११. बन्धने चर्षी ४.४.९६	
१२. मतजनहलात् करणजल्पकर्षेषु	
	४.४.१०७
१३. तत्र साधुः ४.४.९८	
१४. समानतीर्थे वासी ४.४.१०७	
१५. समानोदरे शयित ओ चोदातः	
	४.४.१०८
१६. भवे छन्दसि ४.४.११०	
१७. बहिषि दत्तम् ४.४.११९	
१८. दूतस्य भागकर्मणी ४.४.१२०	
१९. रक्षोयात्नां हननी ४.४.१२१	
२०. रेवती जगतीहविष्याभ्यः प्रशस्ये	
	४.४.१२२
२१. असुरस्य स्वम् ४.४.१२३	
२२. तद्वानासामुपधानो मन्त्र इतीष्टकासु लुक्व मतोः ४.४.१२५	
२३. मत्वर्थे मासतन्वोः ४.४.१२८	
२४. पूर्वैः कृतमिनियौ च ४.४.१३३	
२५. अदभिः संस्कृतम् ४.४.१३४	
२६. सहस्रेण संमितौ घः ४.४.१३५	
२७. सोममहति यः ४.४.१३७	
२८. मये च ४.४.१३८	
२९. शिवशमरिष्टस्य करे ४.४.१४३	
३०. भावे च ४.४.१४४	
३१. भावे च ४.४.१४४	

पञ्चमाध्याये प्रथमः पादः

४. छाधिकारः प्राक्क्रीतीयः

५.१.१-५.५.१.३७

अधोनिर्दिष्टेषु त्रिषु प्राक्क्रीतीयेष्वर्थेषु छः
प्रत्ययोऽधिकृतो वेदितव्यः

१. तस्मै हितम् ५.१.५
२. तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ ५.१.१२
३. तदस्य तस्मिन्स्यादिति ५.१.१६

५. ठज्जिकारः प्रागवतीयः

५.१.१८-११५

अधोनिर्दिष्टेषु २७ प्रागवतीयेष्वर्थेषु ठज्
प्रत्ययोऽधिकृतो वेदितव्यः

ठज्जिकारमध्ये ठग्जिकारः**प्रागार्हायिः**

आहादिगोपुच्छसंख्यापरिमाणाट्ठक् ५.
१.१९। 'तदहर्ति ५.१.६३' इत्येतदभिव्याप्य
ठज्जिकारमध्ये ठजोऽपवादष्टग्जिक्रियते,
गोपुच्छादीन् वर्जीयत्वा। इथञ्चैतेष्वेका-
दशस्वार्हायेष्वर्थेषु गोपुच्छसंख्यापरिमाणादिभ्य-
ष्ठज् भवति, तदन्येभ्यष्ठगिति वेदितव्यम्।
ठक्ठजोर्मध्ये स्वरे भेदः।

१. तेन क्रीतम् ५.१.३७

२. तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ ५.१.३८

३. तस्येश्वरः ५.१.४२

४. तत्र विदित इति च ५.१.४३

५. तस्य वापः ५.१.४५

६. तदस्मिन्वृद्ध्यायलभशुल्कोपदा दीयते
५.१.४७७. तद्वरति वहत्यावहति भाराद्वंशादिभ्यः
५.१.५०

८. संभवत्यवहरति पचति ५.१.५२

९. सोऽस्यांशवस्नभृतयः ५.१.५६

१०. तदस्य परिमाणम् ५.१.५७

११. तदहर्ति ५.१.६३

इत्यार्हायिः

१२. पारायणतुरायणचान्द्रायणं वर्तयति
५.१.७२

१३. संशयमापन्नः ५.१.७३

१४. योजनं गच्छति ५.१.७४

१५. उत्तरपथेनाहतं च ५.१.७७

कालाधिकारः

कालात् ५.१.७८ इत्यत आरभ्य
व्युष्टादिभ्योऽण् ५.१.९७' इत्यतः प्राग-
-धिकारोऽयम्। यदित ऊर्ध्वमनुकमिष्यते, कालादि-
-त्येवं तद्वेदितव्यम्।

१६. तेन निर्वृत्तम् ५.१.७९

१७. तमधीष्टो भूतो भूतो भावी ५.१.८०

१८. षष्ठिकाः षष्ठिरात्रेण पच्यन्ते
५.१.९०१९. तेन परिजय्यलभ्यकार्यसुकरम्
५.१.९३

२०. तदस्य ब्रह्मचर्यम् ५.१.९४

२१. तस्य च दक्षिणा यज्ञाख्येभ्यः ५.१.९५

२२. तत्र च दीयते कार्यं भवत् ५.१.९६

इति कालाधिकारः

२३. संपादिनि ५.१.९९

२४. तस्मै प्रभवति संतापादिभ्यः ५.१.१०१

२५. समपत्तदस्य प्राप्तम् ५.१.१०४

२६. प्रकृष्टे ठज् ५.१.१०८

२७. प्रयोजनम् ५.१.१०९

अव्ययसंज्ञको वतिप्रत्ययः

५.१.११५-११८

भावकर्मार्थिकाः प्रत्ययाः

५.१.११९-१३६

समर्थनां प्रथमाद्वा (४.१.८६) इत्यधिकार

इतो निवृत्तः।

पञ्चमाध्याये द्वितीयः पादः

पञ्चमाध्यायस्य द्वितीये पादे ५.२.१-९३ इति
यावत् न कोऽपि प्रत्येऽधिक्रियते ।
स्फुटेष्वर्थेषु स्फुटप्रत्ययाः सन्ति । ते चार्याः-

१. धान्यानां भवने क्षेत्रे खग् ५.२.१
२. सर्वचर्मणः कृतः खखजौ ५.२.५
३. यथामुखसंमुखस्य दर्शनः खः ५.२.६
४. तत्सवादेः पथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं व्याप्तोति ५.२.७
५. आप्रपदं प्राप्तोति ५.२.८
६. अनुपदसर्वान्नायानयं बद्धभक्षयतिनेयेषु ५.२.९
७. परोवरपरं परपुत्रपौत्रमनुभवति ५.२.१०
८. अवारपारात्यन्तानुकामं गामी ५.२.११
९. समां समां विजायते ५.२.१२
१०. अनुगवलंगामी ५.२.१५
११. ब्रातेन जीवति ५.२.२१
१२. तेन वित्तशब्दुञ्ज्वणपौ ५.२.२६
१३. तदस्य संजातं तारकादिभ्य इतच् ५.२.३६
१४. यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वतुप् ५.२.३९
१५. किमः संख्यापरिमाणे डति च ५.२.४१
१६. तदस्मिन्नधिकमिति दशान्ताङ्गः ५.२.४५
१७. संख्याया गुणस्य निमाने मयद् ५.२.४७
१८. तस्य पूरणे डट् ५.२.४८
१९. मतौ छः सूक्तसाम्नोः ५.२.५९
२०. तत्र कुशलः पथः ५.२.६३
२१. धनहिरण्यात्कामे ५.२.६५
२२. स्वाङ्गोऽयः प्रसिते ५.२.६६

२३. उदराट्ठगाद्यूने ५.२.६७
२४. सस्येन परिजातः ५.२.६८
२५. अंशं हारी ५.२.६९
२६. तन्त्रादचिरापहते ५.२.७०
२७. ब्राह्मणकोष्ठिके संज्ञायाम् ५.२.७१
२८. शीतोष्णाभ्यां कारिणि ५.२.७२
२९. अनुकाभिकाभीकः कमिता ५.२.७४
३०. पाश्वेनान्विच्छति ५.२.७५
३१. स एषां ग्रामणीः ५.२.७८
३२. शृङ्खलमस्य बन्धनं करभे ५.२.७९
३३. उत्क उन्मनाः ५.२.८०
३४. कालप्रयोजनाद्रोगे ५.२.८१
३५. तदस्मिन्नन्नं प्राये संज्ञायाम् ५.२.८३
३६. श्रोत्रियश्छन्दोऽधीते ५.२.८४
३७. श्राद्धमनेन भुक्तमिनिठनौ ।
३८. पूर्वादिनिः ५.२.८६
३९. सपूर्वच्च ५.२.८७
४०. छन्दसि परिपन्थिपरिपरिणौ पर्यावस्थातरि ५.२.८८
४१. अनुपद्यन्वेष्टा ५.२.९०
४२. साक्षाद् द्रष्टरि संज्ञायाम् ५.२.९१
४३. क्षेत्रियच्चरक्षेत्रे चिकित्स्यः ५.२.९२

अथ मत्वर्थीया:

तदस्यास्त्वस्मिन्निति मतुप् ५.२.९४ इति
आरभ्य ५.२.१४० इत्यन्तम् 'अस्य'
'अस्मिन्' इत्यर्थे प्रत्यया भवन्ति ।

पञ्चमाध्याये तृतीयः पादः

विभक्तिसंज्ञकास्तद्वितप्रत्ययाः

'पञ्चम्यास्त्वसिल् ५.३.७' इति आरभ्य
दिक्षशब्देभ्यः ५.३.२७' इत्यन्तं वक्ष्यमाणाः
प्रत्ययाः, विभक्तिसंज्ञका अव्ययसंज्ञकाश्च ।

अव्ययसंज्ञकास्तद्वितप्रत्यया:

इत आरभ्य 'याप्ये पाशप् ५.३.
४७' इत्यतः प्राग् कथिताः प्रत्ययाः
'तसिलादयः प्राक्पाशपः' इत्यनेन अव्यय-
संज्ञकाः । एषां विभक्तिसंज्ञा नास्ति ।

आतिशायिकप्रकरणम्

५.३.५५-६५

स्वार्थिकप्रत्यया:

५.३.६-६९

काधिकारः

'प्रागिवात्कः ५.३.७०' इत्यारभ्य 'इवे
प्रतिकृतौ ५.३.९६' इत्येतस्मात् प्राक्
कप्रत्ययोऽधिकृतः ।

इवार्थे प्रत्यया:

५.३.९६-१११

तद्राजप्रत्यया: ५.३.११२-११८

पञ्चमाध्याये चतुर्थः पादः:**अव्ययसंज्ञकास्तद्वितप्रत्यया:**

१. तसिश्च ४.३.११३' इत्यनेन विधीय-
मानस्तसि: ।

२. किमेतिङ्गव्ययादाम्बद्रव्य० ५.४.११

इत्यनेन विधीयमानो आमुः; अमु चच्छन्दसि

५.४.१२ इत्यनेन विधीयमानो अमुः ।

३. कृत्वसुचू-सुचू-धा-प्रत्यया: '५.४.१७'

इत्यत आरभ्य ५.५.२० इत्यन्ता: ।

४. 'बहुल्पाथ्याच्छस्कारकादन्य० ५.४.४२'

इत्यारभ्य प्राक् 'समासान्ता: ५.३.६८' इति
प्रत्यया: 'शस्त्रभृतयः प्राक् समासान्तेभ्यः'
इत्यनेन विधीयमाना: प्रत्यया: ।

समासान्ताधिकारः

५.४.६८-१६०

अधिकारोऽयम् । आपादपरिसमाप्तेष्य
प्रत्यया विहितास्ते समासस्यान्तावयवा एकदेशा
भवन्ति, तदग्रहणेन गृह्णन्त इति वेदितव्यम् ।

षष्ठाध्याये प्रथमः पादः:**द्वित्वप्रकरणम्**

६.१.१-६.१.१२

सम्प्रसारणप्रकरणम्

६.१.१३-६.१.४४

आत्त्वप्रकरणम्

६.१.४५-५९

अमागमप्रकरणम् ६.१.५८-५९

प्रकृत्यादेशप्रकरणम् ६.१.६०-६४

लोपप्रकरणम् ६.१.६५-६९

तुगागमप्रकरणम् ६.१.७०-७५

संहिताधिकारः

६.१.७१-१५५ अत्राच्चन्दिः

यण्सन्दिः ६.१.७६

अयादिसन्दिः ६.१.७७-८२

एकः पूर्वपरयोरित्यधिकारः

अधिकारोऽयं ६.१.८३ इत्यत आरभ्य
'ख्यत्यात् परस्य ६.१.१०' इत्येतस्मात् सूत्रात्
प्राग्वतति । इत उत्तरं यद् वक्ष्यते, तत्र पूर्वस्य परस्य
द्वयोरपि स्थाने एकादेशो भवतीत्येतद् वेदितव्यम् ।

गुणसन्धि: ६.१.८६
 वृद्धिसन्धि: ६.१.८७-९१
 ओत आकारादेश: ६.१.९२
 पररूपसन्धि: ६.१.९३-९८
 सर्वण्डीर्घसन्धि: ६.१.९९
 पूर्वसर्वण्डीर्घसन्धि: ६.१.१००-१०४
 पूर्वरूपसन्धि: ६.१.१०५-१०८
 डसिड्सोरुत्तम् ६.१.१०९-११०
 रोरुत्तम् ६.१.१११-११२
 प्रकृतिभाव: ६.१.११३-१२८
 पदस्य दिव उत्तम् ६.१.१२९
 सुलोपसन्धि: ६.१.१३०-१३२

सुट्कात्पूर्व इत्यधिकारः

अधिकारोऽयं ६.१.१३३ इत्यत आरथ्य
 'पारस्करप्रभृतीनि च संज्ञायाम् ६.१.१५४'
 इति यावत्। इत उत्तरं यद्वश्यते, तत्र सुडिति
 कात्पूर्व इति चैतदधिकृतं वेदितव्यम्।

स्वरप्रकरणम्

६.१.१५५-६.२.१९९
 अन्तोदात्तस्वरप्रकरणम् ६.१.१५६-१८३
 आद्युदात्तस्वरप्रकरणम् ६.१.१८४-२१७
 अन्तोदात्तस्वरप्रकरणम् ६.१.२१८-२२०
 समासस्वरः ६.१.२१८-६.२.१९९

षष्ठाध्याये द्वितीयः पादः

पूर्वपदस्य प्रकृत्या स्वरः

६.२.१-६३

पूर्वपदमित्यनुवर्तते। इत उत्तरं यद्वश्यते, तत्
 पूर्वपदस्य भवतीत्येवं तद्वेदितव्यम्।

पूर्वपदाद्युदात्तस्वराधिकारः

६.२.६४-९१

इत आदिरुदात्त इत्येतदधिकृतं वेदितव्यम्।
 इत उत्तरं यद्वश्यते, तत्र पूर्वपदस्यादिरुदात्तो
 भवतीत्येवं तद्वेदितव्यम्।

पूर्वपदान्तोदात्तस्वराधिकारः

६.२.९२-११०

अन्त इत्यधिकृतम्। यदित उत्तरं वश्यते,
 तत्र पूर्वस्यान्त उदात्तो भवतीत्येवमधिकृतं
 वेदितव्यम्।

उत्तरपदाद्युदात्तस्वराधिकारः

६.२.१११-१४२

उत्तरपदादिरित्येतदधिकृतम्। यदित ऊर्ध्व-
 मनुक्रमिष्यते, तत्र उत्तरपदस्यादिरुदात्तो
 भवतीत्येवमधिकृतं वेदितव्यम्। उत्तरपदस्ये-
 त्येतदापादपरिसमाप्तेः।

उत्तरपदान्तोदात्तस्वरप्रकरणम्

६.२.१४३-१९९

अन्त इत्येतदधिकृतमापादान्तम्। यदित
 ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, तत्र समासस्योत्तर-
 -पदस्यान्त उदात्तो भवतीत्येवं तद्
 वेदितव्यम्।

षष्ठाध्याये तृतीयः पादः

'उत्तरपदे' इत्यधिकारः

६.३.१-१३९

'अलुगिति' च 'उत्तरपदे' इति च एतदधिकृतं
 वेदितव्यम्। यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते-
 -ज्लुगुत्तरपदे इत्येवं तद् वेदितव्यम्। अत्र
 विवेकः 'अलुगिति' ६.३.२४ इत्यन्तमधि-

क्रियते 'उत्तरपदे' इति च पादान्तमधिक्रियते ।

उत्तरपदेऽलुक्प्रकरणम्

६.३.१-२४

उत्तरपदे परे प्रकृत्यादेशाः

६.३.२५-११०

उत्तरपद आनङ् ६.३.२५-३३

उत्तरपदे पुंवदभावः ६.३.३४-४२

उत्तरपदे हस्तः ६.३.४३-४५

उत्तरपद आत्मम् ६.३.४६-४७

उत्तरपदे प्रकृत्यादेशाः ६.३.४८-६६

उत्तरपदे मुमागमः ६.३.६७-७२

उत्तरपदे नगादेशाः ६.३.७३-७७

उत्तरपदे सहस्यादेशाः ६.३.७८-८३

उत्तरपदे समानस्यादेशाः ६.३.८४-८८

द्वागदृशवत्सु प्रकृत्यादेशाः ६.३.८९-९१

अज्जतौ वप्रत्यये प्रकृत्यादेशाः ६.३.९२-९४

सहस्यादेशाः ६.३.९५-९६

अप आदेशाः ६.३.९७-९८

अन्यशब्दस्यादेशाः ६.३.९९-१००

कुशब्दस्यादेशाः ६.३.१०१-१०८

पृष्ठोदारादीनि निपातनानि ६.३.१०९

अहनशब्दस्यादेशाः ६.३.११०

'उत्तरपदे दीर्घः'

६.३.१११-१३९

'अङ्गस्य दीर्घः' ६.४.१८ इति यावत्

द्वितीयः संहिताधिकारः

'संहितायाम् ६.३.११४' इत्यधिकार
आपादान्तम् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते
संहितायामित्येवं तद्वेदितव्यम् ।

षष्ठाध्याये चतुर्थः पादः

अङ्गाधिकारः

६.४.१-७.४.१७

अङ्गस्य दीर्घः ६.४.१-१८

अङ्गस्य शूदृ ६.४.१९-२१

असिद्धवदधिकारः

६.४.२२-१७५

असिद्धवदित्यधिकारोऽयम् । यदित
ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, आ षष्ठाध्यायपरिसमाप्तेः,
असिद्धवत् तद्वेदितव्यम् । आभादिति विषय-
निर्देशः । तस्मिन् समानाश्रये आभीये
कर्तव्ये समानाश्रयमाभीयमसिद्धं भवति ।
व्याश्रयं तु न भवति । अस्याधिकारस्य
विषयाः क्रमेण निर्दिश्यन्ते ---

१. नलोपः ६.४.२३-३३

२. शास उपधाया इकारादेशः ६.४.३४

३. शासः शा ६.४.३५

४. हन्तर्जः ६.४.३६

५. अनुनासिकलोपः ६.४.३७-४०

६. अनुनासिकस्यात्त्वम् ६.४.४१-४५

आर्धधातुक इत्यधिकारः

६.४.४६.६.४.७०

आर्धधातुके इत्यधिकारोऽयं 'मयतेरिदन्य-
तरस्याम् ६.४.७०' इत्यन्तम् । प्रागेतस्मा-
द्यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, 'आर्धधातुके' इत्येवं
तद् वेदितव्यम् ।

७. ग्रस्जो रमागमः ६.४.४७

८. अतो लोपः ६.४.४८

१. यतोप: ६.४.४९-५०
२. गेलोप: ६.४.५१-५४
३. गेरयादेश: ६.४.५५-५७
४. दीर्घ: ६.४.५८-६१
५. चिंपदभाव: ६.४.६२

विडन्त्यार्धधातुके कार्याणि

६.४.६३-७०

६. दीडो युडागम: ६.४.६३
७. आतो लोप: ६.४.६४
८. ईच्चम् ६.४.६५-६६
९. आत एत्वम् ६.४.६७-६९
१०. मयतेरित्वम् ६.४.७०

इत्यार्धधातुकाधिकार:

११. अङ्गस्याडाटावागमी ६.४.७१-६
१२. अङ्गस्येयडुवडौ ६.४.७७-८०
१३. अङ्गस्य यण् ६.४.८१-८७
१४. भुवो वुगागम: ६.४.८८
१५. उपधाया उत्त्वम् ६.४.८९-९१
१६. उपधाया हस्तव्त्वम् ६.४.९२-९७
१७. उपधाया लोप: ६.४.९८-१००

विडन्त्सार्वधातुकसम्बन्धीनि-

-अङ्गकार्याणि

६.४.१०१ इत्यत आरथ्य ६.४.११९
इति यावद् विधयः विडति सार्वधातुके भवन्ति ।

२६. हेर्धि: ६.४.१०१-१०३
२७. चिंप उत्तरस्य लुक् ६.४.१०४
२८. हि-लुक् ६.४.१०५
२९. प्रत्ययस्योकारलोप: ६.४.१०६-१०९
३०. अत उत् ६.४.११०

३१. अल्लोप: ६.४.१११
३२. इनाभ्यस्तयोराल्लोप: ६.४.११२
३३. इनाभ्यस्तयोरीत्वम् ६.४.११३
३४. दरिद्रस्य - इत्वम् ६.४.११४
३५. भिय इत्वम् ६.४.११५
३६. जहातेरित्वम् ६.४.११६
३७. जहातेरात्वम् ६.४.११७
३८. जहातेर्लोप: ६.४.११८
३९. घसोरेत्वम्, अभ्यासलोपश्च ६.४.११९

४०. लिटि एत्वाभ्यासलोपप्रकरणम्

६.४.१२०-१२६

४१. तृ-आदेशः ६.४.१२७-१२८

भाधिकारः

६.४.१२९-१७५

भस्येत्ययमधिकार आऽध्यायपरि-
-समाप्ते: । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, भस्येत्येवं
तद्वेदितव्यम् ।

४२. पादः पदादेशः ६.४.१३०

४३. भस्याङ्गस्य सम्प्रसारणम्

६.४.१३१-१३३

४४. भस्याङ्गस्य लोपः ६.४.१३४-१४२

४५. भस्याङ्गस्य टेलोपः ६.४.१४३-१४५

४६. उकारान्तस्य भस्य गुणः ६.४.१४६

४७. उकारान्तस्य भस्य लोपः ६.४.१४७

४८. इवर्णविणन्तस्य भस्य लोपः ६.४.१४८

४९. भस्याङ्गस्य यलोपः ६.४.१४९-१५२

५०. भस्य छस्य लुक् ६.४.१५३

५१. इष्ठेमेयःसु प्रत्ययेषु भस्यादेशाः

६.४.१५४-१६२

५२. अङ्गस्य प्रकृतिभावः

६.४.१६३-१७०

५३. निपातनानि ६.४.१७१-१७५

सप्तमाध्याये प्रथमः पादः

अङ्गात्परस्य प्रत्ययस्यादेशाः
७.१.१-४९

प्रकृतेरागमा: ७.१.५०-८३

असुगागम: ७.१.५०-५१

स्वादिषु विभक्तिषु परतः कार्याणि
७.१.५०-९९
५१, ५८-६९ सूत्राणि वर्जयित्वा

सुडागम आमि ७.१.५२

त्रेस्त्रयादेश आमि ७.१.५३

नुडागम आमि ७.१.५४-५७

नुमागमप्रकरणम् ७.१.५८-८३

दिव औत्तम् ७.१.८४

पथिमथृभूक्षमङ्गकार्याणि ७.१.८५-८८

पुंसः । गोतः । सख्युः । ऋकारान्तानाम् ।

उशनस्पुरुदसोऽनेहसाम् । क्रोष्टुः । चतुर-
नदुहोश्चाङ्गकार्याणि ७.१.८९-९९

ऋकारस्यादेशाः ७.१.१००-१०३

सप्तमाध्याये द्वितीयः पादः

सिंचि वृद्धिः ७.२.१-८

इडागमप्रकरणम्
७.२.८-७८ इति यावत् । तत्र ---

अनिट्प्रत्ययः - ७.२.८-९ ।

अनिङ्गातवः - ७.२.१० ।

वेद्धातवः - ७.२.४३-४६ ।

इडागमनिषेधः - ७.२.११-३४ ।

आर्धातुकप्रत्ययस्येडागमः ७.२.३५-३६

इटो दीर्घः ७.२.३७-४०

पुनरार्धातुकप्रत्ययस्येडागमः ७.२.४१-४३

क्त्वानिष्ठोः, सनि, तासि च ७.२.४७-६०

थलीडागमः ७.२.६१-६६

क्वसौ-इडागमः ७.२.६७-६९

स्ये, सिंचि, सनि इडागमः ७.२.७०-७५

सार्वधातुके प्रत्ययेऽङ्गकार्याणि

'रुदादिभ्यः सार्वधातुके ७.२.७६ इत्यत्
आरभ्य 'ईदासः ७.२.८३' इति यावत्
सार्वधातुके प्रत्यये कार्याणि भवन्ति ।

विभक्तौ परतः प्रकृत्यादेशाः

७.२.८४-११३

आकारादेशः ७.२.८४-९०

मर्यन्तस्येत्यधिकारः

७.२.९१-९८

विभक्तौ परतः प्रकृत्यादेशाः

७.२.९९-११३

वृद्धिप्रकरणम्

७.२.११४-७.३.३१

'ज्ञिति' परतो वृद्धिः

७.२.११५-७.३.३५ इति यावत्

सप्तमाध्याये तृतीयः पादः

'ज्ञिति' 'किति' 'तद्वित्तेषु' वृद्धिः

७.२.११५-७.३.३१ इति यावत्

उत्तरपदस्येत्यधिकारः

उत्तरपदस्येत्यधिकारो हनस्तो चिण्णलोः

७.३.३२ इत्यतः प्रागिति । प्रागेतस्मात् यदित
ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते उत्तरपदस्येत्येवं तद्
वेदितव्यम् ।

पूर्वपदस्य च

७.३.१९-७.३.३१

णौ परतो विद्ययः ७.३.३६-४३

कात्पूर्वस्यात् इत्वम् ७.३.४४-४९

प्रत्ययादेशा: ७.३.५०-५१

चजोः कुत्वम् ७.३.५२-६९

लोप-लुक्-प्रकरणम् ७.३.७०-७३

सार्वधातुके प्रत्ययेऽङ्गकार्याणि

'शमामष्टानां दीर्घः श्यनि ७.३.७४' इत्यत
आरथ्य 'अतो दीर्घो यज्ञि ७.३.१०१' इति
यावत् सार्वधातुके प्रत्यये कार्याणि भवन्ति ।

सार्वधातुकार्धधातुकयोः ७.३.८४

जाग्रोऽविचिण्णलिङ्गत्सु ७.३.८५

पुग्नत्तलघूपृष्ठस्य च ७.३.८६

(एतानि त्रीणि सूत्राण्यार्धधातुकेषि
प्रवर्तन्त इति विवेकः)

स्वादिषु विभक्तिषु परतः कार्याणि

७.३.१०२-१२०

सप्तमाध्याये चतुर्थः पादः:

णौ चड्यङ्गकार्यम् ७.४.१-८

लिट्यङ्गकार्यम् ७.४.९-१४

केऽङ्गकार्यम् ७.४.१५

अङ्गङ्गकार्यम् ७.४.१६-२०

सार्वधातुके शीङो गुणः ७.४.२१

यकारादिषु प्रत्ययेषु च्छौ

चाङ्गकार्याणि

७.४.२२-३९

तकारादौ कित्यङ्गकार्याणि

७.४.४०-४८

अपो भि तकारादेशः ७.४.४८

सकारान्तस्याङ्गस्यादेशा: ७.४.४९-५३

सन्यङ्गकार्याणि ७.४.५४-५८

अभ्यासकार्यप्रकरणम्

७.४.५९-९७

तत्र सामान्याभ्यासकार्याणि ७.४.५९-६७

लिट्यभ्यासकार्याणि ७.४.६८-७४

इलावभ्यासकार्याणि ७.४.७५-७८

सन्यभ्यासकार्याणि ७.४.७९-८१

यड्यङ्गलुक्यभ्यासकार्याणि ७.४.८२-९२

चड्यभ्यासकार्याणि ७.४.९३-९७

अष्टमाध्याये प्रथमः पादः:

द्विरुक्तप्रकरणम्

८.१.१-१५

'पदस्य' इत्यधिकारः

८.१.१६-८.३.५५

पदस्येत्यमधिकारः प्राग् अपदान्तस्य
मूर्धन्यः ८.३.५५' इति । यदित ऊर्ध्व-
मनुक्रमिष्यते पदस्येत्येवं तद् वेदितव्यम् ।

'पदात्' इत्यधिकारः

८.१.१७-८.१.६८

पदादित्यमधिकारः प्राग् 'कुत्सने
च सुप्यगोत्रादौ ८.१.६९' इति । यदित
ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते पदादित्येवं तद् वेदितव्यम् ।

वाक्यस्वरा:

'अनुदातं सर्वमपादादौ'

इत्यधिकारः

C.१.१९-७४

अनुदातमिति च, सर्वमिति च,
अपादादाविति च, एतत्प्रयमधिकृतं वेदितव्य-
-मापादपरिसमाप्ते:। इत उत्तरं यद्वक्ष्यते
अनुदातं सर्वमपादादावित्येवं तद् वेदितव्यम्।
एतावता पदात्परस्यापादादौ वर्तमानस्य पदस्य
सर्वमनुदातं भवति ।

युष्मदस्मदोरादेशा अनुदातं च C.१.२०-२६

पदात् इति निवृत्तम्

C.१.६८

अविद्यमानवत् C.१.७२-७४

अष्टमाध्याये द्वितीयः पादः

पूर्वत्रासिद्धत्वाधिकारः

C.२.१-८.५.६६

पूर्वत्रासिद्धमित्यधिकार आष्टमा-
-ध्यायपरिसमाप्ते:। यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते
पूर्वत्रासिद्धमित्येवं तद्वेदितव्यम्। तत्र येयं
सपादसप्ताध्यायनुक्रान्ता एतस्यामयं पादोनो-
-ऽध्यायोऽसिद्धो भवति । इत उत्तरं चोत्तरोत्तरो
योगः पूर्वत्र पूर्वत्रासिद्धो भवति । असिद्धवद्
भवति, सिद्धकार्यं न करोतीत्यर्थः ।

पूर्वत्रासिद्धत्वस्य निषेधः

C.२.२-३

एकादेशस्वरः

C.२.४-६

नलोपः C.२.७-९

मत्तोरादेशाः C.२.९-१७

लत्वम् C.२.१८-२२

लोपप्रकरणम् C.२.२३-२९

संयोगान्तस्य लोपः C.२.२३

सकारस्य लोपः C.२.२४-२९

झलि पदान्ते कार्याणि

C.२.३०-३८ इति यावत्

कुत्वम् C.२.३०

दत्वम् C.२.३१

घत्वम् C.२.३२-३३

घत्वम् C.२.३४

थत्वम् C.२.३५

षत्वम् C.२.३६

भज्ञावः C.२.३७-३८

पदान्तजश्त्वम् C.२.३९

भज्ञावः C.२.४०

षढोः कः C.२.४१

निष्ठातकारस्यादेशाः

C.२.४२-६१

पदान्तस्य कुत्वम् C.२.६२-६३

पदान्तस्य मकारस्य नकारादेशः

C.२.६४-६५

पदान्तस्य स्त्वम् दत्वम् C.२.६६-७५

र्वोदीर्घः C.२.७६-७९

अदस आदेशाः C.२.८०-८१

वाक्यस्य टे: प्लुत उदात्त,

इत्यधिकारः

C.२.८२-१०७

संहिताधिकारः तृतीयः

C.२.१०८-८.४.६६

संहितायामित्यधिकृतं वेदितव्यमाध्याय
परिसमाप्ते: । इत उत्तरं यद्वक्ष्यते संहिताया-
-मित्येवं तद्वेदितव्यम् ।

अष्टमाध्याये तृतीयः पादः

रुत्वप्रकरणम्

C.३.१-१२

दलोपः C.३.१३

रलोपः C.३.१४

रेफस्य विसर्जनीयादेशः C.३.१५-१६

रोयदिशः C.३.१७.

वकारस्य, यकारस्यादेशः C.३.१८-२२

मकारस्य आदेशः C.३.२३-२७

कुकु, टुकु, धुटु, तुकु, डमुटु, आगमा:
C.३.२८-३२

उबो वः C.३.३३

विसर्जनीयस्यादेशाः

C.३.३४-५४

अपदान्तस्य मूर्धन्यादेशाधिकारः

(षत्वं, ढत्वञ्च)

C.३.५५-११९

पदाधिकारो निवृत्तः । इतोऽपदान्तस्येति
मूर्धन्यस्येति चैतदधिकृतं वेदितव्यमापाद-
परिसमाप्ते: ।

‘इण्कोः’ इत्यधिकारः

C.३.५७-११९

इण्कोरित्येतदधिकृतं वेदितव्यम् । इत

उत्तरं यद्वक्ष्यते इणः कवर्गच्छेत्येव तद-
वेदितव्यमापादान्तम् ।

अष्टमाध्याये चतुर्थः पादः

णत्वप्रकरणम्

C.४.१-३९

हल्सन्धिः

C.४.४०-६५

श्चुत्वम् C.४.४०

ष्टुत्वम् C.४.४१-४४

अनुनासिकः C.४.४५

यरो द्वित्वम् C.४.४६-५२

अपदान्तजश्चत्वम् C.४.५३

अभ्यासस्य जश्त्वं चत्वम् C.४.५४

अपदान्तचत्वम् C.४.५५

पदान्तचत्वम् C.४.५६

अप्रगृह्यस्यानुनासिकः C.४.५७

अनुस्वारस्य परस्वर्णः C.४.५८-५९

लत्वम् C.४.६०

पूर्वस्वर्णः C.४.६१-६२

शश्छत्वम् C.४.६३

यमां लोपः C.४.६४

झरो लोपः C.४.६५

स्वरितः C.२.६६-६७

विवृताकारस्य संवृताकारः C.२.६८

❀ ❀ ❀

अकारादिक्रमेणाष्टाध्यायीविषयानुक्रमणी

अ.

अंशं हारी	५.२.६९
अ-प्रत्ययः	३.३.१०२-१०३
अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्	
	३.३.१९-११२
अङ्ग-लुङ्गविकरणप्रत्ययः	३.१.५२-५९
अङ्ग-लिङ्गविकरणप्रत्ययः	३.१.८६
अङ्ग-कृतप्रत्ययः	३.३.१०४-१०६
अङ्गि-अङ्गकायाणि	७.४.१६
अच-प्रत्ययः	३.३.१३४
अच-प्रत्ययः	३.२.९-१५
अच-प्रत्ययः	३.३.५६
अडागमः	७.३.१९-१००
अडाटावागमौ	६.४.७१-६
अण्-प्रत्ययः	३.२.१-२
अण्-प्रत्ययः	३.३.१२
अतृन्-प्रत्ययः	३.२.१०४
अत्त्वम्-इतः	
अथुच-प्रत्ययः	३.३.८९
अधौ-प्रत्ययः	३.४.९
अधैन्-प्रत्ययः	३.४.९
अनङ्ग-आदेशः	७.१.९३-९४
अदस-आदेशः	८.२.८०-८१
अनि-प्रत्ययः	३.३.११२
अनिङ्ग-धातवः	७.२.१०
अनिट्-प्रत्ययः	७.२.८-९
अनीयर्-प्रत्ययः	३.१.९६
अनुनासिकादेशः	८.४.४५
अनुनासिकः-अप्रगृह्यस्य	८.४.५६
अनुकाभिकाभीकः कमिता	५.२.७४

अनुगवलंगामी	५.२.१५
अनुपद्यन्वेष्टा	५.२.९०
अनुपदसर्वान्नायानयं बद्धाभक्षयतिनेयेषु	५.२.९
अन्तोदात्तस्वरः	६.१.१५६-१८३
अन्तोदात्तस्वरः	६.१.२१८-२२०
अन्यशब्दस्थादेशाः	६.३.१९-१००
अन्वादेशप्रकरणम्	२.४.३२-३४
अप्-प्रत्ययः	३.३.५७-८७
अप आदेशाः	६.३.१७-९८
अभ्यासकायाणि चडि	७.४.१३-१७
अभ्यासकायाणि यडि-यङ्गलुकि च	
	७.४.८२-९२
अभ्यासकायाणि लिटि	७.४.६८-७४
अभ्यासकायाणि श्लौ	७.४.७५-७८
अभ्यासकायाणि सनि	७.४.७९-८१
अभ्यासकायाणि सामान्यानि	
	७.४.५८-६७
अमागमप्रकरणम्	६.१.५८-५९
अमागमः-चतुरनङ्गुहोः	७.१.९९
अयादि-सन्धिः	६.१.७७-८२
अयादेशः-णोः	६.४.५५-५७
अलुग्-उत्तरपदे	६.३.१-२४
अविद्यमानवत्	८.१.७२-७४
अव्ययसंज्ञकास्तद्वितप्रत्ययाः	
	५.३.४७-
	५.३.५४
अव्ययीभावसमासः	२.१.५-२१
अशिष्यप्रकरणम्	१.२.५३-५७
असुगागमः	७.१.५०-५१
असे-प्रत्ययः	३.४.९

असेन्-प्रत्ययः	३.४.९	इत्र-प्रत्ययः	३.२.१८४-१८६
अहनशब्दस्यादेशः	६.३.११०	इत्वम्-गोण्या:	१.२.५०
आ.		इत्वम्-ऋकारस्य	७.१.१००-१०१
आडागमः	७.३.११२	इत्वम्-जहाते:	६.४.११६
आत्त्वप्रकरणम्	६.१.४५-५९	इत्वम्-दरिद्रस्य	६.४.११४
आत्त्वम्-ओतः-अमि	६.१.१२	इत्वम्-प्रत्ययस्याकारस्य	७.३.४४-४९
आत्त्वम्-अनुनासिकस्य	६.४.४१-४५	इत्वम्-भियः	६.४.११५
आत्त्वम्-उत्तरपदे	६.३.४६-४७	इत्वम्-मयते:	६.४.७०
आत्त्वम्-जहाते:	६.४.११७	इत्वम्-शनाभ्यस्त्योरातः	६.४.११३
आत्त्वम्-पथिमथृभुक्षाम्	७.१.८५	इन् प्रत्ययः	३.२.२४-२७
आत्त्वम्-विभक्तौ	७.२.८४-८८	इनि प्रत्ययः	३.२.९३
आत्त्वम्-प्रत्ययस्याकारस्य	७.३.४९	इनि प्रत्ययः	३.२.१५६-५७
आत्मनेपदप्रकरणम्	१.३.१२-७१	इमागमः हलि पिति	७.३.९२
आद्युदात्त्वाधिकारः	३.१.३-५.४.१६०	इयङ्गुडौ-आदेशौ	६.४.७७-८०
आद्युदात्त्वस्वरः	६.१.१८४-२१७	इयादेशः	७.२.८०-८१
आर्यधातुकसंज्ञा	३.४.११४-११७	इवार्थे प्रत्ययाः	५.३.९६-१११
आतिशायिकप्रकरणम्	५.३.५५-६५	इष्णुच् प्रत्ययः	३.२.१३६-१३८
आनङ्ग-उत्तरपदे	६.३.२५-२६	इष्टेमेयःसु प्रत्ययेषु भस्यादेशाः	६.४.१५४-१६२
आप्रपदं प्राप्नोति	५.२.८		ई.
आम-प्रत्ययः	३.१.३५-४२	ईकारादेश आनशब्दस्य	७.२.८३
आमागमः-चतुरनङ्गुहोः	७.१.९८	ईडागमः	७.३.९३-९८
आयप्रत्ययः	३.१.२८	ईत्वम्-आकारारास्य	६.४.६५
आरु-प्रत्ययः	३.२.१७३	ईत्वम्-घुमास्थादीनाम्	६.४.६६
आलुच् प्रत्ययः	३.२.१५८	ईयङ्ग् प्रत्ययः	३.१.२९
	ई.		उ.
इकारादेशः-शास उपधाया	६.४.३४	उ-विकरणप्रत्ययः	३.१.७९-८०
इञ् प्रत्ययः	३.३.११०	उ-प्रत्ययः	३.२.१६८-१७०
इडागमः	७.२.३५-३६	उक्त् प्रत्ययः	३.२.१५४
	७.२.४१-७८	उणादि-प्रत्ययाः	३.३.१
इडागमनिषेधः	७.२.११-३४	उत्क उन्मनाः	५.२.८०
इडागमः क्वसौ	७.२.६७-६९	उत्त्वम्-अतः सार्वधात्रके	६.४.११०
इडागमः-थलि	७.२.६१-६६		

उत्तम्-डसिडसोः	६.१.११०	कसेन-प्रत्ययः	३.४.९
उत्तम्-रोः	६.१.१११-११२	काधिकारः	५.३.७०-९६
उत्त्वं पदस्य दिवः	६.१.१२९	कामच्-प्रत्ययः	३.२.१०६
उत्तमपुरुषविधिः	१.४.१०७	काम्यच्-प्रत्ययः	३.१.९-१०
उत्तरपदाद्युदात्तस्वरः	६.२.१११-१४२	कालप्रयोजनाद्रोगे	५.२.८१
उत्तरपदान्तोदात्तस्वरः	६.२.१४३-१९९	कि-किन्-प्रत्ययौ	३.२.१७१
उत्तरपद-आदेशाः	६.३.२५-१३९	किमः संख्यापरिमाणे डति च	५.२.४१
उदराटठगाद्यूने	५.२.६७	कुक् टुक् धुट् तुक् डमुट् आगमाः	८.३.२८-३२
उभयपदप्रकरणम्	१.३.७२-७७	कुत्वं चजोः	७.३.५२-६९
ऊः		कुत्वं-चोः	८.२.३०
ऊक्-प्रत्ययः	३.२.१६५-१६६	कुत्वं पदान्तस्य	८.२.६२-६३
ऊङ्-प्रत्ययः	४.१.६६-७२।	कुरच् प्रत्ययः	३.२.१६२
ऊत्तम्-उपधायाः	६.४.८९-९१	कुशब्दस्यादेशाः	६.३.१०१-१०८
ए		कृत्यप्रत्ययाः	३.१.९६
एकवचनविधिः	१.४.२२	कृत्यल्युटप्रत्ययानामर्थाः	३.३.११३
एकशेषप्रकरणम्	१.२.६४-७३	कृत्य-तृच्-णिनि-लिङ्-लोट्-प्रत्ययानामर्थाः	३.३.१६९-१७३
एकश्रुतिप्रकरणम्	१.२.३३-३९	क्त-प्रत्ययः	३.२.१८७-१८८
एकादेशस्वरः	८.२.४-६	क्त-क्तवतु-प्रत्ययौ	३.२.१०२
एत्वम्-घुमास्थादीनाम्	६.४.६७-६९	क्त-प्रत्ययः-भावे	३.३.११४
एत्वम्-सुपि	७.३.१०३-१०६	क्तिच्-क्त-प्रत्ययौ	३.३.१७४
एत्वाभ्यासलोपौ घ्वसोः	६.४.११९	क्तिन् प्रत्ययः	३.३.१४-१७
एत्वाभ्यासलोपौ लिटि	६.४.१२०-१२६	वित्र-प्रत्ययः	३.३.८८
एश्-प्रत्ययः	३.४.१५	क्त्वा प्रत्ययः	३.४.१८-२१
क.		क्त्वा-प्रत्ययः	३.४.२३-२४
क-प्रत्ययः	३.१.१३५-१३६	क्त्वा-प्रत्ययः	३.४.५९-६४
क-प्रत्ययः	३.१.१४४	क्तु प्रत्ययः	३.२.१४०
क-प्रत्ययः	३.२.३-७	क्मरच् प्रत्ययः	३.२.१६०
क-प्रत्ययः	३.२.७७	क्यङ् प्रत्ययः	३.१.११-१२
कज्-प्रत्ययः	३.२.६०	क्यच् प्रत्ययः	३.१.८
कधौ-प्रत्ययः	३.४.९	क्यच् प्रत्ययः	३.१.९
कधैन्-प्रत्ययः	३.४.९		
कप्-प्रत्ययः	३.२.७०		
कर्मवद्भावप्रकरणम्	३.१.८७-८९		

क्यप् प्रत्ययः	३.१.१०६-१२३
क्यप् प्रत्ययः	३.३.९८-९९
क्यष् प्रत्ययः	३.१.१३-१८
कुक्-प्रत्ययः	३.२.१७४
क्वनिप्-प्रत्ययः	३.२.७४-७५
क्वनिप् प्रत्ययः	३.२.९४-९६
क्वरप् प्रत्ययः	३.२.१६३-१६४
क्वसु-प्रत्ययः	३.२.१०७-१०९
क्विन् प्रत्ययः	३.२.५८-५९
क्विप् प्रत्ययः	३.२.६१
क्विप् प्रत्ययः	३.२.७६
क्विप् प्रत्ययः	३.२.१७७-१७९
क्विप्-प्रत्ययः	३.२.८७-९२
क्षेत्रियच्चरक्षेत्रे चिकित्सः	५.२.९२
क्सप्रत्ययः	३.१.४५-४७
क्से-प्रत्ययः	३.४.९

ख.

खच् प्रत्ययः	३.२.३८-४७
खमुज् प्रत्ययः	३.४.२५
खल् प्रत्ययः	३.३.१२६-१२७
खश् प्रत्ययः	३.२.२८-३७
खश्-प्रत्ययः	३.२.८३
खिष्णुच्-खुक्ज्-प्रत्ययौ	३.२.५७
ख्युन् प्रत्ययः	३.२.५६

ग.

गुणः-अङ्गः	७.४.१६
गुणः-जुसि	७.३.८३
गुणः-भस्याङ्गस्योकारान्तस्य	६.४.१४६
गुणः-मिदे: शिति	७.३.८२
गुणसन्धिः	६.१.८६
गुणः-सार्वधातुके शीडः	७.४.२१

गुणः सार्वधातुकार्धधातुकयोः

७.३.८४-८८

गुणः सुपि

७.३.१०८-१११

गुणः-हलि-पिति

७.३.९१

गुणवृद्धिनिषेधः

१.१.४-६

ग्स्नु प्रत्ययः

३.२.१३९

घ.

घ-प्रत्ययः करणादिकरणयोः

३.३.११८-११९

घज् प्रत्ययः

३.३.१६-५५

घज् प्रत्ययः करणादिकरणयोः

३.३.१२०-१२५

घत्वम्

८.२.३२-३३

घिनुण् प्रत्ययः

३.२.१४१-१४५

घुरच् प्रत्ययः

३.२.१६१

ङ.

डीन्-प्रत्ययः

४.१.७३

डीप्-प्रत्ययः

४.१.५-१२

४.१.१५-१६

४.१.२०-२४

४.१.२६-३९

४.१.६०

डीष्-प्रत्ययः

४.१.२५

४.१.४०-६५

४.१.४०-५९

४.१.६०-६५

डेराम्

७.३.११६-११७

डेरौकारादेशः

७.३.११८-११९

इ॒वनिप् प्रत्ययः

३.२.१०३

च.

चङ्-प्रत्ययः

३.१.४८-५१

चतुर्थी विभवितः

२.३.१३-१७

चत्वर्म्-अपदान्तस्य	८.४.५५
चत्वर्म्-अपदान्तस्य	८.४.५६
चानश् प्रत्ययः	३.२.१२९
चाप्-प्रत्ययः	४.१.७४-७५
चिण्-प्रत्ययः	३.१.६०-६६
चिणवदभावः	६.४.६२
च्छिप्रत्ययः	३.१.४३

छ.

छत्वम्	८.४.६३
छन्दसि परिपन्थपरिपरिणो पर्यवस्थातात्रि	५.२.८८

ज.

जश्त्वं पदान्तस्य	८.२.३९
जश्त्वम्-अपदान्तस्य	८.४.५३
जश्त्वं चत्वर्म्-अभ्यासस्य	८.४.५४
जादेशः-हन्ते:	६.४.३६

ज.

जिणति कायाणि	७.२.११५-
	७.३.३५
व्युट् प्रत्ययः	३.२.६५-६६

ट.

ट प्रत्ययः	३.२.८
ट प्रत्ययः	३.२.१६-२३
टक् प्रत्ययः	३.२.५२-५५
टाप् प्रत्ययः	४.१.४ । ४.१.९

ड.

ड-प्रत्ययः	३.२.४८-५०
ड-प्रत्ययः	३.२.९७-१०१
डाप् प्रत्ययः	४.१.३-१४

ढ.

ढत्वम्-हकारस्य	८.२.३१
----------------	--------

ढत्वम्-धकारस्य	८.३.७८-७९
ण-प्रत्ययः	३.१.१४०-१४४
णच्-प्रत्ययः	३.३.४३
णत्व-प्रकरणम्	८.४.१.-३९
णमुल्-प्रत्ययः	३.४.२२
णमुल्-प्रत्ययः	३.४.२३-२४
णमुल्-प्रत्ययः	३.४.२६-६४
णिङ्-प्रत्ययः	३.१.२०
णिङ्-प्रत्ययः	३.१.३०
णिच्-प्रत्ययः	३.१.२१
णिच्-प्रत्ययः	३.१.२५-२६
णिनि-प्रत्ययः	३.२.५१
णिनि-प्रत्ययः	३.१.१३४
णिनि-प्रत्ययः	३.२.७८-८६
णौ पुगाद्यागमाः	७.३.३६-४३
ण्यत्-प्रत्ययः	३.१.१२४-१३२
ण्युट्-प्रत्ययः	३.१.१४७-१४८
णिव-प्रत्ययः	३.२.६२-६४
णिवन्-प्रत्ययः	३.२.७१-७२
णवुच्-प्रत्ययः	३.३.१११
णवुल्-प्रत्ययः	३.१.१३३
णवुल्-प्रत्ययः	३.३.१०
णवुल्-प्रत्ययः	३.३.१०८-१०९
त.	
तकारादेश अपो भि	७.४.४८
तकारादौ कित्यङ्गकायाणि	७.४.४०-४७
तकारादेशो हनः	७.३.३२
तत्पुरुषसमासः	२.१.२२-
	२.२.२२
तत्सवदि: पथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं व्याप्नोति	५.२.७

तत्र कुशलः पथः	५.२.६३
तदस्य संजातं तारकादिभ्य इतच्	५.२.३६
तदस्मिन्नन्धिकमिति दशान्ताडङ्गः	५.२.४५
तदस्मिन्नन्नं प्राये संज्ञायाम्	५.२.८३
तद्राजप्रत्ययाः	५.३.११२-११८
तन्त्रादचिरापहते	५.२.७०
तवेह्न्-प्रत्ययः	३.४.९
तवेन्-प्रत्ययः	३.४.९
तवै-प्रत्ययः	३.४.९
तव्यत्तव्यप्रत्ययः	३.१.९६
तस्य पूरणे डट्	५.२.४८
ताच्छील्याद्यथार्थाधिकारः	३.२.१३४-१७७
तास्-प्रत्ययः	३.१.३३
तिप्रत्ययः	४.१.७७।
तुगागमप्रकरणम्	६.१.७०-७५
तुमुन्-प्रत्ययः	३.३.१०
तुमुन् प्रत्ययः	३.३.१५८
तुमुन् प्रत्ययः	३.३.१६७
तुमुन्-प्रत्ययः	३.४.६५-६६
तृ-आदेशः-अर्वणः	६.४.१२७
तृ-आदेशः-मधवतः	६.४.१२८
तृच्-प्रत्ययः	३.१.१३३
तृतीया विभक्तिः	२.३.१८-२७
तृन् प्रत्ययः	३.२.१३५
तेन वित्तश्चुञ्चुञ्चणपौ	५.२.२६
त्रेस्त्रयादेशः-उत्तरपदे	६.३.४८
त्रेस्त्रयादेशः-आमि	७.१.५३
अ.	
थकन् प्रत्ययः	३.१.१४६
घत्वम्	८.२.३५

दिव-उत्त्वम्	६.१.१३१
दिव-आदेशः	६.३.२९-३०
दिव-ओत्त्वम्	७.१.८४
दीर्घः-अकः-सवर्णे-अचि	६.१.१०१
दीर्घः-अकितोऽभ्यासस्य	७.४.८३
दीर्घः-अकृत्सार्वधातुकयोः	७.४.२५
दीर्घः-अणः-द्रलोपे	६.३.१११
दीर्घः-अङ्गस्य	६.४.१-१८
दीर्घः-अभ्यासादेरतः	७.४.७०
दीर्घ-इटः	७.२.३७-४०
दीर्घः-इणः किति	७.४.६९
दीर्घः-उत्तरपदे	६.३.१११-१३९
दीर्घः-उपधायाःचिण्णमुलोः	६.४.९३
दीर्घः-च्चौ	७.४.२६
दीर्घः-तुजादीनामभ्यासस्य	६.१.७
दीर्घः-निष्ठायाम्	६.४.६०-६१
दीर्घः-पूर्वसर्वणः	६.१.१००-१०४
दीर्घः-यजि	७.३.१०१-१०२
दीर्घः-त्यपि	६.४.५८-५९
दीर्घः-र्वोः	८.२.७६-७९
दीर्घः-शिति	७.३.७४-७६
दीर्घः-संहितायाम्	६.३.११३-६.३.१३९
द्वन्द्वसमासः	२.२.२९
द्वितीया विभक्तिः	२.३.१-१२
द्वित्वप्रकरणम्	६.१.१-६.१.१२
द्वित्वं यरः	८.४.४६-५२
द्विरुक्तप्रकरणम्	८.१.१-१५
द्विवचन-विधिः	१.४.२२
घ.	
घत्वम्	८.२.३४
घनहिरण्यात्कामे	५.२.६५

धात्वादेशा आर्धधातुके प्रत्यये परतः:	२.४.३५-५७
धान्यानां भवने क्षेत्रे खग् ५.२.१	
धिरादेशः-हेः ६.४.१०१-१०३	
न.	
नकारादेशः पदान्तस्य मकारस्य	८.२.६४-६५
नङ् प्रत्ययः ३.३.९०	
नजिङ् प्रत्ययः ३.२.१७२	
नगादेशा-उत्तरपदे ६.३.७३-७७	
नन् प्रत्ययः ३.३.९१	
नपुंसकाधिकारः-तत्पुरुषे २.४.१९-३१	
नलोप्रकरणम् ६.४.२३-३३	
नलोपः ८.२.७-९	
नाभावः ७.३.१२०	
निपातनानि भस्याङ्गस्य ६.४.१७१-१७५	
निष्ठातकारस्यादेशाः ८.२.४२-६१	
नुडागमः ७.१.५४-५७	
नुमागमः ७.१.५८-८३	
प.	
पञ्चमी विभक्तिः २.३.२८-३५	
पथिमथित्त्रभुक्षामादेशा: ७.१.८५-८९	
पदादेशः पादः ६.४.१३०	
परत्वाधिकारः ३.१.२-५.४.१६०	
पररूपम् ६.१.९३-९८	
परसवर्णः-अनुस्वारस्य ८.४.५८-५९	
परस्मैपदप्रकरणम् १.३.७८-९३	
परोवरपरंपरपुत्रपौत्रमनुभवति	
५.२.१०	
पाश्वेनान्विच्छति ५.२.७५	
पुंवदभावः-उत्तरपदे ६.३.३४-४२	
पूर्वत्रासिद्धत्वाधिकारः ८.२.१-८.४.६६	
पूर्वत्रासिद्धत्वस्य निषेधः ८.२.२-३	

पूर्वनिपात-परनिपातौ	२.२.३०-३८
पूर्वपदस्य प्रकृत्या स्वरः ६.२.१-६३	
पूर्वपदाद्युदात्तस्वरः ६.२.६४-९१	
पूर्वपदान्तोदात्तस्वरः ६.२.९२-१०१	
पूर्वरूपम् ६.१.१०५-१०९	
पूर्वसर्वणः ८.४.६१-६२	
पूर्वसर्वणदीर्घः ६.१.१००-१०४	
पूर्वादिनिः ५.२.८६	
पृष्ठोदारादीनि निपातनानि ६.३.१०९	
प्रकृतिभावः ६.१.११३-१२८	
प्रकृतिभावः-भस्याङ्गस्य ६.४.१६३-१७०	
प्रकृत्यादेशप्रकरणम् ६.१.६०-६४	
प्रकृत्यादेशा-उत्तरपदे ६.३.४८-६६	
प्रकृत्यादेशा-द्वगदृशवतुषु ६.३.८९-९१	
प्रकृत्यादेशा-अञ्जतौ-वप्रत्यये	
	६.३.९२-९४
प्रकृत्यादेशा:-विभक्तौ परतः ७.२.९९-११३	
प्रत्ययादेशाः ७.३.५०-५१	
प्रत्ययस्यादेशाः-अङ्गात्परस्य ७.१.१-४९	
प्रत्ययार्थः ३.४.१-६	
प्रत्ययाधिकारः ३.१.१-५.४.१६०	
प्रत्याहारा: ३	
प्रथमपुरुषविधिः १.४.१०८	
प्रथमा विभक्तिः २.३.४६-४७	
ब.	
बहुवचनविधिः १.४.२१	
बहुव्रीहिसमासः २.२.२३-२८	
ब्राह्मणकोणिके संज्ञायाम् ५.२.७१	
भ.	
भविष्यदधिकारः ३.३.२-१५	
भज्ञावः ८.२.३७-३८	

भज्जावः	८.२.४०	युक्तवद्भावो लुपि	१.२.५१-५२
भावचनाशच	३.३.११	युच्-प्रत्ययः	३.२.१४८-१५३
भावाधिकारः	३.३.१८-११२	युच्-प्रत्ययः	३.३.१०७
भूताधिकारः	३.२.८४-१२२	युच्-प्रत्ययः	३.३.१२८-१३०
	म.	युडागमः-दीडः	६.४.६३
मकारस्य आदेशाः	८.३.२३-२७	युष्पदस्मदोरादेशाः	७.२.९२-९८
मतोरादेशाः	८.२.९-१७	युगागमः-आकारान्तस्य	७.३.३३
मतौ छः सूक्तसाम्नोः	५.२.५९		र
मत्वर्थीया: तदस्यास्त्यस्मिन्निति मतुप्	५.२.९४-१४०	र-प्रत्ययः	३.२.१६७
मध्यमपुरुषविधिः	१.४.१०५-६	रमागमः-श्रस्जः	६.४.४७
मनिन्-प्रत्ययः	३.२.७४-७५	रलोपः	८.३.१४
मातृकापाठः	२	रु-प्रत्ययः	३.२.१५९
माहेश्वरसूत्राणि	पृष्ठ ३	रुत्वं दत्वं पदान्तस्य	८.२.६६-७५
मुगागम आने	७.२.८२	रुत्वप्रकरणम्	८.३.१-१२
मुमागम-उत्तरपदे	६.३.६७-७२		ल.
	य.	लकाराणां कृत्प्रत्ययानां चार्थाः	३.४.६७-७६
यक्-सनादिप्रत्ययः	३.१.२७	लङ्-प्रत्ययः	३.२.१११
यक्-विकरणप्रत्ययः	३.१.६७	लङ्-प्रत्ययः	३.३.१७५
यकारस्यादेशाः	८.३.१८-२२	लङ्-प्रत्ययः	३.२.११६-११७
यकारादेशो विभक्तौ	७.२.८४-८८	लट्-प्रत्ययः	३.२.११८-१२१
यकारादिषु प्रत्येष्वङ्गकार्याणि	७.४.२२-३९	लट्-प्रत्ययः	३.२.१२३
यङ्-प्रत्ययः	३.१.२२-२४	लट्-प्रत्ययः	३.३.४-८
यण्-सन्धिः	६.१.७६	लट्-प्रत्ययः	३.३.१४२
यण्-अङ्गस्य	६.४.८१-८७	लत्वम्	८.२.१८-२२
यत्-प्रत्ययः	३.१.९७-१०५	लत्वम्	८.४.६०
यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वत्तुप् ५.२.३९		लादेशः	२.४.८५
यथामुखसंमुखस्य दर्शनः०	५.२.६	लादेशाः	३.४.७७-११२
यलोपः-भस्याङ्गस्य	६.४.१४९-१५२	लिङ्-प्रत्ययः	३.३.९
याडागमः	७.३.११३	लिङ्-प्रत्ययः	३.३.१३४-१३८
यादेशः-रोः	८.३.१७.	लिङ्-प्रत्ययः	३.३.१४३-१५७
		लिङ्-प्रत्ययः	३.३.१५९-१६१
		लिङ्-प्रत्ययः	३.३.१६८

लिङ्गनिर्णयः समासस्य	२.४.१७-१८
लिट्-प्रत्ययः	३.२.१०५
लिट्-प्रत्ययः	३.२.११५
लिट्यङ्गकार्याणि	७.४.९-१४
लुक्न-प्रत्ययः	३.२.१७४
लुक्-चिं उत्तरस्य	६.४.१०४
लुक्-स्त्रीप्रत्ययस्य	१.२.४९
लुक्-दुहिदिलहुगुहाम्	७.३.७४
लुक्-प्रकरणम्	२.४.५८-८४
लुक्-भस्याङ्गस्य-छस्य	६.४.१५३
लुक्-हे:	६.४.१०५
लुड्-प्रत्ययः	३.२.११०
लुड्-प्रत्ययः	३.२.१२२
लुड्-प्रत्ययः	३.३.१७५
लुट्-प्रत्ययः	३.३.१५
लुप्-जनपदे	४.२.८१
लुप्-अविशेषे, संज्ञायाम्	४.२.४-५
लुड्-प्रत्ययः	३.३.१३९-१४१
लुट्-प्रत्ययः	३.३.१३
लृट्-प्रत्ययः	३.२.११२-११४
लृट्-प्रत्ययः	३.३.१३३
लृट्-प्रत्ययः	३.३.१४४-१५१
लेट्-प्रत्ययः	३.४.७-८
लोट्-प्रत्ययः	३.३.१५७
लोट्-प्रत्ययः	३.३.१६२-१६६
लोप-प्रकरणम्	६.१.६५-६९
लोपः-अतः	६.४.४८
लोपः-यकारस्य	६.४.४९-५०
लोपः-णे:	६.४.५१-५४
लोपः-आकारास्य	६.४.६४
लोपः-उपधाया:	६.४.९८-१००
लोपः-प्रत्याकारस्य	६.४.१०६-१०९
लोपः-शनसोरतः	६.४.१११

लोपः शनाभ्यस्तयोरातः	६.४.११२
लोपः-जहाते:	६.४.११८
लोपः-भस्याङ्गस्य	६.४.१३४-१४२
लोपः-भस्याङ्गस्य टे:	६.४.१४३-१४५
लोपः-भस्याङ्गस्योकारान्तस्य	६.४.१४७
लोपः-भस्याङ्गस्येकारान्तस्योकारान्तस्य	६.४.१४८
लोपः-अनुनासिकस्य	६.४.३७-४०
लोपः-ढकारस्य	८.३.१३
लोपः-नकारस्य	६.४.२३-३३
लोपः-नकारस्य	८.२.७-९
लोपः-विभक्तौ	७.२.९०
लोपः-घुसंज्ञकानाम्	७.३.७०
लोप-ओकारान्तानाम्	७.३.७०
लोपः-क्सस्य	७.३.७२
लोपः दीधीवेत्योः	७.४.५३
लोपः-अभ्यासस्य	७.४.५८
लोपः संयोगान्तस्य	८.२.२३
लोपः-सकारस्य	८.२.२४-२९
लोपः-यमाम्	८.४.६४
लोपः-झरः	८.४.६५
ल्यु-प्रत्ययः	३.१.१३४
ल्युट्-प्रत्ययः	३.३.११५-११६
व.	
वकारस्यादेशाः	८.३.१८-२२
वकारादेशः-उजः	८.३.३३
वचननिर्णयः समासस्य	२.४.४-४६
वचननिर्धारणम्	१.२.५८-६३
वनिप्-प्रत्ययः	३.२.७४-७५
वरच्-प्रत्ययः	३.२.१७५-१७६
वर्तमानाधिकारः	३.२.१२३-३.३.१

वाक्यस्वरप्रकरणम्	८.१.१९-७४
वाक्यस्य टे: प्लूत उदात्तः	८.२.८२-१०७
विकरणप्रत्ययः	३.१.३३-९०
विच्-प्रत्ययः	३.२.७३
विच्-प्रत्ययः	३.२.७४-७५
विट्-प्रत्ययः	३.२.६७-७०
विभक्तिविद्यानम्	२.३.१-७३
विभक्तिसंज्ञकास्तद्वितप्रत्ययः	५.३.७ - २७
विभक्तौ परतः-प्रकृत्यादेशाः	७.२.९९-११३
विसर्जनीयादेशः-रेफस्य	८.३.१५-१६
विसर्जनीयस्यादेशाः	८.३.३४-५४
विवृताकारस्य संवृताकारः	८.४.६८
वुगागमः-भुवः	६.४.८८
वुग्-प्रत्ययः	३.२.१४६-१४७
वुन्-प्रत्ययः	३.१.१४९-१५०
वृद्धि-सन्धिः	६.१.८७-९१
वृद्धिः-सिचि	७.२.१-८
वृद्धिः-मृजे:	७.२.११४
वृद्धिः-जिणिति	७.२.११५-११६
वृद्धिः-जिणिति तद्विते	७.२.११७
वृद्धिः-किति तद्विते	७.२.११८
वृद्धिः-जिणिति किति तद्विते	७.३.३१
वृद्धिः-सार्वधातुके	७.३.८९-९०
वेड्-धातवः	७.२.४३-४६
वैदिकाः कृतप्रत्ययाः	३.४.९-१७
ब्रातेन जीवति	५.२.२१
शा.	
शा-प्रत्ययः	३.१.१३७-१३९
शा-प्रत्ययः	३.३.१००-१०१
शा-विकरणप्रत्ययः	३.१.७७
शतु-प्रत्ययः	३.२.१३०-१३३

शतु-शानच्-प्रत्ययौ	३.२.१२४-१२६
शतुप्रत्ययः-लृटः स्थाने	३.३.१४
शधौ-प्रत्ययः	३.४.९
शधैन्-प्रत्ययः	३.४.९
शाप्-विकरणप्रत्ययः	३.१.६८
शा-आदेशः-शासः	६.४.३५
शानच्-प्रत्ययः-लृटः स्थाने	३.३.१४
शानच्-विकरणप्रत्ययः	३.१.८३
शानन्-प्रत्ययः	३.२.१२८
शायच्-प्रत्ययः	३.१.८४-८५
शिति प्रत्यये-आदेशाः	७.३.७७-७९
शिति प्रत्यये हस्तः	७.३.८०-८१
शीतोष्णाभ्यां कारिणि	५.२.७२
शूद्-आदेशौ-अङ्गस्य	६.४.१९-२१
शृङ्खलमस्य बन्धनं करभे	५.२.७९
शुचुत्वम्	८.४.४०
शनम्-विकरणप्रत्ययः	३.१.७८
शना-विकरणप्रत्ययः	३.१.८१-८२
शनु-विकरणप्रत्ययः	३.१.७३-७६
श्यन्-विकरणप्रत्ययः	३.१.६९-७२
श्यन्-विकरणप्रत्ययः	३.१.९०
श्रोत्रियंश्छन्दोऽधीते	५.२.८४
श्राद्धमनेन भुक्तमिनिठनौ	५.२.८५
ष.	
षढोः कः	८.२.४१
षत्वम्-व्रश्चादीनाम्	८.२.३६
षत्वम्-अपदान्तस्य	८.३.५५-११९
षाकन्-प्रत्ययः	३.२.१५५
ष्ट्रन्-प्रत्ययः	३.२.१८१-१८३
ष्टुत्वम्	८.४.४१-४४
ष्फ-प्रत्ययः	४.१.१७-१९।

ब्यङ्-प्रत्ययः	४.१.७८-८१
ब्युन्-प्रत्ययः	३.१.१४५
स.	
स एषां ग्रामणीः	५.२.७८
सकारान्तस्याङ्गस्यादेशा:	७.४.४९-५२
संव्याया गुणस्य निमाने मयट्	
	५.२.४७
सन्-प्रत्ययः	३.१.५-७
सन्नतरादेशः	१.२.४०
सन्यङ्गकार्याणि	७.४.५४-५७
सपूर्वाच्च	५.२.८७
सप्तमी विभक्तिः	२.३.३६-४५
समां समां विजायते	५.२.१२
समानस्यादेशा-उत्तरपदे	६.३.८४-८८
समासस्वरः	६.१.२१८-१९९
समासान्ताधिकारः	२.१.१-२.२.३८
समासान्ताधिकारः	५.४.६८-१६०
सम्प्रसारणप्रकरणम्	६.१.१३-४४
सम्प्रसारणं भस्याङ्गस्य	६.४.१३१-१३३
सर्वचर्मणः कृतः खखन्नौ	५.२.५
सर्वनामस्थाने परतः	७.१.८६-९९
सलोपः लिङ्गः	७.२.७९
सवर्णदीर्घः	६.१.९९
सस्येन परिजातः	५.२.६८
सहस्यादेशः	६.३.९५-९६
सहस्यादेशा-उत्तरपदे	६.३.७८-८३
साक्षाद् द्रष्टरि संज्ञायाम्	५.२.१११
सार्वधातुकसंज्ञा	३.४.११३
सिच्-प्रत्ययः	३.१.४४
सिप्-प्रत्ययः	३.१.३४
सुट्कात्पूर्व इत्यधिकारः	६.१.१३३-१५४
सुडागमः	७.१.५२
सुलोपः	६.१.१३०-१३२

से-प्रत्ययः	३.४.९
सेन्-प्रत्ययः	३.४.९
स्त्र्यधिकारः	३.३.९४-११२
स्य-प्रत्ययः	३.१.३३
स्याडागमः	७.३.११४-११५
स्वरितः	८.४.६६-६७
स्वरिते उदात्तांशानुदात्तांशनिर्णयः	
	१.२.३२
स्वाङ्गेभ्यः प्रसिते	५.२.६६
स्वार्थिकप्रत्ययाः	५.३.६-६९
स्वादिप्रत्ययाः	४.१.२
स्वादिषु विभक्तिषु परतः कार्याणि	
	७.१.५०
	७.१.५२-५७
	७.१.७०-९९
ह.	
हस्वः-प्रातिपदिकस्य	१.२.४७
हस्वः-उपसर्जनस्य	१.२.४८
हस्वः-आबन्तस्य कपि	७.४.१५
हस्वः-उत्तरपदे	६.३.४३-४५
हस्वः-उपधाया:	६.४.९२-९७
हस्वः-उपधाया णौ चडि	७.४.१-८
हस्वः-सुषि	७.३.१०७

¤ ¤ ¤

महर्षिपाणिनिप्रणीतः
अष्टाध्यायीसूत्रपाठः
प्रकरणनिर्देशसमन्वितः

अथ प्रत्याहारप्रकरणम्

श्रीहरि:

अष्टाध्यायी जगन्माता यस्य चित्तात्समुत्थिता ।
 वेदानामुपकाराय तस्मै पाणिनये नमः ॥ १ ॥

अष्टकं पाणिनेर्दिव्यं शब्दशास्त्रमलौकिकम् ।
 आकुमारं यशो यस्य तस्मै पाणिनये नमः ॥ २ ॥

शब्दरत्नाकरोदभूतं शैवं रत्नचतुर्दशम् ।
 शास्त्रे येन समायोजि तस्मै पाणिनये नमः ॥ ३ ॥

ब्रह्माण्डारणिनिर्मन्यादुत्थितज्ञानवहनिना ।
 निर्ममे शब्दशास्त्रं यस्तस्मै पाणिनये नमः ॥ ४ ॥

व्याकृत्य दर्शितो येन त्र्या वाचः परं पदम् ।
 सिद्धिसोपानभूतं यत् तस्मै पाणिनये नमः ॥ ५ ॥

शब्दब्रह्म समाराध्य कृतवान् यो विलक्षणम् ।
 सर्वाश्चर्यमयं शास्त्रं तस्मै पाणिनये नमः ॥ ६ ॥

यस्य भासावभासन्ते वैदिका लौकिकास्तथा ।
 शब्दा रूपं विवृत्येमे तस्मै पाणिनये नमः ॥ ७ ॥

वाचं कामदुधां कर्तुं दिव्यं शास्त्रमरीरचद् ।
 भवं प्रसाद्य भक्त्या यस्तस्मै पाणिनये नमः ॥ ८ ॥

यः परं पदमन्वेष्टुं पदराशिं व्यबीभजत् ।
 मोक्षमाग्प्रकाशाय तस्मै पाणिनये नमः ॥ ९ ॥

यतो नावर्तते जीवः शब्दशास्त्रमुपासिता ^१ ।
 तत्पदं दर्शितं येन तस्मै पाणिनये नमः ॥ १० ॥

येनाक्षरसमान्यामधिगम्य महेश्वरात् ।
 कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥ ११ ॥

येन धौता गिरः पुंसां विमलैः शब्दवारिभिः ।
 तमश्चाज्ञानं भिन्नं तस्मै पाणिनये नमः ॥ १२ ॥

^१ ‘आस उपवेशने’ इत्यस्माद् धातोः तच्छीलाद्यर्थेषु कर्त्तरि तृन् । तेन ‘न लोकाव्ययो’ इति षष्ठीनिषेधः ।

अष्टाध्यायीसूत्रपाठे (प्रकरणनिर्देशसमन्विते)

अज्ञानान्धस्य लोकस्य ज्ञानाऽज्जनशलाकया ।
 चक्षुरुर्मीलितं येन तस्मै पाणिनये नमः ॥ १३ ॥
 सदाशिवसमारम्भां तथा पाणिनिमध्यमाम् ।
 अस्मदाचार्यपर्यन्तां वन्दे गुरुपरम्पराम् ॥ १४ ॥
 उपासनीयं यत्लेन शास्त्रं व्याकरणं महत् ।
 प्रदीपभूतं सर्वासां विद्यानां यदवस्थितम् ॥ १५ ॥

अथ शब्दानुशासनम् । केषां शब्दानाम् ? लौकिकानां वैदिकानां च । लौकिका अनियतशब्दानुपूर्विकाः, वैदिका नियतशब्दानुपूर्विकाः । कथमनुशासनम् ? प्रकृत्यादि-विभागकल्पनया सामान्यविशेषवता लक्षणेन ।

अथ वर्णोपदेशः

अथ वर्णमातृका

स्वरवर्णः

अ, आ, इ, ई, उ, ऊ, ऋ, झृ, लृ, ए, ऐ, ओ, औ ।

अं = अनुस्वारः अः = विसर्गः

व्यञ्जनवर्णः

	प्रथमः	द्वितीयः	तृतीयः	चतुर्थः	पञ्चमः	वर्गः
स्पर्शः	क	ख	ग	घ	ঢ	কবর্গঃ - কু
स्पर्शः	চ	ছ	জ	ঝ	ঝ	চৰৰ্গঃ - চু
স্পर्शः	ট	ঠ	ড	ঢ	ণ	টৰ্গঃ - টু
স্পर्शः	ত	থ	দ	ধ	ন	তৰ্গঃ - তু
স्पर्शः	প	ফ	ব	ভ	ম	পৰ্গঃ - পু
अन्तःस्थ्यः	य	র	ল	ব		
ऊष्माणः	শ	ষ	স	হ		

भगवतः पाणिनेस्तपःप्रभावेणैषा वर्णमात्रकैव शिवस्य डमरुनिनादान्माहेश्वर-सूत्ररूपेणोद्गता ।

अथ माहेश्वराणि सूत्राणि

१. अइउण् २. ऋष्ट्लक् ३. एओड् ४. ऐजौच् ५. हयवरट् ६. लण् ७. जमडणनम् ८. झभञ् ९. घढधष् १०. जबगडदश् ११. खफछठथचटतव्, १२. कपय् १३. शषसर् १४. हल् ।

इति माहेश्वराणि सूत्राण्यणादिसंज्ञार्थानि । अत्र १, २, ३, ४, सूत्रेषु मातृकापाठस्य स्वरवर्णः सन्ति । ५, ६, सूत्रयोः मातृकापाठस्यान्तःस्थवर्णः सन्ति । ७ सूत्रे मातृकापाठस्य पञ्चमवर्णः सन्ति । ८, ९, सूत्रयोः मातृकापाठस्य चतुर्थवर्णः सन्ति । १० सूत्रे मातृकापाठस्य तृतीयवर्णः सन्ति । ११, १२ सूत्रयोः मातृकापाठस्य प्रथमद्वितीयवर्णः सन्ति । १३, १४, सूत्रयोः मातृकापाठस्योष्मवर्णः सन्ति । एषां सूत्राणामन्त्या इतः । त एवानुबन्धाः । अनुबन्धाश्च प्रत्याहारार्थाः । प्रत्याहाराश्च त्रयश्चत्वारिंशत् -----

अथ प्रत्याहाराः

अइउण् - अस्य णकारेणैकः प्रत्याहारः - अण् इति ।

ऋष्ट्लक् - अस्य ककारेण त्रयः प्रत्याहाराः - अक्, इक्, उक्, इति ।

एओड् - अस्य डकारेणैकः प्रत्याहारः - एड्, इति ।

ऐजौच् - अस्य चकारेण चत्वारः प्रत्याहाराः - अच्, इच्, एच्, ऐच्, इति ।

हयवरट् - अस्य टकारेणैकः प्रत्याहारः - अट्, इति ।

लण् - अस्य णकारेण त्रयः प्रत्याहाराः - अण्, इण्, यण्, इति ।

जमडणनम् - अस्य मकारेण त्रयः प्रत्याहाराः - अम्, जम्, डम्, इति ।

झभञ् - अस्य जकारेणैकः प्रत्याहारः - यञ्, इति ।

घढधष् - अस्य षकारेण द्वौ प्रत्याहारौ - भष्, झष्, इति ।

जबगडदश् - अस्य शकारेण षट् प्रत्याहाराः - अश्, हश्, वश्, जश्, झश्, बश्, इति ।

खफछठथचटतव् - अस्य वकारेणैकः प्रत्याहारः - छव्, इति ।

कपय् - अस्य यकारेण पञ्च प्रत्याहाराः - यय्, मय्, झय्, खय्, इति ।

शषसर् - अस्य रेफेण पञ्च प्रत्याहाराः - यर्, झर्, खर्, चर्, शर्, इति ।

हल् - अस्य लकारेण षट् प्रत्याहाराः - अल्, हल्, वल्, रल्, झल्, शल्, इति ।

एकस्मान् डजणवटा / द्वाभ्यां षस्त्रिभ्य एव कणमाः स्युः ।

ज्ञेयौ चयौ चतुर्भ्यो / रः पञ्चभ्यः / शलौ षड्भ्यः ॥ ।

वर्णोपदेशो हकारादिष्वकार उच्चारणार्थः । अनुबन्धाश्च 'अण्' इत्येवमादिकाः संज्ञाः प्रणेतुं तदूपप्रतिपादनायोच्चार्यन्ते । ततश्च परार्थमुपादीयमानत्वादप्राधान्यमनुभवन्ति । इतरे तु स्वार्थमुपादीयन्त इति तेषां प्राधान्यम् । तेन तेषामेवाजिति एषा संज्ञा भवति, नानुबन्धानाम् । आचार्यप्रवृत्तिरप्येवं ज्ञापयति । यदयम् 'उणादयो बहुलम्' 'ङमो हस्वादचि ङ्मुण् नित्यम्' 'धरोऽनुनासिकेऽनुनासिको वा' इत्यादिषु णकारादिषु परतो यणादेशं न करोति । अतश्च प्रत्याहारेष्वितां न ग्रहणम् ।

माहेश्वरसूत्रेष्वनुबन्धा आसञ्जिताः - अइउण्, ऋलृक्, इति । धातुष्वनुबन्धा आसञ्जिता: - डुकुं, टुनदि, निमिदा इति । आगमेष्वनुबन्धा आसञ्जिताः - इट्, सुट्, नुम्, नुक्, इति । प्रत्ययेष्वनुबन्धा आसञ्जिता: - ष्वुल्, तृच्, क्त्वा, कितन्, ष्वज्, इति । गणेष्वनुबन्धा आसञ्जिता - नदट्, चोरट्, इति । एतेऽनुबन्धा एव पाणिनिशास्त्रं प्रयोजयन्ति । कुत्र भवेद् वृष्टिः, कुत्र गुणः, कुत्र च गुणवृद्धिनिषेधः, कुत्र सम्प्रसारणं, कुत्र नलोपः, कुत्र नुमागमः, कुत्रात्वं, कुत्रेत्त्वम्, इति सर्वं निर्दिशन्त्येतेऽनुबन्धा इति महदाश्चर्यकरम् । अयमेव वर्णोपदेशविधिर्भगवतः पाणिनेः । तादुशेन विधिनोपदेशः येन स्वयमेव स्यात् प्रवृत्तिः सूत्राणाम् । अत एवोक्तं भाष्ये - 'वृत्तिसमवायार्थं उपदेशः' । वृत्तिः शास्त्रप्रवृत्तिः, समवायो वर्णनामानुपूर्व्येण सनिवेशः । अनुबन्धाः, प्रत्याहाराः, प्रकरणानि च प्राणाः सन्त्यष्टाध्याय्याः । अत्राशक्यं वर्णनाप्यनर्थकेन भवितुम् ।

भगवता सर्वो लौकिको, वैदिकश्च शब्दराशिरेककालावच्छेदेन प्रत्यक्षीकृतो योगेबलेन । अत एव ते तत्रत्यलोपागमवर्णविकारान् महत्या सूक्ष्मेक्षिक्या निरीक्ष्यैकैकं कार्यमेकैकस्मिन् प्रकरणे निबध्नन्ति । यथा - 'शनान्नलोपः (६.४.२३)' इत्यारभ्यैकादशसूत्रैः सर्वो लौकिको वैदिकश्च नलोपस्तत्र विहितः । अतः 'शनान्नलोपः (६.४.२३)' इत्यतः प्राक्, अथ च 'भज्जेश्च चिणि (६.४.३३) इति उत्तरं न कोऽपि नलोपोऽष्टाध्याय्यां द्रष्टुं शक्यते । यत एकैकं कार्यमेकैकस्मिन् प्रकरणे निःशेषीभवति । एकैकस्य कार्यस्य कृत् एकैकं प्रकरणमित्येव विधिर्वर्ततेऽष्टाध्याय्याः । प्रकरणेऽपि सूत्राण्यनुवृत्तिक्रमेण निबद्धाः सन्ति, येन सूत्रार्थाविगतिः स्वयमेव जायते । इत्थञ्च न हि पाणिनिना शब्दाः प्रोक्ताः, किं तर्हि ? सूत्रम् ।

अतः पाणिनीयशास्त्रमिदं न केवलं लौकिकवैदिकशब्दराशिं प्रकाशयति, अपितु तादृशं किमपि विज्ञानं प्रकटयति येन कस्या अपि भाषाया शब्दराशिर्व्याकर्तुं शक्यते । इदं न केवलं संस्कृतस्य व्याकरणमपितु स्वस्वभाषाव्याचिकीर्षूणां ज्ञानप्रदीपः ।

इति प्रत्याहारप्रकरणम् ।

अथ पाणिन्यष्टाध्यायीसूत्रपाठः

(प्रकरणनिर्देशसमन्वितः)

अवश्यध्यातव्यम् - सूत्रपाठेऽस्मिन् सूत्रात्प्राक् या संख्या लिखिता, सा अष्टाध्याया: सूत्रस्य क्रमं दर्शयति । सूत्रात् परं या संख्या लिखिता, सा सिद्धान्तकौमुद्यां तस्य सूत्रस्य क्रमाङ्कं दर्शयति । तथा संख्या तत्सूत्रं सिद्धान्तकौमुद्यां जटित्यन्वेष्टुं शक्यते ।

अथ प्रथमाध्याये प्रथमः पादः

वृद्धिसंज्ञा

१. वृद्धि-रादैच् १६ ।
गुणसंज्ञा
२. अदेह् गुणः १७ ।
परिभाषा
३. इको गुणवृद्धी ३४ ।
गुणवृद्धिनिषेधः
४. न धातुलोप आर्धधातुके २६५६ ।
५. किञ्चित् च २२१७ ।
६. दीधी-वेवी-टाम् २१९० ।
संयोगसंज्ञा
७. हलोऽनन्तराः संयोगः ३० ।
अनुनासिकसंज्ञा
८. मुख-नासिका-वचनोऽ-
नुनासिकः ९ ।
सर्वणसंज्ञा
९. तुल्यास्य-प्रयत्नं सर्वर्णम् १० ।
१०. नाज्जलौ १३ ।
प्रगृह्यसंज्ञा
११. ईदूदेद् द्विवचनं प्रगृह्यम् १०० ।
१२. अदसो मात् १०१ ।
१३. शे १०२ ।
१४. निपात एकाजनाङ् १०३ ।

१५. ओत् १०४ ।

१६. संबुद्धौ शाकल्यस्येता-

वनार्षे १०५ ।

१७. उजः १०६ ।

१८. ऊँ १०७ ।

१९. ईदूतौ च सप्तम्यर्थे १०९ ।
घुसंज्ञा

२०. दाधाच्छदाप् २३७३ ।

परिभाषा

२१. आद्यन्त-वदेकस्मिन् ३४८ ।
घसंज्ञा

२२. तरप्तमपै घः २००३ ।
संख्यासंज्ञा

२३. बहु-गण-वतु-डति संख्या २५८ ।
षट्संज्ञा

२४. षान्ता षट् ३६९ ।

२५. डति च २५९ ।
निष्ठासंज्ञा

२६. क्त-क्तवतू निष्ठा ३०१२ ।
सर्वनामसंज्ञा

२७. सर्वादीनि सर्वनामानि २१३ ।

२८. विभाषा दिक्समासे -
बहुन्रीहौ २९२ ।

२९. न बहुन्रीहौ २२२ ।

३०.	तृतीयासमासे २२३ ।	५१.	उरण् रपरः ७० ।
३१.	द्वन्द्वे च २२४ ।	५२.	अलोऽन्त्यस्य ४२ ।
३२.	विभाषा जसि २२५ ।	५३.	डिच्च ४३ ।
३३.	प्रथम-चरम-तयात्पार्ध-कतिपय नेमाश्च २२६ ।	५४.	आदे: परस्य ४४ ।
३४.	पूर्व-परावर-दक्षिणोत्तरा-परा- धराणि व्यवस्थाया- मसंज्ञायाम् २१८ ।	५५.	अनेकाल् शित् सर्वस्य ४५ । स्थानिवत्त्वातिदेशः
३५.	स्व-मज्जाति-धनाख्यायाम् २१९ ।	५६.	स्थानिवदादेशोऽनलिविधौ ४९ ।
३६.	अन्तरं बहिर्योगोप - संव्यानयोः २२० । अव्ययसंज्ञा	५७.	अचः परस्मिन् पूर्वविधौ ५० ।
३७.	स्वरादि-निपात-मव्ययम् ४४७ ।	५८.	न पदान्त-द्विर्वचन-वरे- यलोप-स्वर-सवर्णानुस्वार- दीर्घ-जश्चर्विधिषु ५१ ।
३८.	तद्विद्वचा-सर्वविभक्तिः ४४८ ।	५९.	द्विर्वचनेऽचि २२४३ । लोपसंज्ञा
३९.	कृन्मेजन्तः ४४९ ।	६०.	अदर्शनं लोपः ५३ ।
४०.	कत्त्वा-तोसुन्कसुनः ४५० ।	६१.	लुक्-श्लु-लुप्-संज्ञा: प्रत्ययस्य लुकश्लुलुपः २६० ।
४१.	अव्ययीभावश्च ४५१ । सर्वनामस्थानसंज्ञा	६२.	प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् २६२ ।
४२.	शि सर्वनामस्थानम् ३१३ ।	६३.	न लुमताऽङ्गस्य २६३ । टिसंज्ञा
४३.	सुडनपुंसकस्य २२९ । विभाषासंज्ञा	६४.	अचोऽन्त्यादि टि ७९ । उपधासंज्ञा
४४.	न वेति विभाषा २४ । सम्प्रसारणसंज्ञा	६५.	अलोऽन्त्यात्पूर्व उपधा २४९ । परिभाषासूत्रे
४५.	इग्यणः संप्रसारणम् ३२८ । परिभाषासूत्राणि	६६.	तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य ४० ।
४६.	आद्यन्तौ टकितौ ३६ ।	६७.	तस्मादित्युत्तरस्य ४१ । ग्रहणकसूत्राणि
४७.	मिदचोऽन्त्यात्परः ३७ ।		अथेविशिष्टशब्दस्वरूपग्राहकसूत्रम्
४८.	एच इग्नप्रस्वादेशे ३२३ ।	६८.	स्वं रूपं शब्दस्या-शब्दसंज्ञा २५ ।
४९.	षष्ठी स्थानेयोगा ३८ ।		
५०.	स्थानेऽन्तरतमः ३९ ।		

	सवर्णग्राहकसूत्रम्		प्रच्छः संश्च २६०९।
६९.	अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः १४।	९.	इको ज्ञल् २६१२।
	सवर्णग्राहकसूत्रम्	१०.	हलन्ताच्च २६१३।
७०.	तपरस्तत्कालस्य १५।	११.	लिङ्ग-सिचा-वात्मनेपदेषु २३००।
	प्रत्याहारसंज्ञा	१२.	उच्च २३६८।
७१.	आदिरन्त्येन सहेता २।	१३.	वा गमः २७००।
	तदन्तग्राहकसूत्रम्	१४.	हनः सिच् २६९७।
७२.	येन विधिस्तदन्तस्य २६।	१५.	यमो गन्धने २६९८।
	वृद्धसंज्ञा	१६.	विभाषोप-यमने २७३०।
७३.	वृद्धिर्यस्याचामादिस्तद्	१७.	स्थाव्योरिच्च २३८९।
	वृद्धम् १३३५।		अकिञ्चातिदेशः
७४.	त्यदादीनि च १३३६।	१८.	न क्त्वा सेद् ३३२२।
७५.	एड् प्राचां देशे १३३८।	१९.	निष्ठा शीङ्ग-स्विदि-मिदि-क्षिदि-
	प्रथमाध्याये द्वितीयः पादः		धृषः ३०५२।
	अतिदेशप्रकरणम्	२०.	मृषस्तितिक्षायाम् ३०५५।
	१.२.१ सूत्रादारभ्य १.२.२६ इत्यन्तम्	२१.	उदुपधाद् भावादि-कर्मणो-
	अतिदेशप्रकरणमस्ति। एतानि सूत्राणि धातुभ्यो		रन्यतरस्याम् ३०५६।
	विहितेषु केषुचित् प्रत्ययेषु कित्वम्, केषुचित्	२२.	पूडः क्त्वा च ३०५१।
	अकिञ्चम्, केषुचिच्च डित्वमतिदिशन्ति।	२३.	नोपधात् थफान्ताद्वा ३३२४।
	किञ्चातिदेशः	२४.	वञ्चि-लुञ्च्यृतश्च ३३२५।
१.	गाङ्गकुटादिभ्योऽज्ञिन्दित् २४६१।	२५.	तृषि-मृषि-कृशः -
२.	विज इद् २५३६।		काश्यपस्य ३३२६।
३.	विभाषोर्णोः २४४७।	२६.	रलो व्युपधाद्वलादेः संश्च २६१७।
४.	सार्वधानुक-मपित् २२३४।		हस्त-दीर्घ-प्लुत-संज्ञाः
	किञ्चातिदेशः	२७.	ऊकालोऽज्ञास्व-दीर्घप्लुतः ४।
५.	असंयोगाल्लिट् कित् २२४२।		परिभाषासूत्रम्
६.	इन्धि-भवतिभ्यां च ३३९३।	२८.	अचश्च ३५।
७.	मृद-मृद-गुध-कुष-विलश-		उदात्त-अनुदात्त-स्वरित-संज्ञाः
	वद-वसः क्त्वा ३३२३।	२९.	उच्चै-रुदात्तः ५।
८.	रुद-विद-मुष-ग्रहि-स्वपि-	३०.	नीचै-रुदात्तः ६।

३१. समाहारः स्वरितः ७ ।
स्वरिते उदात्तांश-अनुदात्तांश-निर्णयः

३२. तस्यादित उदात्त-मर्धहस्तम् ८ ।
एकश्रुतिप्रकरणम्

३३. एकश्रुति दूरात्तंबुद्धौ ३६६२ ।

३४. यज्ञकर्मण्यजपन्यूडरव-
सामसु ३६६३ ।

३५. उच्चैस्तरां वा वषट्कारः ३६६४ ।

३६. विभाषा छन्दसि ३६६५ ।

३७. न सुब्रह्मण्यायां स्वरितस्य
तूदात्तः ३६६६ ।

३८. देवब्रह्मणो-रनुदात्तः ३६६७ ।

३९. स्वरितात् संहिताया-
मनुदात्तानाम् ३६६८ ।
सन्नतरादेशः

४०. उदात्तस्वरितिपरस्य
सन्नतरः ३६६९ ।
अपृक्तसंज्ञा

४१. अपृक्त एकाल्प्रत्ययः २५१ ।
कर्मधारयसंज्ञा

४२. तत्पुरुषः समानाधिकरणः
कर्मधारयः ७४५ ।
उपसर्जनसंज्ञा

४३. प्रथमनिर्दिष्टं समाप्त
उपसर्जनम् ६५३ ।

४४. एकविभक्ति चापूर्वनिपाते ६५५ ।
प्रातिपदिकसंज्ञा

४५. अर्थवदधातु-स्पत्ययः
प्रातिपदिकम् १७८ ।

४६. कृत्तद्वित-समाप्ताश्च १७९ ।

हस्तविधिः

४७. हस्तो नपुंसके प्रातिपदिकस्य ३१८ ।

४८. गोस्त्रियो-रूपसर्जनस्य ६५६ ।
स्त्रीप्रत्ययस्य लुक्

४९. लुक्तद्वितलुकि १४०८ ।
गोण्या इकारादेशः

५०. इदं गोण्याः १७०३ ।
लुपि युक्तवद्भावः

५१. लुपि युक्तवद् व्यक्तिं-वचने
१२९४ ।

५२. विशेषणानां चाजाते: १३०० ।
अशिष्यप्रकरणम्

५३. तदशिष्यं संज्ञाप्रमाणत्वात्
१२९५ ।

५४. लुब्योगाप्रत्यानात् १२९६ ।

५५. योगप्रमाणे च तदभावेऽदर्शनं
स्यात् १२९७ ।

५६. प्रधान-प्रत्ययार्थवचन-मर्धस्यान्य-
प्रमाणत्वात् १२९८ ।

५७. कालोपसर्जने च तुल्यम् १२९९ ।
वचननिर्धारणम्

५८. जात्याख्याया-मेकस्मिन्बहुवचन-
मन्यतरस्याम् ८१७ ।

५९. अस्मदो द्वयोश्च ८१८ ।

६०. फलगुनी-प्रोष्ठपदानां -
च नक्षत्रे ८१९ ।

६१. छन्दसि पुर्ववस्त्रोरेक-
वचनम् ३३८७ ।

६२. विशाखयोश्च ३३८८ ।

६३. तिष्ठपुनर्वस्वोर्नक्षत्रद्वन्द्वे -
बहुवचनस्य द्विवचनं
नित्यम् ८२० ।
एकशेषप्रकरणम्

६४. सरूपाणा-मेकशेष
एकविभक्तौ १८८ ।

६५. वृद्धो यूना तल्लक्षणश्चेदेव
विशेषः ९३१ ।

६६. स्त्री पुंवच्च ९३२ ।

६७. पुमान् स्त्रिया ९३३ ।

६८. भ्रातृपुत्रौ स्वसृ-
दुहितृभ्याम् ९३४ ।

६९. नपुंसक-मनपुंसके-नैकवच्चा-
स्यान्यतरस्याम् ९३५ ।

७०. पिता मात्रा ९३६ ।

७१. श्वशुरः श्वश्र्वा ९३७ ।

७२. त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम् ९३८ ।

७३. ग्राम्य-पशु-सङ्घेष्व-
तरुणेषु स्त्री ९३९ ।

प्रथमाध्याये तृतीयः पादः
धातुसंज्ञा

१. भूवादयो धातवः १८ ।
इत्संज्ञाप्रकरणम्

२. उपदेशेऽजनुनासिक इत् ३ ।

३. हलन्त्यम् १ ।

४. न विभक्तौ त्रुम्माः १९० ।

५. आदिर्जिटुडवः २२८९ ।

६. षः प्रत्ययस्य ४७४ ।

७. चुदू १८९ ।

८. लशक्वतद्विते १९५ ।

इत्-लोप-विधिः
९. तस्य लोपः ६२ ।
परिभाषासूत्रम्

१०. यथासंख्य-मनुदेशः
समानाम् १२८ ।

११. स्वरितेनाधिकारः ४६ ।
आत्मनेपदप्रकरणम्

१२. अनुदात्तडित
आत्मनेपदम् २१५७ ।

१३. भावकर्मणोः २६७९ ।

१४. कर्तरि कर्मव्यतिहारे २६८० ।

१५. न गति-हिंसार्थेभ्यः २६८१ ।

१६. इतरेतरान्योऽन्योप-
पदाच्च २६८२ ।

१७. नेर्विशः २६८३ ।

१८. परिव्यवेभ्यः क्रियः २६८४ ।

१९. विपराभ्यां जे: २६८५ ।

२०. आडो दोऽनास्यविहरणे २६८६ ।

२१. क्रीडोऽनुसंपरिभ्यञ्च २६८७ ।

२२. समवप्र-विभ्यः स्थः २६८९ ।

२३. प्रकाशनस्येयारव्ययोञ्च २६९० ।

२४. उदोऽनूर्ध्वकर्मणि २६९१ ।

२५. उपान्मन्त्रकरणे २६९२ ।

२६. अकर्मकाच्च २६९३ ।

२७. उद्विभ्यां तपः २६९४ ।

२८. आडो यमहनः २६९५ ।

२९. समो गम्यृच्छिभ्याम् २६९९ ।

३०. निसमुप-विभ्यो ह्यः २७०३ ।

३१. स्पर्धायामाडः २७०४ ।

३२.	गन्धना-वक्षेपण-सेवन-	५७.	ज्ञा-शु-स्मृ-दृशां सनः २७३१ ।
	साहसिक्य-प्रतियत्न-प्रकथनोप-	५८.	नानोर्ज्ञः २७३२ ।
	योगेषु कृजः २७०५ ।	५९.	प्रत्याङ्ग्यां श्रुवः २७३३ ।
३३.	अधैः प्रसहने २७०६ ।	६०.	शदेः शितः २३६२ ।
३४.	वैः शब्दकर्मणः २७०७ ।	६१.	प्रियतेर्लुङ्ग-लिङ्गेश्च २५३८ ।
३५.	अकर्मकाच्च २७०८ ।	६२.	पूर्ववत्सनः २७३४ ।
३६.	संमाननोत्सञ्जना-चार्यकरण-	६३.	आम्रत्ययवत्
	ज्ञान-श्रृति-विगणन-		कृजोऽनुप्रयोगस्य २२४० ।
	व्ययेषु नियः २७०९ ।	६४.	प्रोपाभ्यां युजे-रयज्ञपात्रेषु २७३५ ।
३७.	कर्तृस्ये चाशरीरे कर्मणि २७१० ।	६५.	समः क्षणुवः २७३६ ।
३८.	वृत्ति-सर्ग-तायनेषु क्रमः २७११ ।	६६.	भुजोऽनवने २७३७ ।
३९.	उपपराभ्याम् २७१२ ।	६७.	गेरणौ यत्कर्म णौ चेत्स -
४०.	आङ् उद्गमने २७१३ ।		कर्ताङ्नाध्याने २७३८ ।
४१.	वैः पादविहरणे २७१४ ।	६८.	भीस्योर्हेतुभये २५९४ ।
४२.	प्रोपाभ्यां समर्थभ्याम् २७१५ ।	६९.	गृथि-वज्च्योः प्रलम्भने २७३९ ।
४३.	अनुपसर्गाद्वा २७१६ ।	७०.	लियः संमानन-शालीनी-
४४.	अपहनवे ज्ञः २७१७ ।		करणयोश्च २५९२ ।
४५.	अकर्मकाच्च २७१८ ।	७१.	मिथ्योपपदात्
४६.	संप्रतिभ्या-मनाध्याने २७१९ ।		कृजोऽभ्यासे २७४० ।
४७.	भासनोप-संभाषा-ज्ञान-यत्न-	७२.	उभयपदप्रकरणम्
	विमत्युपमन्त्रणेषु वदः २७२० ।		स्वरितत्रितः कर्त्रभिप्राये
४८.	व्यक्तवाचां समुच्चारणे २७२१ ।		क्रियाफले २१५८ ।
४९.	अनोरकर्मकात् २७२२ ।	७३.	अपाद्वदः २७४१ ।
५०.	विभाषा विप्रलापे २७२३ ।	७४.	णिचश्च २५६४ ।
५१.	अवाद् ग्रः २७२४ ।	७५.	समुदाङ्ग्यो यमोऽग्रन्थे २७४२ ।
५२.	समः प्रतिज्ञाने २७२५ ।	७६.	अनुपसर्गाज्जः २७४३ ।
५३.	उदश्चरः सकर्मकात् २७२६ ।	७७.	विभाषोपपदेन
५४.	समस्तृतीयायुक्तात् २७२७ ।		प्रतीयमाने २७४४ ।
५५.	दाणश्च सा चेच्चतुर्थर्थे २७२८ ।		परस्मैपदप्रकरणम्
५६.	उपाद्यमः स्वकरणे २७२९ ।	७८.	शेषात्कर्तरि परस्मैपदम् २१५९ ।

७९. अनुपराभ्यां कृजः २७४५ ।
८०. अभिप्रत्यतिभ्यः क्षिपः २७४६ ।
८१. प्राद्वहः २७४७ ।
८२. परेर्मृषः २७४८ ।
८३. व्याङ्-परिश्यो रमः २७४९ ।
८४. उपाच्च २७५० ।
८५. विभाषाऽकर्मकात् २७५१ ।
८६. बुध-युध-नश-जनेइ-पु-डु-
स्तुभ्यो गेः २७५२ ।
८७. निगरण-चलनार्थेभ्यश्च २७५३ ।
८८. अणा-वकर्मकात् -
चित्तवत्कर्तृकात् २७५४ ।
८९. न पादम्याङ्गयमाङ्गयस-परिमुह-
रुचि-नृति-वद-वसः २७५५ ।
९०. वा क्यषः २६६९ ।
९१. द्वृद्भ्यो लुडि २३४५ ।
९२. वृद्भ्यः स्यसनोः २३४७ ।
९३. लुटि च कलृपः २३५१ ।

प्रथमाध्याये चतुर्थः पादः

एकसंज्ञाधिकारः

१. आकडारादेका संज्ञा २३२ ।
अधिकारोऽयम् । इत आरभ्य 'कडारा:
कर्मधारये २.२.३८' इति सूत्रावधिं यावद्
एकस्य एकैव संज्ञा भवतीति वेदितव्यम् ।
परिभाषासूत्रम्
२. विप्रतिषेधे परं कार्यम् १७५ ।
नदीसंज्ञा
३. यूस्त्र्याख्यौ नदी २६६ ।
४. नेयडुवङ्गस्थाना-वस्त्री ३०३ ।
५. वाऽमि ३०४ ।

६. डिति हस्तवश्च २९६ ।
घिसंज्ञा
७. शेषो घ्यसखि २४३ ।
८. पतिः समास एव २५७ ।
९. षष्ठीयुक्तश्छन्दसि वा ३३८९ ।
लघुसंज्ञा
१०. हस्तं लघु ३१ ।
गुरुसंज्ञा
११. संयोगे गुरु ३२ ।
१२. दीर्घं च ३३ ।
अङ्गसंज्ञा
१३. यस्मात्प्रत्ययविधिस्तदादि-
प्रत्ययेऽङ्गम् १९९ ।
पद-संज्ञा
१४. सुप्तिङ्गन्तं पदम् २९ ।
१५. नः क्ये २६५९ ।
१६. सिति च १२५२ ।
१७. स्वादिष्वसर्वनामस्थाने २३० ।
भ-संज्ञा
१८. यचि भम् २३१ ।
१९. तसौ मत्त्वर्थे १८९६ ।
२०. अयस्मयादीनि छन्दसि ३३९० ।
एकवचन-द्विवचन-बहुवचनविधिः
२१. बहुषु बहुवचनम् १८७ ।
२२. द्व्येकयोर्द्विवचनैकवचने १८६ ।
कारकसंज्ञाधिकारः
२३. कारके ५३४ ।
१.४.२३ सूत्रादारभ्य १.४.५५ इत्यन्तं
कारकसंज्ञाधिकारो वर्तते । एभिः सूत्रैः
कारकसंज्ञा विधीयन्ते ।

अपादानसंज्ञा

२४. द्वुवर्मपाठपादानम् ५८६।
२५. भीत्रार्थानां भयहेतुः ५८८।
२६. पराजे-रसोढः ५८९।
२७. वारणार्थाना-मीप्सितः ५९०।
२८. अन्तर्घौयेनादर्शनमिच्छति ५९१।
२९. आख्यातोपयोगे ५९२।
३०. जनिकर्तुः प्रकृतिः ५९३।
३१. भ्रुवः प्रभ्रवः ५९४।
सम्प्रदानसंज्ञा
३२. कर्मणा यमभिप्रैति स संप्रदानम् ५६९।
३३. रुच्यर्थानां प्रीयमाणः ५७१।
३४. इताध-हनुङ्ग-स्था-शपां
ज्ञीप्स्यमानः ५७२।
३५. धारे-रुत्तमर्णः ५७३।
३६. सृहे-रीप्सितः ५७४।
३७. क्रुध-द्वुहेष्वा-इसूयार्थानां-
यं प्रति कोपः ५७५।
३८. क्रुधद्वुहो-रुपसृष्टयोः कर्म ५७६।
३९. राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्नः ५७७।
४०. प्रत्याङ्ग्यां श्रुवः पूर्वस्य
कर्ता ५७८।
४१. अनुप्रति-गृणश्च ५७९।
करणसंज्ञा ~
४२. साधकतमं करणम् ५६०।
४३. दिवः कर्म च ५६२।
४४. परिक्रयणे संप्रदान-
मन्यतरस्याम् ५८०।

अधिकरणसंज्ञा

४५. आधारोऽधिकरणम् ६३२।
कर्मसंज्ञा
४६. अधिशीङ्गस्थाऽऽसां कर्म ५४२।
४७. अभिनिविशश्च ५४३।
४८. उपान्वध्याङ्ग्वसः ५४४।
४९. कर्तुरीप्सिततमं कर्म ५३५।
५०. तथायुक्त चानीप्सितम् ५३८।
५१. अकथितं च ५३९।
५२. गति-बुद्धि-प्रत्यवसानार्थ-
शब्दकर्मा-कर्मकाणा-मणि
कर्ता स णौ ५४०।
५३. हृक्रो-रन्यतरस्याम् ५४१।
कर्तुसंज्ञा
५४. स्वतन्त्रः कर्ता ५५९।
५५. तत्रयोजको हेतुश्च २५७५।
निपातसंज्ञाधिकारः
५६. प्राग्नीश्वरान्निपाताः १९।
इत आरभ्य ‘अधिरीश्वरे १.४.९७’
५७. चादयोऽसत्त्वे २०।
५८. प्रादयः २१।
उपसर्गसंज्ञा
५९. उपसर्गाः क्रियायोगे २२।
गतिसंज्ञा
६०. गतिश्च २३।
६१. ऊर्यादिच्चिडाचश्च ७६२।
६२. अनुकरणं चानितिपरं ७६३।
६३. आदरा-नादरयोः सदसती ७६४।
६४. भूषणेऽलम् ७६५।

६५. अन्त-रपरिग्रहे ७६६ ।
 ६६. कणेमनसी श्रद्धाप्रतीघाते ७६७ ।
 ६७. पुरोऽव्ययम् ७६८ ।
 ६८. अस्तं च ७६९ ।
 ६९. अच्छ गत्यर्थवदेषु ७७० ।
 ७०. अदोऽनुपदेशे ७७१ ।
 ७१. तिरोन्तर्धौ ७७२ ।
 ७२. विभाषा कृजि ७७३ ।
 ७३. उपाजेऽन्वाजे ७७४ ।
 ७४. साक्षात्प्रभृतीनि च ७७५ ।
 ७५. अनत्याधान उरसिमनसी ७७६ ।
 ७६. मध्ये पदे निवचने च ७७७ ।
 ७७. नित्यं हस्ते पाणावुपयमने ७७८ ।
 ७८. प्राध्वं बन्धने ७७९ ।
 ७९. जीविकोपनिषदा-वौपस्ये ७८० ।
 गत्युपसर्गसंज्ञानियमः गत्युपसर्गप्रयोग-
 -नियमो वा
 ८०. ते प्राग्धातोः २२३० ।
 ८१. छन्दसि परेऽपि ३३९१ ।
 ८२. व्यवहिताश्च ३३९२ ।
 कर्मप्रवचनीयसंज्ञाधिकारः
 ८३. कर्मप्रवचनीयाः ५४६ ।
 इति आरभ्य 'विभाषा कृजि १.४.९८'
 इति सूत्रं यावत् कर्मप्रवचनीयसंज्ञाधिक्रियते ।
 ८४. अनुर्लक्षणे ५४७ ।
 ८५. तृतीयार्थे ५४९ ।
 ८६. हीने ५५० ।
 ८७. उपोऽधिके च ५५१ ।
 ८८. अपपरी वर्जने ५५६ ।
 ८९. आङ्मर्यादावचने ५५७ ।

९०. लक्षणेत्यंभूताख्यान-भाग-
 वीप्सासु प्रतिपर्यनवः ५५२ ।
 ९१. अभिरभागे ५५३ ।
 ९२. प्रतिःप्रतिनिधिप्रतिदानयोः ५९९ ।
 ९३. अधिपरी अनर्थकौ ५५४ ।
 ९४. सुः पूजायाम् ५५५ ।
 ९५. अतिरतिक्रमणे च ५५६ ।
 ९६. अपि: पदार्थ-संभावनाऽन्ववसर्ग-
 गर्हा-समुच्चयेषु ५५७ ।
 ९७. अधिरीश्वरे ६४४ ।
 ९८. विभाषा कृजि ६४६ ।
 परस्मैपदसंज्ञा
 ९९. लः परस्मैपदम् २१५५ ।
 आत्मनेपदसंज्ञा
 १००. तडगनावात्मनेपदम् २१५६ ।
 प्रथममध्यमोत्तमसंज्ञा:
 १०१. तिङ्गन्त्रीणि त्रीणि प्रथम -
 मध्यमोत्तमाः २१५० ।
 एकवचन-द्विवचन-बहुवचन-संज्ञा:
 १०२. तान्येकवचन-द्विवचन-
 बहुवचनान्येकशः २१६१ ।
 १०३. सुपः १८५ ।
 विभक्तिसंज्ञा
 १०४. विभक्तिश्च १८४ ।
 प्रथममध्यमोत्तमपुरुषविधिः
 १०५. युष्मद्युपपदे समानाधिकरणे-
 स्थानिन्यपि मध्यमः २१६२ ।
 १०६. प्रहासे च मन्योपपदे-
 मन्यते-रूतम् एकवच्च २१६३ ।
 १०७. अस्मद्युत्तमः २१६४ ।

१०८. शेषे प्रथमः २१६५ ।
संहितासंज्ञा

१०९. परः संनिर्क्षः संहिता २८ ।
अवसानसंज्ञा

११०. विरामोऽवसानम् २७ ।
द्वितीयाघ्याये प्रथमः पादः
समर्थपरिभाषा

१. समर्थः पदविधिः ६४७ ।
परिभाषेयम् । यः कश्चिदिह शास्त्रे
पदविधिः श्रूयते स समर्थाश्रितो बोध्यः ।
पराङ्गवदभावातिदेशः

२. सुबा-मन्त्रिते पराङ्गवत्
स्वरे ३६५६ ।
समासाधिकारः

३. प्राक्कडारात्समासः ६४८ ।
संज्ञाधिकारोऽयम् । कडारः कर्मधारये

२.२.३८' इति प्राक् समास इत्यधिक्रियते ।

४. सह सुपा ६४९ ।
अव्ययीभावाधिकारः

५. अव्ययीभावः ६५१ ।
'अव्ययीभाव' इति संज्ञाधिकारोऽयम् ।
इत आरभ्य 'तत्पुरुषः २.१.२२' इत्यतः प्राक्
अव्ययीभावसंज्ञाधिक्रियते ।

६. अव्ययं विभक्ति-समीप-समृद्धि-
वृद्ध्यर्थाभावात्यया-संप्रति-
शब्द-प्रादुर्भाव-पश्चाद्यथानुपूर्व्य-
यौगपद्य-सादृश्य-संपत्ति-
साकल्यान्त-वचनेषु ६५२ ।

७. यथाऽसादृश्ये ६६१ ।

८. यावदवधारणे ६६२ ।

९. सुप्रतिना मात्रार्थे ६६३ ।

१०. अक्ष-शलाका-संख्या:
परिणा ६६४ ।

११. विभाषा ६६५ ।

१२. अपपरिबहिरञ्जवः
पञ्चम्या ६६६ ।

१३. आङ् मर्यादाभिविष्योः ६६७ ।

१४. लक्षणे-नाभिप्रती-
आभिमुख्ये ६६८ ।

१५. अनुर्यत्समया ६६९ ।

१६. यस्य चायामः ६७० ।

१७. तिष्ठद्गुप्रभृतीनि च ६७१ ।

१८. पारे मध्ये षष्ठ्या वा ६७२ ।

१९. संख्या वंश्येन ६७३ ।

२०. नदीभिश्च ६७४ ।

२१. अन्यपदार्थे च संज्ञायाम् ६७५ ।
तत्पुरुषाधिकारः

२२. तत्पुरुषः ६८४ ।
संज्ञाधिकारोऽयम् । इत आरभ्य 'शेषो
बहुत्रीहिः २.२.२३' इत्यतः प्राक् तत्पुरुष-
संज्ञाधिक्रियते ।

२३. द्विगुश्च ६८५ ।

२४. द्वितीया श्रितातीत-पतित-
गतात्पत्ति-प्राप्तापन्नैः ६८६ ।

२५. स्वयं त्तेन ६७८ ।

२६. खट्वा क्षेपे ६८८ ।

२७. सामि ६८९ ।

२८. कालाः ६९० ।

२९. अत्यन्तसंयोगे च ६९१ ।

३०. तृतीया तत्कृतार्थेन -
गुणवचनेन ६९२ ।

३१.	पूर्वसदृश-समोनार्थ-कलह-	५६.	उपभितं व्याग्रादिभिः-
	निपुण-मिश्र-श्लक्षणैः ६९३ ।		सामान्याप्रयोगे ७३५ ।
३२.	कर्तृकरणे कृता बहुलम् ६९४ ।	५७.	विशेषणं विशेष्येण बहुलम् ७३६ ।
३३.	कृत्यै-रघिकार्थवचने ६९५ ।	५८.	पूर्वपर-प्रथम-चरम-जघन्य-
३४.	अन्नेन व्यञ्जनम् ६९६ ।		समान-मध्य-मध्यम-
३५.	भक्ष्येण मिश्रीकरणम् ६९७ ।		वीराश्च ७३७ ।
३६.	चतुर्थी तदर्थार्थ-बलि-हित-	५९.	श्रेण्यादयः कृतादिभिः ७३८ ।
	सुख-रक्षितैः ६९८ ।	६०.	त्तेन नविशिष्टेनानन्त्रं ७३९ ।
३७.	पञ्चमी भयेन ६९९ ।	६१.	सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्टाः
३८.	अपेतापोढ-मुक्त-पतिता-		पूज्यमानैः ७४० ।
	-पत्रस्तै-रत्पशः ७०० ।	६२.	वृन्दारक-नाग-कुञ्जैः -
३९.	स्तोकान्तिक-दूरार्थकृच्छाणि-		पूज्यमानम् ७४१ ।
	क्तेन ७०१ ।	६३.	कतर-कतमौजातिपरिप्लने ७४२ ।
४०.	सप्तमी शौण्डैः ७१७ ।	६४.	किं क्षेपे ७४३ ।
४१.	सिद्ध-शुष्क-पक्व-बन्धैश्च ७१८ ।	६५.	पोटा-युवति-स्तोक-कतिपय-
४२.	ध्वाङ्क्षेण क्षेपे ७१९ ।		गृष्टि-धेनु-वशा-वेहद्
४३.	कृत्यैऋणे ७२० ।		वक्षयणी-प्रवक्तृ-श्रोत्रियाध्यापक-
४४.	संज्ञायाम् ७२१ ।		धूर्तीर्जातिः ७४४ ।
४५.	त्तेनाहो-रात्रावयवाः ७२२ ।	६६.	प्रशंसावचनैश्च ७४७ ।
४६.	तत्र ७२३ ।	६७.	युवा खलति-पलित-वलिन-
४७.	क्षेपे ७२४ ।		जरतीभिः ७४८ ।
४८.	पात्रे-समितादयश्च ७२५ ।	६८.	कृत्य-तुल्याख्या अजात्या ७४९ ।
४९.	पूर्वकालैक-सर्वजरत्पुराण-नव-	६९.	वर्णो वर्णेन ७५० ।
	केवलाः समानाधिकरणेन ७२६ ।	७०.	कुमारः श्रमणादिभिः ७५२ ।
५०.	दिक्संसंख्ये संज्ञायाम् ७२७ ।	७१.	चतुष्पादो गर्भिण्या ७५३ ।
५१.	तद्वितार्थोत्तरपद-समाहोरेच ७२८ ।	७२.	मयूरव्यंसकादयश्च ७५४ ।
५२.	संख्यापूर्वो द्विगुः ७३० ।		द्वितीयाध्याये द्वितीयः पादः
५३.	कुत्सितानि कुत्सनैः ७३२ ।	१.	पूर्वपराधरोत्तर-मेकदेशि-नैका-
५४.	पापाणके कुत्सितैः ७३३ ।		धिकरणे ७१२ ।
५५.	उपमानानि सामान्यवचनैः ७३४ ।	२.	अर्धं नपुंसकम् ७१३ ।

३. द्वितीय-तृतीय-चतुर्थ-
तुर्याण्यन्यतरस्याम् ७१४ ।
४. प्राप्तापने च द्वितीयया ७१५ ।
५. कालाः परिमाणिना ७१६ ।
६. नज् ७५६ ।
७. ईषदकृता ७५५ ।
८. षष्ठी ७०२ ।
९. याजकादिभिश्च ७०३ ।
१०. न निर्धारणे ७०४ ।
११. पूरण-गुण-सुहितार्थ-सदव्यय-
तव्य-समानाधिकरणे ७०५ ।
१२. क्तेन च पूजायाम् ७०६ ।
१३. अधिकरणवाचिना च ७०७ ।
१४. कर्मणि च ७०८ ।
१५. तृजकाश्यां कर्त्तरि ७०९ ।
१६. कर्त्तरि च ७१० ।
१७. नित्यं क्रीडा-जीविकयोः ७११ ।
१८. कु-गतिप्रादयः ७६१ ।
१९. उपपद-मतिङ् ७८२ ।
२०. अमैवाव्ययेन ७८३ ।
२१. तृतीयाप्रभृतीन्यन्यतरस्याम् ७८४ ।
२२. कत्वा च ७८५ ।

बहुव्रीहिसमासः
२३. शेषो बहुव्रीहिः ८२९ ।

इत आरभ्य 'चार्थे द्वन्द्वः २.२.२९' इत्यतः प्राक् बहुव्रीहिसंज्ञाधिकियते ।
२४. अनेकमन्यपदार्थे ८३० ।
२५. संख्याव्ययासन्ना-दूराधिक-
संख्याः संख्यये ८४३ ।
२६. दिङ्नामान्यन्तराले ८४५ ।

२७. तत्र तेनेद-मिति सर्वपे ८४६ ।
२८. तेन सहेति तुल्ययोगे ८४८ ।
द्वन्द्वसमासः
२९. चार्थे द्वन्द्वः ९०१ ।
पूर्वनिपात-परनिपातप्रकरणम्
२.२.३० सूत्रादारभ्य २.२.३८ इति
सूत्रं यावत् पूर्वनिपात-परनिपात-प्रकरणं वत्ते ।
३०. उपसर्जनं पूर्वम् ६५४ ।
३१. राजदन्तादिषु परम् ९०२ ।
३२. द्वन्द्वे घि ९०३ ।
३३. अजाद्यदन्तम् ९०४ ।
३४. अल्पाच्चरम् ९०५ ।
३५. सप्तमी-विशेषणे बहुव्रीहौ ८९८ ।
३६. निष्ठा ८९९ ।
३७. वाहिताग्न्यादिषु ९०० ।
३८. कडाराः कर्मधारये ७५१ ।

द्वितीयाद्याये तृतीयः पादः
अनभिहिताधिकारः
१. अनभिहिते ५३६ ।
अधिकारोऽयम् । इत आरभ्य 'चतुर्थी
चाशिष्पायुष्मद्रभद्रकुशलसुखार्थीहितैः २.२.७३'
इति सूत्रं यावदापादान्तम् अनभिहिते कर्मदौ
विभक्तयो विद्धीनन्ते । अतोऽयं पादो विभक्तिपाद
इत्यभिधीयते ।

द्वितीया विभक्तिः
२. कर्मणि द्वितीया ५३७ ।
३. तृतीया च होश्छन्दसि ३३९४ ।
४. अन्तरान्तरेण युक्ते ५४५ ।
५. कालाध्वनो-रत्यन्तसंयोगे ५५८ ।
६. अपवर्गे तृतीया ५६३ ।

७.	सप्तमी-पञ्चम्यौ-	२७.	सर्वनामसृतीया च ६०८ । पञ्चमी विभक्तिः
	कारकमध्ये ६४३ ।	२८.	अपादाने पञ्चमी ५८७ ।
८.	कर्मप्रवचनीय-युक्ते-	२९.	अन्यारादितरर्ते-दिक्षब्दाज्वू-
	द्वितीया ५४८ ।		त्तर-पदाजाहि-युक्ते ५९५ ।
९.	यस्मादधिकं यस्य चेश्वरवचनं	३०.	षष्ठ्यतसर्थप्रत्ययेन ६०९ ।
	तत्र सप्तमी ६४५ ।	३१.	एनपा द्वितीया ६१० ।
१०.	पञ्चम्यपाङ्ग्परिभिः ५९८ ।	३२.	पृथग्विना-नानाभिस्तृतीयान्य -
११.	प्रतिनिधि-प्रतिदाने च-		तरस्याम् ६०३ ।
	यस्मात् ६०० ।	३३.	करणे च स्तोकाल्प-कृच्छ्र-
१२.	गत्यर्थ-कर्मणि द्वितीया-चतुर्थ्यौ-		कतिपयस्या-सत्त्व-वचनस्य
	चेष्टाया-मनव्यनि ५८५ ।		६०४ ।
	चतुर्थी विभक्तिः	३४.	दूरान्तिकार्थैः
१३.	चतुर्थी संप्रदाने ५७० ।		षष्ठ्यन्यतरस्याम् ६११ ।
१४.	क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि -	३५.	दूरान्तिकार्थेभ्यो-
	स्थानिनः ५८१ ।		द्वितीया च ६०५ ।
१५.	तुमर्थाच्च भाववचनात् ५८२ ।		सप्तमी विभक्तिः
१६.	नमः स्वस्ति-स्वाहा-स्वधालं-	३६.	सप्तम्यधिकरणे च ६३३ ।
	वषड्योगाच्च ५८३ ।	३७.	यस्य च भावेन-
१७.	मन्यकर्मण्यनादरे-		भावलक्षणम् ६३४ ।
	विभाषाप्राणिषु ५८४ ।	३८.	षष्ठी चानादरे ६३५ ।
	तृतीया विभक्तिः	३९.	स्वामीश्वराधिपति-दायाद-
१८.	कर्तृकरणयोस्तृतीया ५६१ ।		साक्षि-प्रतिभू-प्रसूतैश्च ६३६ ।
१९.	सहयुक्तेऽप्रधाने ५६४ ।	४०.	आयुक्त-कुशलाभ्यां-
२०.	येनाङ्ग-विकारः ५६५ ।		चासेवायाम् ६३७ ।
२१.	इत्थंभूतलक्षणे ५६६ ।	४१.	यतश्च निर्धारणम् ६३८ ।
२२.	संज्ञोऽन्यतरस्यां कर्मणि ५६७ ।	४२.	पञ्चमी विभक्ते ६३९ ।
२३.	हेतौ ५६८ ।	४३.	साधु-निपुणाभ्या-मर्चायां
२४.	अकर्तर्यृणे पञ्चमी ६०१ ।		सप्तम्यप्रते: ६४० ।
२५.	विभाषा गुणेऽस्त्रियाम् ६०२ ।	४४.	प्रसितोत्सुकाभ्यां तृतीया च ६४१ ।
२६.	षष्ठी हेतुप्रयोगे ६०७ ।		

४५. नक्षत्रे च लुपि ६४२ ।
प्रथमा विभक्तिः

४६. प्रातिपदिकार्थ-लिङ्ग-
परिमाण-वचनमात्रे
प्रथमा ५३२ ।

४७. सम्बोधने च ५३३ ।
आमन्त्रितसंज्ञा

४८. सामन्त्रितम् ४११ ।
सम्बुद्धिसंज्ञा

४९. एकवचनं संबुद्धिः १९२ ।
षष्ठी विभक्तिः

५०. षष्ठी शेषे ६०६ ।

५१. ज्ञोऽविदर्थस्य करणे ६१२ ।

५२. अधीगर्थ-दयेशां कर्मणि ६१३ ।

५३. कृजः प्रतियते ६१४ ।

५४. रुजार्थानां भाववचनानां-
मञ्चरे: ६१५ ।

५५. आशिषि नाथः ६१६ ।

५६. जासि-निप्रहण-नाट-क्राथ-
पिषां हिंसायाम् ६१७ ।

५७. व्यवहृपणोः समर्थयोः ६१८ ।

५८. दिवस्तदर्थस्य ६१९ ।

५९. विभाषोपसर्गे ६२० ।

६०. द्वितीया ब्राह्मणे ३३९५ ।

६१. प्रेष्यब्रुवोर्हविषो देवता-
संप्रदाने ६२१ ।

६२. चतुर्थर्थे बहुलं छन्दसि ३३९६ ।

६३. यजेश्च करणे ३३९७ ।

६४. कृत्वोऽर्थप्रयोगे -
कालेऽधिकरणे ६२२ ।

६५. कर्तृकर्मणोः कृति ६२३ ।

६६. उभयप्राप्तौ कर्मणि ६२४ ।

६७. तत्स्य च वर्तमाने ६२५ ।

६८. अधिकरणवाचिनश्च ६२६ ।

६९. न लोकाव्यय-निष्ठा-खलर्थ-
तृनाम् ६२७ ।

७०. अकेनोर्भविष्य-दाधमर्णयोः
६२८ ।

७१. कृत्यानां कर्तरि वा ६२९ ।

७२. तुल्यार्थे-तुलोपमाभ्यां
तृतीयान्यतरस्याम् ६३० ।

७३. चतुर्थी चाशिष्यायुष्य-मद्र-भद्र-
कुशल-सुखार्थ-हितैः ६३१ ।

द्वितीयाध्याये चतुर्थः पादः
द्विगुद्वन्द्वसमासयोर्वचननिर्णयः
इति आरभ्य '२.४.३१' इति सूत्रं
यावत् समाप्तानां लिङ्गवचननिर्धारणं क्रियते ।

१. द्विगु-रेकवचनम् ७३१ ।

२. द्वन्द्वश्च प्राणि-तूर्य-
सेनाङ्गानाम् ९०६ ।

३. अनुवादे चरणानाम् ९०७ ।

४. अष्वर्यु-क्रतु-रन्पुंसकम् ९०८ ।

५. अध्ययनतो-ऽविप्रकृष्टा-
ख्यानाम् ९०९ ।

६. जाति-र्पाणिनाम् ९१० ।

७. विशिष्टलिङ्गो -
नदीदेशोऽग्रामाः ९११ ।

८. क्षुद्रजन्तवः ९१२ ।

९. येषां च विरोधः -
शाश्वतिकः ९१३ ।

१०. शूद्राणा-मनिरवसितानाम् ९१४ ।

११. गवाश्वप्रभृतीनि च ९१५ ।
१२. विभाषा वृक्ष-मृग-तृण-धान्य-व्यज्जन-पशु-शकुन्यश्व-वडव-पूर्वापराधरोत्तराणाम् ९१६ ।
१३. विप्रतिषिद्धं चानधिकरण-वाचि ९१७ ।
१४. न दधिपय आदीनि ९१८ ।
१५. अधिकरणैतावत्त्वे च ९१९ ।
१६. विभाषा समीपे ९२० ।
- द्विगुद्बन्द्वाव्ययीभावानां लिङ्गनिर्णयः
१७. स नपुंसकम् ८२१ ।
१८. अव्ययीभावश्च ६५९ ।
- तत्पुरुषे नपुंसकाधिकारः
१९. तत्पुरुषोऽनञ्जकर्मधारयः ८२२ ।
- अधिकारोऽयमुत्तरसूत्रेषूपतिष्ठते ।
- यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते तत्र नन्ममासं, कर्मधारयं च वर्जयित्वाऽन्यस्ततपुरुषो नपुंसकलिङ्गो भवतीत्येतदधिकृतं वेदितव्यम् ।
२०. संज्ञायां कन्योशीनरेषु ८२३ ।
२१. उपज्ञोपक्रमं तदाद्या-चिरत्वासायाम् ८२४ ।
२२. छाया बाहुल्ये ८२५ ।
२३. सभा राजाऽमनुष्यपूर्वा ८२६ ।
२४. अशाला च ८२७ ।
२५. विभाषा सेना-सुराच्छाया-शाला-निशानाम् ८२८ ।
- द्वन्द्व-तत्पुरुषयोर्लिङ्गनिर्णयः
२६. परवल्लिङ्गं द्वन्द्व-तत्पुरुषयोः ८१२ ।
२७. पूर्ववदश्व-वडवौ ८१३ ।

२८. हेमन्तशिशिरा - वहोरात्रे चच्छन्दसि ३३९९ ।
२९. रात्राहनाहाः पुंसि ८१४ ।
३०. अपथं नपुंसकम् ८१५ ।
३१. अर्धचाः पुंसि च ८१६ । अन्वादेशप्रकरणम् २.२.३४
इति यावत्
३२. इदमोऽन्वादेशोऽ - शनुदात्तसृतीयादौ ३५० ।
३३. एतदस्त्रतसोस्त्रतसौ - चानुदात्तौ १९६२ ।
३४. द्वितीयाटौस्त्वेनः ३५१ । आर्धातुक इत्यधिकारः अधिकारेऽस्मिन्नार्धधातुकप्रत्ययेषु परेषु धात्वादेशाः विद्यीयन्ते
३५. आर्धधातुके २४३२ । अधिकारोऽयं 'ण्यक्षत्रियार्षजितो यूनि लुगणिजोः २.४.५७' इति सूत्रात् प्राग्वरतते । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते तदार्धधातुके वेदितव्यम् ।
३६. अदो जग्धिर्ल्पिति किति ३०८० ।
३७. लुड्सनोर्घस्तृ २४२७ ।
३८. घजपोश्च ३२३६ ।
३९. बहुलं छन्दसि ३३९८ ।
४०. लिद्यन्यतरस्याम् २४२४ ।
४१. वेजो वयः २४११ ।
४२. हनो वघ लिङ्गः २४३३ ।
४३. लुडि च २४३४ ।
४४. आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् २६९६ ।

४५. इणो गा लुडः २४५८ ।
 ४६. णौ गनिरबोधने २६०७ ।
 ४७. सनि च २६१५ ।
 ४८. इडश्च २६१६ ।
 ४९. गाड़्लिटि २४५९ ।
 ५०. विभाषा लुड्लडोः २४६० ।
 ५१. णौ च संचडोः २५७९ ।
 ५२. अस्तेभूः २४७० ।
 ५३. ब्रुवो वचिः २४५३ ।
 ५४. चक्षिडः ख्यात् २४३६ ।
 ५५. वा लिटि २४३७ ।
 ५६. अजेव्यधजपोः २२९२ ।
 ५७. वा यौ ३२९२ ।
 लुकप्रकरणम् - २.४.५८-८४
 ५८. एक्षत्रियार्थजितो यूनि -
 लुगणिजोः १२७६ ।
 ५९. पैलादिभ्यश्च १०८४ ।
 ६०. इजः प्राचाम् १०८५ ।
 ६१. न तौल्विलभ्यः १०८६ ।
 ६२. तद्राजस्य बहुषु -
 तेनैवास्त्रियाम् ११९३ ।
 ६३. यस्कादिभ्यो गोत्रे ११४६ ।
 ६४. यज्ञोश्च ११०८ ।
 ६५. अत्रि-भृगु-कुत्स-वसिष्ठ -
 गोतमाङ्गिरोभ्यश्च ११४७ ।
 ६६. बहुच इजः प्राच्यभरतेषु ११४८ ।
 ६७. न गोपवनादिभ्यः ११४९ ।
 ६८. तिक-कितवादिभ्यो द्वन्द्वे ११५० ।
 ६९. उपकादिभ्योऽन्यतरस्या-
 मद्वन्द्वे ११५१ ।

७०. आगस्त्य-कौण्डन्ययो-रगस्ति -
 कुण्डनच्च ११५२ ।
 ७१. सुपो धातुप्रातिपदिकयोः ६५० ।
 ७२. अदिप्रभृतिभ्यः शपः २४२३ ।
 ७३. बहुलं छन्दसि ३४०० ।
 ७४. यडेऽचि च २६५० ।
 ७५. जुहोत्यादिभ्यः श्लु २४८९ः ।
 ७६. बहुलं छन्दसि ३४०१ ।
 ७७. गाति-स्या-घु-पा-भूभ्यः
 सिचः परस्मैपदेषु २२२३ ।
 ७८. विभाषा ग्रा-धेट्-
 शाच्छासः २३७६ ।
 ७९. तनादिभ्यस्तथासोः २५४७ ।
 ८०. मन्त्रे घस-हर-णश-वृ-
 दहाइ-वृच्च-कृ-गमि-
 जनिभ्यो लेः ३४०२ ।
 ८१. आमः २२३८ ।
 ८२. अव्ययादाप्सुपः ४५२ ।
 ८३. नाव्ययीभावा-दतोऽम्त्व-
 पञ्चम्या: ६५७ ।
 ८४. तृतीयासप्तम्योर्बहुलम् ६५८ ।
 लादेशाः
 ८५. लुटः प्रथमस्य डारौरसः २१८८ ।
 तृतीयाध्याये प्रथमः पादः
 प्रत्ययाधिकारः
 १. प्रत्ययः १८० ।
 इत आरभ्यापञ्चमाध्यायपरिसमाप्ते-
 -रधिकारोऽयम् । अत्र प्रत्ययशब्दः संज्ञात्वे-
 -नाधिक्रियते । इत ऊर्ध्वं येऽनुक्रमिष्यन्ते,
 प्रत्ययसंज्ञास्ते वेदितव्याः ।

एतेषु त्रिष्वध्यायेषु धातोः, प्रतिपदिकाद्
ङ्गन्तादाबन्ताच्च प्रत्यया विधीयन्ते । अत-
स्त्रयोऽध्याया इमे प्रत्ययाध्याया इति कथ्यन्ते ।
अत्र विशेषाः -

अत्र ३.१.३२ इत्यन्तं सनादयो द्वादश
प्रत्ययः सन्ति । एते धातुप्रत्यया, इति कथ्यन्ते ।
ततः ३.३.९० इत्यन्तं विकरणप्रत्ययः सन्ति ।
ततः ३.४.७६ इत्यन्तं लकारप्रत्ययः
कृत्प्रत्ययाश्च सन्ति । ततः 'लस्य ३.४.७७'
इत्यारभ्य ३.४.११७ इत्यन्तं लाघिकारो वर्तते ।

प्रत्ययस्य परत्वाधिकारः

२. परश्च १८१ ।

इत आरभ्यापञ्चमाध्यायपरिसमाप्ते-
-रधिकारोऽयं योगे योग उपतिष्ठते । परश्च स
भवति धातोर्वा प्रतिपदिकाद्वा, यः प्रत्ययसंज्ञः ।

प्रत्ययस्याद्युदात्तत्वाधिकारः

३. आद्युदात्तश्च ३७०८ ।

अयमप्यधिकारः परिभाषा वा आ
पञ्चमाध्यायपरिसमाप्ते । आद्युदात्तश्च स
भवति यः प्रत्ययसंज्ञः ।

४. अनुदात्तौ सुप्तितौ ३७०९ ।

पूर्वस्यायमपवादः । सुप्तः, पितश्च प्रत्यय
अनुदात्ता भवन्ति ।

सनादयो धातुप्रत्ययः

सन् प्रत्ययः

५. गुप्तिज्जिद्भ्यः सन् २३९३ ।

६. मान्बद्धदान्शान्श्यो

दीर्घश्चाभ्यासस्य २३९४ ।

७. धातोः कर्मणः समानकर्तृका-
-दिच्छायां वा २६०८ ।

क्यच् प्रत्ययः

८. सुप आत्मनः क्यच् २६५७ ।

काम्यच् प्रत्ययः

९. काम्यच्च २६६३ ।

१०. उपमानादाचारे २६६४ ।

क्यङ् प्रत्ययः

११. कर्तुः क्यङ् सलोपश्च २६६५ ।

१२. भृशादिभ्यो भुव्यच्वेलोपश्च -
हलः २६६७ ।

क्यष् प्रत्ययः

१३. लोहितादिडाज्ज्यः क्यष् २६६८ ।

१४. कष्टाय क्रमणे २६७० ।

१५. कर्मणो रोमन्थतपोभ्यां वर्तिचरोः
२६७१ ।

१६. बाष्पोष्मभ्यामुद्धमने २६७२ ।

१७. शब्दवैरकलहाश्चकण्वमेघेभ्यः -
करणे २६७३ ।

१८. सुखादिभ्यः -
कर्तृवेदनायाम् २६७४ ।

क्यच् प्रत्ययः

१९. नमोवरिवशिचत्रङः -

क्यच् २६७५ ।

णिङ् प्रत्ययः

२०. पुच्छभाण्डचीवराणिणङ् २६७६ ।

णिच् प्रत्ययः

२१. मुण्ड-मिश्र-श्लक्षण-लवण-

ब्रत-वस्त्र-हल-कल-कृत-

तृस्तेभ्यो णिच् २६७७ ।

धात्वाधिकारः (प्रथमः)

यङ् प्रत्ययः

२२. धातो-रेकाचो हलादेः -

क्रियासमभिहारे यङ् २६२९ ।

अस्मात्सूत्राद् 'धातोः' इत्येकदेश-
-स्पाधिकारः 'कुषिरजोः प्राचां श्यन् परस्मैपदं
च ३.१.१०' इति सूत्रं यावद् वर्तते । अस्मिन्
धात्वधिकारे सनादिधातुप्रत्यया, विकरण-
-प्रत्ययास्त्र सन्ति ।

२३. नित्यं कौटिल्ये गतौ २६३४ ।

२४. लुप-सद-चर-जप-जभ-दह-
दश-गृभ्यो भाव-गर्हयाम् २६३५ ।
णिच् प्रत्ययः

२५. सत्याप-पाश-रूप-वीणा-तूल-
श्लोक-सेना-लोम-त्वच-वर्म-
वर्ण-चूर्ण-चुरादिभ्यो
णिच् २५६३ ।

२६. हेतुमति च २५७६ ।
यक् प्रत्ययः

२७. कण्डवादिभ्यो यक् २६७८ ।
आयप्रत्ययः

२८. गुपू-धूप-विच्छि-पणि-पनिभ्य -
आयः २३०३ ।
ईयङ् प्रत्ययः

२९. ऋतेरीयङ् २४२२ ।
णिङ् प्रत्ययः

३०. कर्मणिङ् २३१० ।

३१. आयादय आर्धधातुके वा २३०५ ।
धातुसंज्ञा

३२. सनाद्यन्ता धातवः २३०४ ।
'स्यतासी लूलुटोः' इत्यस्मात् सूत्रादा-
-रभ्य 'कुषिरजोः प्राचां श्यन् परस्मैपदं च
३.१.१०' इत्यन्तं विकरणप्रत्ययः सन्ति ।
स्य-तास्-प्रत्ययै

३३. स्यतासी लृ-लुटोः २१८६ ।

सिप्प्रत्ययः

३४. सिब्बहुलं लेटि ३४२५ ।
आमप्रत्ययः

३५. कास्प्रत्यया-दाममन्त्रे लिटि
२३०६ ।

३६. इजादेशच गुरुमतोऽनृच्छः २२३७ ।

३७. दयायासस्त्र २३२४ ।

३८. उष-विद-जागृभ्योऽन्य-
तरस्याम् २३४१ ।

३९. भी-ही-भृ-हुवां श्लुवच्च २४९१ ।

४०. कृञ्चानुप्रयुज्यते लिटि २२३९ ।

४१. विदांकुर्वन्त्वत्यन्य-
तरस्याम् २४६५ ।

४२. अभ्युत्सादयां-प्रजनयां-चिकयां-
रमयामकः पावयांक्रियाद्-
विदामक्रन्तिच्छन्दसि ३४०३ ।
च्छिप्रत्ययः

४३. च्छि लुडः २२२१ ।
सिच्प्रत्ययः

४४. च्छोः सिच् २२२२ ।
क्सप्रत्ययः

४५. शल इगुपथादनिटः क्सः २३३६ ।

४६. शिलष आलिङ्गने २५१४ ।

४७. न दृशः २४०७ ।
चड्प्रत्ययः

४८. णि-श्रि-द्वु-सुभ्यः -
कर्तरि चडः २३१२ ।

४९. विभाषा धेट्श्व्योः २३७५ ।

५०. गुपेष्ठन्दसि ३४०४ ।

५१. नोनयति-ध्वनयत्येलयत्यर्द-
यतिभ्यः ३४०५ ।

<p>अड्प्रत्ययः</p> <p>५२. अस्यति-वक्ति- र्व्यातिभ्योऽङ् २४३८।</p> <p>५३. लिपि-सिचि-हृश्च २४१८।</p> <p>५४. आत्मनेपदेष्वन्यतरस्याम् २४१९।</p> <p>५५. पुषादि-घृतादि-तृदितः परस्मैपदेषु २३४३।</p> <p>५६. सर्ति-शास्त्यर्तिर्भ्यश्च २३८२।</p> <p>५७. इरितो वा २२६९।</p> <p>५८. जृ-स्तम्भु-म्बुचु-म्लुचु- ग्लुचु-ग्लुचु-ग्लुचु- श्वभ्यश्च २२९१।</p> <p>५९. कृ-मृ-दृ-रहिभ्यश्छन्दसि ३४०६। चिण्प्रत्ययः</p> <p>६०. चिण्टे पदः २५१३।</p> <p>६१. दीप-जन-बुध-पूरि-तायि- प्यायिभ्योऽन्यतरस्याम् २३२८।</p> <p>६२. अचः कर्मकर्तरि २७६८।</p> <p>६३. दुहश्च २७६९।</p> <p>६४. न रुधः २७७०।</p> <p>६५. तपोऽनुतापे च २७६०।</p> <p>६६. चिण्भावकर्मणोः २७५८। यक्प्रत्ययः</p> <p>६७. सार्वधातुके यक् २७५६। शाप्प्रत्ययः</p> <p>६८. कर्तरि शप् २१६७। श्यन्प्रत्ययः</p> <p>६९. दिवादिभ्यः श्यन् २५०५।</p> <p>७०. वा भ्राश-भ्लाश-भ्रमु-क्रमु- क्लमु-त्रसि-त्रुटि-लषः २३२१।</p>	<p>७१. यसोऽनुपसर्गात् २५२१।</p> <p>७२. संयसश्च २५२२। श्नुप्रत्ययः</p> <p>७३. स्वादिभ्यः श्नुः २५२३।</p> <p>७४. श्रुवः श्रृ च २३८६।</p> <p>७५. अक्षोऽन्यतरस्याम् २३३८।</p> <p>७६. तनूकरणे तक्षः २३३९। शप्रत्ययः</p> <p>७७. तुदादिभ्यः शः २५३४। शनम्प्रत्ययः</p> <p>७८. रुधादिभ्यः शनम् २५४३। उप्रत्ययः</p> <p>७९. तनादिकृञ्ज्यः उः २४६६।</p> <p>८०. धिन्वि-कृण्वो र च २३३२। शनाप्रत्ययः</p> <p>८१. क्र्यादिभ्यः श्ना २५५४।</p> <p>८२. स्तन्मु-स्तुन्मु-स्कन्मु- स्कुञ्ज्यः श्नुश्च २५५५। शानच्प्रत्ययः</p> <p>८३. हलः श्नः शानज्ञौ २५५७। शायच्प्रत्ययः</p> <p>८४. छन्दसि शायजपि ३४३२।</p> <p>८५. व्यत्ययो बहुलम् ३४३३। अड्प्रत्ययः</p> <p>८६. लिङ्याशिष्यङ् ३४३४। कर्मवद्भावप्रकरणम्</p> <p>८७. कर्मवत्कर्मणा तुल्यक्रियः २७६६।</p> <p>८८. तपस्तपःकर्मकस्यैव २७७१।</p> <p>८९. न दुह-स्नु-नमां-यक्चिच्छौ २७६७।</p>
---	--

श्यनप्रत्ययः

१०. कुषिरजोः प्राचां श्यन् -
परस्मैपदं च २७७२ ।
धात्वधिकारः (द्वितीयः)
११. धातोः २८२९ ।
इति आरभ्याधिकारोऽयं वेदितव्य आ-
तृतीयाध्यायपरिसमाप्तेः । यदित ऊर्ध्वमनु-
-क्रमिष्यते, धातोरित्येवं तद् वेदितव्यम् ।
उपपदसंज्ञा
१२. तत्रोपपदं सप्तमीस्थम् ७८१ ।
कृत्संज्ञा
१३. कृदतिङ् ३७४ ।
अस्मिन् द्वितीये धात्वधिकारे, इति आरभ्य
३.४.६६ इति यावत् कृत्प्रत्ययाः सन्ति ।
अनुवृत्यनुरोधेन लकारप्रत्यया अप्यत्रैव विहिताः ।
इथञ्च द्विविधाः प्रत्ययाः सन्त्यस्मिन्
द्वितीये धात्वधिकारे । कृत्प्रत्यया, लकार-
-प्रत्ययाश्च । ३.४.७७ सूत्रादारभ्य लकाराणां
स्थाने विहितास्तिङ्ग्रप्रत्यया अप्यस्मिन्नेवधिकारे
वर्तन्ते । एते विवेकेन विवेच्याः । एतेषु
तिङ्ग्रभिन्नानां प्रत्ययानां कृत्संज्ञा भवतीति
वेदितव्यम् ।
परिभाषासूत्रम्
१४. वाऽसरूपोऽन्तिर्याम् २८३० ।
अस्मिन् द्वितीये धात्वधिकारोऽसमान-
रूपोऽपवादप्रत्यय उत्सर्गस्य वा बाधको भवति
स्त्रयधिकारविहितप्रत्ययं वर्जयित्वा ।
कृत्यसंज्ञा
१५. कृत्याः २८३१ ।
इति आरभ्य 'एवुल्तृचौ ३.१.१३३'

इत्यतः प्राक् ये षट् प्रत्यया अनुक्रमिष्यन्ते,
कृत्यसंज्ञकास्ते वेदितव्याः ।

१६. तत्वत्तत्वानीयरः २८३४ ।
यत् प्रत्ययः

१७. अचो यत् २८४२ ।
१८. पोरदुपधात् २८४४ ।
१९. शकिसहोशच २८४७ ।
२०. गद-मद-चर-
यमश्चानुपसर्गे २८४८ ।
२१. अवद्य-पण्य-वर्या गर्हा-
पणितव्या-निरोधेषु २८४९ ।
२२. वहां करणम् २८५० ।
२३. अर्यः स्वामिवैश्ययोः २८५१ ।
२४. उपसर्या काल्या प्रजने २८५२ ।
२५. अजर्य संगतम् २८५३ ।

क्यप् प्रत्ययः

२६. वदः सुपि क्यप् च २८५४ ।
२७. भुवो भावे २८५५ ।
२८. हनस्त च २८५६ ।
२९. एति-स्तु-शास्त्र-दृ-जुषः -
क्यप् २८५७ ।
३०. ऋदुपधाच्चा -
कलृपिचृतेः २८५९ ।
३१. ई च खनः २८६० ।
३२. भृजोऽन्यतरस्याम् २८६१ ।
३३. मृजेर्विभाषा २८६२ ।
३४. राजसूय-सूर्य-मृषोद्य-
रुच्य-कुप्य-कृष्ट-
पच्याव्यथ्या: २८६५ ।

११५. भिद्योद्धौ नदे २८६६ ।
 ११६. पुष्ट-सिद्धौ नक्षत्रे २८६७ ।
 ११७. विपूय-विनीय-जित्या-मुञ्ज-
 कल्क-हलिषु २८६८ ।
 ११८. प्रत्यपिभ्यां ग्रहे: २८६९ ।
 ११९. पदास्वैरि-बाह्यापक्षेषु च २८७० ।
 १२०. विभाषा कृ-वृषो: २८७१ ।
 १२१. युग्मं च पत्रे २८७२ ।
 १२२. अमावस्य-दन्यतरस्याम् २८७४ ।
 १२३. छन्दसि निष्टक्य-देवहूय-
 प्रणीयोन्नीयोच्छिष्य-मर्यस्तर्या-
 ध्वर्य-खन्य-खान्य-देवयज्या-
 पृच्छ्य-प्रतिषीव्य-ब्रह्मवाद्य-
 भाव्य-स्ताव्योप-
 चाय्यपृडानि ३४०७ ।
 प्यत् प्रत्ययः
 १२४. ऋहलोर्यत् २८७२ ।
 १२५. ओरावश्यके २८८६ ।
 १२६. आसु-यु-वपि-रपि-लपि-
 त्रपि-चमश्च २८८७ ।
 १२७. आनायोऽनित्ये २८८८ ।
 १२८. प्रणाय्योऽसंमतौ २८८९ ।
 १२९. पाय्य-सांनाय्य-निकाय्य-धाय्या-
 मान-हविर्निवास-
 सामिधेनीषु २८९० ।
 १३०. क्रतौ कुण्डपाय्य-संचाय्यौ २८९१ ।
 १३१. अग्नौ परिचाय्योपचाय्य-
 समूह्याः २८९२ ।
 १३२. चित्याग्निचित्ये च २८९३ ।

१३३. एवुल्तृचौ २८९५ ।
 ल्यु-णिनि-अच् प्रत्ययाः
 १३४. नन्दि-ग्रहि-पचादिश्यो -
 ल्युणिन्यचः २८९६ ।
 क-प्रत्ययः
 १३५. इगुपथ-ज्ञा-प्री-किरः कः २८९७ ।
 १३६. आतश्चोपसर्गे २८९८ ।
 श-प्रत्ययः
 १३७. पा-प्रा-ध्या-धेट्-दृशः शः
 २८९९ ।
 १३८. अनुपसर्गालिलम्प-विन्द-
 धारि-पारि-वेद्युदेजि-चेति-
 साति-साहिभ्यश्च २९०० ।
 १३९. ददाति-दधात्योर्विभाषा २९०१ ।
 ण-प्रत्ययः
 १४०. ज्वलिति-कसन्तेष्योणः २९०२ ।
 १४१. श्याद् व्यधासु-संश्वती-णवसा-
 वह्नि-लिह-शिलष-श्वसश्च
 २९०३ ।
 १४२. दुन्यो-स्नुपसर्गे २९०४ ।
 १४३. विभाषा ग्रहः २९०५ ।
 क-प्रत्ययः
 १४४. गेहे कः २९०६ ।
 षुन् प्रत्ययः
 १४५. शिल्पिनि षुन् २९०७ ।
 थकन् प्रत्ययः
 १४६. गस्थकन् २९०८ ।
 ण्णुट् प्रत्ययः
 १४७. ण्णुट् च २९०९ ।

१४८. हश्च त्रीहि-कालयोः २९१० ।
वुन् प्रत्ययः

१४९. प्रु-सूल्वः समभिहारे वुन् २९११ ।

१५०. आशिषि च २९१२ ।
त्रृतीयाध्याये द्वितीयः पादः
अण् प्रत्ययः

१. कर्मण्णण् २९१३ ।

२. ह्वावामश्च २९१४ ।
क-प्रत्ययः

३. आतोऽनुपसर्गे कः २९१५ ।

४. सुषि स्थः २९१६ ।

५. तुन्दशोकयोः
परिमृजापनुदोः २९१९ ।

६. ग्रे दाज्ञः २९२० ।

७. समि ख्यः २९२१ ।
ट-प्रत्ययः

८. गायोष्टक् २९२२ ।
अच् प्रत्ययः

९. हरते-रनुद्यमनेऽच् २९२३ ।

१०. वयसि च २९२४ ।

११. आङ्गि ताच्छील्ये २९२५ ।

१२. अर्हः २९२६ ।

१३. स्तम्ब-कर्णयो रमिजयोः २९२७ ।

१४. शमि धातोः संज्ञायाम् २९२८ ।

१५. अधिकरणे शेते: २९२९ ।
ट-प्रत्ययः

१६. चरेष्टः २९३० ।

१७. भिक्षा-सेना-दायेषु च २९३१ ।

१८. पुरोग्रतोऽग्रेषु सर्तेः २९३२ ।

१९. पूर्वे कर्तरि २९३३ ।

२०. कृजो हेतु-ताच्छील्या-
नुलोम्येषु २९३४ ।

२१. दिवा-विभा-निशा-प्रभा-
भास्कारान्तानन्तादि-बहु-
नान्दी-किं-लिपि-लिबि-बलि-
भत्ति-कर्तृ-चित्र-क्षेत्र-संख्या-
जड़घा-बाहु-हर्षत्तद-
धनु-रुःषु २९३५ ।

२२. कर्मणि भृतौ २९३६ ।

२३. न शब्द-श्लोक-कलह-गाथा-
वैर-चाटु-सूत्र-
मन्त्रपदेषु २९३७ ।
इन् प्रत्ययः

२४. स्तम्ब-शकृतोरिन् २९३८ ।

२५. हरतेऽर्वति-नाथयोः पशौ २९३९ ।

२६. फलेग्रहि-रात्मंभरिश्च २९४० ।

२७. छन्दसि वन-सन-रक्षि-
मथाम् ३४०८ ।
खश् प्रत्ययः

२८. एजे: खश् २९४१ ।

२९. नासिकास्तनयो-
धर्मधिटोः २९४४ ।

३०. नाडी-मुष्ट्योश्च २९४५ ।

३१. उदि कूले रुजिवहोः २९४६ ।

३२. वहाञ्चे लिहः २९४७ ।

३३. परिमाणे पचः २९४८ ।

३४. मितनखे च २९४९ ।

३५. विघ्वरुषोस्तुदः २९५० ।

३६. असूर्य-ललाटयोद्वृशि-
तपोः २९५१ ।

३७. उग्रपश्येरंमद-
पाणिन्द्रमाश्च २९५२ ।
खच् प्रत्ययः

३८. प्रियवशे वदः खच् २९५३ ।

३९. द्विषत्परयोस्तापेः २९५४ ।

४०. वाचि यमो व्रते २९५६ ।

४१. पूः सर्वयोर्दर्दिसहोः २९५८ ।

४२. सर्वकूलाङ्ग-करीषेषु कषः २९५९ ।

४३. मेघर्तिभयेषु कृजः २९६० ।

४४. क्षेमप्रियमद्रेष्णच २९६१ ।

४५. आशिते भ्रुवः -
करणभावयोः २९६२ ।

४६. संज्ञायां भृ-तृ-वृ-जि-
धारि-सहि-तपि-दमः २९६३ ।

४७. गमश्च २९६४ ।
उ-प्रत्ययः

४८. अन्तात्यन्ताध्व-दूर-पार-सर्वान्तेषु
डः २९६५ ।

४९. आशिषि हनः २९६६ ।

५०. अपे क्लेशतमसोः २९६७ ।
णिनि-प्रत्ययः

५१. कुमारशीर्षयोर्णिनि: २९६८ ।
टक् प्रत्ययः

५२. लक्षणे जायापत्योष्टक् २९६९ ।

५३. अमनुष्कर्तृके च २९७० ।

५४. शत्रौ हस्तिकपाटयोः २९७१ ।

५५. पाणिघताडघौ शिल्पिनि २९७२ ।

खुन् प्रत्ययः

५६. आद्य-सुभग-स्थूल-पलित-
नगनान्ध-प्रियेषु च्यर्थेष्वच्चौ
कृजः करणे खुन् २९७३ ।
खिष्णुच-खुक्त-प्रत्ययौ

५७. कर्तरि भ्रुवः -
खिष्णुच्खुक्तज्ञौ २९७४ ।
विवन् प्रत्ययः

५८. सृशोऽनुदके विवन् ४३२ ।

५९. ऋत्विगदृष्टकस्त्रगदिगुणिगच्छु -
युजिकुञ्चां च ३७३ ।
कन् प्रत्ययः

६०. त्यदादिषु दृशोऽनालोचने
कञ्च ४२९ ।
विवप् प्रत्ययः

६१. सत्सू-द्विष-दुह-दुह-युज-विद-
भिदच्छिद-जि-नी-राजा-
मुपसर्गेऽपि विवप् २९७५ ।
णिव-प्रत्ययः

६२. भजो णिवः २९७६ ।

६३. छन्दसि सहः ३४०९ ।

६४. वहश्च ३४१० ।
ञ्युट् प्रत्ययः

६५. कव्य-पुरीष-पुरीषेषु -
ञ्युट् ३४११ ।

६६. हव्येऽनन्तःपादम् ३४१२ ।
विट् प्रत्ययः

६७. जन-सन-खन-क्रम-गमो
विट् ३४१३ ।

६८. अदोऽनन्ते २९७७ ।
 ६९. क्रव्ये च २९७८ ।
 कप्-प्रत्ययः
 ७०. दुहः कब्दश्च २९७९ ।
 णिवन् प्रत्ययः
 ७१. मन्त्रे श्वेतवहोकथशस्पुरोडाशो -
 णिवन् ३४१४ ।
 ७२. अवे यजः ३४१५ ।
 विच् प्रत्ययः
 ७३. विजुपे छन्दसि ३४१७
 मनिन्-क्वनिप्-वनिप्-विच् प्रत्ययः
 ७४. आतो मनिन्क्वनिब्वनि-
 पश्च ३४१८ ।
 ७५. अन्येष्योऽपि दृश्यन्ते २९८० ।
 क्विप् प्रत्ययः
 ७६. क्विप्च २९८३ ।
 क-प्रत्ययः
 ७७. स्थः क च २९८७ ।
 णिनि-प्रत्ययः
 ७८. सुष्यजातौ -
 णिनिस्ताच्छील्ये २९८८ ।
 ७९. कर्तर्युपमाने २९८९ ।
 ८०. ब्रते २९९० ।
 ८१. बहुलमाभीक्ष्ये २९९१ ।
 ८२. मनः २९९२ ।
 खश्-प्रत्ययः
 ८३. आत्ममाने खश्च २९९३ ।
 भूताधिकारः
 ८४. भूते २९९५ ।

भूत इत्यधिकार इत आरभ्य 'वर्तमाने
 लट् ३.२.१२२' इत्यतः प्राक् वतति । यदिति
 ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते भूत एव तदिति वेदितव्यम् ।
 धात्वधिकाराच्च धात्वर्थे भूत इति विज्ञायते ।
 णिनि-प्रत्ययः
 ८५. करणे यजः २९९६ ।
 ८६. कर्मणि हनः २९९७ ।
 क्विप्-प्रत्ययः
 ८७. ब्रह्म-भू॒ण-वृत्रेषु क्विप् २९९८ ।
 ८८. बहुलं छन्दसि ३४१९ ।
 ८९. सुकर्म-पाप-मन्त्र-
 पुण्येषु कृजः २९९९ ।
 ९०. सोमे सुजः ३००० ।
 ९१. अग्नौ चेः ३००१ ।
 ९२. कर्मण्यगन्याख्यायाम् ३००२ ।
 इनि प्रत्ययः
 ९३. कर्मणीनि वि-क्रियः ३००३ ।
 क्वनिप् प्रत्ययः
 ९४. दृशेः क्वनिप् ३००४ ।
 ९५. राजनि युधि कृजः ३००५ ।
 ९६. सहे च ३००६ ।
 ङ-प्रत्ययः
 ९७. सप्तम्यां जनेऽः ३००७ ।
 ९८. पञ्चम्यामजातौ ३००८ ।
 ९९. उपसर्गे च संज्ञायाम् ३००९ ।
 १००. अनौ कर्मणि ३०१० ।
 १०१. अन्येष्यपि दृश्यते ३०११ ।
 त्त-त्तवतु-प्रत्ययौ
 १०२. निष्ठा ३०१३ ।

इवनिप् प्रत्ययः
 १०३. सुयजोड्वनिप् ३०९१।
 अतृन् प्रत्ययः
 १०४. जीर्यतेरतृन् ३०९२।
 लिट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 १०५. छन्दसि लिट् ३०९३।
 कानच् प्रत्ययः
 १०६. लिटः कानच्चा ३०९४।
 क्वसु-प्रत्ययः
 १०७. क्वसुश्च ३०९५।
 १०८. भाषायां सद-वस-श्रुवः ३०९७।
 १०९. उपेयिवा-ननाश्वा-
 ननूचानश्च ३०९८।
 लुड् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 ११०. लुड् २२१८।
 लङ् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 १११. अनद्यतने लङ् २२०५।
 लृट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 ११२. अभिज्ञावचने लृट् २७७३।
 ११३. न यदि २७७४।
 ११४. विभाषा साकाइक्षे २७७५।
 लिट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 ११५. परोक्षे लिट् २१७१।
 लङ् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 ११६. हशश्वतोर्लङ् च २७७६।
 ११७. प्रश्ने चासन्नकाले २७७७।
 लट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 ११८. लट् स्मे २७७८।
 ११९. अपरोक्षे च २७७९।

१२०. ननौ पृष्ठप्रतिवचने २७८०।
 १२१. नन्वोर्विभाषा २७८१।
 लुड् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 १२२. पुरि लुड् चास्मे २७८२।
 वर्तमानाधिकारः
 लट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)
 १२३. वर्तमाने लट् २१५१।
 आरब्धोऽपरिसमाप्तश्च वर्तमानः।
 तस्मिन् वर्तमानेऽर्थे वर्तमानाद् धातोर्लट्
 प्रत्ययो भवति। अस्य सूत्रस्यैकदेशो 'वर्तमाने'
 इत्यधिक्रियते। इत आरभ्य 'उणादयो बहुलम्
 ३.३.१' इत्यन्तं प्रत्यया वर्तमानेऽर्थे भवन्तीति
 वेदितव्यम्।
 शत्-शानच्-प्रत्ययौ
 १२४. लटः शत्-शानचा-वप्रयमा-
 समानाधिकरणे ३१००।
 १२५. सम्बोधने च ३१०२।
 १२६. लक्षणहेत्वोः क्रियाः ३१०३।
 सत्-संज्ञा
 १२७. तौ सत् ३१०६।
 शानन् प्रत्ययः
 १२८. पूड्यजोः शानन् ३१०८।
 चानश् प्रत्ययः
 १२९. ताच्छील्य-वयोवचन-शक्तिषु -
 चानश् ३१०९।
 शत्-प्रत्ययः
 १३०. इड्धार्योः शत्र-कृच्छ्रणि ३११०।
 १३१. द्विषोऽमित्रे ३१११।
 १३२. सुजो यज्ञसंयोगे ३११२।
 १३३. अर्हः प्रशंसायाम् ३११३।

ताच्छील्याद्यथाधिकारः

१३४. आ क्वेस्तच्छील-तद्वर्म-
तत्साधु-कारिषु ३१४ ।

“ग्राजभासधूर्विद्युतोर्जिपृजुग्रावस्तुवः किवप् ३.२.१७७” इति किवपं वक्षयति । आ एतस्मात् विचपसंशब्दाद्य इत्तद्वर्मनुक्रमिष्यन्ते तच्छीलादिषु कर्तृषु ते वेदितव्या । अभिविधौ चायमाङ् । तेन विचपोऽप्ययमर्थीनिर्देशः । तदिति धात्वर्थः ।

तृन् प्रत्ययः

१३५. तृन् ३१५ ।

इष्णुच् प्रत्ययः

१३६. अलंकृत्-निराकृत्-प्रजनोत्पचो-
त्पतोन्मद-रुच्यपत्रप-वृतु-
वृधु-सह-चर इष्णुच् ३१६ ।

१३७. गोश्छन्दसि ३१७ ।

१३८. भुवश्च ३१८ ।

ग्नु प्रत्ययः

१३९. ग्लाजिस्थश्च ग्नुः ३१९ ।

क्नु प्रत्ययः

१४०. त्रसि-गृधि-धृषि-क्षिपे: -
क्नुः ३१२० ।

घिनुण् प्रत्ययः

१४१. शमित्यस्ताभ्यो घिनुण् ३१२१ ।

१४२. संपृचानुरुद्धाडच्यमाङ्ग्यस-परिसृ-
संसृज-परिदेवि-संज्वर-परिक्षिप-
परिरिट-परिवद-परिदह-परिमुह-
दुर्ष-द्विष-दुह-दुह-युजाक्रीड-
विविच-त्यज-रज-भजाति-
चरापचरा-मुषाभ्याहनश्च ३१२२ ।

१४३. वौकष-लस-कत्य-स्नम्भः ३१२३ ।

१४४. अपे च लषः ३१२४ ।

१४५. प्रे लप-सृ-दु-मथ-वद-
वसः ३१२५ ।

वुञ् प्रत्ययः

१४६. निन्द-हिंस-किलश-खाद-
विनाश-परिक्षिप-परिरिट-
परिवादि-व्याभाषासूजो
वुञ् ३१२६ ।

१४७. देविकुशोश्चोपसर्गे ३१२७ ।
युञ् प्रत्ययः

१४८. चलन-शब्दार्थादि-
कर्मकाद्युच् ३१२८ ।

१४९. अनुदात्तेतश्च हलादेः ३१२९ ।

१५०. जु-चड्कम्य-दन्दम्य-सृ-
गृधि-ज्वल-शुच-लष-
पत-पदः ३१३० ।

१५१. क्रुध-मण्डार्थेभ्यश्च ३१३१ ।

१५२. न यः ३१३२ ।

१५३. सूद-दीप-दीक्षश्च ।

उकञ् प्रत्ययः

१५४. लष-पत-पद-स्था-भू-वृष-
हन-कम-गम-शूभ्य

उकञ् ३१३४ ।

षाकन् प्रत्ययः

१५५. जल्प-भिक्ष-कुट्ट-लुण्ट-
वृडः षाकन् ३१३५ ।

इनि प्रत्ययः

१५६. प्रजोरिनिः ३१३६ ।

१५७. जि-दृ-क्षि-विश्रीण्वमा-
व्यथाभ्यम-परिभू-प्रसूभ्यश्च
३१३७ ।

आलुच् प्रत्ययः	नजिङ् प्रत्ययः
१५८. सृहि-गृहि-पति-दयि- निद्रा-तन्द्रा-शब्दाभ्य आलुच् ३१३८।	१७२. स्वपितृषोर्निजिङ् ३१५२। आरु-प्रत्ययः
रु प्रत्ययः	१७३. शृवन्द्योरारुः ३१५३।
१५९. दा-धेट्-सि-शद्-सदो रुः ३१३९।	क्रुक्-लुकन्-प्रत्ययौ
कमरच् प्रत्ययः	१७४. भियः क्रुकलुकनो ३१५४।
१६०. सृ-घस्यदः कमरच् ३१४०।	वरच् प्रत्ययः
घुरच् प्रत्ययः	१७५. स्येश-भास-पिस-कसो वरच् ३१५५।
१६१. भञ्ज-भास-मिदो घुरच् ३१४१।	१७६. यश्च गडः ३१५६।
कुरच् प्रत्ययः	किवप् प्रत्ययः
१६२. विदि-भिदिच्छिदे: कुरच् ३१४२।	१७७. भ्राज-भास-धुर्विं-द्युतोर्जिं-पृ- जु- ग्रावस्तुवः विवप् ३१५७।
कवरप् प्रत्ययः	१७८. अन्येभ्योऽपि दृश्यते ३१५८।
१६३. इण्-नश्-जि-सर्तिभ्यः - कवरप् ३१४३।	आ कवेस्तच्छील-तद्वर्म-तत्साधुकारिषु इत्थधिकार इतो निवृत्तः।
१६४. गत्वरश्च ३१४४।	१७९. भुवः संज्ञान्तरयोः ३१५९।
ऊक्-प्रत्ययः	दु-प्रत्ययः
१६५. जागरूकः ३१४५।	१८०. विप्रसंभ्यो इवसंज्ञायाम् ३१६०।
१६६. यजजपदशां यडः ३१४६।	षट् न् प्रत्ययः
र-प्रत्ययः	१८१. धः कर्मणि षट् न् ३१६१।
१६७. नमि-कम्पि-स्प्यजस-कम-हिंस - दीपो रः ३१४७।	१८२. दाम्नीशस-यु-युज-स्तु- तुद्-सि-सिच-मिह-पत-दश- नहः करणे ३१६२।
उ-प्रत्ययः	१८३. हल-सूकरयोः पुवः ३१६४।
१६८. सनाशंसभिक्ष उः ३१४८।	इत्र-प्रत्ययः
१६९. विन्दुरिच्छुः ३१४९।	१८४. अर्ति-लू-धू-सू-खन-सह-चर इत्रः ३१६५।
१७०. क्याच्छन्दसि ३१५०।	१८५. पुवः संज्ञायाम् ३१६६।
कि-किन्-प्रत्ययौ	१८६. कर्तरि चर्षि-देवतयोः ३१६७।
१७१. आदृ-गम-हन-जनः किकिनौ - लिट् च ३१५१।	

त्त-प्रत्ययः

१८७. जीतः त्तः ३०८८ ।

१८८. मतिबुद्धि-पूजार्थेभ्यश्च ३०८९ ।

तृतीयाध्याये तृतीयः पादः

उणादि-प्रत्ययः

उणादयः प्रत्ययाः वर्तमानेऽर्थं संज्ञायां विषये बहुलं भवन्ति । इमे प्रत्यया यतो विहितास्तोऽन्यत्रापि भवन्तीति वेदितव्यम् । केचिदविहिता अपि प्रयोगत उन्नीयन्ते । 'वर्तमाने लट् ३.२.१२३' इत्यतः प्रवर्तमानो वर्तमानाधिकार इतो निवृत्तः ।

१. उणादयो बहुलम् ३१६९ ।

२. भूतेऽपि दृश्यन्ते ३१७० ।

भविष्यदधिकारः

३. भविष्यति गम्यादयः ३१७१ ।

'भविष्यति' इत्यधिक्रियते । इत आरभ्य 'अनद्यतने लुट् ३.३.१५' इत्यतः प्राक् भविष्यदर्थं प्रत्ययाः विहिताः ।

लट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)

४. यावत्पुराणिपात्तयोर्लट् २७८३ ।

५. विभाषा कदा-कहोः २७८४ ।

६. किं वृत्ते लिप्सायाम् २७८५ ।

७. लिप्यमानसिद्धौ च २७८६ ।

८. लोडर्यलक्षणे च २७८७ ।

लिङ् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)

९. लिङ् चोर्ध्व-मौहूर्तिके २७८८ ।

तुमुन्णवुलप्रत्ययौ

१०. तुमुन्णवुलौ क्रियायां -

क्रियार्थायाम् ३१७५ ।

इतः क्रियायां क्रियार्थायाम् इति अनुवर्तते ३.३.१२ इति यावत् ।

११. भाववचनाश्च ३१८० ।

१२. अण्कर्मणि च ३१८१ ।

लृट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)

१३. लृट् शेषे च २१९३ ।

लृटः स्थाने शतृशानचौ

१४. लृटः सद्वा ३१०७ ।

लृट् प्रत्ययः (लकारप्रत्ययः)

१५. अनद्यतने लुट् २१८५ ।

'भविष्यति' इति निवृत्तम् । इत उत्तरं त्रिषु कालेषु प्रत्ययाः ।

घञ् प्रत्ययः ३.३.५५ इति यावत्

१६. पद-रुज्ज-विश-स्पृशो घञ् ३१८२ ।

१७. सृ स्थिरे ३१८४ ।

भावाधिकारः

१८. भावे ३१८४ ।

'आक्रोशे नव्यनिः ३.३.११२' इति यावदधिकारोऽयम् । इत उत्तरं भावे वाच्ये धातोः प्रत्ययाः भवन्तीति वेदितव्यम् ।

'अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्'

इत्यधिकारः

१९. अकर्तरि च कारके संज्ञायाम्

३१८६ ।

अधिकारोऽयम् 'आक्रोशे नव्यनिः ३.३.११२' इति यावत् । इत उत्तरं कर्तृवजिति कारके संज्ञायां विषये धातोः प्रत्ययाः भवन्ति ।

२०. परिमाणाख्यायाम् सर्वेभ्यः । (घञ्)

३१९० ।

२१. इडश्च । (अचोऽपवादो घञ्) ३१९१ ।	४२. संघे चानौत्तराधर्ये ३२१४ । णच् प्रत्ययः
२२. उपसर्गे रुवः । (अपोऽपवादो घञ्) ३१९२ ।	४३. कर्मव्यतिहारे णच् - स्त्रियाम् ३२१५ । इनुण् प्रत्ययः
२३. समि युद्धुवः । (अपोऽपवादो घञ्) ३१९४ ।	४४. अभिविद्वौ भाव इनुण् ३२१८ । घञ् प्रत्ययः
२४. श्रिणीभुवोऽनुपसर्गे ३१९५ । (अजपोरपवादो घञ्)	४५. आक्रोशेऽवन्योर्ग्रहः ३२२० ।
२५. वौ क्षुश्रुवः । (अपोऽपवादो घञ्) ३१९६ ।	४६. प्रेलिप्सायाम् ३२२१ ।
२६. अवोदोर्नियः । (अचोऽपवादो घञ्) ३१९७ ।	४७. परौ यज्ञे ३२२२ ।
इतः अपोऽपवादो घञ् प्रत्ययः	४८. नौ वृ धान्ये ३२२३ ।
२७. प्रेद्वस्तुक्षुवः ३१९८ ।	४९. उदि श्रयति-यौति-पू-
२८. निरश्योः पूल्वोः ३१९९ ।	द्वुवः ३२२४ । (अजपोरपवादः)
२९. उन्न्योर्गः ३२०० ।	५०. विभाषाऽङ्गिः रूपुवोः ३२२५ । (अपोऽपवादः)
३०. कृ धान्ये ३२०१ ।	५१. अवे ग्रहो वर्षप्रतिबन्धे ३२२६ ।
३१. यज्ञे समि स्तुवः ३२०२ ।	५२. प्रेवणिजाम् ३२२७ ।
३२. प्रेस्त्रोऽयज्ञे ३२०३ ।	५३. रश्मौ च ३२२८ ।
३३. प्रथने वावशब्दे ३२०४ ।	५४. वृणोते-राच्छादने ३२२९ ।
३४. छन्दोनाम्नि च ३२०५ ।	५५. परौ भुवोऽवज्ञाने ३२३० । अच् प्रत्ययः
३५. उदि ग्रहः ३२०७ ।	५६. एरच् ३२३१ । अप् प्रत्ययः ३.३.८७ इति यावत्
३६. समि मुष्टौ ३२०८ । अचोऽपवादो घञ् प्रत्ययः	५७. ऋदोरप् ३२३२ । घजोऽपवादोऽप् प्रत्ययः
३७. परिन्योर्नीणोर्द्यूताभ्येषयोः ३२०९ ।	५८. ग्रह-वृ-दृ-निश्च-
३८. परा-वनुपात्य इणः ३२१० ।	गमश्च ३२३४ ।
३९. व्युपयोः शेते: पययि ३२११ ।	५९. उपसर्गेऽदः ३२३५ ।
४०. हस्तादाने चेरस्तेये ३२१२ ।	६०. नौ ण च ३२३७ ।
४१. निवास-चिति-शरीरोपसमा- धानेष्वादेष्वच कः ३२१३ ।	६१. व्यध-जपो-रनुपसर्गे ३२३८ ।

६२. स्वन-हसोर्वा ३२३९ ।
 ६३. यमः समुप-निविषु च ३२४० ।
 ६४. नौ गद-नद-पठ-स्वनः ३२४१ ।
 ६५. क्वणो वीणायां च ३२४२ ।
 ६६. नित्यं पणः परिमाणे ३२४३ ।
 ६७. मदोऽनुपसर्गे ३२४४ ।
 ६८. प्रमद-संमदौ हर्षे ३२४५ ।
 ६९. समुदोरजः पशुषु ३२४६ ।
 ७०. अक्षेषु ग्लहः ३२४७ ।
 ७१. प्रजने सर्ते: ३२४८ ।
 ७२. हः सम्प्रसारणं च -
 न्यभ्युपविषु ३२४९ ।
 ७३. आङ्गिः युद्धे ३२५० ।
 ७४. निपानमाहावः ३२५१ ।
 ७५. भावेऽनुपसर्गस्य ३२५२ ।
 ७६. हनश्च वधः ३२५३ ।
 ७७. मूर्तौ घनः ३२५४ ।
 ७८. अन्तर्घनो देशे ३२५५ ।
 ७९. अगारैकदेशे प्रघणः -
 प्रघणश्च ३२५६ ।
 ८०. उद्घनोऽत्याधानम् ३२५७ ।
 ८१. अपघनोऽग्नम् ३२५८ ।
 ८२. करणेऽयोविद्युषु ३२५९ ।
 ८३. स्तम्बे क च ३२६० ।
 ८४. परौ घः ३२६१ ।
 ८५. उपम्न आश्रये ३२६३ ।
 ८६. संघोदघौ गणप्रशंसयोः ३२६४ ।
 ८७. निघो निमित्तम् ३२६५ ।
 किंत्र-प्रत्ययः
 ८८. द्विवतः किंत्रः ३२६६ ।

अथुच् प्रत्ययः
 ८९. द्विवतोऽश्चुच् ३२६७ ।
 नड् प्रत्ययः
 ९०. यज-याच-यत-विच्छ-प्रच्छ-
 रक्षो नड् ३२६८ ।
 नन् प्रत्ययः
 ९१. स्वपो नन् ३२६९ ।
 कि प्रत्ययः
 ९२. उपसर्गे घोः किः ३२७० ।
 ९३. कर्मण्यधिकरणे च ३२७१ ।
 स्त्राधिकारः
 कितन् प्रत्ययः
 ९४. स्त्रियां कितन् ३२७२ ।
 अधिकारोऽयम् ३.३.११२ इति यावत् ।
 अकर्त्तरि च कारके, भावे, स्त्रीलिङ्गे धातोः
 कितन् प्रत्ययो भवति घञजपामपवादः ।
 अस्त्रियामिति पर्युदासाद् वाऽस्तरूपविधिर्नात्र
 प्रवर्तते । अतोऽस्मिन्नसरूपोऽपवादप्रत्यय
 उत्सर्गप्रत्ययं नित्यं बाधते ।
 ९५. स्या-गा-पा-पचो भावे ३२७३ ।
 ९६. मन्त्रे वृषेष-पच-मन-विद-भू -
 वी-रा उदात्तः ३४२० ।
 ९७. ऊति-यूति-जूति-साति-हेति-
 कीर्तयश्च ३२७४ ।
 क्यप् प्रत्ययः
 ९८. ब्रज-यजोभवि क्यप् ३२७५ ।
 ९९. संज्ञायां समज-निषद-निपत-मन-
 विद-षुब्जीङ्ग-भृजिणः ३२७६ ।
 श प्रत्ययः
 १००. कृजः श च ३२७७ ।
 १०१. इच्छा ३२७८ ।

अ प्रत्ययः

१०२. अ प्रत्ययात् ३२७९ ।
१०३. गुरोश्च हलः ३२८० ।
- अङ् प्रत्ययः
१०४. षिद्भिदादिभ्योऽङ् ३२८१ ।
१०५. चिन्ति-पूजि-कथि-कुम्भ-
चर्चश्च ३२८२ ।
१०६. आतश्चोपसर्गे ३२८३ ।
- युच् प्रत्ययः
१०७. एषासश्वन्यो युच् ३२८४ ।
- एवुल् प्रत्ययः
१०८. रोगाख्यायां एवुल्बहुलम् ३२८५ ।
१०९. संज्ञायाम् ३२८६ ।
- इञ् प्रत्ययः
११०. विभाषाख्यान-परिष्णयोरिज्ज्व-
३२८७ ।
- एवुच् प्रत्ययः
१११. पर्यायार्हणोत्पत्तिषु एवुच् ३२८८ ।
- अनि-प्रत्ययः
११२. आक्रोशे नव्यनिः ३२८९ ।
- इतः स्त्र्यधिकारो निवृत्तः ।
- भावधिकारश्च ।
- कृत्यल्युट् प्रत्ययानामर्थनिर्देशः ।
११३. कृत्यल्युटो बहुलम् २८४१ ।
- त्त-प्रत्ययः
११४. नपुंसके भावे त्तः ३०९० ।
- ल्युट् प्रत्ययः
११५. ल्युट च ३२९० ।
११६. कर्मणि च येन संस्पर्शात् कर्तुः -
शरीरसुखम् ३२९१ ।

करणाधिकरणयोः प्रत्ययाः

११७. करणाधिकरणयोश्च ३२९३ ।
- अधिकारोऽयम् ३.३.१२५ इति यावत् ।
- अधिकारेऽस्मिन् करणाधिकरणयोरर्थयोर्धातोः
प्रत्यया विहिताः ।
- घ-प्रत्ययः
११८. पुंसि संज्ञायां घः प्रायेण ३२९६ ।
११९. गोचर-संचर-वह-ब्रज-
व्यजापण-निगमाश्च ३२९८ ।
- घञ् प्रत्ययः
१२०. अवे तृत्रोर्धञ् ३२९९ ।
१२१. हलश्च ३३०० ।
१२२. अध्यायन्यायोद्या-
वसंहाराश्च ३३०१ ।
१२३. उदड्कोऽनुदके ३३०२ ।
१२४. जालमानायः ३३०३ ।
१२५. खनो घ च ३३०४ ।
- कृच्छ्राकृच्छ्रार्थेषु प्रत्ययाः
- खल् प्रत्ययः
१२६. ईषद्दुःसुषु कृच्छ्राकृच्छ्रार्थेषु -
खल् ३३०५ ।
१२७. कर्तृकर्मणोश्च भूकृतोः ३३०८ ।
- युच् प्रत्ययः
१२८. आतो युच् ३३०९ ।
१२९. छन्दसि गत्यर्थेभ्यः ३४२१ ।
१३०. अन्येभ्योऽपि दृश्यते ३४२२ ।
- वर्तमानवत्प्रत्ययाः
१३१. वर्तमानसामीप्ये
वर्तमानवद्वा २७८९ ।
- भूतवत्प्रत्ययाः
१३२. आशंसायाम् भूतवच्च २७९० ।

इतो लकारप्रत्ययः
लृद् प्रत्ययः
१३३. क्षिप्रवचने लृद् २७९१।
लिङ् प्रत्ययः
१३४. आशंसावचने लिङ् २७९२।
१३५. नानद्यतनवल्किया-प्रबन्ध -
सामीप्ययोः २७९३।
१३६. भविष्यति -
मर्यादावचनेऽवरस्मिन् २७९४।
१३७. कालविभागे -
चानहोरात्राणाम् २७९५।
१३८. परस्मिन्विभाषा २७९६।
लृङ् प्रत्ययः
१३९. लिङ्गनिमित्ते लृङ् -
क्रियातिपत्तौ २२२९।
१४०. भूते च २७९७।
१४१. वोताप्योः २७९८।
लट् प्रत्ययः
१४२. गर्हायां लडपिजात्वोः २७९९।
लिङ् प्रत्ययः
१४३. विभाषा कथमि लिङ् च २८००।
लिङ्गलृटौ प्रत्ययौ
१४४. किंवृते लिङ्गलृटौ २८०१।
१४५. अनवकलृप्त्यर्थयो-
-रकिंवृत्तेऽपि २८०२।
१४६. किंकिलास्त्यर्थेषु लृद् २८०३।
१४७. जातुयदेलिङ् २८०४।
१४८. यच्च-यत्रयोः २८०५।
१४९. गर्हायाज्व २८०६।
१५०. चित्रीकरणे च २८०७।

१५१. शेषे लृडयदौ २८०८।
लिङ् प्रत्ययः
१५२. उत्ताप्योः समर्थयोर्लिङ् २८०९।
१५३. कामप्रवेदनेऽकच्चिति २८१०।
१५४. सम्भावनेऽलमिति चेत् -
सिद्धाप्रयोगे २८११।
१५५. विभाषा धातौ सम्भावन -
वचनेऽयदि २८१२।
१५६. हेतुहेतुमतोर्लिङ् २८१३।
लिङ्गलोटौ प्रत्ययौ
१५७. इच्छार्थेषु लिङ्गलोटौ २८१४।
तुमुन् प्रत्ययः (अयं कृत्प्रत्ययः)
१५८. समानकर्तृकेषु तुमुन् ३१७६।
लिङ्गप्रत्ययः
१५९. लिङ् च २८१५।
१६०. इच्छार्थेभ्यो विभाषा -
वर्तमाने २८१६।
१६१. विधि-निमन्त्रणा-मन्त्रणा-धीष्ठ-
सम्प्रश्न-प्राथनेषु लिङ् २२०८।
लोटप्रत्ययः
१६२. लोट् च २१९४।
१६३. प्रैषातिसर्ग-प्राप्तकालेषु -
कृत्याश्च २८१७।
१६४. लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके २८१८।
१६५. स्मे लोट् २८१९।
१६६. अधीष्ठे च २८२०।
तुमुन् प्रत्ययः (अयं कृत् प्रत्ययः)
१६७. कालसमयवेलासु तुमुन् ३१७९।
लिङ्गप्रत्ययः
१६८. लिङ् यदि २८२१।

कृत्य-तृच्-णिनि-लिङ्-लोट्-
प्रत्ययानामर्थः

१६९. अर्हे कृत्यतृचश्च २८२२ ।
१७०. आवश्यकाध-
मर्णयोर्णिनिः ३३११ ।
१७१. कृत्याश्च ३३१२ ।
१७२. शकि लिङ् च २८२३ ।
१७३. आशिषि लिङ्गोटौ २९९५ ।
क्तिच्-क्त-प्रत्ययौ (इमौ कृतप्रत्ययौ)
१७४. क्तिच्कौ च संज्ञायाम् ३३१३ ।
लुङ्-लङ्-प्रत्ययौ
१७५. माडि लुङ् २२१९ ।
१७६. स्मोत्तरे लङ् च २२२० ।

तृतीयाध्याये चतुर्थः पादः
प्रत्ययार्थः

१. धातुसंबन्धे प्रत्ययाः २८२४ ।
२. क्रियासमभिहारे लोट् लोटो -
हिस्वौ वा च तद्धमोः २८२५ ।
३. समुच्चयेऽन्यतरस्याम् २८२६ ।
४. यथाविध्यनुप्रयोगः -
पूर्वस्मिन् २८२७ ।
५. समुच्चये सामान्यवचनस्य २८२८ ।
६. छन्दसि लुङ्-लङ्-लिटः ३४२३ ।
लेट् प्रत्ययः
७. लिङ्गे लेट् ३४२४ ।
८. उपसंवादा-शङ्कयोश्च ३४३१ ।
इति आरभ्य ३.४.१७ इति यावत् वैदिकाः
कृतप्रत्ययाः
९. तुमर्थे से-सेनसे-उसेन्से-कसे-
नध्यै-अध्यैन्-कध्यै-कध्यैन्-

शध्यै-शध्यैन्-तवै-
तवेङ्-तवेनः ३४३६ ।

१०. प्रयै रोहिष्यै अव्यथिष्यै ३४३७ ।
११. दृशो विख्ये च ३४३८ ।
णमुल्-कमुल् प्रत्ययौ
१२. शकि णमुल्कमुलौ ३४३९ ।
तोसुन्-कसुन् प्रत्ययौ
१३. ईश्वरे तोसुन्कसुनौ ३४४० ।
केन्-केन्य-त्वन्-प्रत्ययाः
१४. कृत्यार्थे तवै केन्केन्यत्वनः ३४४१ ।
एश् प्रत्ययः
१५. अवचक्षे च २४४२ ।
तोसुन् प्रत्ययः
१६. भावलक्षणे स्थेष्कृज्वदि-चरि-
हु-तमि-जनिभ्यस्तोसुन् ३४४३ ।
कसुन् प्रत्ययः
१७. सृष्टितृदोः कसुन् ३४४४ ।
इतो लौकिकाः कृतप्रत्ययाः
कत्वा प्रत्ययः
१८. अलंखल्वोः प्रतिषेधयोः -
प्राचां कत्वा ३३१६ ।
१९. उदीचां माडो व्यतीहारे ३३१७ ।
२०. परावरयोगे च ३३१९ ।
२१. समान-कर्तृकयोः पूर्वकाले ३३२० ।
णमुल् प्रत्यय
२२. आभीक्ष्ये णमुल् च ३३४३ ।
कत्वा-णमुल्-प्रत्ययौ
२३. न यद्यनाकाङ्क्षे ३३४४ ।
२४. विभाषाऽग्रे-प्रथम-पूर्वेषु ३३४५ ।

खमुङ् प्रत्ययः	४७. उपदंशस्तृतीयायाम् ३३६८ ।
२५. कर्मण्याक्रोशे कृजः खमुङ् ३३४६ ।	४८. हिंसार्थानां च - समानकर्मकाणाम् ३३६९ ।
णमुल् प्रत्ययः	४९. सप्तम्यां चोपपीडरुधकर्षः ३३७० ।
२६. स्वादुमि णमुल् ३३४७ ।	५०. समासत्तौ ३३७१ ।
२७. अन्यथैवं कथमित्यसु - सिद्धाप्रयोगश्चेत् ३३४८ ।	५१. प्रमाणे च ३३७२ ।
२८. यथातथयोरसूया- प्रतिवचने ३३४९ ।	५२. अपादाने च परीप्सायाम् ३३७३ ।
२९. कर्मणि दृशिविदोः साकल्ये ३३५० ।	५३. द्वितीयायां च ३३७४ ।
३०. यावति विन्दजीवोः ३३५१ ।	५४. स्वाङ्गेऽन्धुवे ३३७६ ।
३१. चर्मोदरयोः पूरे ३३५२ ।	५५. परिक्लिश्यमाने च ३३७७ ।
३२. वर्षप्रमाणं ऊलोपश्चास्या - न्यतरस्याम् ३३५३ ।	५६. विशि-पति-पदि-स्कन्दां - व्याप्यमानासेव्यमानयोः ३३७८ ।
३३. चेतेः क्नोपे: ३३५४ ।	५७. अस्यति-तृष्णोः क्रियान्तरे - कालेषु ३३७९ ।
३४. निमूल-समूलयोः कषः ३३५५ ।	५८. नाम्यादिशिग्रहोः ३३८० । क्त्वा-णमुल्-प्रत्ययौ
३५. शुष्क-चूर्ण-रूक्षेषु पिषः ३३५६ ।	५९. अव्ययेऽयथाभिप्रेतारब्याने - कृजः क्त्वाणमुलौ ३३८१ ।
३६. समूलाकृतजीवेषु हन्त्यग्रहः ३३५७ ।	६०. तिर्यच्यपवर्गे ३३८२ ।
३७. करणे हनः ३३५८ ।	६१. स्वाङ्गे तस्यत्यये कृभ्वोः ३३८३ ।
३८. स्लेहने पिषः ३३५९ ।	६२. नाधार्थप्रत्यये च्यर्थे ३३८४ ।
३९. हस्ते वर्तिग्रहोः ३३६० ।	६३. तूष्णीमि भुवः ३३८५ ।
४०. स्वे पुषः ३३६१ ।	६४. अन्वच्या-नुलोम्ये ३३८६ । तुमुन् प्रत्ययः
४१. अधिकरणे बन्धः ३३६२ ।	६५. शक-धृष-ज्ञा-ग्ला-घट-रभ- तभ-क्रम-सहार्हस्त्यर्थेषु - तुमुन् ३१७७ ।
४२. संज्ञायाम् ३३६३ ।	६६. पर्याप्तिवचनेष्वलमर्थेषु ३१७८ । लकाराणां कृतप्रत्ययानां चार्थाः
४३. कर्वेर्जीवपुरुषयोर्नशि- वहोः ३३६४ ।	६७. कर्त्तरि कृत् २८३२ ।
४४. ऊर्ध्वे शुष्पिपुरोः ३३६५ ।	
४५. उपमाने कर्मणि च ३३६६ ।	
४६. कषादिषु - यथाविद्यनुप्रयोगः ३३६७ ।	

६८.	भव्य-गेय-प्रवचनीयोपस्थानीय- जन्याप्लाव्यापात्या वा २८९४ ।	८१.	लिटस्तज्जयोरेशिरेच् २२४१ ।
६९.	लः कर्मणि च भावे - चाकर्मकेभ्यः २१५२ ।	८२.	परस्मैपदानां णलतुसुस् - थलथुस-णल्वमाः २१७३ ।
७०.	तयोरेव कृत्य-त्त- खलर्थाः २८३३ ।	८३.	विदो लटो वा २४६४ ।
७१.	आदिकर्मणि कृतः कर्तरि च ३०५३ ।	८४.	ब्रुवः पञ्चाना-मादित - आहो ब्रुवः २४५० ।
७२.	गत्यर्था-कर्मकश्लष-शीड़- स्थास-वस-जन-रुह- जीर्यतिभ्यश्च ३०८६ ।	८५.	लोटो लडवत् २१९८ ।
७३.	दाश-गोञ्जौ संप्रदाने ३१७२ ।	८६.	एहः २१९६ ।
७४.	भीमादयोऽपादाने ३१७३ ।	८७.	सेर्हर्षपिच्च २२०१ ।
७५.	ताभ्या-मन्यत्रोणादयः ३१७४ ।	८८.	वा छन्दसि ३५५२ ।
७६.	क्तोऽधिकरणे च धौव्य-गति- प्रत्यवसानार्थेभ्यः ३०८७ ।	८९.	मेर्निः २२०३ ।
	लाधिकारः	९०.	आमेतः २२५१ ।
७७.	लस्य २१५३ ।	९१.	सवायां वामौ २२५२ ।
	लस्येत्यमधिकारः ३.४.११२ इति यावत् । अकार उच्चारणार्थः । दश लकारा अनुबन्धविशिष्टा विहिता, अर्थविशेषे, काल- -विशेषे च । त एवोत्सृष्टानुबन्धा अत्र गृहीताः । लकारमात्रं स्थानित्वेनाधिक्रियते । यदित ऊर्ध्मनुक्रमिष्यते लस्येत्येवं तद्वेदितव्यम् ।	९२.	आडुत्तमस्य पिच्च २२०४ ।
७८.	तिप्तस्त्रिं-सिष्प्यस्य- मिष्वस्मस्-तातांज्ञ- यासाथांघ्व-मिह्वहि-महिङ् २१५४ ।	९३.	एत ऐ २२५३ ।
७९.	टित आत्मनेपदानां टेरे २२३३ ।	९४.	लेटोऽडाटौ ३४२७ ।
८०.	थासः से २२३६ ।	९५.	आत ऐ ३४२९ ।
		९६.	वैतोऽन्यत्र ३४३० ।
		९७.	इतश्च लोपः परस्मैदेषु ३४२६ ।
		९८.	स उत्तमस्य ३४२८ ।
		९९.	नित्यं डितः २२०० ।
		१००.	इतश्च २२०७ ।
		१०१.	तस्यस्यमिपां तान्तन्तामः २१९९ ।
		१०२.	लिङः सीयुट् २२५५ ।
		१०३.	यासुट् परस्मैपदेषूदात्तो - डिच्च २२०९ ।
		१०४.	किदाशिषि २२१६ ।
		१०५.	झस्य रन् २२५६ ।
		१०६.	इटोऽत् २२५७ ।

१०७. सुट् तिथोः २२१० ।
 १०८. ज्ञेर्जुस् २२१३ ।
 १०९. सिजभ्यस्तविदिभ्यश्च २२२६ ।
 ११०. आतः २२२७ ।
 १११. लङः शाकटायनस्यैव २४६३ ।
 ११२. द्विषश्च २४३५ ।

सार्वधातुकसंज्ञा

११३. तिडशित्सार्वधातुकम् २१६६ ।
 आर्धधातुकसंज्ञा

११४. आर्धधातुकं शेषः २१८७ ।
 ११५. लिद् च २१७२ ।
 ११६. लिङाशिषि २२१५ ।
 ११७. छन्दस्युभ्यथा ३४३५ ।

चतुर्थाध्याये प्रथमः पादः

प्रातिपदिकाधिकारः

१. इयाप्रातिपदिकात् १८२ ।
 अधिकारोऽयमाप्नवमाध्यायपरिसमाप्ते:
 ५. ४. १६० इति यावत् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते
 इयाप्रातिपदिकादित्येवं तद् वेदितव्यम् । अत्र
 स्वादिषु कर्पर्यन्तेषु प्रत्ययेषु प्रकृतिरधिक्रियते ।
 अस्मिन्नधिकारे त्रिविधा: सन्ति प्रत्ययाः ।
 स्वादिप्रत्ययाः, स्त्रीप्रत्ययाः, तद्वितप्रत्ययाश्च ।

स्वादि-प्रत्ययः

२. स्वैजसमौट्-छष्टाभ्यांभिस्-
 डेभ्यां-भ्यस्-डसिभ्यांभ्यस्-
 डसोसाम्-डचोस्सुप् १८३ ।

स्त्रिधिकारः

३. त्रियाम् ४५३ ।
 अधिकारोऽयम् ४. १. ८१ इति यावत् ।

यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते स्त्रियामित्येवं तद्

वेदितव्यम् । इयाप्रातिपदिकादिति सर्वा-
 -धिकारेऽपि प्रातिपदिकमात्रमत्र प्रकरणे संबन्ध्यते,
 इयापोरनेनैव विधानात् ।

टाप्-प्रत्ययः

४. अजाद्यतष्टाप् ४५४ ।

डीप्-प्रत्ययः

५. ऋनेभ्यो डीप् ३०६ ।
 ६. उगितश्च ४५५ ।
 ७. वनो र च ४५६ ।
 ८. पादोऽन्यतरस्याम् ४५७ ।
 ९. टाबृचि ४५८ ।
 १०. न षट्स्वस्वादिभ्यः ३०८ ।
 ११. मनः ४५९ ।
 १२. अनो बहुव्रीहेः ४६० ।

टाप्-प्रत्ययः

१३. डाबुभाभ्यामन्यतरस्याम् ४६१ ।
 अनुपसर्जनाधिकारः

१४. अनुपसर्जनात् ४६९ ।

अधिकारोऽयम् । उत्तरसूत्रेषूपसर्जने
 प्रतिषेधं करोति । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते-
 इनुपसर्जनादित्येवं तद् वेदितव्यम् ।

डीप्-प्रत्ययः

१५. टिङ्गाणञ्ज-द्वयसज्जनञ्ज-
 मात्रच-तयप्-ठकठञ्ज-
 कवरपः ४७० ।

१६. यञ्जश्च ४७१ ।

षष्ठप्रत्ययः

१७. प्राचां षष्ठ तद्वितः ४७३ ।
 १८. सर्वत्रलोहितादिकतन्तेभ्यः ४७६ ।
 १९. कौरव्यमाण्डूकाभ्यां च ४७७ ।

डीप्-प्रत्ययः

२०. वयसि प्रथमे ४७८ ।
२१. द्विगोः ४७९ ।
२२. अपरिमाण-बिस्ताचित्-
कम्बल्येभ्यो न तद्वितलुकि ४८० ।
२३. काण्डान्तात्क्षेत्रे ४८१ ।
२४. पुरुषात्प्रमाणेऽन्यतरस्याम् ४८२ ।
२५. बहुत्रीहेरूधसो डीष् ४८४ ।
२६. संख्याव्यादेडीप् ४८५ ।
२७. दामहायनान्ताच्च ४८६ ।
२८. अन उपधालोपिनोऽन्य-
तरस्याम् ४६२ ।
२९. नित्यं संज्ञाछन्दसोः ४८७ ।
३०. केवल-मामक-भागद्येय-
पापापर-समानार्थ-कृत-
सुमङ्गल-भेषजाच्च ४८८ ।
३१. रात्रेश्चाजसौ ३४४५ ।
३२. अन्तर्वर्त्पतिवतोर्नुक् ४८९ ।
३३. पत्युर्नो यज्ञसंयोगे ४९० ।
३४. विभाषा सपूर्वस्य ४९१ ।
३५. नित्यं सपत्न्यादिषु ४९२ ।
३६. पूतक्रतो-ै च ४९३ ।
३७. वृषाकप्यग्नि-कुसित-
कुसीदाना-मुदात्तः ४९४ ।
३८. मनोरौ वा ४९५ ।
३९. वर्णादनुदात्तोपधात्तो नः
४९६ ।

डीष्-प्रत्ययः

४०. अन्यतो डीष् ४९७ ।
४१. षिद्गौरादिभ्यश्च ४९८ ।

४२. जानपद-कुण्ड-गोणस्थल-
भाज-नाग-काल-नील- कुश-
कामुक-कबराद् वृत्यमत्रा-
वपना-कृत्रिमा-
श्राणा-स्यौल्य-
वर्णानाच्छादना-योविकार-
मैथुनेच्छा-केश-वेशेषु ५०० ।
४३. शोणात्राचाम् ५०१ ।
४४. वोतो गुणवचनात् ५०२ ।
४५. बह्यादिभ्यश्च ५०३ ।
४६. नित्यं छन्दसि ३४४६ ।
४७. भ्रवश्च ३४४७ ।
४८. पुंयोगादात्प्रायाम् ५०४ ।
४९. इन्द्र-वरुण-भ्रव-शर्व-रुद्र-
मृड-हिमारण्य-यव-यवन-
मातुलाचार्या-णामानुक् ५०५ ।
५०. क्रीतात्करणपूर्वात् ५०६ ।
५१. क्तादत्प्रायायाम् ५०७ ।
५२. बहुत्रीहेश्चान्तोदात्तात् ५०८ ।
५३. अस्वाङ्गपूर्वपदद्वा ५०९ ।
५४. स्वाङ्गाच्चोपसर्जना-
दसंयोगोपधाद् ५१० ।
५५. नासिकोदरौष्ठ-जड्घा-दन्त-
कर्ण-शृङ्गाच्च ५११ ।
५६. न क्रोडादिबह्यः ५१२ ।
५७. सहनविद्यमानपूर्वाच्च ५१३ ।
५८. नखमुखात्संज्ञायाम् ५१४ ।
५९. दीर्घजिह्वी चच्छन्दसि ३४४८ ।
६०. दिव्यपूर्वपदान्डीप् ५१५ ।
६१. वाहः ५१६ ।

६२. सरव्य-शिश्वीति भाषायाम् ५१७ ।
 ६३. जातेरस्त्रीविषया-दयोपधात् ५१८ ।
 ६४. पाक-कर्ण-पर्ण-पुष्ट-फल-
 मूल-वालोत्तर-पदाच्च ५१९ ।
 ६५. इतो मनुष्यजाते: ५२० ।
 ऊङ्ग-प्रत्ययः
 ६६. ऊङुतः ५२१ ।
 ६७. बाह्नन्तात्संज्ञायाम् ५२२ ।
 ६८. पङ्गोश्च ५२३ ।
 ६९. ऊरुत्तरपदादौपम्ये ५२४ ।
 ७०. संहित-शफ-लक्षण-
 वामादेश्च ५२५ ।
 ७१. कद्ग-कमण्डल्वोश्छन्दसि ३४४९ ।
 ७२. संज्ञायाम् ५२६ ।
 डीन-प्रत्ययः
 ७३. शाङ्गरवाद्यनो डीन् ५२७ ।
 चाप-प्रत्ययः
 ७४. यङ्गश्चाप् ५२८ ।
 ७५. आवट्याच्च ५२९ ।
 अथ तद्विताधिकारः
 ७६. तद्विता: ५३० ।
 अधिकारोऽयमापञ्चमाध्यायपरिसमाप्ते:
 ५.४.१६० इति यावत् । ये प्रत्यया इत
 ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यन्ते, तद्वितसंज्ञास्ते वेदितव्याः ।
 ति-प्रत्ययः
 ७७. यूनस्तिः ५३१ ।
 ष्टङ्-प्रत्ययः
 ७८. अणिजोरनार्षयोर्गुरुलोत्तमयोः -
 ष्टङ् गोत्रे ११९८ ।

७९. गोत्रावयवात् ११९९ ।
 ८०. क्रौड्यादिभ्यश्च १२०० ।
 ८१. दैवयज्ञि-शौचिवृक्षि-
 सात्यमुग्गि-काण्डेविद्विभ्यो-
 उन्यतरस्याम् १२०१ ।
 समर्थाधिकारः
 ८२. समर्थानां प्रथमाद्वा १०७२ ।
 अधिकारोऽयम् । त्रयमप्यधिक्रियते -
 समर्थानामिति, प्रथमादिति, वा इति च ।
 स्वार्थिकप्रत्ययावधिश्चायमधिकारः: 'प्रागिदशो
 विभक्तिः ५.३.१' इति यावत् । स्वार्थिकेषु
 ह्यस्योपयोगो नास्ति । विकल्पोऽपि तत्रा-
 नवस्थितः । केचिनिन्त्यमेव भवन्ति । समर्थानां
 प्रथमाद्वा, इति सूत्रस्य लक्षणवाक्यानि
 ‘तस्यापत्यम्’ तेन रक्तं रागाद् ‘तत्र भवः’
 इत्येवमादीनि भविष्यन्ति । तेषु सामर्थ्ये सति
 प्रथमनिर्दिष्टादेव विकल्पेन प्रत्ययो भवतीति
 वेदितव्यम् ।
 अत्र ध्यातव्यम् । इति आरभ्य 'प्रागिदशो
 विभक्तिः ५.३.१' इत्यतः प्राक् १४१ तद्वितार्था
 अस्थूलाक्षरैर्निर्दिष्टाः सन्ति । ते चार्था
 अण्-ठक्-यत्-छ-ठब् इत्येतेषु पञ्चसु
 महोत्सर्गप्रत्ययेषु विभक्ताः सन्ति ।
 इदानीमेतेषां पञ्चमहोत्सर्गप्रत्ययाना-
 -मधिकाराः पृथक्कृत्य प्रदर्शन्ते । अत्र यानि
 सूत्राणि तद्वितार्थान् निर्दिशन्ति, तान्यग्रे-
 -अस्थूलाक्षरैर्निर्दिष्टानि सन्ति ।
 अथ अणाधिकारः
 प्रागदीव्यतीयः
 ८३. प्रागदीव्यतोऽण् १०७३ ।
 अधिकारोऽयम् । तेन दीव्यति खनति

जयति जितम् ४.४.२' इति सूत्रात् प्राक् ।
अस्य सूत्रस्य दीव्यच्छब्दोऽस्याधिकार-
-स्यावधित्वेन गृह्णते । अतः प्रागेतस्माद्
दीव्यतंशब्दनात् सन्ति येऽपि ४४ अर्थाः
प्रागदीव्यतीयाः 'तस्यापत्यम्' तेन रक्तं रागाद्
इत्यादय इति उर्ध्वं वक्ष्यमाणाः, तत्रापवादविषयं
परिहृत्याण् प्रवतति । अर्थनिर्देशकसूत्राण्य-
-स्थूलाक्षरैनिर्दिष्टानि ।

अथ प्रागदीव्यतीयाः सामान्यप्रत्ययाः ।

८४. अश्वपत्यादिभ्यश्च १०७४ ।

८५. दित्य-दित्यादित्य-

पत्युत्तरपदाण्ण्यः १०७७ ।

८६. उत्सादिभ्योऽज् १०७८ ।

८७. स्त्रीपुंसाभ्यां नग्स्नजौ भवनात्
१०७९ ।

'धान्यानां भवने क्षेत्रे खज् (५.२.१)'
सूत्रं वक्ष्यति । अस्मात्सूत्रात्प्राक् सन्ति येऽप्यर्था-
-स्तेष्वथैषु स्त्रीशब्दात् पुंस-शब्दाच्च यथाक्रमं
नग्स्नजौ प्रत्ययौ भवत, इति अणपवादोऽयम् ।

लुकप्रकरणम् ४.१.९१ यावत्

८८. द्विगोर्लुगनपत्ये १०८० ।

८९. गोत्रेऽलुगचि १०८१ ।

९०. यूनि लुक् १०८३ ।

९१. फकिफजो-रन्यतरस्याम् १०८७ ।

अथ प्रागदीव्यतीया अर्था

अस्थूलाक्षरैनिर्दिष्टाः

९२. तस्यापत्यम् १०८८ ।

नियमसूत्रम्

९३. एको गोत्रे १०९३ ।

९४. गोत्राद्यून्यस्त्रियाम् १०९४ ।

अथापत्यार्थाः प्रत्ययाः

९५. अत इज् १०९५ ।

९६. बाह्यादिभ्यश्च १०९६ ।

९७. सुधातु-रकङ् च १०९७ ।

९८. गोत्रे कुञ्जादिभ्यश्चकज् १०९९ ।

९९. नडादिभ्यः फक् ११०१ ।

१००. हरितादिभ्यो जः ११०२ ।

१०१. यजिजोश्च ११०३ ।

१०२. शरद्वच्छुनक-दर्भाद्भृगु-वत्सा-
-ग्रायणेषु ११०४ ।

१०३. द्रोण-पर्वत-जीवन्ता-
दन्यतरस्याम् ११०५ ।

१०४. अनृथानन्तर्ये -
बिदादिभ्योऽज् ११०६ ।

१०५. गार्दिभ्यो यज् ११०७ ।

१०६. मधुबङ्गोब्राह्मण-
कौशिकयोः ११०९ ।

१०७. कपिबोधादाङ्गिरसे १११० ।

१०८. वतण्डाच्च ११११ ।

१०९. लुकिस्त्रियाम् १११२ ।

११०. अश्वादिभ्यः फज् १११३ ।

१११. भर्गात्वैगर्ते १११४ ।

११२. शिवादिभ्योऽण् १११५ ।

११३. अवृद्धाभ्यो नदीशानुषी-
-भ्यस्तन्नामिकाभ्यः १११६ ।

११४. ऋष्यधक-वृष्णि-
कुरुभ्यश्च १११७ ।

११५. मातुरुसंख्या-संभद्र-
पूर्वायाः १११८ ।

११६. कन्याया: कनीन च १११९ ।	१४३. स्वसुश्छः ११६६ ।
११७. विकर्ण-शुद्धगच्छगलाइ-वत्स- भरद्वाजात्रिषु ११२० ।	१४४. भ्रातुर्व्यच्च ११६७ ।
११८. पीलाया वा ११२१ ।	१४५. व्यन्सपत्ने ११६८ ।
११९. ढक्च मण्डूकात् ११२२ ।	१४६. रेवत्यादिभ्यष्ठक् ११६९ ।
१२०. स्त्रीभ्यो ढक् ११२३ ।	१४७. गोस्त्रियाः कुत्सने ण च ११७१ ।
१२१. द्वयचः ११२४ ।	१४८. वृद्धाट्-ठक्- सौवीरेषु बहुलम् ११७२ ।
१२२. इतश्चानिनः ११२५ ।	१४९. फेश्छ च ११७३ ।
१२३. शुभ्रादिभ्यश्च ११२६ ।	१५०. फाण्टाहृति-मिमताश्यां - ण फिजौ ११७४ ।
१२४. विकर्ण-कुषीतकात्काश्यपे ११२७ ।	१५१. कुर्वादिभ्यो ण्यः ११७५ ।
१२५. श्वुवो त्रुक्च ११२८ ।	१५२. सेनान्त-लक्षणकारिभ्यश्च ११७६ ।
१२६. कल्याण्यादीना-मिनङ् च ११३१ ।	१५३. उदीचा-मिन् ११७७ ।
१२७. कुलटाया वा ११३२ ।	१५४. तिकादिभ्यः फिन् ११७८ ।
१२८. चटकाया ऐरक् ११३४ ।	१५५. कौशल्य-कार्मार्याश्यां च ११७९ ।
१२९. गोधाया ढ्रक् ११३५ ।	१५६. अणो द्वयचः ११८० ।
१३०. आर-गुदीचाम् ११३६ ।	१५७. उदीचां वृद्धादगोत्रात् ११८१ ।
१३१. क्षुद्राभ्यो वा ११३७ ।	१५८. वाकिनादीनां कुक्च ११८२ ।
१३२. पितृष्वसुश्छण् ११३८ ।	१५९. पुत्रान्ता-दन्यतरस्याम् ११८३ ।
१३३. ढकि लोपः ११३९ ।	१६०. प्राचामवृद्धात् फिन्बहुलम् ११८४ ।
१३४. मातृष्वसुश्छ ११४० ।	१६१. मनोर्जतावव्यतौ षुक्च ११८५ ।
१३५. चतुष्पादिभ्यो ढग् ११४१ ।	गोत्रसंज्ञा
१३६. गृष्ट्यादिभ्यश्च ११४३ ।	१६२. अपत्यं पौत्रप्रभृति गोत्रम् १०८९ ।
१३७. राजश्वशुराद्यत् ११५३ ।	युवसंज्ञा ४.३.१६७ इति यावत्
१३८. क्षत्राद् घः ११६१ ।	१६३. जीवति तु वंश्ये युवा १०९० ।
१३९. कुलात् खः ११६२ ।	१६४. भ्रातरि च ज्यायसि १०९१ ।
१४०. अपूर्वपदा-दन्यतरस्यां यड्-ढकजौ ११६३ ।	१६५. वान्यस्मिन्सपिण्डे स्थविरतरे - जीवति १०९२ ।
१४१. महाकुला-दञ्जलजौ ११६४ ।	इति युवसंज्ञा
१४२. दुष्कुलाइ-ढक् ११६५ ।	

१६६. जनपदशब्दात्मनियादग्र ११८६।
१६७. साल्वेय-गान्धारिभ्यां च ११८७।
१६८. द्व्यज्ञग्रह-कलिङ्ग-सूरमसा-दण् ११८८।
१६९. वृद्धेत्कोसलाजादाग्र व्यड् ११८९।
१७०. कुरुनादिभ्यो ष्णः ११९०।
१७१. साल्वावयव-प्रत्यग्रथ-कल-
-कूटाशमकादिग्र ११९१।
तद्राजसंज्ञा
१७२. ते तद्राजाः ११९२।
४.१.१६८ इत्यत आरभ्य ४.१.१७३
इत्यन्तं विहिता अण्, अञ्, व्यड्, इयण्, ष्ण
प्रत्यया तद्राजसंज्ञा भवन्ति । तद्राजसंज्ञायाः
फलं 'तद्राजस्य बहुषु तेनैवास्त्रियाम्' २.४.६२'
इत्यनेन तद्राजप्रत्ययस्य लुक् ।
१७३. कम्बोजाल्लुक ११९४।
१७४. खियामवन्ति-कुन्ति-
कुरुभ्यश्च ११९५।
१७५. अतश्च ११९६।
१७६. न प्राच्यभर्गादि-यौधेयादिभ्यः
११९७।
इत्यपत्यार्थः प्रत्ययाः ।

चतुर्थाध्याये द्वितीयः पादः

१. तेन रक्तं रागात् १२०२।
२. लाक्षारोचनाशकल-
कर्दमाट्ठक् १२०३।
३. नक्षत्रेण युक्तं कालः १२०४।
४. लुब्विशेषे १२०५।
५. संज्ञायां श्रवणाश्वत्याभ्याम्
१२०६।

६. द्वन्द्वाच्छः १२०७।
७. दृष्टं साम १२०८।
८. कलेर्दक् १२०९।
९. वामदेवाङ्-इयड्-इयौ १२१०।
१०. परिवृतो रथः १२११।
११. पाण्डुकम्बलादिनिः १२१२।
१२. द्वैपवैयाप्रादग्र १२१३।
१३. कौमारापूर्ववचने १२१४।
१४. तत्रोद्घृतमत्रेभ्यः १२१५।
१५. स्थण्डिलाच्छयितरि व्रते १२१६।
१६. संस्कृतं भक्षा: १२१७।
१७. शूलोखाद्यत् १२१८।
१८. दञ्चाष्टक् १२१९।
१९. उदशिवतोऽन्यतरस्याम् १२२०।
२०. क्षीराङ्-ढग्र १२२२।
२१. सास्मिन्पौर्णमासीति
संज्ञायाम् १२२३।
२२. आग्रहायण्यश्वत्याद्-ठक्
१२२४।
२३. विभाषा फालुनी-श्रवणा-
कार्तिकी-चैत्रीयः १२२५।
२४. सास्य देवता १२२६।
२५. कस्येत १२२७।
२६. शुक्रादघन् १२२८।
२७. अपोनप्त्रपां-नपृथ्यांघः १२२९।
२८. छ च १२३०।
२९. महेन्द्राङ् घाणौ च १२३१।
३०. सोमाद्ययण् १२३२।
३१. वायृतुपित्रुषसो यत् १२३३।

३२. द्यावापृथिवी-शुनासीर-मरुत्व-
दग्नीषोम-वास्तोष्यति -
गृहमेधाच्छ च १२३५ ।

३३. अग्नेष्ठक् १२३६ ।

३४. कालेभ्यो भववत् १२३७ ।

३५. महाराज-प्रोष्ठपदाट-ठज् १२३८ ।

३६. पितृव्य-मातुल-मातामह-
पितामहः १२४२ ।

३७. तस्य समूहः १२४३ ।

३८. भिक्षादिभ्योऽण् १२४४ ।

३९. गोत्रोक्षोष्ट्रो-रभ-राज-
राजन्य-राजपुत्र-वत्स-
मनुष्याजाद् बुज् १२४६ ।

४०. केदाराचञ्जव् १२४८ ।

४१. ठज् कवचिनश्च १२४९ ।

४२. ब्राह्मण-माणव-
वाडवाच्यन् १२५० ।

४३. ग्राम-जन-बन्धुभ्यस्तल् १२५१ ।

४४. अनुदात्तादेख् १२५३ ।

४५. खण्डिकादिभ्यश्च १२५४ ।

४६. चरणेभ्यो धर्मवत् १२५५ ।

४७. आचित्त-हस्तिधेनोष्टक् १२५६ ।

४८. केशाश्वाभ्यां यज्ञा-
वन्यतरस्याम् १२५७ ।

४९. पाशादिभ्यो यः १२५८ ।

५०. खलगो-रथात् १२५९ ।

५१. इनि-त्र-कट्यचश्च १२६० ।

५२. विषयो देशे १२६१ ।

५३. राजन्यादिभ्यो बुज् १२६२ ।

५४. भौरिक्यादैषु-कार्यादिभ्यो-

विघ्ल-भक्तलौ १२६३ ।

५५. सोऽस्यादिरितिच्छन्दसः:
प्रगाथेषु १२६४ ।

५६. संग्रामेप्रयोजन-योद्धृभ्यः १२६५ ।

५७. तदस्यां प्रहरणमिति -
क्रीडायां णः १२६६ ।

५८. घजः सास्यां क्रियेति जः १२६७ ।

५९. तदधीते तद्वेद १२६९ ।

६०. क्रतूक्यादिसूत्रान्ताट्ठक् १२७० ।

६१. क्रमादिभ्यो बुन् १२७१ ।

६२. अनुब्राह्मणादिनिः १२७२ ।

६३. वसन्तादिभ्यष्टक् १२७३ ।

६४. प्रोक्ताल्लुक् १२७४ ।

६५. सूत्राच्च कोपधात् १२७७ ।

६६. छन्दोब्राह्मणानि च -
तद्विषयाणि १२७८ ।

चतुरर्थाः

६७. तदस्मिन्ननस्तीति देशे -
तन्नाम्नि १२७९ ।

६८. तेन निर्वृत्तम् १२८० ।

६९. तस्य निवासः १२८१ ।

७०. अदूरभवश्च १२८२ ।

इति आरभ्य 'नडादीनां कुक्च ४.२.९१'

इति यावत् ये प्रत्यया विहितास्त एतेषु
चतुर्वर्थेषु भवन्ति ।

७१. ओरज् १२८३ ।

७२. मतोश्च बहू-जड्गात् १२८४ ।

७३. बहूचः कूपेषु १२८५ ।

७४. उदक्च विपाशः १२८६ ।

७५. संकलादिभ्यश्च १२८७ ।

७६. स्त्रीषु सौवीर-साल्वप्राक्षु १२८८ ।
 ७७. सुवास्त्वादिभ्योऽण् १२८९ ।
 ७८. रोणी १२९० ।
 ७९. कोपधाच्च १२९१ ।
 ८०. वुञ्ज-छण्-कठजिल-सेनि-
 र-ढञ्ज-प्य-य-फक्-फिञ्ज-
 व्य-कक्-ठको-उरीहण-
 कृशाश्वश्य-कुमुद-काश-तृण-
 प्रेक्षाश्म-सखि-संकाश-बल-
 पक्ष-कर्ण-सुतंगम-प्रगदिन-
 वराह-कुमुदादिभ्यः १२९२ ।
 ८१. जनपदे लुप् १२९३ ।
 ८२. वरणादिभ्यश्च १३०१ ।
 ८३. शर्कराया वा १३०२ ।
 ८४. ठक्छौ च १३०३ ।
 ८५. नद्यां मतुप् १३०४ ।
 ८६. मध्वादिभ्यश्च १३०५ ।
 ८७. कुमुद-नड-वेतसेभ्यो -
 इमतुप् १३०६ ।
 ८८. नड-शादाद इवलच् १३०७ ।
 ८९. शिखाया वलच् १३०८ ।
 ९०. उत्करादिभ्यश्छः १३०९ ।
 ९१. नडादीनां कुक्च १३१० ।

अथ शेषाधिकारः

९२. शेषे १३१२ ।

अपत्यादिश्चतुर्थपर्यन्ता अर्था उक्ताः ।
 तेभ्योऽन्योऽर्थः 'तत्र जातः ४.३.२५' इत्यत
 आरभ्य 'तस्येदम् ४.३.१२०' इति यावत् शेषः ।
 एतेषु जातादिश्चैषिकेष्वर्थेषु यथाविहिताः घादयः
 प्रत्ययाः स्युः ।

ये अपत्यादिश्चतुर्थपर्यन्ता अर्था उक्तास्तेषु
 घादयो मा भूवन्निति शेषाधिकारः क्रियते ।
 शेष इति लक्षणं चाधिकारश्च । अतो येऽर्थाः
 क्वचिन्नोक्तास्तेष्वपि अण् प्रत्ययो भवतु ।
 ९३. राष्ट्रावारपाराद् घस्वौ १३१३ ।
 ९४. ग्रामाद्यखण्डौ १३१४ ।
 ९५. कल्प्यादिभ्यो ढक् १३१५ ।
 ९६. कुल-कुक्षि-ग्रीवाभ्यः
 श्वास्यलंकारेषु १३१६ ।
 ९७. नद्यादिभ्यो ढक् १३१७ ।
 ९८. दक्षिणा-पश्चात्-
 पुरस्सत्यक् १३१८ ।
 ९९. कापिश्याः षक् १३१९ ।
 १००. रङ्गको-रमनुष्येण च १३२० ।
 १०१. द्युप्रागणा-गुदक्षतीचोयत् १३२१ ।
 १०२. कन्ध्यायाष्टक् १३२२ ।
 १०३. वर्णी वुक् १३२३ ।
 १०४. अव्ययात्यप् १३२४ ।
 १०५. ऐषमोहाःश्वसो-
 ज्यतरस्याम् १३२६ ।
 १०६. तीररूप्योत्तरपदादज्ञौ १३२७ ।
 १०७. दिक्पूर्वपदा-दसंज्ञायां जः १३२८ ।
 १०८. मद्रेभ्योऽञ्ज् १३२९ ।
 १०९. उदीच्यग्रामाच्च -
 बहुचोऽन्तोदात्तात् १३३० ।
 ११०. प्रस्थोत्तरपद-पलद्यादि -
 कोपधादण् १३३१ ।
 १११. कण्वादिभ्यो गोत्रे १३३२ ।
 ११२. इगश्च १३३३ ।
 ११३. न द्व्यचः प्राच्य-भरतेषु १३३४ ।
 ११४. वृद्धाच्छः १३३७ ।

११५. भवतष्ठकछसौ १३३९ ।
 ११६. काश्यादिभ्यष्ठजिठौ १३४० ।
 ११७. वाहीकग्रामेभ्यश्च १३४१ ।
 ११८. विभाषो-शीनरेषु १३४२ ।
 ११९. ओर्देशे ठज् १३४३ ।
 १२०. वृद्धाल्पाचाम् १३४४ ।
 १२१. धन्योपधाद् वुज् १३४५ ।
 १२२. प्रस्थपुरवहान्ताच्च १३४६ ।
 १२३. रोपधेतोः प्राचाम् १३४७ ।
 १२४. जनपद-तदवध्योश्च १३४८ ।
 १२५. अवृद्धादपि बहुवचन-
विषयात् १३४९ ।
 १२६. कच्छाग्नि-वक्त्र-
वर्तोत्तरपदात् १३५० ।
 १२७. धूमादिभ्यश्च १३५१ ।
 १२८. नगरात्कुत्सनप्रावीण्योः १३५२ ।
 १२९. अरण्यान्मनुष्ये १३५३ ।
 १३०. विभाषा कुरु-
युग्म्यराभ्याम् १३५४ ।
 १३१. मद्रवृज्योः कन् १३५५ ।
 १३२. कोपधादण् १३५६ ।
 १३३. कच्छादिभ्यश्च १३५७ ।
 १३४. मनुष्य-तत्स्थयोर्वुज् १३५८ ।
 १३५. अपदातौ साल्वात् १३५९ ।
 १३६. गो-यवाग्वोश्च १३६० ।
 १३७. गर्तोत्तरपदाच्छः १३६१ ।
 १३८. गहादिभ्यश्च १३६२ ।
 १३९. प्राचां कटादेः १३६३ ।
 १४०. राज्ञः क च १३६४ ।
 १४१. वृद्धा-दकेकान्त-खोपधात् १३६५ ।

१४२. कन्या-पलद-नगरग्राम-
हदोत्तरपदात् १३६६ ।
 १४३. पर्वताच्च १३६७ ।
 १४४. विभाषा मनुष्ये १३६८ ।
 १४५. कृकण-पर्णादि भारद्वाजे १३६९ ।
 चतुर्थाध्याये तृतीयः पादः
 १. युष्मदस्मदो-रन्यतरस्यां -
खञ्च १३७० ।
 २. तस्मिन्नणि च -
युष्माकास्माकौ १३७१ ।
 ३. तवक-ममका-वेकवचने १३७२ ।
 ४. अर्धाद्यत् १३७४ ।
 ५. परावराधमोत्तम-पूर्वाच्च १३७५ ।
 ६. दिक्पूर्वपदाट्-ठञ्च १३७६
 ७. ग्रामजनपदैकदेशा-दञ्जौ
१३७७ ।
 ८. मध्यान्मः १३७८ ।
 ९. अ साम्प्रतिके १३७९ ।
 १०. द्वीपादनुसमुद्रं यज् १३८० ।
 ११. कालाटठज् १३८१ ।
 १२. श्राद्धे शारदः १३८२ ।
 १३. विभाषा रोगातपयोः १३८३ ।
 १४. निशा-प्रदोषाभ्यां च १३८४ ।
 १५. श्वसस्तुद् च १३८५ ।
 १६. सन्धिवेलाद्यतु -
नक्षत्रेभ्योऽण् १३८७ ।
 १७. प्रावृष्ट एण्यः १३८८ ।
 १८. वर्षभ्यष्ठक् १३८९ ।
 १९. छन्दसि ठज् ३४५० ।
 २०. वसन्ताच्च ३४५१ ।

२१.	हेमन्ताच्च ३४५२ ।	४२.	कोशाइद्धज् १४१७ ।
२२.	सर्वत्राण्च तलोपश्च १३९० ।	४३.	कालात् साधु-पुष्यत् पच्यमानेषु १४१८ ।
२३.	सायंचिरं-प्राहणे-प्रगे-	४४.	उपते च १४१९ ।
	ज्ययेभ्यस्त्युद्युलौ तुट च १३९१ ।	४५.	आशवयुज्या बुज् १४२० ।
२४.	विभाषा पूर्वाहणा-	४६.	ग्रीष्मवसन्ता - दन्यतरस्याम् १४२१ ।
	पराहणाभ्याम् १३९२ ।	४७.	देयमृणे १४२२ ।
२५.	तत्र जातः १३९३ ।	४८.	कलाप्यश्वत्थ-यवबुसाद् बुन् १४२३ ।
२६.	प्रावृषष्ठप् १३९४ ।	४९.	ग्रीष्मावरसमाद् बुज् १४२४ ।
२७.	संज्ञायां शरदो बुज् १३९५ ।	५०.	संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठज्च १४२५ ।
२८.	पूर्वाहणा-पराहणाद्र्वा-मूल-	५१.	व्याहरति मृगः १४२६ ।
	प्रदोषावस्कराद् बुन् १४०१ ।	५२.	तदस्य सोऽम् १४२७ ।
२९.	पथः पन्थ च १४०२ ।	५३.	तत्र भवः १४२८ ।
३०.	अमावास्याया वा १४०३ ।	५४.	दिगादिभ्यो यत् १४२९ ।
३१.	अ च १४०४ ।	५५.	शरीरावयवाच्च १४३० ।
३२.	सिन्धुपकराभ्यां कन् १४०५ ।	५६.	दृति-कुक्षि-कलशि- वस्त्यस्त्यहेढज् १४३३ ।
३३.	अणजौ च १४०६ ।	५७.	ग्रीवाभ्योऽण्च १४३४ ।
३४.	श्रविष्ठा-फल्नुन्यनुराधा-	५८.	गम्भीराज्यः १४३५ ।
	स्वाति-तिष्य-पुर्वसु-हस्त-	५९.	अव्ययीभावाच्च १४३६ ।
	विशाखाषाढा-	६०.	अन्तःपूर्वपदाद् ठज् १४३७ ।
	बहुलाल्लुक् १४०७ ।	६१.	ग्रामात्पर्यनुपूर्वत् १४४० ।
३५.	स्थानान्त-गोशाल-	६२.	जिहवामूलाङ्गुलेश्छः १४४१ ।
	खरशालाच्च १४१० ।	६३.	वर्गान्ताच्च १४४२ ।
३६.	वत्सशालाभिजिदश्वयुक्-	६४.	अशब्दे - यत्खा-वन्यतरस्याम् १४४३ ।
	शतभिषजो वा १४११ ।	६५.	कर्णललाटात् कनलंकारे १४४४ ।
३७.	नक्षत्रेभ्यो बहुलम् १४१२ ।		
३८.	कृतलब्धक्रीतकुशलाः १४१३ ।		
३९.	प्रायभवः १४१४ ।		
४०.	उपजानूपकर्णोप-		
	नीवेष्ठक् १४१५ ।		
४१.	संभूते १४१६ ।		

६६.	तस्य व्याख्यान इति - च व्याख्यातव्यनामः १४४५ ।	९०.	अभिजनश्च १४७० ।
६७.	बहुचोऽन्तोदात्ताट्-ठङ् १४४६ ।	९१.	आयुधजीविभ्यश्छः पर्वते १४७१ ।
६८.	क्रतुयज्ञेभ्यश्च १४४७ ।	९२.	शण्डिकादिभ्यो ज्यः १४७२ ।
६९.	अध्यायोचेवर्षे १४४८ ।	९३.	सिन्धुतक्ष- शिलादिभ्योऽणग्रौ १४७३ ।
७०.	पौरोडाशपुरोडाशात्त्वन् १४४९ ।	९४.	तूदीशलातुर-वर्मतीकूचवाराङ्- ढक्षण्डज्यकः १४७४ ।
७१.	छन्दसो यदणौ १४५० ।	९५.	भवितः १४७५ ।
७२.	द्व्यजृद्-ब्राह्मणर्क-प्रथमाध्वर- पुरश्चरण-नामा - र्व्याताङ्कः १४५१ ।	९६.	अचित्ता-ददेशकालाङ्कः १४७६ ।
७३.	अणृगयनादिभ्यः १४५२ ।	९७.	महाराजाङ्ग १४७७ ।
७४.	तत आगतः १४५३ ।	९८.	वासुदेवार्जुनाभ्यां बुन् १४७८ ।
७५.	ठागायस्थानेभ्यः १४५४ ।	९९.	गोत्रक्षत्रियारब्येभ्यो - बहुलं बुग्र १४७९ ।
७६.	शुण्डिकादिभ्योऽण् १४५५ ।	१००.	जनपदिनां जनपदवत्सर्वं जनपदेन समानशब्दानां बहुवचने १४८० ।
७७.	विद्या-योनि-सम्बन्धेभ्यो - बुग्र १४५६ ।	१०१.	तेन प्रोक्तम् १४८१ ।
७८.	ऋताङ्ग १४५७ ।	१०२.	तित्तिरि-वरतन्तु- खण्डिकोखाच्छण् १४८२ ।
७९.	पितुर्यच्च १४५८ ।	१०३.	काश्यप-कौशिकाभ्या-मृषिभ्यां - णिनिः १४८३ ।
८०.	गोत्रा-दङ्कवत् १४५९ ।	१०४.	कलापि-वैशम्यायनान्ते- -वासिभ्यश्च १४८४ ।
८१.	हेतुमनुष्येभ्योऽन्यतरस्यां - रूप्यः १४६१ ।	१०५.	पुराणप्रोक्तेषु - ब्राह्मणकल्पेषु १४८५ ।
८२.	मयद् च १४६२ ।	१०६.	शौनकादिभ्यश्छन्दसि १४८६ ।
८३.	प्रभवति १४६३ ।	१०७.	कठचरकाल्लुक १४८७ ।
८४.	विदूराऽन्यः १४६४ ।	१०८.	कलापिनोऽण् १४८८ ।
८५.	तद् गच्छति पथिदूयोः १४६५ ।	१०९.	छगलिनो ढिनुक् १४८९ ।
८६.	अभिनिष्कामति द्वारम् १४६६ ।	११०.	पाराशर्य-शिलालिभ्यां भिक्षु- नटसूत्रयोः १४९० ।
८७.	अधिकृत्य कृते ग्रन्थे १४६७ ।		
८८.	शिशुकन्द-यमसभ-द्वन्द्वेन्द्र- जननादिभ्यश्छः १४६८ ।		
८९.	सोऽस्य निवासः १४६९ ।		

- १११. कर्मन्दकृशाश्वादिनि: १४९१।
- ११२. तेनैकदिक् १४९२।
अव्ययतद्वितः
- ११३. तसिष्च १४९३।
'तसिष्च ४.३.११३' इत्यनेन विधीयमान-स्तसिप्रत्ययोऽव्ययसंज्ञकः।
- ११४. उरसो यच्च १४९४।
- ११५. उपज्ञाते १४९५।
- ११६. कृते ग्रन्थे १४९६।
- ११७. संज्ञायाम् १४९७।
- ११८. कुलालादिभ्यो बुद्ध १४९८।
- ११९. क्षुद्रा-भ्रमर-वटर-पादपादञ्ज १४९९।
- १२०. तस्येदम् १५००।
- १२१. रथाद्यत् १५०१।
- १२२. पत्रपूर्वादञ्ज १५०२।
- १२३. पत्राध्वर्युपरिषदस्च १५०३।
- १२४. हलसीराड्डक् १५०४।
- १२५. द्वन्द्वाद बुद्ध -
वैरमैथुनिकयोः १५०५।
- १२६. गोत्रचरणाद बुद्ध १५०६।
- १२७. सङ्घाद्वाद्वक्-लक्षणेष्व्यजिग्रा-मण् १५०७।
- १२८. शाकलाद्वा १५०८।
- १२९. छन्दो-गौविथक-याज्ञिक-बहवृचनटाज्यः १५०९।
- १३०. न दण्डमाणवान्तेवासिषु १५१०।
- १३१. रैवतिकादिभ्यश्छः १५११।
- १३२. कौपिज्जल-हास्तिपदादण् १५१२।

- १३३. आथर्वणिकस्येकलोपस्च १५१३।
इति शेषाधिकारः।
('तस्य विकारः' 'अवयवे च प्राण्योषधि-वृक्षेभ्यः' इत्यनयोर्विकारावयवयोरर्थयोः प्राण्यो-षधिवृक्षेभ्यो यथाविहिताः प्रत्यया भवन्ति। प्राण्योषधिवृक्षान्यप्रकृतिभ्यः शैषिका एवेति विवेकः।)
- १३४. तस्य विकारः १५१४।
- १३५. अवयवे च -
प्राण्योषधिवृक्षेभ्यः १५१५।
- १३६. बिल्वादिभ्योऽण् १५१६।
- १३७. कोपधाच्च १५१७।
- १३८. त्रपुजतुनोः षुक् १५१८।
- १३९. ओरञ्ज् १५१९।
- १४०. अनुदात्तादेश्च १५२०।
- १४१. पलाशादिभ्यो वा १५२१।
- १४२. शम्या: ष्लञ्ज् १५२२।
- १४३. मयइवैतयोर्भाषायाम-भक्ष्याच्छादनयोः १५२३।
- १४४. नित्यं वृद्धशरादिभ्यः १५२४।
- १४५. गोभ्यं पुरीषे १५२५।
- १४६. पिष्टाच्च १५२६।
- १४७. संज्ञायां कन् १५२७।
- १४८. त्रीहेः पुरोडाशे १५२८।
- १४९. असंज्ञायां तिलयवाभ्याम् १५२९।
- १५०. द्वच्चवृच्छन्दसि ३४५३।
- १५१. नोत्वद्वद्व्य-बिल्वात् ३४५४।
- १५२. तालादिभ्योऽण् १५३०।
- १५३. जातरूपेभ्यः परिमाणे १५३१।

१५४. प्राणि-रजतादिभ्योऽज् १५३२ ।
 १५५. जितश्च तत्प्रत्ययात् १५३३ ।
 १५६. क्रीतवत्परिमाणात् १५३४ ।
 १५७. उष्ट्राद् बुज् १५३५ ।
 १५८. उमोर्णयोर्वा १५३६ ।
 १५९. एण्या ढग् १५३७ ।
 १६०. गोपयसोर्यत् १५३८ ।
 १६१. द्रोश्च १५३९ ।
 १६२. माने वयः १५४० ।
 १६३. फले लुक् १५४१ ।
 १६४. प्लक्षादिभ्योऽण् १५४२ ।
 १६५. जम्ब्वा वा १४४४ ।
 १६६. लुप्त च १५४५ ।
 १६७. हरीतकयादिभ्यश्च १५४६ ।
 १६८. कंसीय-परशव्ययोर्यजौ -
 लुकच १५४७ ।

चतुर्थाद्याये चतुर्थः पादः
 अथ ठगधिकारः
 प्राग्वहतीयः

१. प्राग्वहतेष्ठक् १५४८ ।
 'प्राग्वहतेष्ठक् ४.४.१' इत्यत आरभ्या-
 -धिकारोऽयं 'तद्वहति रथयुगप्रासङ्गम् ४.४.
 ७६' इत्यतः प्राक् । अस्य सूत्रस्य वहति-
 शब्दोऽस्याधिकाररस्यावधित्वेन गृह्णते ।
 अतः प्रागेतस्माद् वहतिसंशब्दनादित
 ऊर्ध्वं सन्ति येऽपि ३६ अर्था अस्थूलाक्षरैनिर्दिष्टाः
 प्राग्वहतीया वक्ष्यमाणाः, तेन दीव्यति खनति
 जयति जितम् 'संस्कृतम्' इत्यादयः,
 तत्रापवादविषयं परिहृत्य ठक् प्रवर्तते ।

२. तेन दीव्यति खनति जयति -
 जितम् १५५० ।
३. संस्कृतम् १५५१ ।
४. कुलत्यकोपधादण् १५५२ ।
५. तरति १५५३ ।
६. गोपुच्छाङ्गज् १५५४ ।
७. नौद्वयचष्टन् १५५५ ।
८. चरति १५५६ ।
९. आकषात्त्छल् १५५७ ।
१०. पर्णादिभ्यः ष्ठन् १५५८ ।
११. श्वगणाङ्गज्च १५५९ ।
१२. वेतनादिभ्यो जीवति १५६२ ।
१३. वस्नक्रयविक्रयाङ्गन् १५६३ ।
१४. आयुधाच्छ च १५६४ ।
१५. हरत्युत्सङ्गादिभ्यः १५६५ ।
१६. भस्त्रादिभ्यः ष्ठन् १५६६ ।
१७. विभाषा विवधात् १५६७ ।
१८. अण्कुटिलिकायाः १५६८ ।
१९. निर्वृतेऽक्षद्यूतादिभ्यः १५६९ ।
२०. क्वर्ममित्यम् १५७० ।
२१. अपमित्य-याचिताभ्यां-
 कक्कनौ १५७१ ।
२२. संसृष्टे १५७२ ।
२३. चूर्णादिनिः १५७३ ।
२४. लवणाल्लुक् १५७४ ।
२५. मुद्गादण् १५७५ ।
२६. व्यञ्जनै-रूपसित्ते १५७६ ।
२७. ओजःसहोभसा वतति १५७७ ।
२८. तत्प्रत्यनु-पूर्व-मीप-
 लोम-कूलम् १५७८ ।

२९. परिमुखं च १५७९ ।
३०. प्रयच्छति गर्हाम् १५८० ।
३१. कुसीद-दशैका-दशात्-
छन्छचौ १५८१ ।
३२. उञ्छति १५८२ ।
३३. रक्षति १५८३ ।
३४. शब्ददर्दुरं करोति १५८४ ।
३५. पक्षि-मत्स्य-मृगान्हत्ति १५८५ ।
३६. परिपन्थं च तिष्ठति १५८६ ।
३७. मायोत्तरपदपदव्यनुपदं -
धावति १५८७ ।
३८. आकन्दाङ्गज्ज्व १५८८ ।
३९. पदोत्तरपदं गृहणाति १५८९ ।
४०. प्रतिकण्ठार्थललामं च १५९० ।
४१. धर्मं चरति १५९१ ।
४२. प्रतिपथमेति ठंच्च १५९२ ।
४३. समवायान्समवैति १५९३ ।
४४. परिषदो ष्यः १५९४ ।
४५. सेनाया वा १५९५ ।
४६. संज्ञायां ललाटकुकुट्चौ -
पश्यति १५९६ ।
४७. तस्य धर्म्यम् १५९७ ।
४८. अण्महिष्यादिभ्यः १५७८ ।
४९. ऋतोऽज्ज् १५९९ ।
५०. अवक्रयः १६०० ।
५१. तदस्य पण्यम् १६०१ ।
५२. लवणाट्ठज् १६०२ ।
५३. किसरादिभ्यः छन् १६०३ ।
५४. शलालुनोऽन्यतरस्याम् १६०४ ।

५५. शिल्पम् १६०५ ।
५६. मङ्गुक-झङ्गरा-
दण्ण्य-तरस्याम् १६०६ ।
५७. प्रहरणम् १६०७ ।
५८. परश्वधाट्ठज्ज् १६०८ ।
५९. शक्तियष्ट्योरीकक् १६०९ ।
६०. अस्तिनास्तिदिष्टं मतिः १६१० ।
६१. शीलम् १६११ ।
६२. छत्रादिभ्यो णः १६१२ ।
६३. कर्मध्ययने वृत्तम् १६१४ ।
६४. बहूचूर्वपदाट्ठज् १६१५ ।
६५. हितं भक्षाः १६१६ ।
६६. तदस्मै दीयते नियुक्तम् १६१७ ।
६७. श्राणा-मांसौदनाट्-ठिठ्न् १६१८ ।
६८. भक्तादण्ण्यतरस्याम् १६१९ ।
६९. तत्र नियुक्तः १६२० ।
७०. अगारान्ताट् ठन् १६२१ ।
७१. अद्यायिन्यदेशकालात् १६२२ ।
७२. कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेषु -
व्यवहरति १६२३ ।
७३. निकटे वसति १६२४ ।
७४. आवसथात्त्वल् १६२५ ।

अथ यदधिकारः

प्राग्धितीयः

७५. प्राग्धिताद्यत् १६२६ ।

'प्राग्धिताद्यत् ४.४.७५' इत्यत
आरभ्याधिकारोऽयं 'तस्मै हितम् ५.१.५' इत्यत
प्राप्तः । अस्य सूत्रस्य हितशब्दोऽस्या-
-धिकारस्यावधित्वेन गृह्यते ।

अतः प्रागेतस्माद्ब्रह्मतसंशब्दनादित ऊर्ध्वं सन्ति येऽपि ३१ अर्था अस्थूलाक्षरैनीर्दिष्टाः प्रागिधतीया वक्ष्यमाणा, 'तद्वहति रथयुग-प्रासङ्गम्' 'विघ्नत्यधनुषा' 'धनगणं लब्धा' इत्यादयः, तत्रापवादविषयं परिहृत्य यत् प्रवतते ।

७६. तद्वहति रथयुगप्रासङ्गम् १६२७ ।
 ७७. धुरो यड्ढकौ १६२८ ।
 ७८. खः सर्वधुरात् १६३० ।
 ७९. एकधुराल्लुक्च १६३१ ।
 ८०. शकटादण् १६३२ ।
 ८१. हलसीराट् ठक् १६३३ ।
 ८२. संज्ञायां जन्या १६३४ ।
 ८३. विघ्नत्यधनुषा १६३५ ।
 ८४. धनगणं लब्धा १६३६ ।
 ८५. अन्नाण्णः १६३७ ।
 ८६. वशं गतः १६३८ ।
 ८७. पदमस्मिन्दृश्यम् १६३९ ।
 ८८. मूलमस्याब्हिः १६४० ।
 ८९. संज्ञायां धेनुष्ठा १६४१ ।
 ९०. गृहपतिना संयुक्ते व्यः १६४२ ।
 ९१. नौवयो-धर्म-विष-मूल-
मूल-सीता-तुलाभ्यस्त्वार्थ-
तुल्य-प्राप्य-वध्यानाम्य-सम-
समित-संमितेषु १६४३ ।
 ९२. धर्मपर्यार्थन्यायादनपेते १६४४ ।
 ९३. छन्दसो निमिति १६४५ ।
 ९४. उरसोऽच १६४६ ।
 ९५. हृदयस्य प्रियः १६४७ ।
 ९६. बन्धने चर्षी १६४८ ।

९७. मतजनहलात् -
करणजल्पकर्षेषु १६४९ ।
 ९८. तत्र साधुः १६५० ।
 ९९. प्रतिजनादिभ्यः खञ्ज १६५१ ।
 १००. भक्ताण्णः १६५२ ।
 १०१. परिषदो ष्यः १६५३ ।
 १०२. कथादिभ्यष्टक् १६५४ ।
 १०३. गुडादिभ्यष्टञ्ज् १६५५ ।
 १०४. पथ्यतिथि-वसति-
स्वपत्तेष्टञ्ज् १६५६ ।
 १०५. सभाया यः १६५७ ।
 १०६. छन्दन्दसि ३४५५ ।
 १०७. समानतीर्थे वासी १६५८ ।
 १०८. समानोदरे शयित
ओ चोदातः १६५९ ।
 १०९. सोदराद्यः १६६० ।

भवाधिकारश्छन्दोऽधिकारश्च

'भवे छन्दसि ४.४.११०' इत्यत
आरभ्य छन्दोऽधिकार आपादपरिसमाप्तेः ।
 भवाधिकारश्च 'समुद्राभ्राद् घ, इति यावत् ।
 ११०. भवे छन्दसि ३४५६ ।
 १११. पाथोनदीयां इयण् ३४५७ ।
 ११२. वेशन्त्वाहिमवद्भ्यामण् ३४५८ ।
 ११३. स्रोतसो विभाषा -
इयड्डयौ ३४५९ ।
 ११४. सगर्भसयूथसनुताद्यन् ३४६० ।
 ११५. तुग्राद् धन् ३४६१ ।
 ११६. अग्राद्यत् ३४६२ ।
 ११७. घच्छौ च ३४६३ ।

११८. समुद्राभाद् घः ३४६४ ।
११९. बहिषि दत्तम् ३४६५ ।
१२०. दूतेस्य भागकर्मणी ३४६६ ।
१२१. रक्षोयातूनां हननी ३४६७ ।
१२२. रेवती जगती-हविष्याभ्यः -
प्रशस्ये ३४६८ ।
१२३. असुरस्य स्वम् ३४६९ ।
१२४. मायायामण् ३४७० ।
१२५. तद्वानासा-मुपधानो मन्त्र -
इतीष्टकासु लुक्च मतोः ३४७१ ।
१२६. अश्वमानण् ३४७२ ।
१२७. वयस्यासु मूर्धों मतुप् ३४७३ ।
१२८. मत्वर्थे मासतन्वोः ३४७४ ।
१२९. मघोर्ज च ३४७५ ।
१३०. ओजसोऽहनि यत्खौ ३४७६ ।
१३१. वेशोयशआदेभर्गाद्यल् ३४७७ ।
१३२. ख च ३४७८ ।
१३३. पूर्वैः कृतमिनयौ च ३४७९ ।
१३४. अदभिः संस्कृतम् ३४८० ।
१३५. सहस्रेण संमितौ घः ३४८१ ।
१३६. मतौ च ३४८२ ।
१३७. सोममहति यः ३४८३ ।
१३८. मये च ३४८४ ।
१३९. मघोः ३४८५ ।
१४०. वसोः समूहे च ३४८६ ।
१४१. नक्षत्राद् घः ३४८७ ।
१४२. सर्वदिवात्तातिल् ३४८८ ।
१४३. शिवशामरिष्टस्य करे ३४८९ ।
१४४. भावे च ३४९० ।

पञ्चमाध्याये प्रथमः पादः

अथ छाधिकारः

प्राकक्रीतीयः

१. प्राक् क्रीताच्छः १६६१ ।
'प्राकक्रीताच्छः५.१.१' इत्यत आरभ्या-
-धिकारोऽयम् तेन क्रीतम् ५.१.३७' इत्यतः
प्राक् । अस्य सूत्रस्य क्रीतशब्दोऽस्याधिकार-
-स्यावधित्वेन गृह्यते ।
अतः प्रागेतस्मात् क्रीतसंशब्दनादित
उद्धर्य सन्ति येऽपि त्रयोऽर्था अस्थूलाक्षरै-
-निर्दिष्टाः प्राकक्रीतीया वक्ष्यमाणाः, 'तस्मै
हितम्' 'तदर्थं विकृतैः प्रकृतौ' 'तदस्य
तदस्मिन् स्यादिति' इत्यादयः, तत्रापवादविषयं
परिहृत्य छः प्रवतते ।
२. उगवादिभ्यो यत् १६६२ ।
३. कम्बलाच्च संज्ञायाम् १६६३ ।
४. विभाषा हविरपूपादिभ्यः १६६४ ।
५. तस्मै हितम् १६६५ ।
६. शरीरावयवाद्यत् १६६६ ।
७. खल-यव-माष-तिल-
वृषब्रह्मणश्च १६६८ ।
८. अजाविभ्यां थ्यन् १६६९ ।
९. आत्मन्विश्वजन-भोगोत्तर-
पदात्त्वः १६७० ।
१०. सर्वपुरुषाभ्यां णद्गौ १६७२ ।
११. माणव-चरकाभ्यां खज् १६७३ ।
१२. तदर्थं विकृतैः प्रकृतौ १६७४ ।
१३. छादि-रूपधि-बलेर्द्धः १६७५ ।
१४. ऋषभोपानहोर्जः १६७६ ।
१५. चर्मणोऽज् १६७७ ।

१६. तदस्य तदस्मिन्स्यादिति १६७८ ।
 १७. परिखाया ढज् १६७९ ।

अथ ठजग्धिकारः
 प्रागवतीयः

१८. प्रागवतेष्ठज् १६८० ।

अधिकारोऽयम् । तेन तुल्यं क्रिया चेद् वति: ५.१.१५ इति सूत्रात् प्राक् । अस्य सूत्रस्य वतिशब्दोऽस्याधिकारस्यावधित्वेन गृह्यते । अतः प्रागेतस्माद् वतिसंशब्दनात् सन्ति येऽपि २७ अर्था अस्थूलाक्षरैनीर्दिष्टा: प्रागवतीया वक्ष्यमाणाः तेन क्रीतम् 'तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ' इत्यादयः, तत्रापवादविषयं परिहृत्य ठज् प्रवतति ।

अथ ठगधिकारः प्रागार्हायः

१९. आर्हादगोपुच्छसंख्या-
 परिमाणाट्ठक् १६८१ ।

'तदहृति ५.१.६३' इत्येतदभिव्याप्य ठजग्धिकारमध्ये ठजोऽपवादाठ्ठगधिक्रियते, गोपुच्छादीन् वर्जयित्वा । इत्थञ्जैतेष्वेकादश-स्वार्हायिष्वर्येषु गोपुच्छसंख्यापरिमाणादिभ्य-ठज् भवति, तदन्येभ्यष्ठगिति वेदितव्यम् । ठक्ठगोर्मध्ये स्वरे भेदः ।

२०. असमासे निष्कादिभ्यः १६८२ ।

२१. शताच्च ठन्यतावशते १६८६ ।

२२. संख्याया अतिशदन्तायाः -

कन् १६८७ ।

२३. वतोरिह् वा १६८८ ।

२४. विंशतित्रिंशद्भ्यां -

इवुन्नसंज्ञायाम् १६८९ ।

२५. कंसाट् टिठन् १६९० ।

२६. शूर्पा-दज्जन्यतरस्याम् १६९१ ।

२७. शतमान-विंशतिक-सहस्र-वसनादण् १६९२ ।

२८. अध्यर्धपूर्व-द्विगोलुर्गासंज्ञायाम् १६९३ ।

२९. विभाषा कार्षीपण-सहस्राभ्याम् १६९४ ।

३०. द्वित्रिपूर्वान्निष्कात् १६९५ ।

३१. विस्ताच्च १६९६ ।

३२. विंशतिकात्त्वः १६९७ ।

३३. खार्या ईकन् १६९८ ।

३४. पण-पाद-माष-शताच्चत् १६९९ ।

३५. शाणाद्वा १७०० ।

३६. द्वित्रिपूर्वादण्च १७०१ ।

३७. तेन क्रीतम् १७०२ ।

३८. तस्य निमित्तं -
 संयोगोत्पातौ १७०४ ।

३९. गोद्वच्चोऽसंख्या-
 परिमाणाशवादेर्यत् १७०५ ।

४०. पुत्राच्छ च १७०६ ।

४१. सर्वभूमि-

पृथिवीभ्यामणजौ १७०७ ।

४२. तस्येश्वरः १७०८ ।

४३. तत्र विदित इति च १७०९ ।

४४. लोकसर्वलोकाट्ठज् १७१० ।

४५. तस्य वापः १७११ ।

४६. पात्रात्त्वन् १७१२ ।

४७. तदस्मिन्वृद्ध्यायलाभ -

शुल्कोपदा दीयते १७१३ ।

४८.	पूरणाधीद् ठन् १७१४ ।	७१.	यज्ञत्विग्न्यां घरवजौ १७३५ । इत्यार्हीया: । अतः परं ठजेव ।
४९.	भागाद्यच्च १७१५ ।	७२.	पारायणतुरायणचान्द्रायणं - वर्तयति १७३६ ।
५०.	तद्वरति वहत्यावहति - भाराद्वंशादिभ्यः १७१६ ।	७३.	संशयमापन्नः १७३७ ।
५१.	वस्नद्व्याभ्यां ठन्कनौ १७१७ ।	७४.	योजनं गच्छति १७३८ ।
५२.	संभवत्यवहरति पचति १७१८ ।	७५.	पथः ष्कन् १७३९ ।
५३.	आढकाचितपात्रात् - खोजन्यतरस्याम् १७१९ ।	७६.	पन्थो ण नित्यम् १७४० ।
५४.	द्विगोः ष्टंश्च १७२० ।	७७.	उत्तरपथेनाहृतं च १७४१ । अथ कालाधिकारः
५५.	कुलिजाल्लुक्खौ च १७२१ ।	७८.	कालात् १७४२ । व्युष्टादिभ्योऽण् ५.१.९७' इत्यतः प्रागधिकारोऽयम् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, कालादित्येव तद्वेदितव्यम् ।
५६.	सोऽस्यांशवस्नभृत्यः १७२२ ।	७९.	तेन निर्वृत्तम् १७४३ ।
५७.	तदस्य परिमाणम् १७२३ ।	८०.	तमधीष्टो भृतो भूतो - भावी १७४४ ।
५८.	संख्यायाः संज्ञा-सङ्घ- सूत्राध्ययनेषु १७२४ ।	८१.	मासाद्वयसि यत्क्वजौ १७४५ ।
५९.	पंक्ति-विंशति- त्रिंशच्चत्वारिंशत्- पञ्चाशत्पस्ति-सप्तत्यशीळि- नवति-शतम् १७२५ ।	८२.	द्विगोर्यप् १७४६ ।
६०.	पञ्चददशतौ वर्गे वा १७२६ ।	८३.	षष्मासाण्यच्च १७४७ ।
६१.	सप्तनोऽङ्गच्छन्दसि ३४९१ ।	८४.	अवयसि ठंश्च १७४८ ।
६२.	त्रिंशच्चत्वारिंशतोर्ब्रह्मणे - संज्ञायां डण् १७२७ ।	८५.	समायाः खः १७४९ ।
६३.	तदर्हति १७२८ ।	८६.	द्विगोर्वा १७५० ।
६४.	छेदादिभ्यो नित्यम् १७२९ ।	८७.	रात्र्यह-संवत्सराच्च १७५१ ।
६५.	शीर्षाच्छेदाद्यच्च १७३० ।	८८.	वर्षाल्लुक्च १७५३ ।
६६.	दण्डादिभ्यो यः १७३१ ।	८९.	चित्तवति नित्यम् १७५५ ।
६७.	छन्दसि च ३४९२ ।	९०.	षष्टिकाः षष्टिरात्रेण पच्यन्ते १७५६ ।
६८.	पात्राद् घंश्च १७३२ ।	९१.	वत्सरान्ताच्छश्छन्दसि ३४९३ ।
६९.	कड़कर-दक्षिणाच्छ च १७३३ ।	९२.	संपरिपूर्वात्त्वं च ३४९४ ।
७०.	स्यालीबिलात् १७३४ ।		

१३. तेन परिजय्यलभ्यकार्य -
सुकरम् १७५७ ।

१४. तदस्य ब्रह्मचर्यम् १७५८ ।

१५. तस्य च दक्षिणा -
यज्ञारव्येभ्यः १७५९ ।

१६. तत्र च दीयते कार्य -
भववत् १७६० ।

१७. व्युष्टादिभ्योऽण् १७६१ ।
इति कालाधिकारः

१८. तेन यथाकथाच हस्ताभ्यां -
ण-यत्तौ १७६२ ।

१९. संपादिनि १७६३ ।

२००. कर्मविषाद्यत् १७६४ ।

२०१. तस्मै प्रभवति -
संतापादिभ्यः १७६५ ।

२०२. योगाद्यच्च १७६६ ।

२०३. कर्मण उक्त्र १७६७ ।

२०४. समयस्तदस्य प्राप्तम् १७६८ ।

२०५. ऋत्तोरण् १७६९ ।

२०६. छन्दसि घस् ३४९५ ।

२०७. कालाद्यत् १७७० ।

२०८. प्रकृष्टे ठग् १७७१ ।

२०९. प्रयोजनम् १७७२ ।

२१०. विशाखा-षाढा-दण्मन्थ-
दण्डयोः १७७३ ।

२११. अनुप्रवचनादिभ्यश्छः १७७४ ।

२१२. समापनात् सपूर्वपदात् १७७५ ।

२१३. ऐकागारिकट् चौरे १७७६ ।

२१४. आकालिकडाद्यन्तवचने १७७७ ।

इति तद्वितठगाधिकारप्रकरणम् ।

अव्ययतद्वितः

तेन तुल्यं क्रियाचेद्वतिः ५.१.११४'
इत्यनेन विधीयमानो वतिप्रत्ययोऽव्यय-
संज्ञकः ।

वतिप्रत्ययः

११५. तेन तुल्यं क्रिया चेद्वतिः १७७८ ।

११६. तत्र तस्येव १७७९ ।

११७. तदर्हम् १७८० ।

११८. उपसर्गाच्छन्दसि धात्वर्थे ३४९६ ।
भावकर्मार्थकप्रत्ययाः

११९. तस्य भावस्त्वतलौ १७८१ ।

त्वतलाधिकारः

१२०. आ च त्वात् १७८२ ।
अधिकारोऽयम् । ब्रह्मणस्त्व ५.१.१३६
इति वक्ष्यति । आ-एतस्मात् त्वसंशब्दनात्
यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते तत्र त्वतलौ
प्रत्ययावधिकृतौ वेदितव्यौ ।

१२१. न नन्मूर्वात्-तत्पुरुषा-दचतुर-
संगत-लवण-वट-युध-कत-
रस-लसेभ्यः १७८३ ।

१२२. पृथ्वादिभ्यः इमनिज्वा १७८४ ।

१२३. वर्णदृढादिभ्यः ष्यञ्च १७८७ ।

१२४. गुणवचनब्राह्मणादिभ्यः -
कर्मणि च १७८८ ।

१२५. स्तेनाद्यन्नलोपश्च १७९० ।

१२६. सरख्युर्यः १७९१ ।

१२७. कपिजात्योर्धक् १७९२ ।

१२८. पत्यन्त-पुरोहितादिभ्यो -
यक् १७९३ ।

१२९. प्राणभृजातिवचनोद् -
गात्रादिभ्योऽज् १७९४ ।
१३०. हायनान्त-युवादिभ्योऽण् १७९५ ।
१३१. इगन्ताच्च लघुपूर्वत् १७९६ ।
१३२. योपधाद् गुरुपोत्तमाद् -
बुज् १७९७ ।
१३३. द्वन्द्व-मनोज्ञादिभ्यश्च १७९८ ।
१३४. गोत्रचरणाच्छ्लाघात्याकार -
तदवेतेषु १७९९ ।
१३५. होत्राभ्यश्छः १८०० ।
१३६. ब्रह्मणस्त्वः १८०१ ।

पञ्चमाध्याये द्वितीयः पादः

द्वितीयेऽस्मिन् पादे न कोऽपि प्रत्ययो-
-ऽधिक्रियते । स्फुटेष्वर्थेषु स्फुटप्रत्ययाः सन्ति ।
ते चार्था अग्रेऽथूलाक्षरैनिर्दिश्यन्ते ।

१. धान्यानां भवने क्षेत्रे खज् १८०२ ।
'स्त्री-पुंसाभ्यां नक्ष्मन्जौ भवनात्'
(४.१.८७) इत्यधिकार इतो निवृत्तः ।
२. त्रीहिशाल्योर्ढक् १८०३ ।
३. यव-यवक-षष्ठिकाद्यत् १८०४ ।
४. विभाषा तिल-माषोमा-
भड्गाणुभ्यः १८०५ ।
५. सर्वचर्मणः कृतः खखजौ १८०६ ।
६. यथामुखसंमुखस्य -
दर्शनः खः १८०७ ।
७. तत्सवदि; पथ्यङ्गकर्म -
पत्रपात्रं व्याप्नोति १८०८ ।
८. आप्रपदं प्राप्नोति १८०९ ।
९. अनुपदसर्वान्नायानयं -
बद्धाभक्षयतिनेयेषु १८१० ।

१०. परोवरपरंपरपुत्रपौत्र-
मनुभवति १८११ ।
११. अवारपारात्यन्ता-
नुकामं गामी १८१२ ।
१२. समां समां विजायते १८१३ ।
१३. अद्यश्वीनावष्टव्ये १८१४ ।
१४. आगवीनः १८१५ ।
१५. अनुगवलंगामी १८१६ ।
१६. अष्वनो यत्त्वौ १८१७ ।
१७. अभ्यमित्राच्च च १८१८ ।
१८. गोष्ठात्त्वभूतपूर्वे १८१९ ।
१९. अश्वस्यैकाहगमः १८२० ।
२०. शालीनकौपीने -
अद्यष्टाकार्ययोः १८२१ ।
२१. ब्रातेन जीवति १८२२ ।
२२. साप्तपदीनं सत्यम् १८२३ ।
२३. हैयंगवीनं संज्ञायाम् १८२४ ।
२४. तस्य पाकमूले पील्वादि-
कर्णादिभ्यः कुणब्जाहचौ १८२५ ।
२५. पक्षातिः १८२६ ।
२६. तेन वित्तश्चुञ्चुप्लवणपौ १८२७ ।
२७. विनम्यां नानजौ न सह १८२८ ।
२८. वे: शालच्छङ्कटचौ १८२९ ।
२९. संप्रोदश्च कटच् १८३० ।
३०. अवात्कुटारच्च १८३१ ।
३१. नते नासिकायाः संज्ञायां -
टीटज्ञाटज्ञटचः १८३२ ।
३२. नेर्विडज्जिरीसचौ १८३३ ।
३३. इनचिप्टच्चिकवि च १८३४ ।

३४.	उपाधिभ्यां - त्यकन्नासन्नारुद्धयोः १८३५ ।	५५.	त्रैः सम्प्रसारणं च १८५५ ।
३५.	कर्मणि घटोऽठच् १८३६ ।	५६.	विंशत्यादिभ्यस्तमडन्य - तरस्याम् १८५६ ।
३६.	तदस्य संजातं तारकादिभ्य - इतच् १८३७ ।	५७.	नित्यं शतादि-मासार्ध-मास - संवत्सराच्च १८५७ ।
३७.	प्रमाणे - द्वयसज्जन्मात्रचः १८३८ ।	५८.	षष्ठ्यादेशचासंख्यादेः १८५८ ।
३८.	पुरुष-हस्तिभ्यामण्च १८३९ ।	५९.	मतौ छः सूक्तसाम्नोः १८५९ ।
३९.	यत्तदेतेभ्यः परिमाणे वतुप् १८४० ।	६०.	अध्यायानुवाकयोर्लुक् १८६० ।
४०.	किमिदंभ्यां वो घः १८४१ ।	६१.	विमुक्तादिभ्योऽण् १८६१ ।
४१.	किमः संख्यापरिमाणे डति च १८४२ ।	६२.	गोषदादिभ्यो बुन् १८६२ ।
४२.	संख्याया अवयवे तयप् १८४३ ।	६३.	तत्र कुशलः पथः १८६३ ।
४३.	द्वित्रिभ्यां तयस्यायज्ञा १८४४ ।	६४.	आकर्षादिभ्यः कन् १८६४ ।
४४.	उभादुदात्तो नित्यम् १८४५ ।	६५.	धनहिरण्यात्कामे १८६५ ।
४५.	तदस्मिन्नधिकमिति - दशान्ताङ्गः १८४६ ।	६६.	स्वाङ्गेभ्यः प्रसिते १८६६ ।
४६.	शदन्तविंशतेश्च १८४७ ।	६७.	उदराट्ठगाद्यूने १८६७ ।
४७.	संख्याया गुणस्य - निमाने मयट् १८४८ ।	६८.	सस्येन परिजातः १८६८ ।
४८.	तस्य पूरणे डट् १८४९ ।	६९.	अंशं हारी १८६९ ।
४९.	नान्ता-दसंख्यादेर्मट् १८५० ।	७०.	तन्नादचिरापहृते १८७० ।
५०.	थट् च छन्दसि ३४९७ ।	७१.	ब्राह्मणकोषिके संज्ञायाम् १८७१ ।
५१.	षट्कति-कतिपय-चतुरां - थुक् १८५१ ।	७२.	शीतोष्णाभ्यां कारिणि १८७२ ।
५२.	बहु-पूग-गण-सङ्घस्य - तिथुक् १८५२ ।	७३.	अधिकम् १८७३ ।
५३.	वतो-रिथुक् १८५३ ।	७४.	अनुकाभिकाभीकः कमिता १८७४ ।
५४.	द्वेस्तीयः १८५४ ।	७५.	पाश्वेनान्विच्छति १८७५ ।
		७६.	अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां - ठकठजौ १८७६ ।
		७७.	तावतिथं ग्रहणमिति - लुग्वा १८७७ ।
		७८.	स एषां ग्रामणीः १८७८ ।
		७९.	शृङ्खलमस्य बन्धनं करभे १८७९ ।

८०. उत्क उन्मनाः १८८० ।
८१. कालप्रयोजनाद्रोगे १८८१ ।
८२. तदस्मिन्नन्नं प्राये -
संज्ञायाम् १८८२ ।
८३. कुलमाषादज् १८८३ ।
८४. श्रोत्रियश्छन्दोऽधीते १८८४ ।
८५. श्राद्धमनेन -
भुक्तमिनिठनौ १८८५ ।
८६. पूर्वीदिनः १८८६ ।
८७. सपूर्वच्च १८८७ ।
८८. इष्टादिभ्यश्च १८८८ ।
८९. छन्दसि परिपन्थिपरिपरिणौ -
पर्यवस्थातरि १८८९ ।
९०. अनुपद्यन्वेष्टा १८९० ।
९१. साक्षाद् द्रष्टरि संज्ञायाम् १८९१ ।
९२. क्षेत्रियच्चरक्षेत्रे चिकित्स्यः १८९२ ।
९३. इन्द्रिय-मिन्द्रलिङ्ग-मिन्द्रदृष्ट-
मिन्द्रसृष्ट-मिन्द्रजुष्ट-
मिन्द्रदत्तमिति वा १८९३ ।

अथ मत्वर्थीयाः

९४. तदस्यास्त्यप्स्मिन्निति मतुप् १८९४ ।
इत आरभापादान्तं 'अस्य' 'अस्मिन्'
इत्यर्थे प्रत्यया भवन्ति ।
९५. रसादिभ्यश्च १८९५ ।
९६. प्राणिस्यादातो -
लजन्यतरस्याम् १९०३ ।
९७. सिध्मादिभ्यश्च १९०४ ।
९८. वत्सांसाध्यां कामबले १९०५ ।
९९. फेनादिलच्च १९०६ ।

१००. लोमादि-पामादि-पिच्छादिभ्यः -
शनेलचः १९०७ ।
१०१. प्रज्ञा-श्रद्धार्चाभ्यो णः १९०८ ।
१०२. तपः-सहस्राभ्यां विनीनी १९०९ ।
१०३. अण्च १९१० ।
१०४. सिकता-शर्कराभ्यां च १९११ ।
१०५. देशे लुबिलचौ च १९१२ ।
१०६. दन्त उन्नत उरच् १९१३ ।
१०७. ऊष-शुषि-मुष्कमधो रः १९१४ ।
१०८. द्युद्धाभ्यां मः १९१५ ।
१०९. केशाद्वोऽन्यतरस्याम् १९१६ ।
११०. गाण्ड्यजगात्संज्ञायाम् १९१७ ।
१११. काण्डाण्डा-दीर्घनीरचौ १९१८ ।
११२. रजःकृष्णासुति-परिषदो -
वलच् १९१९ ।
११३. दन्तशिखात्संज्ञायाम् १९२० ।
११४. ज्योत्स्ना-तमित्रा-शृङ्गि -
णोर्जस्विन्दूर्जस्वल-
गोमिन्मलिन-मलीमसः १९२१ ।
११५. अत इनिठनौ १९२२ ।
११६. त्रीह्यादिभ्यश्च १९२३ ।
११७. तुन्दादिभ्य इलच्च १९२४ ।
११८. एकगोपर्वाट ठिन्जित्यम् १९२५ ।
११९. शतसहस्रान्ताच्च -
निष्कात् १९२६ ।
१२०. रूपा-दाहत-प्रशंसयोर्यप् १९२७ ।
१२१. अस्मायामेधास्त्रजो विनिः १९२८ ।
१२२. बहुलं छन्दसि ३४९८ ।
१२३. ऊर्णाया युस् १९२९ ।
१२४. वाचो गिमनिः १९३० ।

१२५. आलजाटचौ बहुभाषिणि १९३१।
१२६. स्वामिनैश्वर्ये १९३२।
१२७. अर्श आदिभ्योऽत् १९३३।
१२८. द्वन्द्वोपताप-गहाति - प्राणिस्थादिनिः १९३४।
१२९. वाताती-साराभ्यां कुक्च १९३५।
१३०. वयसि पूरणात् १९३६।
१३१. सुखादिभ्यश्च १९३७।
१३२. धर्म-शील-वर्णन्ताच्च १९३८।
१३३. हस्ताज्जातौ १९३९।
१३४. वर्णादि ब्रह्मचारिणि १९४०।
१३५. पुष्करादिभ्यो देशे १९४१।
१३६. बलादिभ्यो - मतुबन्यतरस्याम् १९४२।
१३७. संज्ञायां मन्माभ्याम् १९४३।
१३८. कंशंभ्यां ब-भ-युस्ति-तु-त-यसः १९४४।
१३९. तुन्दि-बलि-वटेभः १९४५।
१४०. अहं-शुभमोर्युस् १९४६।

समर्थीनां प्रथमाद्वा (४.१.८६) इत्यधिकार
इतो निवृत्तः।

पञ्चमाध्याये तृतीयः पादः

विभक्तिसंज्ञा

१. प्रागिदशो विभक्तिः १९४७।

प्रकृत्यधिकारः

२. किंसर्वनाम-

बहुभ्योऽद्वयादिभ्यः १९४८।

अधिकारोऽयम्। किमः, सर्वनाम्नो, बहुशब्दाच्चेति, प्रागिदशोऽधिक्रियते।

३. इदम् इश १९४९।

४. एतेतौ रथोः १९५०।
५. एतदोऽन् १९५१।
६. सर्वस्य सोऽन्यतरस्यां दि १९५२।

विभक्तिसंज्ञका अव्ययसंज्ञकाश्च
तद्वित्ता:

'पञ्चम्यास्तसिल् ५.३.७' इत आरभ्य दिक्षब्देभ्यः ५.३.२७' इत्यन्तं वक्ष्यमाणाः प्रत्ययाः, विभक्तिसंज्ञका अव्ययसंज्ञकाश्च सन्ति।

७. पञ्चम्यास्तसिल् १९५३।
८. तसेश्च १९५५।
९. पर्यभिभ्यां च १९५६।
१०. सप्तम्यास्तसिल् १९५७।
११. इदमो हः १९५८।
१२. किमोऽत् १९५९।
१३. वा ह च च्छन्दसि १९६१।
१४. इतराभ्योऽपि दृश्यन्ते १९६३।
१५. सर्वैकान्यकिंयत्तदः - काले दा १९६४।
१६. इदमो हिल् १९६५।
१७. अधुना १९६६।
१८. दानीं च १९६७।
१९. तदो दा च १९६८।
२०. तयोर्दाहिलौ च च्छन्दसि ३४९९।
२१. अनव्यतने - हिलन्यतरस्याम् १९६९।
२२. सद्यः परस्तपरार्यैषमः-परेद्यव्यद्य-पूर्वेद्यु-रन्येद्यु-रन्यतरेद्यु-रितरेद्यु-रपरेद्यु-रघरेद्यु-रुभयेद्यु-रुत्तरेद्युः १९७०।

२३. प्रकारवचने थाल् १९७१।
२४. इदमस्थमुः १९७२।
२५. किमश्च १९७३।
२६. था हेतो च च्छन्दसि ३५००।

अव्ययतद्वित्ताः

दिक्षब्देभ्यः० ५.३.२७ इति आरभ्य
‘याए पाशप् ५.३.४७’ इत्यतः प्राक् कथिताः
प्रत्ययाः ‘तसिलादयः प्राक्पाशपः’ इत्यनेन
अव्ययसंज्ञकाः। एषां विभवित्संज्ञा नास्ति।

२७. दिक्षब्देभ्यः -

सप्तमीपञ्चमी-प्रथमाभ्यो -
दिग्देशकालेष्वस्तातिः १९७४।

२८. दक्षिणोत्तराभ्यामतसुच् १९७८।
२९. विभाषा परावराभ्याम् १९७९।
३०. अज्ज्वर्तुक् १९८०।
३१. उपर्युपरिष्टात् १९८१।
३२. पश्चात् १९८२।
३३. पश्च पश्चाच च च्छन्दसि ३५०१।
३४. उत्तराधर-दक्षिणादातिः १९८३।
३५. एन्बन्यतरस्या-
मदूरेऽपञ्चम्याः १९८४।
३६. दक्षिणादाच् १९८५।
३७. आहि च दूरे १९८६।
३८. उत्तराच्च १९८७।
३९. पूर्वाधिरावराणामसि-
पुरधवश्चैषाम् १९७५।
४०. अस्ताति च १९७६।
४१. विभाषावरस्य १९७७।
४२. संख्याया विधार्थे धा १९८८।
४३. अधिकरणविचाले च १९८९।

४४. एकाद्वौ -

ध्यमुग्रन्यतरस्याम् १९९०।

४५. द्वित्र्योश्च ध्यमुग्र् १९९१।
४६. एथाच्च १९९२।
४७. याए पाशप् १९९३।

इत्यव्ययतद्वित्ताः

४८. पूरणाद् भागे तीयादन् १९९४।
४९. प्रागेकादशभ्योऽच्छन्दसि १९९५।
५०. षष्ठाष्टमाभ्यां ज च १९९६।
५१. मानपश्वङ्गयोः -
कन्तुकौ च १९९७।
५२. एकादाकिनिच्चासहाये १९९८।
५३. भूतपूर्वे चरट् १९९९।
५४. षष्ठ्या रूप्य च २०००।
आतिशायिकप्रकरणम्
५५. अतिशायने तमबिष्णौ २००१।
५६. तिड्श्च २००२।
५७. तिड्श्च इत्यनुवत्ते ५.३.९५ इति
यावद्। ५८-६५। ६८-७० सूत्राणि वर्जयित्वा।
५८. द्विचनविभज्योपपदे -
तरबीयसुनौ २००५।
५९. अजादी गुणवचनादेव २००६।
६०. तुश्छन्दसि २००७।
६१. प्रशास्य शः २००९।
६२. ज्य च २०११।
६३. वृद्धस्य च २०१३।
६४. अन्तिकबाढ्योर्नेदसाधौ २०१४।
६५. युवाल्योः कन्यतरस्याम् २०१९।
६५. विन्मतोर्लुक् २०२०।

स्वार्थिकप्रत्ययाः

६६. प्रशंसायां रूपप् २०२१ ।
 ६७. ईषदसमाप्तौ -
 कल्पब्देश्यदेशीयरः २०२२ ।
 ६८. विभाषा सुपो -
 बहुच्चुरस्तातु २०२३ ।
 ६९. प्रकारवचने जातीयर २०२४ ।
 अथ काधिकारः
 ७०. प्रागिवात्कः २०२५ ।
 ‘इवे प्रतिकृतौ ५.३.९६’ इति वक्ष्यति ।
 प्रगेतस्मादिवसंशब्दनाद् यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते
 कप्रत्ययस्तेष्वधिकृतो वेदितव्यः ।
 ७१. अव्ययसर्वनाम्ना-मकच् -
 प्राक्टे: २०२६ ।
 ७२. कस्य च दः २०२७ ।
 ७३. अज्ञाते २०२८ ।
 ७४. कुत्सिते २०२९ ।
 ७५. संज्ञायां कन् २०३० ।
 ७६. अनुकम्पायाम् २०३१ ।
 ७७. नीतौ च तद्युक्तात् २०३२ ।
 ७८. बहुचो मनुष्यनाम्नष्टज्ञा २०३३ ।
 ७९. घनिलचौ च २०३४ ।
 ८०. प्राचा-मुपादे-रड्जुचौ च २०३६ ।
 ८१. जातिनाम्नः कन् २०३७ ।
 ८२. अजिनान्तस्योत्तरपद -
 लोपश्च २०३९ ।
 ८३. ठाजादा-वूर्ध्वद्वितीयादचः २०३५ ।
 ८४. शेवल-सुपरिविशाल -
 वरुणार्थमादीनां तृतीयात् २०३८ ।
 ८५. अल्पे २०४० ।

८६. हस्ते २०४१ ।

८७. संज्ञायां कन् २०४२ ।

८८. कुटीशमी-शुण्डाभ्यो रः २०४३ ।

८९. कुत्वा डुपच् २०४४ ।

९०. कासू-गोणीभ्यां ष्टरच् २०४५ ।

९१. वत्सोक्षाश्वर्षभेष्यश्च -

तनुत्वे २०४६ ।

९२. किंयन्तदोर्निधारणे द्वयोरेकस्य -
 डतरच् २०४७ ।९३. वा बहूनां जातिपरिष्णने डतमच्
 २०४८ ।

९४. एकाच्च प्राचाम् २०४९ ।

९५. अवक्षेपणे कन् २०५० ।

काधिकारो निवृत्तः ।

९६. इवे प्रतिकृतौ २०५१ ।

इत ‘इवे’ इति अनुवत्ति ५.३.१११
 इति यावत् ।

९७. संज्ञायां च २०५२ ।

९८. लुम्मनुष्ये २०५३ ।

९९. जीविकार्ये चापण्ये २०५४ ।

१००. देवपथादिभ्यश्च २०५५ ।

१०१. वस्तेर्द्धज् २०५६ ।

१०२. शिलाया ढः २०५७ ।

१०३. शाखादिभ्यो यः २०५८ ।

१०४. द्रव्यं च भव्ये २०५९ ।

१०५. कुशाग्राच्छः २०६० ।

१०६. समासाच्च तद्विषयात् २०६१ ।

१०७. शर्करादिभ्योऽण् २०६२ ।

१०८. अङ्गुल्यादिभ्यष्टक् २०६३ ।

१०९. एकशालायाष्ठ-

जन्यतरस्याम् २०६४ ।
 ११०. कर्कलोहितादीकक् २०६५ ।
 १११. प्रत्नपूर्वविश्वे-
 मात्याल्छन्दसि ३५०२ ।
 तद्राजप्रत्ययाः
 ५.३.११२ इत्यत आरभ्य ५.३.११८
 इत्यन्तानां प्रत्ययानां तद्राजसंज्ञा भवति ।
 'तद्राजस्य बहुषु तेनैवस्त्रियाम्' (२.४६२)
 इत्यनेन बहुषु तद्राजप्रत्ययस्य लुभवति ।
 ११२. पूगाज्योऽग्रामणीपूर्वात् २०६६ ।
 ११३. ब्रातच्छज्जोरखियाम् ११०० ।
 ११४. आयुध-जीविसंघाज्यद्वाहीके-
 ष्वब्राह्मण-राजन्यात् २०६७ ।
 ११५. वृकाट्-टेण्यण् २०६८ ।
 ११६. दामन्यादित्रिगर्त-
 षष्ठाच्छः २०६९ ।
 ११७. पश्वादि-यौधेयादिभ्या-
 मणजौ २०७० ।
 ११८. अभिजिद्विदभृच्छालावच्छिखा -
 वच्छमीवदूर्णावच्छुमदणो -
 यज् २०७१ ।
 तद्राजसंज्ञा
 ११९. ज्यादयस्तद्राजाः २०७२ ।
 पञ्चमाध्याये चतुर्थः पादः
 १. पादशतस्य संख्यादेवीप्सायां -
 -वुन्नोपश्च २०७३ ।
 २. दण्डव्यवसर्गयोश्च २०७४ ।
 ३. स्थूलादिभ्यः प्रकारवचने -
 कन् २०७५ ।
 ४. अनत्यन्तगतौ क्तात् २०७६ ।

५. न सामिवचने २०७७ ।
 ६. बृहत्या आच्छादने २०७८ ।
 ७. अषडक्षाशितङ्गवलङ्-
 कर्मालिंपुरुषाध्युत्तरपदात् -
 खः २०७९ ।
 ८. विभाषाज्वेरादिक्-
 खियाम् २०८० ।
 ९. जात्यन्ताच्छ बन्धुनि २०८१ ।
 १०. स्यानान्ताद्विभाषा सस्थानेनेति
 चेत् २०८२ ।
 अव्ययतद्विताः
 ११. किमेत्-तिङ्गव्य-
 घादाम्बदव्यप्रकर्षे २००४ ।
 १२. अमु च च्छन्दसि ३५०३ ।
 ११-१२ सूत्राभ्यां विहितौ अमु-आमु-
 इत्येतौ प्रत्ययावव्ययसंज्ञकौ स्तः ।
 १३. अनुगादिनष्ठक् २०८३ ।
 १४. णचः खियामज् ३२१६ ।
 १५. अणिनुणः ३२१९ ।
 १६. विसारिणो मत्स्ये २०८४ ।
 अव्ययतद्विताः
 ५. ४.१७ इत्यतः ५.४.२० इत्यन्ताना-
 कृत्वसुच्-सुच्-धा-प्रत्ययानाम् अव्ययसंज्ञा
 भवति ।
 १७. संख्यायाः क्रियाभ्यावृत्तिगणने
 कृत्वसुच् २०८५ ।
 १८. द्वित्रिचतुर्भ्यः सुच् २०८६ ।
 १९. एकस्य सकृच्च २०८७ ।
 २०. विभाषा बहोर्धा
 विप्रकृष्टकाले २०८८ ।
 इत्यव्ययतद्विताः

२१. तत्प्रकृतवचने मयद् २०८९ ।
 २२. समूहवच्च बहुषु २०९० ।
 २३. अनन्ता-वसथेति ह-
 भेषजाऽऽ्यः २०९१ ।
 २४. देवतान्तात्तादर्थ्ये यत् २९९२ ।
 २५. पादार्घाभ्यां च २०९३ ।
 २६. अतिथेऽर्ज्यः २०९४ ।
 २७. देवात्तल् २०९५ ।
 २८. अवे: कः २०९६ ।
 २९. यावादिभ्यः कन् २०९७ ।
 ३०. लोहितान्मणौ २०९८ ।
 ३१. वर्णं चानित्ये २०९९ ।
 ३२. रक्ते २१०० ।
 ३३. कालाच्च २१०१ ।
 ३४. विनयादिभ्यष्ठक् २१०२ ।
 ३५. वाचो व्याहृतार्थायाम् २१०३ ।
 ३६. तद्युत्कार्त्मणोऽण् २१०४ ।
 ३७. औषधे-रजातौ २१०५ ।
 ३८. प्रज्ञादिभ्यश्च २१०६ ।
 ३९. मृदस्तिकन् २१०७ ।
 ४०. सस्तौ प्रशंसायाम् २१०८ ।
 ४१. वृक्ज्येष्ठाभ्यां तिल्तातिलौ -
 च छ्णदसि ३५०४ ।

अथावयतद्विता:

'बहुलपार्थाच्छस्कारकादन्यतरस्याम्
 ५.४.४२' इत्यारथ्य प्राक् 'समासान्ताः ५.४.
 ६८' इति प्रत्ययाः 'शस्प्रभृतयः प्राक्
 समासान्तेभ्यः' इत्यनेनाव्ययसंज्ञकाः ।
 ४२. बहुलपार्थाच्छस्कारकादन्य -
 तरस्याम् २१०९ ।

४३. संख्यैकवचनाच्च -
 वीप्सायाम् २११० ।
 ४४. प्रतियोगे पञ्चम्यास्तसिः २१११ ।
 ४५. अपादाने चाहीयरुहोः २११२ ।
 ४६. अतिग्रहा-व्यथन-क्षेपेष्वकर्त्तरि -
 तृतीयायाः २११३ ।
 ४७. हीयमान-पापयोगाच्च २११४ ।
 ४८. षष्ठ्या व्याश्रये २११५ ।
 ४९. रोगाच्चापनयने २११६ ।
 ५०. कृभवस्तियोगे संपद्यकर्त्तरि -
 च्चः २११७ ।
 ५१. अरुर्मनश्चक्षुश्चेतो-रहो-
 रजसां लोपश्च २१२१ ।
 ५२. विभाषा साति कात्स्त्वे २१२२ ।
 ५३. अभिविघ्नौ संपदा च २१२४ ।
 ५४. तदधीनवचने २१२५ ।
 ५५. देये त्रा च २१२६ ।
 ५६. देव-मनुष्य-पुरुष-पुरु-मर्त्येभ्यो -
 द्वितीया-सप्तम्योर्बहुलम् २१२७ ।
 ५७. अव्यक्तानुकरणाद् -
 द्वयजवरार्धा-दनितौ डाच् २१२८ ।
 ५८. कृजो द्वितीय-तृतीय -
 शम्ब-बीजात्कृष्णौ २१२९ ।
 ५९. संख्यायाश्च गुणान्तायाः २१३० ।
 ६०. समयाच्च यापनायाम् २१३१ ।
 ६१. सपत्र-निष्पत्रा-
 दतिव्यथने २१३२ ।
 ६२. निष्कुलान्निष्कोषणे २१३३ ।
 ६३. सुखप्रिया-दानुलोम्ये २१३४ ।
 ६४. दुःखात्प्रातिलोम्ये २१३५ ।

६५.	शूलात्पाके २१३६।	८१.	अन्ववतप्ताद्रहसः ९४९।
६६.	सत्या-दशपथे २१३७।	८२.	प्रते-रूसः सप्तमीस्थात् ९५०।
६७.	मद्रात्परिवापणे २१३८।	८३.	अनुग्रव-मायामे ९५१।
	समासान्ताधिकारः	८४.	द्विस्तावा त्रिस्तावा वेदिः ९५२।
६८.	समासान्ताः ६७६।	८५.	उपसर्गा-दध्वनः ९५३।
	अधिकारोऽयम्। आपादपरिसमाप्तेये	८६.	तत्पुरुषस्याङ्गुलेः - संख्याव्यादेः ७८६।
	प्रत्यया विहितास्ते समासस्यान्तावयवा एकदेशा	८७.	अहः सर्वैकदेश-संख्यात्- पुण्याच्च रात्रेः ७८७।
	भवन्ति, तदग्रहणेन गृह्णन्त इति वेदितव्यम्।	८८.	अहनोऽहन एतेभ्यः ७९०।
६९.	न पूजनात् ९५४।	८९.	न संख्यादेः समाहरे ७९३।
७०.	किमः क्षेपे ९५५।	९०.	उत्तमैकाभ्यां च ७९४।
७१.	नन्नस्तपुरुषात् ९५६।	९१.	राजाहसस्खिभ्यष्टच्च ७८८।
७२.	पथो विभाषा ९५७।	९२.	गो-रत्तद्वित्तलुकि ७२९।
७३.	बहुत्रीहौ संख्येये - डजबहुगणात् ८५१।	९३.	अग्रास्वाया-मुरसः ७५९।
७४.	ऋक्पूरब्धूः पथामानक्षे ९४०।	९४.	अनोशमायः सरसां-जाति- संज्ञयोः ७९६।
७५.	अच्चत्यन्वच्वपूर्वात् - सामलोम्नः ९४३।	९५.	ग्राम-कौटाभ्यां च तक्षणः ७९७।
७६.	अक्षणोऽदर्शनात् ९४४।	९६.	अते: शुनः ७९८।
७७.	अचतुर-विचतुर-सुचतुर- स्त्रीपुंस-धेन्वन्दुहकर्साम- वाङ्मनसाक्षि-भ्रुवदार- गवोवर्षीव-पदष्ठीव- नक्तंदिव-रात्रिंदिवाहर्दिव- सरजस-निःश्रेयस-पुरुषायुष- द्व्यायुष-त्र्यायुषगर्यजुष- जातोक्ष-महोक्ष-वृद्धोक्षोपशुन- गोष्ठश्वाः ९४५।	९७.	उपमाना-दप्राणिषु ७९९।
७८.	ब्रह्महस्तिभ्यां वर्चसः ९४६।	९८.	उत्तरमृग-पूर्वाच्च सक्षणः ८००।
७९.	अव-समन्धेभ्यस्तमसः ९४७।	९९.	नावो द्विगोः ८०१।
८०.	श्वसोवसीयः श्रेयसः ९४८।	१००.	अर्धाच्च ८०२।
		१०१.	खार्याः प्राचाम् ८०३।
		१०२.	द्वित्रिभ्या-मञ्जले: ८०४।
		१०३.	अनसन्तान्पुंस- काळ्छन्दसि ३५०५।
		१०४.	ब्रह्मणो जानपदास्वायाम् ८०५।
		१०५.	कुमहद्भ्या-मन्यतरस्याम् ८०६।
		१०६.	द्वन्द्वाच्चुदधेहान्तात्समाहरे ९३०।

१०७.	अव्ययीभावे शरत्प्रभृतिभ्यः ६७७ ।	१३१.	ऊधसोऽनङ् ४८३ ।
१०८.	अनश्च ६७८ ।	१३२.	धनुषश्च ८७० ।
१०९.	नपुंसका-दन्यतरस्याम् ६८० ।	१३३.	वा संज्ञायाम् ८७१ ।
११०.	नदीपौर्णमास्याग्रहायणीभ्यः ६८१ ।	१३४.	जायाया निङ् ८७२ ।
१११.	झयः ६८२ ।	१३५.	गन्धस्येदुत्सूति-सुसुरभिभ्यः ८७४ ।
११२.	गिरेश्च सेनकस्य ६८३ ।	१३६.	अल्पाख्यायाम् ८७५ ।
११३.	बहुत्रीहौ सकथ्यक्षणोः - स्वाङ्गात्पञ्च ८५२ ।	१३७.	उपमानाच्च ८७६ ।
११४.	अङ्गुलेदर्दर्शणे ८५३ ।	१३८.	पादस्य लोपोऽहस्त्यादिभ्यः ८७७ ।
११५.	द्वित्रिभ्यां ष मूर्ध्नः ८५४ ।	१३९.	कुम्भपदीषु च ८७८ ।
११६.	अप्पूरणीप्रमाण्योः ८३२ ।	१४०.	संख्यासुपूर्वस्य ८७९ ।
११७.	अन्तर्बहिर्भ्यां च लोम्नः ८५५ ।	१४१.	वयसि दन्तस्य दृतृ ८८० ।
११८.	अज्ञासिकायाः संज्ञायां नसं - चास्थूलात् ८५६ ।	१४२.	छन्दसि च ३५०७ ।
११९.	उपसर्गाच्च ८५८ ।	१४३.	ख्रियां संज्ञायाम् ८८१ ।
१२०.	सुप्रात्-सुश्व-सुदिव-शारिकुक्ष- चतुरश्चैणी-पदाजपद- प्रोष्ठपदाः ८६० ।	१४४.	विभाषा श्यावारोकाभ्याम् ८८२ ।
१२१.	नज्जुःसुध्यो हलिः-सकथ्योरन्य - तरस्याम् ८६१ ।	१४५.	जग्रान्त-शुद्ध-शुभ्र-वृष- वराहेभ्यश्च ८८३ ।
१२२.	नित्यमसिच्छजामेघयोः ८६२ ।	१४६.	ककुदस्यावस्थायां लोपः ८८४ ।
१२३.	बहुप्रजाशछन्दसि ३५०६ ।	१४७.	त्रिककुत्पर्वते ८८५ ।
१२४.	धर्मादिनिक्षेवलात् ८६३ ।	१४८.	उद्विभ्यां काकुदस्य ८८६ ।
१२५.	जम्भा सुहरित-तृण- सोमेभ्यः ८६४ ।	१४९.	पूर्णादिभाषा ८८७ ।
१२६.	दक्षिणोर्मा लुब्धयोगे ८६५ ।	१५०.	सुहृद-दुर्वृदौ मित्रामित्रयोः ८८८ ।
१२७.	इच्छमव्यतिहरे ८६६ ।	१५१.	उरःप्रभृतिभ्यः कप् ८८९ ।
१२८.	द्विदण्ड्यादिभ्यश्च ८६७ ।	१५२.	इनः ख्रियाम् ८९० ।
१२९.	प्रसंभ्यां जानुनोर्जुः ८६८ ।	१५३.	नद्यृतश्च ८३३ ।
१३०.	ऊर्ध्वादिभाषा ८६९ ।	१५४.	शेषादिभाषा ८९१ ।

१५९. नाडीतन्त्रयोः स्वाङ्गे ८९६ ।	२०. न वशः २६४६ ।
१६०. निष्प्रवाणिश्च ८९७ ।	२१. चायः की २६४७ ।
षष्ठाध्याये प्रथमः पादः द्वित्प्रकरणम्	२२. स्फायः स्फीनिष्पायाम् ३०४४ ।
१. एकाचो द्वे प्रथमस्य २१७५ ।	२३. स्त्यः प्रपूर्वस्य ३०३३ ।
२. अजादेद्वितीयस्य २१७६ ।	२४. द्रव-मूर्तिस्यर्थयोः श्यः ३०२० ।
३. न न्द्राः संयोगादयः २४४६ ।	२५. प्रतेष्व ३०२२ ।
अभ्याससंज्ञा	२६. विश्वाषाऽध्यव-पूर्वस्य ३०२३ ।
४. पूर्वोऽभ्यासः २१७८ ।	२७. शृतं पाके ३०६७ ।
अभ्यस्तसंज्ञा	२८. प्यायः पी ३०७२ ।
५. उभे अभ्यस्तम् ४२६ ।	२९. लिङ्गयडेष्व २३२७ ।
६. जक्षित्यादयः षट् ४२८ ।	३०. विश्वाषा श्वेः २४२० ।
७. तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्य ३५०९ ।	३१. णौ च संश्वले: २६०१ ।
८. लिटि धातो-रनभ्यासस्य २१७७ ।	३२. हः सम्प्रसारणम् २५८६ ।
९. सन्यडोः २३९५ ।	३३. अश्यस्तस्य च २४१७ ।
१०. इलौ २४९० ।	३४. बहुतं छन्दसि ३५१० ।
११. चडिः २३१५ ।	३५. चायः की ३५११ ।
१२. दाष्वान्साहान्नीद्वांष्व ३६२९ ।	३६. अपस्तृधेश-मानृतु-रानृहु- श्वच्युषे-तित्याजश्राताः- श्रित-माशी-राशीर्ताः ३५१२ ।
सम्प्रसारणप्रकरणम्	३७. न सम्प्रसारणे सम्प्रसारणम् ३६३ ।
१३. ष्वडः संप्रसारणं -	३८. लिटि वयो यः २४१३ ।
पुत्रपत्योस्तत्पुरुषे १००३ ।	३९. कश्चास्यान्यतरस्यां - किति २४१४ ।
१४. बन्धुनि बहुत्रीहौ १००५ ।	४०. वेजः २४१५ ।
१५. वचिस्वपियजादीनां -	४१. ल्यपि च ३३३९ ।
किति २४०९ ।	४२. ज्यष्व ३३४० ।
१६. ग्रहि-ज्या-वयि-व्यधि-वस्ति- विचति-वृश्चति-पृच्छति-	४३. व्यष्व ३३४१ ।
भृजतीनां डिति च २४१२ ।	४४. विश्वाषा परेः ३३४२ आत्प्रकरणम्
१७. लिंगयभ्यासस्योभ्येषाम् २४०८ ।	४५. आदेच उपदेशेऽशिति २३७० ।
१८. स्वापेष्वडिः २५८४ ।	
१९. स्वपि-स्यमि-व्येजां यडिः २६४५ ।	

४६. न व्यो लिटि २४१६ ।
 ४७. स्फुरतिस्फुलत्योर्घजि ३१८५ ।
 ४८. क्रीड़जीनां णौ २६०० ।
 ४९. सिध्यते-रपारलौकिके २६०२ ।
 ५०. मीनाति-मिनोति-दीडां -
 ल्यपि च २५०८ ।
 ५१. विभाषा लीयते: २५०९ ।
 ५२. खिदेश्छन्दसि ३५१३ ।
 ५३. अपगुरो णमुलि ३३७५ ।
 ५४. चिस्फुरोर्णि २५६९ ।
 ५५. प्रजने वीयते: २६०३ ।
 ५६. विभेतर्हेतुभये २५९३ ।
 ५७. नित्यं स्मयते: २५६९ ।
 अमागमप्रकरणम्
 ५८. सृजिदृशोर्जल्यमकिति २४०५ ।
 ५९. अनुदात्तस्य चर्दुपधस्यान्य -
 तरस्याम् २४०२ ।
 प्रकृत्यादेशप्रकरणम्
 ६०. शीर्षश्छन्दसि ३५१४ ।
 ६१. ये च तद्विते १६६७ ।
 ६२. पददन्नोमास्त्वनिशसन्यूषन् -
 दोषन्-यकञ्चकन्तुदन्-नासग्र -
 -छस्यभृतिषु २२८ ।
 ६३. धात्वादेः षः सः २२६४ ।
 ६४. णो नः २२६८ ।
 लोपप्रकरणम्
 ६५. लोपोव्योर्वलि ८७३ ।
 ६६. वेरपृक्तस्य ३७५ ।
 ६७. हल्ड्याभ्यो दीर्घात् -
 सुतिस्यपृक्तं हल् २५२ ।

६८. एड्हस्वात्सम्बुद्धेः १९३ ।
 ६९. शेश्छन्दसि बहुलम् ३५१६ ।
 तुगागमप्रकरणम् ६.१.७६ इत्यन्तम्
 ७०. हस्वस्य पिति कृति तुक् २८५८ ।
 संहिताधिकारः

७१. संहितायाम् १४५ ।
 अधिकारोऽयमनुदातं पदमेकवर्जम् ६.१.
 १५६ इति यावत् । प्रागेतस्मात् सूत्रादित उत्तरं
 यद्वक्ष्यते, संहितायामित्येवं तदिति वेदितव्यम् ।
 ७२. छे च १४६ ।
 ७३. आङ्माङ्मोश्च १४७ ।
 ७४. दीर्घात् १४८ ।
 ७५. पदान्ताद्वा १४९ ।

अच्-सन्धिप्रकरणम्
 यण् सन्धिः
 ७६. इको यणचि ४७ ।
 अयादिसन्धिः
 ७७. एचोऽयवायावः ६१ ।
 ७८. वान्तो यि प्रत्यये ६३ ।
 ७९. धातोस्तन्निमित्तस्यैव ६४ ।
 ८०. क्षय्यजय्यौ शक्यार्थे ६५ ।
 ८१. क्रय्यस्तदर्थे ६६ ।
 ८२. भय्यप्रवय्ये चच्छन्दसि ३५१७ ।

एकः पूर्वपरयोरित्यधिकारः

८३. एकः पूर्वपरयोः ६८ ।
 अधिकारोऽयं 'व्यत्यात् परस्य ६.१.११०'
 इत्येतस्मात् सूत्रात् प्रागवतति । इत उत्तरं यद्
 वक्ष्यते, तत्र पूर्वस्य परस्य द्वयोरपि स्थाने
 एकादेशो भवतीत्येतद् वेदितव्यम् ।

पूर्वान्तवत्त्वपरादिवत्त्वातिदेशः
 ८४. अन्तादिवच्च ७५ ।
 असिद्धवत्त्वातिदेश
 ८५. बत्त्वतुकोरसिद्धः ३३३३ ।
 गुणसन्धिः
 ८६. आद् गुणः ६९ ।
 वृद्धिसन्धिः
 ८७. वृद्धिरेचि ७२ ।
 ८८. एत्येधत्यूठसु ७३ ।
 ८९. आटश्च २६९ ।
 ९०. उपसर्गाद्विति धातौ ७४ ।
 ९१. वा सुप्यापिशले: ७७ ।
 ओत आकारादेशः
 ९२. औतोऽम्-शसोः २८५ ।
 पररूपसन्धिः
 ९३. एडः पररूपम् ७८ ।
 ९४. ओमाङ्गोऽश्च ८० ।
 ९५. उस्यपदान्तात् २२१४ ।
 ९६. अतो गुणे १९१ ।
 ९७. अव्यक्तानुकरणस्यात् इतौ ८१ ।
 ९८. नामेडितस्यान्त्यस्य तु वा ८२ ।
 सर्वाणीर्धसन्धिः
 ९९. अकः सर्वे दीर्घः ८५ ।
 पूर्वसर्वाणीर्धसन्धिः
 १००. प्रथमयोः पूर्वसर्वाणः १६४ ।
 १०१. तस्माच्छसो नः पुंसि १९६ ।
 १०२. नादिचि १६५ ।
 १०३. दीर्घाज्जसि च २३९ ।
 १०४. वा छन्दसि ३५१५ ।
 पूर्वरूपसन्धिः
 १०५. अमि पूर्वः १९४ ।

१०६. संप्रसारणाच्च ३३० ।
 १०७. एडः पदान्तादति ८६ ।
 १०८. डसिडसोश्च २४६ ।
 पूर्वपरयोरुत्त्वम्
 १०९. ऋत उत् २७९ ।
 ११०. ख्यत्यात्परस्य २५५ ।
 उत्त्वसन्धिः
 १११. अतो रोरप्लुता-दप्लुते १६३ ।
 ११२. हशि च १६६ ।
 प्रकृतिभावसन्धिः
 ११३. प्रकृत्यान्तःपादमव्यपरे ३५१८ ।
 ११४. अव्या-दवद्या-दवक्रमु-ऋताय-
 मवन्त्ववस्युषु च ३५१९ ।
 ११५. यजुष्णुरः ३५२० ।
 ११६. आपो जुषाणो वृष्णो वर्षिष्ठे-
 उम्बेऽम्बालेऽम्बिके पूर्वे ३५२१ ।
 ११७. अङ्ग इत्यादौ च ३५२२ ।
 ११८. अनुदात्ते च कुधपरे ३५२३ ।
 ११९. अवपथासि च ३५२४ ।
 १२०. सर्वत्र विभाषा गोः ८७ ।
 १२१. अवङ् स्फोटायनस्य ८८ ।
 १२२. इन्द्रे च ८९ ।
 १२३. प्लुतप्रगृह्णा अचि नित्यम् ९० ।
 १२४. आङ्गोऽनुनासिकश्छन्दसि ३५२५ ।
 १२५. इकोऽसर्वे शाकल्यस्य
 हस्वश्च - ९१ ।
 १२६. ऋत्यकः ९२ ।
 १२७. अप्लुतवदुपस्थिते ९८ ।
 १२८. ई३ चाक्रवर्णस्य ९९ ।
 पदस्य दिव उत्त्वम्
 १२९. दिव उत् ३७ ।

सुलोपसन्धिः

१३०. एतत्तदोः सुलोपोऽकोरनम् -
मासे हलि १७६ ।

१३१. स्यश्छन्दसि बहुलम् ३५२६ ।

१३२. सोऽचिलोपे चेत्पादपूरणम् १७७ ।

सुट्कात्पूर्व इत्यधिकारः

अधिकारोऽयं 'पारस्करप्रभृतीनि च
संज्ञायाम् ६.१.१५७' इति यावत् । इत उत्तरं
यद्वक्ष्यते, तत्र सुडिति कात्पूर्व इति चैतदधिकृतं
वेदितव्यम् ।

१३३. सुट्कात्पूर्वः २५५३ ।

१३४. अङ्गभ्यासव्यवायेऽपि २५३९ ।

१३५. संपरिभ्यां करोतौ भूषणे २५५० ।

१३६. समवाये च २५५१ ।

१३७. उपात्रतियत्न-वैकृत-
वाक्याध्याहारेषु २५५२ ।

१३८. किरतौ लवने २५३९ ।

१३९. हिंसायां प्रतेश्च २५४० ।

१४०. अपाच्चवतुष्णाच्छकुनिष्ठा-
तेखने २६८८ ।

१४१. कुस्तुम्बुरुणि जातिः १०५८ ।

१४२. अपरस्पराः क्रियासातत्ये १०५९ ।

१४३. गोष्ठदं सेविता-
सेवितप्रमाणेषु १०६० ।

१४४. आस्पदं प्रतिष्ठायाम् १०६१ ।

१४५. आशर्च्य-मनित्ये १०६२ ।

१४६. वर्चकेऽवकरः १०६३ ।

१४७. अपस्करो रथाङ्गम् १०६४ ।

१४८. विष्किरः शकुनौ वा १०६५ ।

१४९. हस्ताच्चन्द्रोत्तरपदे मन्त्रे ३५२७ ।

१५०. प्रतिष्कशश्च कशोः १०६६ ।

१५१. प्रस्कण्व-हरिश्चन्द्रावृषी १०६७ ।

१५२. मस्कर-मस्करिणौ -
वेणुपरित्राजकयोः १०६८ ।

१५३. कास्तीराजस्तुन्दे नगरे १०६९ ।

१५४. पारस्करप्रभृतीनि च -
संज्ञायाम् १०७१ ।

स्वरप्रकरणम् ६.२.१९९ इत्यन्तम्
परिभाषासूत्रम्

१५५. अनुदात्तं पदमेकवर्जम् ३६५० ।

अन्तोदात्तस्वरः

१५६. कर्षात्त्वतो घजोऽन्त -
उदात्तः ३६८० ।

१५७. उज्जादीनां च ३६८१ ।

१५८. अनुदात्तस्य च यत्रोदात्तलोपः
३६५१ ।

१५९. धातोः ३६७१ ।

१६०. चितः ३७१० ।

१६१. तद्वितस्य ३७११ ।

१६२. कितः ३७१२ ।

१६३. तिसृभ्यो जसः ३७१३ ।

१६४. चतुरः शसि ३६८२ ।

१६५. सावेकाचस्तृतीयादि -
र्विभक्तिः ३७१४ ।

१६६. अन्तोदात्ता-दुत्तरपदादन्य-
तरस्या-मनित्यसमासे ३७१५ ।

१६७. अञ्चेश्छन्दस्य-
सर्वनामस्थानम् ३७१६ ।

१६८. ऊडिदंपदाद्यपुम्ब्रैव्युभ्यः ३७१७ ।

१६९. अष्टनो दीर्घात् ३७१८ ।

१७०.	शतु-रनुमो नद्यजादी ३७१९ ।	१९४.	जित्यादिर्नित्यम् ३६८६ ।
१७१.	उदात्तयणो हल्पूर्वात् ३७२० ।	१९५.	आमन्त्रितस्य च ३६५३ ।
१७२.	नोड्धात्त्वोः ३७२१ ।	१९६.	पथिमयोः सर्वनामस्थाने ३६८७ ।
१७३.	हस्त-नुड्ध्यां मतुप् ३७२२ ।	१९७.	अन्तश्च तवै युगपत् ३६८८ ।
१७४.	नामन्यतरस्याम् ३७२३ ।	१९८.	क्षयो निवासे ३६८९ ।
१७५.	डच्छठन्दसि बहुलम् ३७२४ ।	१९९.	जयः करणम् ३६९० ।
१७६.	षट्त्रिचतुर्भ्यो हलादिः ३७२५ ।	२००.	वृषादीनां च ३६९१ ।
१७७.	झल्युपोत्तमम् ३६८३ ।	२०१.	संज्ञाया-मुपमानम् ३६९२ ।
१७८.	विभाषा भाषायाम् ३६८४ ।	२०२.	निष्ठा च द्व्यजनात् ३६९३ ।
१७९.	न गोश्वन्सावर्णराडङ्- कुड़-कृद्ध्यः ३७२६ ।	२०३.	शुष्कधृष्टौ ३६९४ ।
१८०.	दिवो झल् ३७२७ ।	२०४.	आशितः कर्ता ३६९५ ।
१८१.	तृ चान्यतरस्याम् ३७२८ ।	२०५.	रिक्ते विभाषा ३६९६ ।
१८२.	तित्स्वरित्तम् ३७२९ ।	२०६.	जुष्टार्पिते च्छ्छन्दसि ३६९७ ।
१८३.	तास्यनुदात्तेन्दिन्दुपदेशाल्ल- सार्वधातुक-मनुदात्त- महन्त्विडोः ३७३० ।	२०७.	नित्यं मन्त्रे ३६९८ ।
	आद्युदात्तस्वरः	२०८.	युष्मदस्मदोर्दसि ३६९९ ।
१८४.	आदिः सिचोऽन्यतरस्याम् ३७३१ ।	२०९.	डयि च ३७०० ।
१८५.	स्वपादि-हिंसामच्यनिटि ३६७२ ।	२१०.	यतोऽनावः ३७०१ ।
१८६.	अभ्यस्ताना-मादिः ३६७३ ।	२११.	ईड-वन्द-वृ-शंस-दुहां ण्यतः ३७०२ ।
१८७.	अनुदात्ते च ३६७४ ।	२१२.	विभाषा वेण्वन्धानयोः ३७०३ ।
१८८.	सर्वस्य सुपि ३६८५ ।	२१३.	त्याग-राग-हास-कुहश्वठ- क्रथानाम् ३७०४ ।
१८९.	भी-ही-भृ-हु-मद-जन- घन-दरिद्रा-जागरां-प्रत्ययात् पूर्वं पिति ३६७५ ।	२१४.	उपोत्तमं रिति ३७३३ ।
१९०.	लिति ३६७६ ।	२१५.	चड्यन्यतरस्याम् ३६७९ ।
१९१.	आदिर्णमुल्यन्यतरस्याम् ३६७७ ।	२१६.	मतोः पूर्वमात्संज्ञायां- खियाम् ३७०५ ।
१९२.	अचः कर्तृयकि ३६७८ ।		अन्तोदात्तस्वरः
१९३.	थलि च सेटीडन्तो वा ३७३२ ।	२१७.	अन्तोऽवत्या: ३७०६ ।
		२१८.	ईवत्याः ३७०७ ।
		२१९.	चौ ३६५२ ।

समासस्वरः -

२२०. समासस्य ३७३४ ।

षष्ठाध्याये द्वितीयः पादः

समासस्वरापवादः

पूर्वपदस्य प्रकृत्या स्वरप्रकरणम्

१. बहुत्रीहौ प्रकृत्या पूर्वपदम् ३७३५ ।
पूर्वपदमित्यनुवर्तते । इत उत्तरं
यद्वक्ष्यते, तत् पूर्वपदस्य भवतीत्येवं तद्वेदितव्यम् ।

२. तत्पुरुषे तुल्यार्थतृतीयासप्तम्युप-
मानाव्ययद्वितीयाकृत्याः ३७३६ ।

३. वर्णो वर्णेष्वनेते ३७३७ ।

४. गाधलवणयोः प्रमाणे ३७३८ ।

५. दायाद्यं दायादे ३७३९ ।

६. प्रतिबन्धिचिर-कृच्छ्रयोः ३७४० ।

७. पदेऽपदेशे ३७४१ ।

८. निवाते वातत्राणे ३७४२ ।

९. शारदेऽनातवि ३७४३ ।

१०. अधर्यु-कषययोर्जातौ ३७४४ ।

११. सदृशप्रतिरूपयोः सादृश्ये ३७४५ ।

१२. द्विगौ प्रमाणे ३७४६ ।

१३. गन्तव्यपण्यं वाणिजे ३७४७ ।

१४. मात्रोपज्ञोपक्रमच्छाये -

नपुंसके ३७४८ ।

१५. सुखप्रिययोर्हिते ३७४९ ।

१६. प्रीतौ च ३७५० ।

१७. स्वं स्वामिनि ३७५१ ।

१८. पत्यावैश्वर्ये ३७५२ ।

१९. न भूवाक्-चिद्-दिघिषु ३७५३ ।

२०. वा भुवनम् ३७५४ ।

२१. आशङ्का-बाध-नेदीयः सु

संभावने ३७५५ ।

२२. पूर्वे भूतपूर्वे ३७५६ ।

२३. सविध-सनीड-समर्याद-सवेश-
सदेशेषु सामीये ३७५७ ।

२४. विस्पष्टादीनि -

गुणवचनेषु ३७५८ ।

२५. श्रज्यावमकन्पापवत्सु भावे -
कर्मधारये ३७५९ ।

२६. कुमारश्च ३७६० ।

२७. आदिः प्रत्येनसि ३७६१ ।

२८. पूरोष्वन्यतरस्याम् ३७६२ ।

२९. इग्नत्त-काल-कपाल-भगाल-
शरावेषु द्विगौ ३७६३ ।

३०. बहन्यतरस्याम् ३७६४ ।

३१. दिष्टिवितस्त्योश्च ३७६५ ।

३२. सप्तमी सिद्धशुष्कपक्व-
बन्धेष्वकालात् ३७६६ ।

३३. परिप्लुपापा वर्जयमाना-
होरात्रावयवेषु ३७६७ ।

३४. राजन्यबहुवचनद्वन्द्वे-
जन्धकवृणिषु ३७६८ ।

३५. संख्या ३७६९ ।

३६. आचार्योपसर्जनश्चान्ते -
वासी ३७७० ।

३७. कार्त-कौजपादयश्च ३७७१ ।

३८. महान्त्रीहृषपराहण-गृष्टीष्वास-
जाबाल-भार-भारत-हैलिहिल-
रौरव-प्रवृद्धेषु ३७७२ ।

३९. क्षुल्लकश्च वैश्वदेवे ३७७३ ।

४०. उष्ट्रः सादिवास्योः ३७७४ ।

४१. गौः सादसादिसारथिषु ३७७५ ।
 ४२. कुरु-गार्हपत-रित्त-गुर्वसूत-
 जरत्यशलील-दृढरूपा पारेवडवा
 तैतिलकदूः पण्यकम्बलो
 दासीभाराणां च ३७७६ ।
 ४३. चतुर्थी तदर्थे ३७७७ ।
 ४४. अर्थे ३७७८ ।
 ४५. क्ते च ३७७९ ।
 ४६. कर्मधारयेऽनिष्ठा ३७८० ।
 ४७. अहीने द्वितीया ३७८१ ।
 ४८. तृतीया कर्मणि ३७८२ ।
 ४९. गति-रनन्तरः ३७८३ ।
 ५०. तादौ च निति कृत्यतौ ३७८४ ।
 ५१. तवै चान्तश्च युगपत् ३७८५ ।
 ५२. अनिगन्तोऽञ्जतौ
 वप्रत्यये ३७८६ ।
 ५३. न्यधी च ३७८७ ।
 ५४. ईषदन्यतरस्याम् ३७८८ ।
 ५५. हिरण्य-परिमाणं धने ३७८९ ।
 ५६. प्रथमोऽचिरोपसंपत्तौ ३७९० ।
 ५७. कतरकतमौ कर्मधारये ३७९१ ।
 ५८. आर्यो ब्राह्मण-कुमारयोः ३७९२ ।
 ५९. राजा च ३७९३ ।
 ६०. षष्ठी प्रत्येनसि ३७९४ ।
 ६१. त्ते नित्यार्थे ३७९५ ।
 ६२. ग्रामः शिल्पिनि ३७९६ ।
 ६३. राजा च प्रशंसायाम् ३७९७ ।
 पूर्वपदाद्युदात्तस्वराधिकारः
 ६४. आदिरुदात्तः ३७९८ ।

इत आदिरुदात्त इत्येतदधिकृतं

वेदितव्यम् । इत उत्तरं यद्वक्ष्यते, तत्र पूर्व-
 -पदस्यादिरुदात्तो भवतीत्येवं तद्वेदितव्यम् ।
 ६५. सप्तमीहारिणौ-
 धर्म्येऽहरणे ३७९९ ।
 ६६. युक्ते च ३८०० ।
 ६७. विभाषाध्यक्षे ३८०१ ।
 ६८. पापं च शिल्पिनि ३८०२ ।
 ६९. गोत्रान्तेवासि-माणव-ब्राह्मणेषु
 क्षेपे ३८०३ ।
 ७०. अङ्गानि मैरेये ३८०४ ।
 ७१. भक्तार्ख्यास्तदर्थेषु ३८०५ ।
 ७२. गो-बिडाल-सिंह-
 सैन्यवेषूपमाने ३८०६ ।
 ७३. अके जीविकार्थे ३८०७ ।
 ७४. प्राचां क्रीडायाम् ३८०८ ।
 ७५. अणि नियुक्ते ३८०९ ।
 ७६. शिल्पिनि चाकृजः ३८१० ।
 ७७. संज्ञायां च ३८११ ।
 ७८. गोत्तित्यवं पाले ३८१२ ।
 ७९. णिनि ३८१३ ।
 ८०. उपमानं शब्दार्थ-
 प्रकृतावेव ३८१४ ।
 ८१. युक्ता-रोहगादयश्च ३८१५ ।
 ८२. दीर्घकाशतुष्भाष्ट्रवटं जे ३८१६ ।
 ८३. अन्त्यात्पूर्व बह्यचः ३८१७ ।
 ८४. ग्रामेऽनिवसन्तः ३८१८ ।
 ८५. घोषादिषु च ३८१९ ।
 ८६. छात्र्यादयः शालायाम् ३८२० ।
 ८७. प्रस्येऽवृद्धमकर्यादीनाम् ३८२१ ।
 ८८. मालादीनां च ३८२२ ।

८९. अमहन्नवं-
नगरेणुदीचाम् ३८२३।

९०. अर्मे चावर्णं द्वयच् त्रयच् ३८२४।

९१. न भूताधिक-संजीव-
मद्राश्मकज्जलम् ३८२५।
पूर्वपदान्तोदात्स्वराधिकारः

९२. अन्तः ३८२६।
अन्त इत्थधिकृतम्। यदित उत्तरं
वश्वते, तत्र पूर्वस्थान्त उदात्तो भवतीत्येव-
-मधिकृतं वेदितव्यम्।

९३. सर्वं गुणकात्म्ये ३८२७।

९४. संज्ञायां गिरि-निकाययोः ३८२८।

९५. कुमार्या वयसि ३८२९।

९६. उदकेषुकेवले ३८३०।

९७. द्विगौ कृतौ ३८३१।

९८. संज्ञायां नपुंसके ३८३२।

९९. पुरे प्राचाम् ३८३३।

१००. अरिष्ट-गौडपूर्वे च ३८३४।

१०१. न हास्तिन-फलक-
मार्दया: ३८३५।

१०२. कुमूल-कूप-कुम्भशालं
बिते ३८३६।

१०३. दिवशब्दा ग्रामजनपदास्थान -
चानराटेषु ३८३७।

१०४. आचार्योपसर्जनश्चान्ते-
वासिनि ३८३८।

१०५. उत्तरपदवृद्धौ सर्वं च ३८३९।

१०६. बहुत्रीहौ विश्वं संज्ञायाम् ३८४०।

१०७. उदराश्वेषुषु ३८४१।

१०८. क्षेषे ३८४२।

१०९. नदी बन्धुनि ३८४३।

११०. निष्ठोपसर्गपूर्व-मन्यतरस्याम्
३८४४।
उत्तरपदाद्युदात्तस्वराधिकारः

१११. उत्तरपदादि: ३८४५।
उत्तरपदादिरित्येतदधिकृतम्। यदित
ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, तत्र उत्तरपदस्यादिरुदात्तो
भवतीत्येवमधिकृतं वेदितव्यम्। उत्तरपद-
-स्येत्येतदापादपरिसमाप्तेः।

११२. कर्णो वर्णलक्षणात् ३८४६।

११३. संज्ञौपस्थ्ययोश्च ३८४७।

११४. कण्ठपृष्ठग्रीवाजड़चं च ३८४८।

११५. शृङ्ग-मवस्थायां च ३८४९।

११६. नजो जरमर-मित्रमृताः ३८५०।

११७. सोर्मनसी अलो-मोषसी ३८५१।

११८. क्रत्वादयश्च ३८५२।

११९. आद्युदात्तं द्वयच्छन्दसि ३८५३।

१२०. वीरवीयौ च ३८५४।

१२१. कूल-तीर-तूल-मूल-शालाक्ष-
सममव्ययीभावे ३८५५।

१२२. कंसमन्यशूर्पाय्यकाण्डं
द्विगौ ३८५६।

१२३. तत्पुरुषे शालायां नपुंसके ३८५७।

१२४. कन्धा च ३८५८।

१२५. आदिश्चिह्णादीनाम् ३८५९।

१२६. चेटखेटकटुककाण्डं
गर्हयाम् ३८६०।

१२७. चीरमुपमानम् ३८६१।

१२८. पललसूपशाकं मिश्रे ३८६२।

१२९. कूलसूदस्यलकर्षा: संज्ञायाम् ३८६३ ।	१४९. इत्थंभूतेन कृतमिति च ३८८३ ।
१३०. अकर्मधारये राज्यम् ३८६४ ।	१५०. अनो भावकर्मवचनः ३८८४ ।
१३१. वर्गादियश्च ३८६५ ।	१५१. मन्त्रिकन्यारव्यान-शयनासन- स्थान-याजकादि-क्रीताः ३८८५ ।
१३२. पुत्रः पुम्भ्यः ३८६६ ।	१५२. सप्तम्याः पुण्यम् ३८८६ ।
१३३. नाचार्यराजत्विक्संयुक्त - ज्ञात्याख्येभ्यः ३८६७ ।	१५३. ऊनार्थ-कलहं तृतीयायाः ३८८७ ।
१३४. चूर्णादीन्यप्राणिषष्ठ्याः ३८६८ ।	१५४. मिश्रं चानुपसर्गमसंधौ ३८८८ ।
१३५. षट् च काण्डादीनि ३८६९ ।	१५५. नजो गुणप्रतिषेधे संपाद्यह- हितालमर्थास्तद्विताः ३८८९ ।
१३६. कुण्डं वनम् ३८७० ।	१५६. यथतोशचातदर्थे ४८९० ।
१३७. प्रकृत्या भगालम् ३८७१ ।	१५७. अच्चावशक्ती ३८९१ ।
१३८. शितर्नित्याबहुज्बहुत्रीहा - वभसत् ३८७२ ।	१५८. आक्रोशे च ३८९२ ।
१३९. गतिकारकोपपदात्कृत् ३८७३ ।	१५९. संज्ञायाम् ३८९३ ।
१४०. उभे वनस्पत्यादिषु - युगपत् ३८७४ ।	१६०. कृत्यो- केष्टुच्चावर्दयश्च ३८९४ ।
१४१. देवताद्वन्द्वे च ३८७५ ।	१६१. विभाषा तृन्नन्तीक्षण- शुचिषु ३८९५ ।
१४२. नोत्तरपदेऽनुदात्तादावपृथिवी- रुद्धपूषमन्थिषु ३८७६ ।	१६२. बहुत्रीहाविद-मेतत्तद्भ्यः- प्रथमपूरणयो:- क्रियागणने ३८९६ ।
उत्तरपदान्तोदात्तस्वरप्रकरणम्	
१४३. अन्तः ३८७७ ।	१६३. संख्यायाः स्तनः ३८९७ ।
अन्त इत्येतदधिकृतमापादान्तम् ।	१६४. विभाषा छन्दसि ३८९८ ।
यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, तत्र समासस्योत्तर- -पदस्यान्त उदात्तो भवतीत्येवं तद् वेदितव्यम् ।	१६५. संज्ञायां मित्राजिनयोः ३८९९ ।
१४४. थाथधञ्जकाजबित्रकाणाम् ३८७८ ।	१६६. व्यवायिनोऽन्तरम् ३९०० ।
१४५. सूपमानात् त्कः ३८७९ ।	१६७. मुखं स्वाङ्गम् ३९०१ ।
१४६. संज्ञायामनाचितादीनाम् ३८८० ।	१६८. नाव्ययदिक्शब्द-गोमहत्स्थूल - मुष्टि-पृथु-वत्सेभ्यः ३९०२ ।
१४७. प्रवृद्धादीनां च ३८८१ ।	१६९. निष्ठोपमाना- दन्यतरस्याम् ३९०३ ।
१४८. कारकाददत्तश्रुतयो- रेवाशिषि ३८८२ ।	

१७०. जाति-काल-सुखादिभ्यो-
उनाच्छादनात् त्तोऽकृत-
भित-प्रतिपन्नाः ३९०४ ।
१७१. वा जाते ३९०५ ।
१७२. न असुभ्याम् ३९०६ ।
१७३. कपि पूर्वम् ३९०७ ।
१७४. हस्तान्तेऽन्त्यात्पूर्वम् ३९०८ ।
१७५. बहोर्नवदुत्तरपदभूमिन् ३९०९ ।
१७६. न गुणादयोऽवयवाः ३९१० ।
१७७. उपसर्गात्स्वाङ्गं द्विवमपर्शु ३९११ ।
१७८. वनं समासे ३९१२ ।
१७९. अन्तः ३९१३ ।
१८०. अन्तश्च ३९१४ ।
१८१. न निविभ्याम् ३९१५ ।
१८२. परे-रभितोभावि
मण्डलम् ३९१६ ।
१८३. प्रादस्वाङ्गं संज्ञायाम् ३९१७ ।
१८४. निरुदकादीनि च ३९१८ ।
१८५. अभेरुखम् ३९१९ ।
१८६. अपाच्च ३९२० ।
१८७. स्फिग-पूत-वीणाङ्गोऽच्च-कुष्ठि-
सीर-नामनाम च ३९२१ ।
१८८. अधे-रूपरिस्थम् ३९२२ ।
१८९. अनो-रघ्नान-कनीयसी ३९२३ ।
१९०. पुरुषश्चान्वादिष्ठः ३९२४ ।
१९१. अतेरकृतपदे ३९२५ ।
१९२. ने-रनिधाने ३९२६ ।
१९३. प्रतेरंश्वादयस्तत्पुरुषे ३९२७ ।
१९४. उपाद् द्व्यजजिन-मगौरादयः
३९२८ ।

१९५. सोरवक्षेपणे ३९२९ ।
१९६. विभाषोत्पुच्छे ३९३० ।
१९७. द्वित्रिभ्यां पाददन्मूर्धसु
बहुत्रीहौ ३९३१ ।
१९८. सक्यं चाक्रान्तात् ३९३२ ।
१९९. परादिश्छन्दसि बहुलम् ३९३३ ।
१. षष्ठाध्याये तृतीयः पादः
‘उत्तरपदे’ इत्यधिकारः
२. अलुगुत्तरपदे ९५८ ।
‘अलुगिति’ च ‘उत्तरपदे’ इति च
एतदधिकृतं वेदितव्यम् । यदित ऊर्ध्वमनु-
क्रमिष्यते अलुगुत्तरपदे इत्येवं तद् वेदितव्यम् ।
अत्र विवेकः, ‘अलुगिति’ ६.३.२४ इत्यन्त-
मधिक्रियते ‘उत्तरपदे’ इति च पादान्तमधिक्रियते ।
उत्तरपदेऽलुकप्रकरणम्
३. पञ्चम्याः स्तोकादिभ्यः ९५९ ।
४. ओजः सहोऽभस्तम-
सस्तृतीयायाः ९६० ।
५. मनसः संज्ञायाम् ९६१ ।
६. आज्ञायिनि च ९६२ ।
७. आत्मनश्च पूरणे ९६३ ।
८. वैयाकरणव्यायां चतुर्थाः ९६४ ।
९. हलदन्तात्सप्तम्या संज्ञायाम्
९६६ ।
१०. कारनाम्नि च प्राचां हलादौ
९६८ ।
११. मध्याद् गुरौ ९६९ ।
१२. अमूर्धमस्तकात्स्वाङ्गा-दकामे
९७० ।
१३. बन्धे च विभाषा १७१ ।

१४.	तत्पुरुषे कृति बहुलम् १७२ ।	३९.	वृद्धिनिमित्स्य च - तद्वितस्यारक्तविकारे ८४० ।
१५.	प्रावृद्धशरक्त्कालदिवां जे: १७३ ।	४०.	स्वाङ्गाच्चेतः ८४१ ।
१६.	विभाषा वर्षक्षरशरवरात् १७४ ।	४१.	जातेश्च ८४२ ।
१७.	घकालतनेषु कालनाम्नः १७५ ।	४२.	पुंवत्कर्मधारय-जातीय- देशीयेषु ७४६ ।
१८.	शयवासवासिष्कालात् १७६ ।		उत्तरपदे हस्तः
१९.	नेन्सिद्धबछनातिषु च १७७ ।	४३.	घ-रूप-कल्प-चेलइ-बुव- गोत्र-मत-हतेषु इयोऽनेकाचो हस्तः ९८५ ।
२०.	स्थे च भाषायाम् १७८ ।	४४.	नद्या: शेषस्यान्यतरस्याम् ९८६ ।
२१.	षष्ठ्या आक्रोशे १७९ ।	४५.	उगितश्च ९८७ ।
२२.	पुत्रेऽन्यतरस्याम् १८० ।		उत्तरपद आत्त्वम्
२३.	ऋतोविद्यायोनिसम्बन्धेभ्यः १८१ ।	४६.	आन्महतः समानाधिकरण - जातीययोः ८०७ ।
२४.	विभाषा स्वसृपत्योः १८२ ।	४७.	द्व्यष्टनः संत्वाया- मबहुत्रीहाशीत्योः ८०८ ।
	उत्तरपद आनंड्		उत्तरपदे प्रकृत्यादेशाः
२५.	आनंडतो द्वन्द्वे ९२१ ।	४८.	त्रेष्ण्यः ८०९ ।
२६.	देवताद्वन्द्वे च ९२२ ।	४९.	विभाषा चत्वारिंशत्रभूतौ सर्वेषाम् ८१० ।
२७.	ईदनेः सोमवरुणयोः ९२३ ।	५०.	हृदयस्य हृलेख-यदण्लासेषु ९८८ ।
२८.	इदृ वृद्धौ ९२५ ।	५१.	वा शोक-ष्यञ्ज-रोगेषु ९८९ ।
२९.	दिवो द्यावा ९२६ ।	५२.	पादस्य पदाज्याति-गोप- हतेषु ९९० ।
३०.	दिवसश्च पृथिव्याम् ९२७ ।	५३.	पद्यत्यतदर्थे ९९१ ।
३१.	उषासोषसः ९२८ ।	५४.	हिमकाषिहतिषु च ९९२ ।
३२.	मातरपितरा-वुदीचाम् ९२९ ।	५५.	ऋचः शे ९९३ ।
३३.	पितरामातरा - च छ्छन्दसि ३५२८ ।	५६.	वा घोषमिश्रशब्देषु ९९४ ।
	उत्तरपदे पुंवदभावः		
३४.	खियाः पुंवदभाषितपुंस्का- -दनूङ्डः समानाधिकरणे खिया-मपूरणी-प्रियादिषु ८३१ ।		
३५.	तसिलादिष्वाकृत्वसुचः ८३६ ।		
३६.	क्यद्मानिनोश्च ८३७ ।		
३७.	न कोपधाया: ८३८ ।		
३८.	संज्ञापूरण्योश्च ८३९ ।		

५७.	उदकस्योदः संज्ञायाम् १९५ ।	७९.	ग्रन्थान्ताधिके च १०१० ।
५८.	पेषंवास-वाहनधिषु च १९६ ।	८०.	द्वितीये चानुपाख्ये १०११ ।
५९.	एकहलादौ पूरयितव्ये-	८१.	अव्ययीभावे चाकाले ६६० ।
	ज्यतरस्याम् १९७ ।	८२.	वोपसर्जनस्य ८४९ ।
६०.	मन्यैदैन-सक्तु-बिन्दु-वज्ञ-	८३.	प्रकृत्याशिषि ८५० ।
	भार-हार-वीवध-गाहेषु च १९८ ।		उत्तरपदे समानस्यादेशाः
६१.	इको हस्तोऽड्ड्यो गातवस्य १९९ ।	८४.	समानस्यच्छन्दस्यमूर्ध-
६२.	एकतद्विते च १००० ।		प्रभृत्युदर्केषु १०१२ ।
६३.	ड्यापोः संज्ञाछन्दसोर्बहुलम् १००१ ।	८५.	ज्योतिर्जनपद-रात्रि-
६४.	त्वे च १००२ ।		नाभि-नाम-गोत्र-रूप-
६५.	इष्टकेषीका-मालानां चित-तूल-		स्थान-वर्ण-वयो-वचन-
	भारिषु १००६ ।		बन्धुषु १०१३ ।
६६.	खित्यनव्ययस्य २९४३ ।	८६.	चरणे ब्रह्मचारिणि १०१४ ।
	उत्तरपदे मुमागमः	८७.	तीर्थे ये १०१५ ।
६७.	अरुर्द्धिषदजन्तस्य मुम् २९४२ ।	८८.	विभाषोदरे १०१६ ।
६८.	इच एकाचोऽमृत्ययवच्च २९९४ ।		दृग्दृशवतुषु प्रकृत्यादेशाः
६९.	वाचंयमपुरंदरौ च २९५७ ।	८९.	दृग्दृशवतुषु १०१७ ।
७०.	कारे सत्यागदस्य १००७ ।	९०.	इदंकिमोरीश्की १०१८ ।
७१.	श्येनतिलस्य पाते ज्ञे १२६८ ।	९१.	आ सर्वनामः ४३० ।
७२.	रात्रेः कृति विभाषा १००८ ।		अञ्चतौ वप्रत्यये प्रकृत्यादेशाः
	उत्तरपदे नजादेशाः	९२.	विष्वग्देवयोश्च
७३.	नलोपो नजः ७५७ ।		टेरद्यञ्चतावप्रत्यये ४१८ ।
७४.	तस्मान्तुडचि ७५८ ।	९३.	समः समि ४२१ ।
७५.	नभ्राणपान्वेदा-नासत्या-	९४.	तिरसस्तिर्यलोपे ४२३ ।
	नमुचि-नकुल-नख-नपुंसक-		सहस्यादेशाः
	नक्षत्र-नक्र-नाकेषु प्रकृत्या ७५९ ।	९५.	सहस्य सधिः ४२२ ।
७६.	एकादिशचैकस्य चादुक् ८११ ।	९६.	सध मादस्ययोश्छन्दसि ३५२९ ।
७७.	नगोऽप्राणिष्वन्यतरस्याम् ७६० ।		अप आदेशाः
	उत्तरपदे सहस्यादेशाः	९७.	द्व्यन्तारूपसर्गेभ्योऽप ईत् ९४१ ।
७८.	सहस्य सः संज्ञायाम् १००९ ।	९८.	ऊदनोर्देशे ९४२ ।

अन्यशब्दस्यादेशाः

१९९. अषष्ठ्यतृतीयास्थस्यान्यस्य
दुगाशी-राशास्थास्थितो-
त्सुकोति-कारकरागच्छेषु १०२५ ।

२००. अर्थे विभाषा १०२६ ।

कुशब्दस्यादेशाः

१०१. कोः कत्तपुरुषेऽचि १०२७ ।

१०२. रथवदयोश्च १०२८ ।

१०३. तृणे च जातौ १०२९ ।

१०४. का पथ्यक्षयोः १०३० ।

१०५. ईषदर्थे १०३१ ।

१०६. विभाषा पुरुषे १०३२ ।

१०७. कवं चोष्णे १०३३ ।

१०८. पथि च च्छन्दसि ३५५० ।

निपातनानि

१०९. पृष्ठोदरादीनियथोपदिष्टम् १०३४

अहनशब्दस्यादेशाः

११०. संख्याविसाय्यपूर्वस्याहनस्या-
हन्त्यतरस्यां डौ २३८ ।

'उत्तरपदे दीर्घः' ६.३.१३९ यावत्
'दीर्घः' ६.४.१८ इति यावत्

१११. द्व्लोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः १७४ ।

११२. सहिवहोरोदवर्णस्य २३५७ ।

११३. साद्वै साद्वा सादेति-
निगमे ३५३१ ।

द्वितीयः संहिताधिकारः

११४. संहितायाम् १०३५ ।

'संहितायाम्' इत्यधिकार आ-
-पादान्तम् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते

संहितायामित्येवं तद्वेदितव्यम् ।

११५. कर्णे लक्षणस्याविष्टाष्ट-
पञ्च-मणि-भिन्नच्छिन्नच्छिद्व-
सुव-स्वस्तिकस्य १०३६ ।

११६. नहि-वृति-वृषि-व्यधि-रुचि-
सहि-तनिषु क्वाँ १०३७ ।

११७. वनगिर्योः संज्ञायां कोटर-
किंशुलकादीनाम् १०३८ ।

११८. वले १०४० ।

११९. मतौ बह्चोऽ-
नजिरादीनाम् १०४१ ।

१२०. शरादीनां च १०४२ ।

१२१. इको वहेऽपीलोः १०४३ ।

१२२. उपसर्गस्य घञ्यमनुष्टे -
बहुलम् १०४४ ।

१२३. इकः काशे १०४५ ।

१२४. दस्ति ३०७९ ।

१२५. अष्टनः संज्ञायाम् १०४६ ।

१२६. छन्दसि च ३५३२ ।

१२७. चितेः कपि १०४७ ।

१२८. विश्वस्य वसुराटोः ३७९ ।

१२९. नरे संज्ञायाम् १०४८ ।

१३०. मित्रे चर्षी १०४९ ।

१३१. मन्त्रे सोमाश्वेन्द्रिय-विश्व -
देव्यस्य मतौ ३५३३ ।

१३२. ओषधेश्च विभक्ता-
वप्रथमायाम् ३५३४ ।

१३३. ऋचि तु-नु-घ-मक्ष-
तड़-कुत्रोरुष्याणाम् ३५३५ ।

१३४. इकः सुजि ३५३६ ।
 १३५. द्वयचोउतस्तिङः ३५३७ ।
 १३६. निपातस्य च ३५३८ ।
 १३७. अन्येषामपि दृश्यते ३५३९ ।
 १३८. चौ ४१७ ।
 १३९. संप्रसारणस्य १००४ ।

षष्ठाध्याये चतुर्थः पादः

अङ्गाधिकारः

१. अङ्गस्य २०० ।
 अधिकारोऽयमासप्तमाध्यायपरिसमाप्तेः,
 ७. ४ ९७ इति यावत् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते-
 -ङ्गस्येत्येवं तद्वेदितव्यम् ।

अङ्गस्य दीर्घः

२. हलः २५५९ ।
 स्वादिषु विभक्तिषु दीर्घः
 ३. नामि २०९ ।
 ४. न तिसृचतसृ ३०० ।
 ५. छन्दस्युभयथा ३५४० ।
 ६. नृ च २८३ ।
 ७. नोपधायाः ३७० ।
 ८. सर्वनामस्थाने चासंबुद्धौ २५० ।
 ९. वा षपूर्वस्य निगमे ३५४१ ।
 १०. सान्तमहतः संयोगस्य ३१७ ।
 ११. अप्तन्तृच्चसृ-नपृ-नेष्टृ-त्वष्टृ-
 क्षतृ-होतृ-पोतृ-
 प्रशास्तृणाम् २७७ ।
 १२. इन्हन्यूषार्थम्णां शौ ३५६ ।
 १३. सौ च ३५७ ।
 १४. अत्वसन्तस्य चाधातोः ४२५ ।

झलादौ किञ्चति दीर्घः

१५. अनुनासिकस्य विवक्षलोः
 किञ्चति २६६६ ।
 १६. अज्जनगमां सनि २६१४ ।
 १७. तनोतेर्विभाषा २६२२ ।
 १८. क्रमश्च वित्त्व ३२९ ।
 अङ्गस्य शूठ

१९. च्छ्वोः शूडनुनासिके च
 २५६१ ।

२०. ज्वरत्वरस्त्रिव्यविमवा-
 मुपघायाम्च २६५४ ।

२१. राल्लोपः २६५५ ।

असिद्धवदधिकारः

२२. असिद्धवदत्राभात् २१८३ ।
 असिद्धवदित्यधिकारोऽयम् । यदित
 ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते, आ षष्ठाध्यायपरिसमाप्तेः,
 असिद्धवद् तद्वेदितव्यम् । आभादिति विषय-
 निर्देशः । तस्मिन् समानाश्रये आभीये कर्तव्ये
 समानाश्रयमाभीयमसिद्धं भवति । व्याश्रयं तु
 न भवति । अस्याधिकारस्य विषयाः क्रमेण
 निर्दिश्यन्ते ---

१. नलोपः

२३. इनाश्वलोपः २५४४ ।
 २४. अनिदितां हल उपधायाः किञ्चति
 ४१५ ।
 २५. दंशसञ्जस्वज्जां शापि २३९६ ।
 २६. रज्जेम्च २३९७ ।
 २७. घजि च भावकरणयोः ३१८७ ।
 २८. स्यदो जवे ३१८८ ।
 २९. अवोदैघौद्म-प्रश्नय-हिमश्रथाः
 ३१८९ ।

३०. नाज्वेः पूजायाम् ४२४ ।	७. भ्रस्जो रमागमः
३१. कित्व स्कन्दिस्यन्दोः ३३२१ ।	४७. भ्रस्जो रोपधयो रमन्यतरस्याम् २५३५ ।
३२. जान्तनशां विभाषा ३३३० ।	८. अतो लोपः
३३. भञ्जेश्च चिणि २७६४ ।	४८. अतो लोपः २३०८ ।
२. शास उपधाया इकारादेशः	९. यलोपः
३४. शास इदड्हतोः २४८६ ।	४९. यस्य हलः २६३१ ।
३. शासः शा	५०. क्यस्य विभाषा २६६० ।
३५. शा हौ २४८७ ।	१०. ऐलोपः
४. हन्तेर्जः	५१. ऐरनिटि २३१३ ।
३६. हन्तेर्जः २४३१ ।	५२. निष्ठायां सेटि ३०५७ ।
५. अनुनासिकलोपः	५३. जनिता मन्त्रे ३५४२ ।
३७. अनुदात्तोपदेश-वनति-	५४. शमिता यज्ञे ३५४३ ।
तनोत्यादीना-मनुनासिकलोपो	११. ऐरयादेशः
झलि विडति २४२८ ।	५५. अयामन्ताल्वाय्येत्त्वण्युषु २३११ ।
३८. वा ल्यपि ३३३४ ।	५६. ल्यपि लघुपूर्वात् ३३३६ ।
३९. न क्तिचि दीर्घश्च ३३१४ ।	५७. विभाषाऽपः ३३३७ ।
४०. गमः क्वौ २९८६ ।	१२. दीर्घः-ल्यपि, निष्ठायाम्
६. अनुनासिकस्यात्त्वम्	५८. युप्लुवोदीर्घश्छन्दसि ३५४४ ।
४१. विडवनोरनुनासिकस्यात् २९८२ ।	५९. क्षियः ३३३८ ।
४२. जनसनखनां सञ्जलोः २५०४ ।	६०. निष्ठायामण्यदर्थे ३०१४ ।
४३. ये विभाषा २३१९ ।	१३. चिण्वदभावः
४४. तनोत्तेर्यकि २७५९ ।	६२. स्पसिच्चीयुट्-तासिषु भावकर्म -
४५. सनःक्तिचि लोपश्चास्या-	णोरुपेदेश-उज्ज्वन-ग्रह-दृशां वा
न्यतरस्याम् ३३१५ ।	-चिण्वदिट् च २७५७ ।
आर्धधातुक इत्यधिकारः	किंत्यार्धधातुके परतः कायणि
४६. आर्धधातुके २३०७ ।	१४. दीडो युडागमः
आर्धधातुके इत्यधिकारोऽयं 'न ल्यपि	६३. दीडो युडचि विडति २५०७ ।
६.४.७०' इत्यन्तम् । प्रागेतस्मादित ऊर्ध्व-	१५. लोपः-आकारास्य
-मनुकमिष्यते, 'आर्धधातुके' इत्येवं तद्	६४. आतो लोप इटि च २३७२ ।
वेदितव्यम् ।	

१६. ईत्त्वम्-आकारास्य
 ६५. ईद्यति २८४३।
 ईत्वम्-घुमास्थादीनाम्
 ६६. घु-मास्था-गापा-जहातिसां
 हलि २४६२।
 १७. एत्वम्-घुमास्थादीनाम्
 ६७. एर्लिङ्डि २३७४।
 ६८. वान्यस्य संयोगादेः २३७८।
 ६९. न ल्यपि ३३३५।
 १८. मयतेरित्वम्
 ७०. मयतेरिदन्यतरस्याम् ३३१८।
 इत्यार्धातुकाधिकारः
 १९. अङ्गस्याडाटावागमौ
 ७१. लुड्लङ्लङ्क्षवदुदात्तः २२०६।
 ७२. आडजादीनाम् २२५४।
 ७३. छन्दस्यपि दृश्यते ३५४५।
 ७४. न माङ्योगे २२२८।
 ७५. बहुलं छन्दस्य-
 माङ्योगेऽपि ३५४६।
 २०. इर् इत्येतस्य रे इत्ययमादेशः
 ७६. इरयो रे ३५४७।
 २१. अङ्गस्येयद्वडौ
 ७७. अचिश्नु-धातुभुवां यो-
 -रियद्वडौ २७१।
 ७८. अभ्यासस्यासवर्णे २२९०।
 ७९. स्त्रियाः ३०१।
 ८०. वाम्शसोः ३०२।
 २२. यण्
 ८१. इणो यण् २४५५।
 ८२. एर्नेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य २७२।
 ८३. ओः सुपि २८१।

८४. वर्षाभ्दश्च २८२।
 ८५. न भूसुधियोः २७३।
 ८६. छन्दस्युभयथा ३५४८।
 ८७. हुश्नुवोः सार्वधातुके २३८७।
 २३. भुवो वुगागमः
 ८८. भुवो वुग्लुङ्गलिटोः २१७४।
 २४. उपधाया ऊत्त्वम्
 ८९. ऊदुपधायाः गोहः २३६४।
 ९०. दोषो णौ २६०४।
 ९१. वा चित्तविरागे २६०५।
 २५. उपधाया हस्त्वो, दीर्घश्च
 ९२. मितां हस्तः २५६८।
 ९३. चिण्णमुलोदीर्घोऽन्यतरस्याम्
 २७६२।
 ९४. खचि हस्तः २९५५।
 ९५. हलादो निष्ठायाम् ३०७३।
 ९६. छादर्घेऽद्वयुपसर्गस्य ३२९७।
 ९७. इस्मन्त्रन्विषु च २९८५।
 २६. उपधाया लोपः
 ९८. गमहनजनखनघसां लोपः -
 विडत्यनडि २३६३।
 ९९. तनिपत्योश्छन्दसि ३५४९।
 ६.४.१०१ इत्यत आरभ्य ६.४.११९
 इति यावद् विधयः विडत्सार्वधातुकसम्बन्धीनि
 सन्ति।
 १००. घसिभसोर्हलि च ३५५०।
 २७. हेर्धिः
 १०१. हुञ्जलस्यो हेर्धिः २४२५।
 १०२. श्रुशृणुपृष्ठकृत्यश्छन्दसि ३५५१।
 १०३. अङ्गितश्च ३५५३।

२८. चिण उत्तरस्य लुक्
 १०४. चिणो लुक् २३२९ ।
 २९. हि-लुक्
 १०५. अतो हेः २२०२ ।
 ३०. प्रत्ययस्योकारलोपः
 १०६. उत्तर्ष्व प्रत्ययादसंयोगपूर्वात्
 २३३४ ।
 १०७. लोपश्चास्यान्यतरस्यां स्मोः
 २३३३ ।
 १०८. नित्यं करोते: २५४८ ।
 १०९. ये च २५४९ ।
 ३१. करोतेरत उत्
 ११०. अत उत्सार्वधातुके २४६७ ।
 ३२. अकारलोपः शनसोः
 १११. शनसोरल्लोपः २४६९ ।
 ३३. आकारलोपः शनाभ्यस्तयोः
 ११२. शनाभ्यस्तयोरातः २४८३ ।
 ३४. ईत्वं शनाभ्यस्तयोः
 ११३. ई हल्यघोः २४९७ ।
 ३५. दरिद्रस्य-ईत्वम्
 ११४. इद्विद्रिद्वस्य २४८२ ।
 ३६. भिय ईत्वम्
 ११५. भियोऽन्यतरस्याम् २४९२ ।
 ३७. जहातेरित्वम्
 ११६. जहातेर्ष्व २४९८ ।
 ३८. जहातेरात्वम्
 ११७. आ च हौ २४९९ ।
 ३९. जहातेर्लोपः
 ११८. लोपो यि २५०० ।

४०. घ्सोरेत्वाभ्यासलोपौ
 ११९. घ्सोरेद्वा-वभ्यासलोपश्च
 २४७१ ।
 ४१. लिटि एत्वाभ्यासलोपप्रकरणम्
 १२०. अत एकहल्मध्येऽनादेशादेलिटि
 २२६० ।
 १२१. थलि च सेटि २२६१ ।
 १२२. तृफलभजत्रपश्च २३०१ ।
 १२३. राधो हिंसायाम् २५३२ ।
 १२४. वा जृभ्रमुत्रसाम् २३५६ ।
 १२५. फणां च सप्तानाम् २३५४ ।
 १२६. न शस-दद-वादि-गुणानाम्
 २२६३ ।
 ४२. तृ-आदेशः
 १२७. अर्वणस्वसावनजः ३६४ ।
 १२८. मधवा बहुलम् ३६० ।
 भाधिकारः
 १२९. भस्य २३३ ।
 भस्येत्ययमधिकार आऽध्यायपरि-
 -समाप्तेः । यदित ऊर्ध्वमनुकमिष्यते, भस्येत्येवं
 तद्वेदितव्यम् ।
 ४३. पादः पदादेशः
 १३०. पादः पत् ४१४ ।
 ४४. भस्याङ्गस्य सम्प्रसारणम्
 १३१. वसोः संप्रसारणम् ४३५ ।
 १३२. वाह ऊऽ ३२९ ।
 १३३. श्वयुवमधोनामतद्विते ३०२ ।
 ४५. भस्याङ्गस्य लोपः
 १३४. अल्लोपेज्ञः २३४ ।
 १३५. षपूर्वहन्त्यृतराज्ञामणि ११६० ।

१३६. विभाषा डिश्योः २३७ ।
 १३७. न संयोगाद्वमन्तात् ३५५ ।
 १३८. अचः ४१६ ।
 १३९. उद ईत् ४२० ।
 १४०. आतो धातोः २४० ।
 १४१. मन्त्रेष्वाङ्ग्यादेरात्मनः ३५५४ ।
 १४२. ति विंशतेर्डिति ८४४ ।
 ४६. भस्याङ्गस्य टेर्लोपः
 १४३. टे: ३१६ ।
 १४४. नस्तद्विते ६७९ ।
 १४५. अहनष्टखोरेव ७८९ ।
 ४७. उकारान्तस्य भस्य गुणः
 १४६. ओर्गुणः ८४७ ।
 ४८. उकारान्तस्य भस्य लोपः
 १४७. ढे लोपोऽकद्वाः ११४२ ।
 ४९. इवर्णविर्णान्तस्य भस्य लोपः
 १४८. यस्येति च ३११ ।
 ५०. भस्याङ्गस्य यलोपः
 १४९. सूर्यतिष्यागस्त्यमत्स्यानां य
उपधायाः ४९९ ।
 १५०. हलस्तद्वितस्य ४७२ ।
 १५१. आपत्यस्य च तद्वितेऽनाति
१०८२ ।
 १५२. क्यच्च्योश्च २११९ ।
 ५१. भस्य छस्य लुक्
 १५३. बिल्वादिभ्यश्छस्य लुक् १३११ ।
 ५२. इष्टेमेयःसु प्रत्ययेषु भस्यादेशाः
 १५४. तुरिष्टेमेयःसु २००८ ।
 १५५. टे: १७८६ ।
 १५६. स्थूल-दूर-युव-हस्व-क्षिप्र-
क्षुद्राणां यणादिपरं पूर्वस्य

च गुणः २०१५ ।
 १५७. प्रिय-स्थिर-स्फिरोरु-बहुल-
गुरु-वृद्ध-तृप्र-दीर्घ-
वृन्दारकाणां-प्रस्थ-स्फ-
वर्बहि-गर्वषि-त्रब्द्राधि-
वृन्दाः २०१६ ।
 १५८. बहोर्लोपो भू च बहोः २०१७ ।
 १५९. इष्टस्य यिद् च २०१८ ।
 १६०. ज्यादादीयसः २०१२ ।
 १६१. र ऋतो हलादेर्लघोः १७८५ ।
 १६२. विभाषजोऽश्छन्दसि ३५५५ ।
 ५३. अङ्गस्य प्रकृतिभावः
 १६३. प्रकृत्यैकाच् २०१० ।
 १६४. इनण्यनपत्ये १२४५ ।
 १६५. गाथि-विदथि-केशि-गणि-
पणिनश्च १२७५ ।
 १६६. संयोगादिश्च ११५६ ।
 १६७. अन् ११५५ ।
 १६८. ये चाभावकर्मणोः ११५४ ।
 १६९. आत्माध्वानौ खे १६७१ ।
 १७०. न मपूर्वोऽपत्येऽवर्मणः ११५७ ।
 ५४. निपातनानि
 १७१. ब्राह्मोऽजातौ ११५८ ।
 १७२. कार्मस्ताच्छील्ये १६१३ ।
 १७३. औक्ष-मनपत्ये ११५९ ।
 १७४. दाण्डनायनहास्तिनाय-
नाथर्वणिक-जैहगणिनेय-
वाशिनायनि-भ्रौणहत्य-
धैवत्य-सारवैक्षवाक-मैत्रेय-
हिरण्मयानि ११४५ ।

१७५. ऋत्व्य-वास्त्व्य-वास्त्व-माध्वी-
हिरण्ययानि छन्दसि ३५५६।

सप्तमाध्याये प्रथमः पादः
प्रत्ययादेशाः

१. युवोरनाकौ १२४७।
२. आयनेयीनीयियः फढखछघां -
प्रत्ययादीनाम् ४७५।
३. झोज्ञ्ञः २१६९।
४. अदभ्यस्तात् २४७९।
५. आत्मनेपदेष्वन्तः २२५८।
६. शीडो रुट् २४४२।
७. वेत्तेर्विभाषा २७०१।
८. बहुलं छन्दसि ३५५७।
९. अतो भिस ऐस् २०३।
१०. बहुलं छन्दसि ३५५८।
११. नेदमदसोरकोः ३४९।
१२. टा-डसि-डसामिनात्स्याः २०१।
१३. डेर्यः २०४।
१४. सर्वनाम्नः स्मै २१५।
१५. डसिड्योः स्मात्स्मनौ २१६।
१६. पूर्वादिश्यो नवश्यो वा २२१।
१७. जसः शी २१४।
१८. औड आपः २८७।
१९. नपुंसकाच्च ३१०।
२०. जशशसो शिः ३१२।
२१. अष्टाभ्य औश ३७२।
२२. षड्भ्यो लुक् २६१।
२३. स्वमोर्नपुंसकात् ३१९।
२४. अतोऽम् ३०९।
२५. अद्व-डतरादिश्यः पञ्चश्यः ३१५।

२६. नेतराच्छन्दसि ३५५९।
२७. युष्मदस्मद्भ्यां डसोज्ञ ३९९।
२८. डेप्रथमयोरम् ३८२।
२९. शसो न ३९१।
३०. भ्यसो भ्यम् ३९५।
३१. पञ्चम्या अत् ३९७।
३२. एकवचनस्य च ३९६।
३३. साम आकम् ४००।
३४. आत औ णलः २३७१।
३५. तुह्योस्तातड-
-डाशिष्यन्यतरस्याम् २१९७।
३६. विदे: शतुर्वसुः ३१०५।
३७. समासेनभूर्वे क्त्वा ल्प्य ३३३२।
३८. क्त्वापिच्छन्दसि ३५६०।
३९. सुपां सुलुक्पूर्वसवर्णा-
च्छेयाडाडयायाजालः ३५६१।
४०. अमो मश् ३५६२।
४१. लोपस्त आत्मनेपदेषु ३५६३।
४२. ध्वमो ध्वात् ३५६४।
४३. यजध्वैनमिति च ३५६५।
४४. तस्य तात् ३५६६।
४५. तप्-तनप्-तन-थनाश्च ३५६७।
४६. इदन्तो मसिः ३५६८।
४७. क्त्वा यक् ३५६९।
४८. इष्ट्वीनमिति च ३५७०।
४९. स्नात्व्यादयश्च ३५७१।

७.१.५० इत्यत आरभ्य ७.१.९९
इति यावत् स्वादिषु विभक्तिषु परतः
कायणि सन्ति, ५१, ५८-६९ सूत्राणि
वर्जयित्वा।

५०.	आज्जसेरसुक् ३५७२ ।	७३.	इकोऽचि विभक्तौ ३२०
५१.	अम्बवशीर-वृष-लवणाना- मात्मप्रीतौ क्यचि २६६२ ।	७४.	तृतीयादिषु भाषितपुंस्कं - पुंवद् गालवस्य ३२१ ।
	सुडागमः	७५.	अस्थि-दधि-सक्यक्षणा- मनडुदात्तः ३२२ ।
५२.	आमि सर्वनामः सुट् २१७ ।	७६.	छन्दस्यपि दृश्यते ३५७५ ।
	त्रेस्त्रयादेशः	७७.	ई च द्विवचने ३५७६ ।
५३.	त्रेस्त्रयः २६४ ।	७८.	नाभ्यस्ताच्छ्रुतः ४२७ ।
	नुडागमः	७९.	वा नपुंसकस्य ४४४ ।
५४.	हस्वनद्यापो नुट् २०८ ।	८०.	आच्छीनद्योर्नुम् ४४५ ।
५५.	षट्चतुर्भ्यश्च ३३८ ।	८१.	शप्यनोर्नित्यम् ४४६ ।
५६.	श्रीग्रामण्योश्छन्दसि ३५७३ ।	८२.	सावनडुहः ३३२ ।
५७.	गोः पादान्ते ३५७४ ।	८३.	दृक्स्ववस्त्वत्-वसां छन्दसि ३५७७ ।
	नुमागमः		दिव औत्त्वम्
५८.	इदितो नुम् धातोः २२६२ ।	८४.	दिव औत् ३३६ ।
५९.	शे मुचादीनाम् २५४२ ।		आत्त्वं पथिमथ्यृभुक्षाम्
६०.	मस्जिनशोर्ज्ञलि २५१७ ।	८५.	पथिमथ्यृभुक्षामात् ३६५ ।
६१.	रघिजभोरचि २३०२ ।		सर्वनामस्थाने परतः कायणी
६२.	नेट्यलिटि रथ्यः २५१६ ।	८६.	इतोऽत्सर्वनामस्थाने ३६६ ।
६३.	रभेरशब्लिटोः २५८१ ।	८७.	थो न्यः ३६७ ।
६४.	लभेष्व २५८२ ।	८८.	भस्य टेर्लोपः ३६८ ।
६५.	आडो पि २८४५ ।	८९.	पुंसोऽसुडः ४३६ ।
६६.	उपात्रशंसायाम् २८४६ ।	९०.	गोतो णित् २८४ ।
६७.	उपसगर्त्त्वल्घजोः ३३०६ ।	९१.	णलुत्तमो वा २२८३ ।
६८.	न सुदुर्भ्या केवलाभ्याम् ३३०७ ।	९२.	सख्युरम्बुद्धौ २५३ ।
६९.	विभाषा चिण्णमुलोः २७६५	९३.	अनड् सौ २४८ ।
७०.	उगिदचां सर्वनामस्थानेऽधातोः ३६१ ।	९४.	ऋदुशनस्पुरुदंसोऽनेहसां च २७६ ।
७१.	युजेरसमासे ३७६ ।	९५.	तृज्ज्वत्क्रोष्टुः २७४ ।
७२.	नपुंसकस्य झलचः ३१४ ।	९६.	स्त्रियां च ३०५ ।

१७. विभाषा तृतीयादिष्वचि २७८ ।
१८. चतुरनुहो-रामुदात्तः ३३१ ।
१९. अम्संबुद्धौ ३३३ ।
- ऋकारस्यादेशाः
१००. ऋूत इद्वातोः २३९० ।
१०१. उपधायाम्ब्च २५७१ ।
१०२. उदोष्यपूर्वस्य २४९४ ।
१०३. बहुलं छन्दसि ३५७८ ।

सप्तमाध्याये द्वितीयः पादः

सिचि वृद्धिः

१. सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु २२९७ ।
२. अतो ल्रान्तस्य २३३० ।
३. वदव्रजहलन्तस्याचः २२६७ ।
४. नेटि २२६८ ।
५. ह्यन्त-क्षण-श्वस-जागृ-
णिश्वेदिताम् २२९९ ।
६. ऊर्णोत्तरिभाषा २४४९ ।
७. अतो हलादेर्लघोः २२८४ ।

इडागमप्रकरणम्

अत्र ७.२.८ इत्यत आरभ्य ७.२.३४
इत्यन्तमिडागमनिषेधप्रकरणमस्ति । अस्मिन्
७.२.१० सूत्रं धातुनामिडागमं निषेधति, अन्यानि
च प्रत्ययानामिति विवेकः ।

अनिट्प्रत्ययाः

८. नेड्वशि कृति २९८१ ।
९. ति-तु-त्र-त-थ-सि-सु-सर-
कसेषु च ३१६३ ।
- अनिङ्घातवः
१०. एकाच उपदेशेऽनुदात्तात् २२४६ ।

इडागमनिषेधः

११. श्युकः किति २३८१ ।
१२. सनि ग्रहगुहोश्च २६१० ।
१३. कृसृभृत्सुद्धुशुश्रुतोलिटि २२९३ ।
१४. श्वीदितो निषायाम् ३०३९ ।
१५. यस्य विभाषा ३०२५ ।
१६. आदितश्च ३०३६ ।
१७. विभाषा भावादिकर्मणोः
३०५४ ।
१८. क्षुब्धस्वान्त-ध्वान्त-लग्न-
म्लिष्ट-विरिष्व-फाण्ट-बाढानि
मन्यमनस्तमःसत्ता-
विसप्ष्टस्वरा-नायास-
भृशेषु ३०५८ ।
१९. धृषिशसी वैयात्ये ३०५९ ।
२०. दृढः स्थूलबलयोः ३०६० ।
२१. प्रभौ परिवृढः ३०६१ ।
२२. कृच्छ्रगहनयोः कषः ३०६२ ।
२३. धुषि-रविशब्दने ३०६३ ।
२४. अद्देः सन्निविश्यः ३०६४ ।
२५. अभेश्चाविदूर्ये ३०६५ ।
२६. जेरध्ययने वृत्तम् ३०६६ ।
२७. वा दान्त-शान्त-पूर्ण-दस्त-
स्पष्टच्छन्नजप्ता: ३०६८ ।
२८. रुष्मत्वर-संघुषास्वनाम् ३०६९ ।
२९. हृषेलोमसु ३०७० ।
३०. अपचितश्च ३०७१ ।
३१. हु ह्वरेश्चन्दसि ३५७९ ।
३२. अपरिहृताश्च ३५८० ।
३३. सोमे हरितः ३५८१ ।

३४. ग्रसित-स्कभित-
स्तभितोत्तभित-चत्त-विकस्ता
विशस्तृ-शंस्तृ-शास्तृ-तरुतृ-
तरुतृ-वरुतृ-वरुतृ-वरुत्री-
रुज्ज्वलिति-क्षरिति-क्षमिति-
वमित्यमितीति च ३५८२ ।
आर्धधातुकप्रत्ययस्पेडागमः

३५. आर्धधातुकस्येह वलादेः २१८४ ।

३६. सुक्रमोरनात्मनेपद-
निमित्ते २३२३ ।
इटो दीर्घः

३७. ग्रहोऽलिटि दीर्घः २५६२ ।

३८. वृतो वा २३९१ ।

३९. न लिङ्गः २५२९ ।

४०. सिचि च परस्मैपदेषु २३९२ ।
पुनरार्धधातुकप्रत्ययस्पेडागमः

४१. इदं सनि वा २६२५ ।

४२. लिङ्गसिचोरात्मनेपदेषु २५२८ ।

४३. ऋतश्च संयोगादेः २५२६ ।
वेदधातवः

४४. स्वरतिसूतिसूयतिधूगूदितो वा
२२७९ ।

४५. रथादिभ्यश्च २५१५ ।

४६. निरः कुषः २५६० ।
क्त्वानिष्ठ्योः, सनि,
तासि चेडागमः

४७. इण् निष्ठायाम् ३०४५ ।

४८. तीष्पसहलुभरुषरिषः २३४० ।

४९. सनीवन्तर्ध-भ्रस्ज-दम्भु-श्रि-स्वृ-
यूर्णु-भर-ज्ञपि-सनाम् २६१८ ।

५०. क्तिलशः क्त्वानिष्ठ्योः ३०४९ ।

५१. पूडःश्च ३०५० ।

५२. वसतिक्षुधोरिट् ३०४६ ।

५३. अञ्जेः पूजायाम् ३०४७ ।

५४. लुभो विमोहने ३०४८ ।

५५. जृ-व्रश्च्योः क्त्व ३३२७ ।

५६. उदितो वा ३३२८ ।

५७. सेऽसिचि कृत-चृतच्छृद-
त्रृद-नृतः २५०६ ।

५८. गमेरिट् परस्मैपदेषु २४०१ ।

५९. न वृद्धभ्यश्चतुर्भ्यः २३४८ ।

६०. तासि च क्लृपः २३५२ ।
थलीडागमः

६१. अचस्तास्वत्थल्यनिटो नित्यम्
२२९४ ।

६२. उपदेशेऽत्त्वतः २२९५ ।

६३. ऋतो भारद्वाजस्य २२९६ ।

६४. बभूयाततन्य-जगृभ्य-
ववर्येति निगमे २५२७ ।

६५. विभाषा सृजि-दृशोः २४०४ ।

६६. इडत्यर्ति-व्ययतीनाम् २३८४ ।
क्वसौ-इडागमः

६७. वस्वेकाजाद्वसाम् ३०९६ ।

६८. विभाषा गम-हन-विद-
विशाम् ३०९९ ।

६९. सनिं-ससनिवांसम् ३५८३ ।
स्ये, सिचि, सनि
इडागमः

७०. ऋद्वनोः स्ये २३६६ ।

७१. अञ्जेः सिचि २५४६ ।

७२. स्तुसु-धूञ्ज्यः परस्मैपदेषु २३८५ ।
 ७३. यम-रम-नमातां सक्च २३७७ ।
 ७४. स्मि-पूड्-रञ्जवशां सनि २६२६ ।
 ७५. किरशच पञ्चभ्यः २६११ ।
 सार्वधातुकप्रत्यये परतः कार्याणि
 ७६. रुदादिभ्यः सार्वधातुके २४७४ ।
 ७७. ईशः से २४३९ ।
 ७८. ईडजनोर्ध्वं च २४४० ।
 ७९. लिङः सलोपोऽनन्त्यस्य २२११ ।
 ८०. अतो येयः २२१२ ।
 ८१. आतो डित्तः २२३५ ।
 ८२. आने मुक् ३१०१ ।
 ८३. ईदासः ३१०४ ।
 विभक्तौ परतः प्रकृत्यादेशाः
 ७.२.११३ इति यावत्
 आकारादेशः
 ८४. अष्टन आ विभक्तौ ३७१ ।
 ८५. रायो हलि २८६ ।
 ८६. युष्मदस्मदोरनादेशो ३९३ ।
 ८७. द्वितीयायां च ३९० ।
 ८८. प्रथमायाश्च द्विवचने भाषायाम्
 ३८७ ।
 ८९. योऽचि ३९२ ।
 लोपः-विभक्तौ
 ९०. शेषे लोपः ३८५ ।
 मपर्यन्तस्येत्यधिकारः ७.२.९८
 इति यावत्
 ९१. मपर्यन्तस्य ३८३ ।
 मपर्यन्तस्येत्ययमधिकारः ७.२.९८ इति

यावत् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते मपर्यन्तस्येत्येवं
 तद्वेदितव्यम् ।
 ९२. युवावौ द्विवचने ३८६ ।
 ९३. यूयवयौ जसि ३८८ ।
 ९४. त्वाहौ सौ ३८४ ।
 ९५. तुभ्यमहौ डयि ३९४ ।
 ९६. तवममौ डसि ३९८ ।
 ९७. त्वमावेकवचने ३८९ ।
 ९८. प्रत्ययोत्तरपदयोश्च १३७३ ।
 इति मपर्यन्तस्येत्यधिकारः
 पुनर्विभक्तौ परतः प्रकृत्यादेशाः
 ९९. त्रिचतुरोः खियां तिसृचतसृ २९८ ।
 १००. अचि र ऋतः २९९ ।
 १०१. जराया जरसन्यतरस्याम् २२७ ।
 १०२. त्यदादीनामः २६५ ।
 १०३. किमः कः ३४२ ।
 १०४. कु तिहोः १९५४ ।
 १०५. क्वाति १९६० ।
 १०६. तदोः सः सावनन्त्ययोः ३८१ ।
 १०७. अदस औ सुलोपश्च ४३७ ।
 १०८. इदमो मः ३४३ ।
 १०९. दश्च ३४५ ।
 ११०. यः सौ ४४१ ।
 १११. इदोऽय् पुंसि ३४४ ।
 ११२. अनाप्यकः ३४६ ।
 ११३. हलि लोपः ३४७ ।
 वृद्धिप्रकरणम् ७.३.३१ यावत्
 ११४. मृजेवृद्धिः २४७३ ।
 ११५. अचो ज्ञिति २५४ ।

इतो 'जिणि' इत्यनुवर्तते ७.३.३५ इति
यावत् ।

११६. अत उपधाया: २२८२ ।
इतः 'तद्वितेषु' 'किति'
इति चानुवर्तते ७.३.३१ इति यावत् ।

११७. तद्वितेष्वचामादेः १०७५ ।

११८. किति च १०७६ ।
सप्तमाध्याये तृतीयः पादः

१. देविका-शिंशपा-दित्यवाङ्-
दीर्घसत्र-श्रेयसामात् १४३९ ।
२. केकय-मित्रयु-प्रलयानां यादेरियः
११४४ ।
३. न व्याभ्यां पदान्ताभ्यां पूर्वीं तु -
ताभ्यामैच् १०९८ ।
४. द्वारादीनां च १३८६ ।
५. न्यग्रोधस्य च केवलस्य १५४३ ।
६. न कर्मव्यतिहरे ३२३७ ।
७. स्वागतादीनां च १५४९ ।
८. श्वादेरिजि १५६० ।
९. पदान्तस्यान्यतरस्याम् १५६१ ।
उत्तरपदस्येत्यधिकारः
१०. उत्तरपदस्य १३६९ ।
उत्तरपदस्येत्यधिकारो हनस्तो चिण्णलोः
७.३.३२ इत्यतः प्रागिति । प्रागेतस्मात् यदित
ऊर्ध्वमनुकमिष्यते उत्तरपदस्येत्येवं तद्वेदितव्यम् ।
'तद्वितेषु' 'किति' 'तृद्विः'
इति चानुवर्तमानाः
११. अवयवादृतोः १३७९ ।
१२. सुसर्वाद्वाज्जनपदस्य १३९८ ।
१३. दिशोऽमद्राणाम् १३९९ ।

१४. प्राचां ग्रामनगराणाम् १४०० ।
१५. संख्यायाः संवत्सरसंख्यस्य -
च १७५२ ।
१६. वर्षस्याभविष्यति १७५४ ।
१७. परिमाणान्तस्या -
संज्ञाशाणयोः १६८३ ।
१८. जे प्रोल्पदानाम् १४०९ ।
इतः पूर्वपदस्य चेत्यनुवर्तनादुभ्य-
पदवृद्धिः ७.३.३१
इति यावत्
१९. हृदभगसिन्ध्वन्ते -
पूर्वपदस्य च ११३३ ।
२०. अनुशतिकादीनां च १४३८ ।
२१. देवताद्वन्द्वे च १२३९ ।
२२. नेन्द्रस्य परस्य १२४० ।
२३. दीर्घाच्च वरुणस्य १२४१ ।
२४. प्राचां नगरान्ते १४३१ ।
२५. जडगलधेनुवलजान्तस्य -
विभाषितमुत्तरम् १४३२ ।
२६. अर्धात्परिमाणस्य पूर्वस्य -
तु वा १६८४ ।
२७. नातः परस्य १६८५ ।
२८. प्रवाहणस्य ढे ११२९ ।
२९. तत्पत्ययस्य च ११३० ।
३०. नजः शुचीश्वर-क्षेत्रज्ञ-कुशल -
निषुणानाम् १४६० ।
३१. यथातथयथापुरयोः पर्ययेण -
१७८९ ।
'तद्वितेषु' 'किति' 'उत्तरपदस्य' इति
निवृत्तम् ।

‘अिंति’ इति वर्तते ७.३.३५ इति यावत्
 ३२. हनस्तोऽचिण्णलोः २५७४ ।
 ३३. आतो युक्तिचण्कतोः २७६१ ।
 ३४. नोदात्तोपदेशस्य -
 मान्तस्यानाचमेः २७६३ ।
 ३५. जनिवध्योऽच २५१२ ।
 औं परतो विधयः ७.३.४३
 इति यावत्
 ३६. अर्ति-ही-क्ली-री-कनूयी-
 क्षमाय्यातां पुड्णौ २५७० ।
 ३७. शाच्छासाहाव्यवेपां युक् २५८५ ।
 ३८. वो विघूनने जुक् २५९० ।
 ३९. लीलोर्नुग्लुका-वन्यतरस्यां -
 स्नेहविपातने २५९१ ।
 ४०. भियो हेतुभये षुक् २५९५ ।
 ४१. स्फायो वः २५९७ ।
 ४२. शदेरगतौ तः २५९८ ।
 ४३. रुहः पोऽन्यतरस्याम् २५९९ ।
 कात्पूर्वस्यात इत्त्वम् ७.३.४९ यावत्
 ४४. प्रत्ययस्यात् कात्पूर्वस्यात्-
 इदाप्यसुपः ४६३ ।
 ४५. न यासयोः ४६४ ।
 ४६. उदीचामातः स्थाने -
 यक्पूर्वायाः ४६५ ।
 ४७. भन्नैषाजा-ज्ञाद्वास्वा -
 नञ्चूर्वाणामपि ४६६ ।
 ४८. अभाषितपुंस्काच्च ४६७ ।
 ४९. आदाचार्याणाम् ४६८ ।
 प्रत्ययादेशाः ७.३.५१ यावत्
 ५०. ठस्येकः ११७० ।

५१. इसुसुक्तान्तात्कः १२२१ ।
 चजोः कुत्वम् ७.३.६९
 इति यावत्
 ५२. चजोः कु धिण्णयतोः २८६३ ।
 ५३. न्यङ्ग्वादीनां च २८६४ ।
 ५४. हो हन्तेऽणिन्नेषु ३५८ ।
 ५५. अभ्यासाच्च २४३० ।
 ५६. हेरचडि २५३१ ।
 ५७. सत्तिटोर्जेः २३३१ ।
 ५८. विभाषा चेः २५२५ ।
 ५९. न क्वादेः २८७५ ।
 ६०. अजिव्रज्योश्च २८७६ ।
 ६१. शुजन्युज्जौ -
 पाण्युपत्तापयोः २८७७ ।
 ६२. प्रयाजानुयाजौ यज्ञाङ्गे २८७८ ।
 ६३. वज्वेर्गतौ २८७९ ।
 ६४. ओक उचः के २८८० ।
 ६५. एय आवश्यके २८८१ ।
 ६६. यजयाचरुचप्रवचर्चश्च २८८२ ।
 ६७. वचोऽशब्दसंज्ञायाम् २८८३ ।
 ६८. प्रयोज्यनियोज्यौ शक्यार्थे २८८४ ।
 ६९. शोज्यं भक्ष्ये २८८५ ।
 लोप-लुक्-प्रकरणम्
 ७०. शोर्लोपो लेटि वा ३५८४ ।
 ७१. ओतः श्यनि २५१० ।
 ७२. कसस्याचि २३३७ ।
 ७३. लुग्वा दुहदिलिहुगुहामात्मनेपदे
 दन्त्ये २३६५ ।
 सावधातुके परतोऽङ्गकार्याणि
 ७.३.७४ इत्यत आरभ्य ७.३.१०१ इति

यावत् विडति सार्वधातुकेऽग्नकायाणि भवन्ति ।
 (तत्र ८४, ८५, ८६ सूत्राण्यार्थधातुकेऽपि
 प्रवर्तन्त इति विवेकः) ।

७४. शमामष्टानां दीर्घः श्यनि २५१९ ।
 ७५. छिवु-कलमु-चमांशिति २३२० ।
 ७६. क्रमः परस्मैपदेषु २३२२ ।
 ७७. इषु-गमि-यमां छः २४०० ।
 ७८. पा-ग्रा-ध्मा-स्या-म्ना-
 दाण्डृश्यर्ति-सर्ति-शद-
 सदां पिक-जिग्न-धम -
 तिष्ठ-मन-यच्छ-पश्यच्छ
 धौ-शीय-सीदाः २३६० ।
 ७९. ज्ञाजनोर्जा २५११ ।
 ८०. प्वादीनां हस्तः २५५८ ।
 ८१. मीनातेर्निंगमे ३५८५ ।
 ८२. भिदेगुणः २३४६ ।
 ८३. जुसि च २४८१ ।
 ८४. सार्वधातुकार्धधातुकयोः २१६८ ।
 ८५. जाग्रोऽविचिण्णलिङ्गत्सु २४८० ।
 ८६. पुगन्तलघूपधस्य च २१८९ ।
 ८७. नाभ्यस्तस्याचि पिति -
 सार्वधातुके २५०३ ।
 ८८. भूसुवोस्तिडि २२२४ ।
 ८९. उतो वृद्धिलुकि हलि २४४३ ।
 ९०. ऊर्णोतेर्विभाषा २४४५ ।
 ९१. गुणोऽपृक्ते २४४८ ।
 ९२. तृणह इम् २५४५ ।
 ९३. ब्रुव ईट् २४५२ ।
 ९४. यडो वा २६५१ ।

९५. तुरु-स्तुशस्यमः -
 सार्वधातुके २४४४ ।
 ९६. अस्तिसिचोऽपृक्ते २२२५ ।
 ९७. बहुलं छन्दसि ३५८६ ।
 ९८. रुदश्च पञ्चभ्यः २४७५ ।
 ९९. अङ्गागर्यगालवयोः २४७६ ।
 १००. अदः सर्वेषाम् २४२६ ।
 १०१. अतो दीर्घो यजि २१७० ।
 सुप्यङ्गकार्यम्
 १०२. सुषि च २०२ ।
 १०३. बहुवचने झल्पेत् २०५ ।
 १०४. ओसि च २०७ ।
 १०५. आडि चापः २८९ ।
 १०६. संबुद्धौ च २८८ ।
 १०७. अम्बार्य-नद्योर्हस्तः २६७ ।
 १०८. हस्तस्य गुणः २४२ ।
 १०९. जसि च २४१ ।
 ११०. ऋतो डि-
 सर्वनामस्थानयोः २७५ ।
 १११. घेर्डिति २४५ ।
 ११२. आणद्याः २६८ ।
 ११३. याडापः २९० ।
 ११४. सर्वनामः स्याङ्गस्त्वश्च २९१ ।
 ११५. विभाषा द्वितीया -
 तृतीयाभ्याम् २९३ ।
 प्रत्ययादेशाः
 ११६. डेराम् नद्याम्नीभ्यः २७० ।
 ११७. इदुद्भ्याम् २९७ ।
 ११८. औत् २५६ ।
 ११९. अच्च घेः २४७ ।

१२०. आडो नास्त्रियाम् २४४ ।

सप्तमाध्याये चतुर्थः पादः

णौ चड्यङ्गकार्यम्

१. णौ चड्युपधायाः हस्वः २३१४ ।

२. नाग्लोपिशास्वृदिताम् २५७२ ।

३. भ्राज-भास-भाष-दीप-जीव-
मील-पीडा-मन्यतरस्याम्
२५६५ ।

४. लोपः पिबते -

रीच्चाभ्यासस्य २५८७ ।

५. तिष्ठतेरित् २५८८ ।

६. जिघतेर्वा २५८९ ।

७. उर्वर्त् २५६७ ।

८. नित्यं छन्दसि ३५८७ ।

लिट्यङ्गकार्यणि

९. दयतेर्दिगि लिटि २३८८ ।

१०. ऋतश्च संयोगादेर्गुणः २३८९ ।

११. ऋच्छत्यृताम् २३८३ ।

१२. शृद्वप्रां हस्वो वा २४९५ ।

१३. केणः ८३४ ।

१४. न कपि ८३५ ।

केड्गकार्यम्

१५. आपोऽन्यतरस्याम् ८९२ ।

अड्यङ्गकार्यणि

१६. ऋदृशोऽडिः गुणः २४०६ ।

१७. अस्यतेस्युक् २५२० ।

१८. श्वयतेरः २४२१ ।

१९. पतः पुम् २३५५ ।

२०. वच उम् २४५४ ।

सार्वधातुके शीडो गुणः

२१. शीडः सार्वधातुके गुणः

२४४१ ।

यकारादिषु प्रत्ययेषु च्वौ चाङ्गकार्यणि

२२. अयङ् यि किंति २६४९ ।

२३. उपसर्गाद्वस्व ऊहतेः २७०२ ।

२४. एतेर्लिङ्गः २४५७ ।

२५. अकृत्सार्वधातुक्योर्दीर्घः २२९८ ।

२६. च्वौ च २१२० ।

२७. रीडृतः १२३४ ।

२८. रिङ्शायगिलङ्गु २३६७ ।

२९. गुणोऽर्ति-संयोगाद्योः २३८० ।

३०. यडः च २६३३ ।

३१. ई ग्राघ्मोः २६४८ ।

३२. अस्य च्वौ २११८ ।

३३. क्यचि च २६५८ ।

३४. अशनायोदन्य-धनाया-बुभुक्षा -
पिपासा-गर्वेषु २६६१ ।

३५. न छन्दस्युपत्रस्य ३५८८ ।

३६. दुरस्युर्विणस्युर्वषण्यति
रिषण्यति ३५८९ ।

३७. अश्वाघस्यात् ३५९० ।

३८. देव-सुम्नयोर्यजुषि काठके
३५९१ ।

३९. कव्यध्वर-पृतनस्यर्चि लोपः

३५९२ ।

तकारादै कित्यङ्गकार्यणि

४०. चतिस्यतिमास्थामिति -
किति ३०७४ ।

४१. शाच्छोरन्यतरस्याम् ३०७५ ।

४२. दधातेर्हिः ३०७६ ।

४३. जहातेश्च कित्व ३३३१ ।
 ४४. विभाषा छन्दसि ३५९३ ।
 ४५. सुधित-वसुधित-नेमधित-
 धिष्व-धिषीय च ३५९४ ।
 ४६. दो दद् घोः ३०७७ ।
 ४७. अच उपसर्गातः ३०७८ ।
 अपो भि तकारादेशः
 ४८. अपो भि ४४२ ।
 सकारान्तस्याङ्गस्यादेशः
 ४९. सः स्यार्थधातुके २३४२ ।
 ५०. तासस्त्योर्लोपः २१९१ ।
 ५१. रि च २१९२ ।
 ५२. ह एति २२५० ।
 दीर्घीवेव्योर्लोपः
 ५३. यीवर्णयोर्दीर्घीवेव्योः २४८८ ।
 सन्यङ्गकार्याणि
 ५४. सनि मी-या-घु-रभ-लभ-शक-
 पत-पदा-मच इस् २६२३ ।
 ५५. आज्ञापृथग्मीत् २६१९ ।
 ५६. दम्भ इच्च २६२१ ।
 ५७. मुचोऽकर्मकस्य गुणो वा २६२४ ।
 अभ्यासकार्यमापादान्तम्
 ५८. अत्र लोपोऽभ्यासस्य २६२० ।
 सामान्याभ्यासकार्याणि
 ५९. हस्तः २१८० ।
 ६०. हलादि: शेषः २१७९ ।
 ६१. शर्पूर्वा: खयः २२५९ ।
 ६२. कुहोश्चुः २२४५ ।
 ६३. न कवतेर्यडः २६४१ ।
 ६४. कृषेष्ठन्दसि ३५९५ ।

६५. दाधर्ति-दर्धर्ति-
 दर्धिषि-बोभूतु-तेतित्तेऽलर्षा-
 पनीफणत्-संसनिष्वदत्-
 करिक्रत्-कनिक्रदद्-भरिभ्रद्-
 दविधतो-दविद्युतत्-तरित्रतः-
 सरीसृपतं-वरीवृजन्-मर्मज्या-
 गनीगन्तीति च ३५९६ ।
 ६६. उरत् २२४४ ।
 ६७. द्युतिस्वाप्योः सम्प्रसारणम्
 २३४४ ।
 लिट्यभ्यासकार्याणि
 ६८. व्यथो लिटि २३५३ ।
 ६९. दीर्घ इणः किति २४५६ ।
 ७०. अत आदेः २२४८ ।
 ७१. तस्मान्बुद्धिहलः २२८८ ।
 ७२. अश्नोतेश्च २५३३ ।
 ७३. भवतेरः २१८१ ।
 ७४. ससूवेति निगमे ३५९७ ।
 श्लावभ्यासकार्याणि
 ७५. निजां त्रयाणां गुणः श्लौ २५०२ ।
 ७६. भृजामित् २४९६ ।
 ७७. अर्तिपिपत्तोश्च २४९३ ।
 ७८. बहुलं छन्दसि ३५९८ ।
 सन्यभ्यासकार्याणि
 ७९. सन्यतः २३१७ ।
 ८०. ओः पुयण्यपरे २५७७ ।
 ८१. स्ववति-शृणोति-द्रवति-प्रवति-
 प्लवति-च्यवतीनां वा २५७८ ।
 यडि-यड्लुक्यभ्यासकार्याणि
 ८२. गुणो यड्लुकोः २६३० ।

८३. दीर्घोऽकितः २६३२ ।
८४. नीगवज्चु-संसु-ध्वंसु-भंसु-कस-
पत-पद-स्कन्दाम् २६४२ ।
८५. नुगतोऽनुनासिकान्तस्य २६४३ ।
८६. जप-जभ-दह-दश-भज-
पशां च २६३८ ।
८७. चरफलोश्च २६३६ ।
८८. उत्परस्यातः २६३७ ।
८९. ति च ३०३७ ।
९०. रीगृदुपधस्य च २६४४ ।
९१. रुग्निकौ च लुकि २६५२ ।
९२. ऋतश्च २६५३ ।

चड्यभ्यासकार्याणि
९३. सन्वल्लघुनि -
चड्यपरेऽनग्लोपे २३१६ ।
९४. दीर्घो लघोः २३१८ ।
९५. अत्सृ-हृ-त्वर-प्रथ-ग्रद-
स्तृस्यशाम् २५६६ ।
९६. विभाषा-वेष्टि-चेष्ट्योः २५८३ ।
९७. ई च गणः २५७३

अष्टमाध्याये प्रथमः पादः

द्विरुक्तप्रकरणम्

१. सर्वस्य ह्वे २१३९ ।
२. तस्य परमाग्नेतिम् ८३ ।
३. अनुदात्तं च ३६७० ।
४. नित्यवीप्सयोः २१४० ।
५. परेर्वज्ञे २१४१ ।
६. प्रसमुपोदः पादपूरणे ३५९९ ।
७. उपर्यद्यधसः सामीप्ये २१४२ ।
८. वाक्यादे-रामन्त्रितस्यासूया-

- संमति-कोप-कुत्सन-
भत्सनिषु २१४३ ।
९. एकं बहुव्रीहिवत् २१४४ ।
१०. आबाधे च २१४५ ।
११. कर्मधारयवदुत्तरेषु २१४६ ।
१२. प्रकारे गुणवचनस्य २१४७ ।
१३. अकृच्छे प्रियसुखयो-
रन्यतरस्याम् २१४८ ।
१४. यथास्वे यथायथम् २१४९ ।
१५. द्वन्द्वं रहस्य-मर्यादा-वचन-
व्युत्क्रमण-यज्ञपात्र-
प्रयोगाभिव्यक्तिषु २१५० ।

‘पदस्य’ इत्यधिकारः

१६. पदस्य ४०१ ।

पदस्येत्यमधिकारः प्राग् अपदान्तस्य
मूर्धन्यः ८.३.५५' इति । यदिति ऊर्ध्व-
-मनुक्रमिष्यते पदस्येत्येवं तद्वेदितव्यम् ।

‘पदात्’ इत्यधिकारः

१७. पदात् ४०२ ।

पदादित्यमधिकारः प्राग् ‘कुत्सने च
सुष्णगोत्रादौ ८.१.६९’ इति । यदिति ऊर्ध्व-
-मनुक्रमिष्यते पदादित्येवं तद्वेदितव्यम् ।

स्वरप्तकरणम्

‘अनुदात्तं सर्वमपादादौ’ इत्यधिकारः

१८. अनुदात्तं सर्वमपादादौ ४०३ ।

अनुदात्तमिति च, सर्वमिति च,
अपादादाविति च, एतत्त्रयमधिकृतं वेदितव्य-
-मापादपरिसमाप्तेः । इति उत्तरं यद्वेदितव्यते
अनुदात्तं सर्वमपादादावित्येवं तद्वेदितव्यम् ।

१९. आमन्त्रितस्य च ३६५४ ।

२०. युष्मदस्मदोः षष्ठी-चतुर्थी-
द्वितीयास्थयोर्वानावौ ४०४ ।
२१. बहुवचनस्य वस्नसौ ४०५ ।
२२. तेमया-वेकवचनस्य ४०६ ।
२३. त्वामौ द्वितीयायाः ४०७ ।
२४. न चवा-हाहैव-युक्ते ४०८ ।
२५. पश्यार्थेश्चानालोचने ४०९ ।
२६. सपूर्वायाः प्रथमाया -
विभाषा ४१० ।
२७. तिङो गोत्रादीनि कुत्सना -
भीष्मयोः ३९३४ ।
२८. तिङ्डतिङ्डः ३९३५ ।
२९. न लुट् ३५३६ ।
३०. निपातैर्यद्यदि-हन्त-कुविन्नेच् -
चेच्चण्कच्चिद्यत्रयुक्तम् ३५३७ ।
३१. नह प्रत्यारम्भे ३५३८ ।
३२. सत्यं प्रश्ने ३५३९ ।
३३. अङ्गात्मातिलोक्ये ३९४० ।
३४. हि च ३९४१ ।
३५. छन्दस्यनेकमपि -
साकाङ्क्षम् ३९४२ ।
३६. यावद्यथाभ्याम् ३९४३ ।
३७. पूजायां नानन्तरम् ३९४४ ।
३८. उपसर्गव्यपेतं च ३९४५ ।
३९. तुपश्यपश्यताहैः -
पूजायाम् ३९४६ ।
४०. अहो च ३९४७ ।
४१. शेषे विभाषा ३९४८ ।
४२. पुरा च परीप्सायाम् ३९४९ ।
४३. नन्वित्यनुज्ञैषणायाम् ३९५० ।

४४. किं क्रियाप्रश्नेऽनुपसर्ग-
मप्रतिषिद्धम् ३९५१ ।
४५. लोपे विभाषा ३९५२ ।
४६. एहि मन्ये प्रहासे लृद् ३९५३ ।
४७. जात्वपूर्वम् ३९५४ ।
४८. किवृतं च चिदुत्तरम् ३९५५ ।
४९. आहो उताहो चानन्तरम् ३९५६ ।
५०. शेषे विभाषा ३९५७ ।
५१. गत्यर्थलोटा लुण्ण चेत्कारकं -
सर्वान्यत् ३९५८ ।
५२. लोट् च ३९५९ ।
५३. विभाषितं सोपसर्ग-
मनुत्तमम् ३९६० ।
५४. हन्त च ३९६१ ।
५५. आम एकान्तरमामन्त्रित-
मनन्तिके ३९६२ ।
५६. यद्वितुपरं छन्दसि ३९६३ ।
५७. चन्चिदिव-गोत्रादि-तद्विता-
ग्रेडितेष्वगतेः ३९६४ ।
५८. चादिषु च ३९६५ ।
५९. चवायोगे प्रथमा ३९६६ ।
६०. हेति क्षियायाम् ३९६७ ।
६१. अहेति विनियोगे च ३९६८ ।
६२. चाहलोप -
एवेत्यवधारणम् ३९६९ ।
६३. चादिलोपे विभाषा ३९७० ।
६४. वैवावेति चच्छन्दसि ३९७१ ।
६५. एकान्याभ्यां -
समर्थाभ्याम् ३९७२ ।
६६. यद्वृत्तान्वित्यम् ३९७३ ।

६७. पूजनात्पूजितमनुदात्तं
काष्ठादिभ्यः ३९७४ ।

६८. सगतिरपि तिङ् ३९७५ ।

६९. कुत्सने च सुप्यगोत्रादौ ३९७६ ।

७०. गतिर्गतौ ३९७७ ।

७१. तिङि चोदात्तवति ३९७८ ।
अविद्यमानवत्

७२. आमन्त्रितं पूर्व-
मविद्यमानवत् ४१२ ।

७३. नामन्त्रिते समानाधिकरणे -
सामान्यवचनम् ४१३ ।

७४. विभाषितं विशेषवचने -
बहुवचनम् ३६५५ ।
अष्टमाध्याये द्वितीयः पादः
पूर्वत्रासिद्धत्वाधिकारः

१. पूर्वत्रासिद्धम् १२ ।
पूर्वत्रासिद्धमित्यधिकार आष्टमा-
ध्यायपरिसमाप्तेः । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते
पूर्वत्रासिद्धमित्येवं तद्वित्यम् ।
तत्र येयं सपादसप्ताध्याय्यनुक्रान्ता
एतस्यामयं पादोनोऽध्यायोऽसिद्धो भवति । इत
उत्तरं चोत्तरोत्तरो योगः पूर्वत्र पूर्वत्रासिद्धो
भवति । असिद्धवद् भवति, सिद्धकार्यं न
करोतीत्यर्थः ।

२. नलोपः सुप्त्वरसंज्ञातुग्विधिषु -
कृति ३५३ ।

३. न मु ने ४३९ ।
एकादेशस्वरः

४. उदात्तस्वरितयोर्यणःस्वरितो-
ञ्जुदात्तस्य ३६५७ ।

५. एकादेश उदात्तेनोदात्तः ३६५८ ।

६. स्वरितो वानुदात्ते पदादौ ३६५९ ।
नलोपः

७. नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य २३६ ।

८. न डिसम्बुद्ध्योः ३५२ ।
मतोर्वः

९. मादुपद्मायाश्च -
मतोर्वोऽयवादिभ्यः १८९७ ।

१०. झयः १८९८ ।

११. संज्ञायाम् १८९९ ।

१२. आसन्दीवदष्टीवच्चक्रीवत् -
कक्षीवद्गुमणवच्चमण्वती १९०० ।

१३. उदन्वानुदधौ च १९०१ ।

१४. राजन्वान्सौराज्ये १९०२ ।

१५. छन्दसीरः ३६०० ।
नुडागमः

१६. अनो नुट् ३६०१ ।

१७. नाद् घस्य ३६०२ ।
लत्वम्

१८. कृपो रो लः २३५० ।

१९. उपसर्गस्यायतौ २३२६ ।

२०. ग्रो यडि २६३९ ।

२१. अचि विभाषा २५४१ ।

२२. परेश्च घाङ्कयोः ३२६२ ।
संयोगान्तस्य लोपः

२३. संयोगान्तस्य लोपः ५४ ।
सकारस्य लोपः

२४. रात्सस्य २८० ।

२५. धि च २२४९ ।

२६. झलो झलि २२८१ ।

२७. हस्तादड्गात् २३६९ ।

२८. इट ईटि २२६६ ।
 २९. स्कोः संयोगाद्योरन्ते च ३८० ।
 ज्ञाति पदान्ते कायर्णि ८.२.३८
 इति यावत्
 कुत्वम्
 ३०. चोः कुः ३७८ ।
 दत्त्वम्
 ३१. हो धः ३२४ ।
 धत्वम्
 ३२. दादेष्वातीर्थः ३२५ ।
 ३३. वा द्वुहमुहृष्टुहृष्टिहाम् ३२७ ।
 धत्वम्
 ३४. नहो धः ४४० ।
 थत्वम्
 ३५. आहस्यः २४५१ ।
 षत्वम्
 ३६. ब्रश्च-भ्रस्ज-सृज-मृज-
 यज-राज-भ्राजच्छशां षः २९४ ।
 भष्मावः
 ३७. एकाचो बशो भृष्
 झषन्तस्य स्वोः ३८८ ।
 ३८. दधस्तथोश्च २५०१ ।
 पदान्तजश्त्वम्
 ३९. झलां जशोऽन्ते ८४ ।
 तथोः धः
 ४०. झषस्तथोर्धोऽधः २२८० ।
 षढोः कत्वम्
 ४१. षढोः कः सि २९५ ।
 निष्ठातकारस्यादेशाः
 ४२. रदाभ्यां निष्ठातो नः -

पूर्वस्य च दः ३०१६ ।
 ४३. संयोगादेरातो धातोर्यण्वतः
 ३०१७ ।
 ४४. ल्वादिभ्यः ३०१८ ।
 ४५. ओदितश्च ३०१९ ।
 ४६. क्षियो दीर्घात् ३०१५ ।
 ४७. श्यो स्पर्शे ३०२१ ।
 ४८. अञ्चोऽनपादाने ३०२४ ।
 ४९. दिवोऽविजिगीषायाम् ३०२८ ।
 ५०. निर्वणोऽवाते ३०२९ ।
 ५१. शुषः कः ३०३० ।
 ५२. पचो वः ३०३१ ।
 ५३. क्षायो मः ३०३२ ।
 ५४. प्रस्त्योऽन्यतरस्याम् ३०३४ ।
 ५५. अनुपसर्गात् फुल्ल-क्षीब-
 कृशोल्लाधाः ३०३५ ।
 ५६. तुद-विदोन्द-त्रा-ग्रा-हीभ्योऽन्य-
 -तरस्याम् ३०३८ ।
 ५७. न ध्या-ख्या-पृ-मूर्च्छि-
 मदाम् ३०४० ।
 ५८. वित्तो भोगप्रत्यययोः ३०४१ ।
 ५९. भित्तं शकलम् ३०४२ ।
 ६०. ऋष्णमाधमण्ये ३०४३ ।
 ६१. नसत्त-निष्ठातानुत्त-प्रतूर्त्त-
 सूर्त्त-गूर्त्तानिच्छन्दसि ३६०३ ।
 कुत्वम्
 ६२. विवन्प्रत्ययस्य कुः ३७७ ।
 ६३. नशेवा ४३१ ।
 मकारस्य नकारादेशः
 ६४. मो नो धातोः ३४१ ।

६५. स्वोश्च २३०९ ।
पदान्तस्य रुत्वम् ।

६६. ससजुषो रुः १६२ ।

६७. अवया: श्वेतवाः -
पुरोडाशच ३४१६ ।

६८. अहन् ४४३ ।

६९. रोजसुषि १७२ ।

७०. अम्नरूधरवरित्युभयथा -
छन्दसि ३६०४ ।

७१. भ्रुवश्च महाव्याहृते: ३६०५ ।
पदान्तस्य दत्त्वम्-रुत्वम्

७२. वसु-संसु-घ्वंस्वनहुण्डः ३३४ ।

७३. तिष्यनस्ते: २४८४ ।

७४. सिषि धातो रुर्वा २४८५ ।

७५. दश्च २४८६ ।
वौदीर्घः

७६. वौरुपधाया दीर्घ इकः ४३३ ।

७७. हलि च ३५४ ।

७८. उपधायां च २२६५ ।

७९. न भकुर्षुराम् १६२९ ।
अदस आदेशः

८०. अदसोऽसेर्दादु दो मः ४१९ ।

८१. एत ईद बहुवचने ४३८ ।
वाक्यस्य टे: प्लुत उदात्त
इत्यधिकारः

८२. वाक्यस्य टे: प्लुत उदात्तः ९३ ।
अधिकारोऽम् । वाक्यस्य टेरिति, प्लुत
इति च, उदात्त इति च, एतत्त्रयमप्यधिकृतं
वेदितव्यमापादपरिसमाप्तेः ।
यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते वाक्यस्य टे:
प्लुत उदात्त इत्येवं तद्वेदितव्यम् ।

८३. प्रत्यभिवादेऽशूद्रे ९४ ।

८४. दूराद्वृते च ९५ ।

८५. हैहेप्रयोगे हैहयोः ९६ ।

८६. गुरोरनृतो-अनन्त्यस्याप्यैकैकस्य -
प्राचाम् ९७ ।

८७. ओमस्यादाने ३६०६ ।

८८. ये यज्ञकर्मणि ३६०७ ।

८९. प्रणवस्तः ३६०८ ।

९०. याज्यान्तः ३६०९ ।

९१. ब्रूहि-प्रेष्य-श्रौषङ्-
वौषडावहानामादेः ३६१० ।

९२. अग्नीत्प्रेषणे परस्य च ३६११ ।

९३. विभाषा पृष्ठप्रतिवचने हेः ३६१२ ।

९४. निगृह्यानुयोगे च ३६१३ ।

९५. आम्रेडितं भत्सने ३६१४ ।

९६. अङ्गयुक्तं तिडाकाङ्क्षम् ३६१५ ।

९७. विचार्यमाणानाम् ३६१६ ।

९८. पूर्वं तु भाषायाम् ३६१७ ।

९९. प्रतिश्रवणे च ३६१८ ।

१००. अनुदात्तं प्रश्नान्ताभि-
पूजितयोः ३६१९ ।

१०१. चिदिति चोपमार्ये -
प्रयुज्यमाने ३६२० ।

१०२. उपरिस्विदासीदिति च ३६२१ ।

१०३. स्वरित-माम्रेडितेऽसूया-
सम्मति-कोप-कुत्सनेषु ३६२२ ।

१०४. क्षियाशीःप्रैषेषु -
तिडाकाङ्क्षम् ३६२३ ।

१०५. अनन्त्यस्यापि -
प्रश्नात्वानयोः ३६२४ ।

१०६. प्लुतावैच इदुतौ ३६२५ ।
 १०७. एचोऽप्रगृहस्या-
 द्वाराद्घूते पूर्वस्याधीस्या-
 दुत्तरस्येदुतौ ३६२६ ।
 संहिताधिकारः
 १०८. तयोर्खावचि संहितायाम्
 ३६२७ ।
 संहितायामित्यधिकृतं वेदितव्यमा-
 -ध्यायपरिसमाप्तेः । इत उत्तरं यद्वक्ष्यते
 संहितायामित्येवं तद्वेदितव्यम् ।
 अष्टमाध्याये तृतीयः पादः
 स्त्वप्रकरणम्
 १. मतुवसो रु संबुद्धौ -
 छन्दसि ३६२८ ।
 २. अत्रानुनासिके पूर्वस्य तु वा १३६ ।
 ३. आतोऽटि नित्यम् ३६३२ ।
 ४. अनुनासिकात्परोऽनुस्वारः १३७ ।
 ५. समः सुटि १३५ ।
 ६. पुमः ख्याम्परे १३९ ।
 ७. नश्छव्यप्रशान् १४० ।
 ८. उभयथर्क्षु ३६३० ।
 ९. दीर्घादटि समानपादे ३६३१ ।
 १०. नृन्ये १४१ ।
 ११. स्वतवान्यायौ ३६३३ ।
 १२. कानाप्रेडिते १४३ ।
 ढलोपः
 १३. ढो ढे लोपः २३३५ ।
 रलोपः
 १४. रो रि १७३

१५. रेफस्य विसर्जनीयादेशः
 १६. खवरवसानयोर्विसर्जनीयः ७६ ।
 १७. रोः सुषि ३३९ ।
 रोयदिशः
 १८. भोभगोऽघोअपूर्वस्य -
 योऽशि १६७ ।
 वकारस्य, यकारस्यादेशाः
 १९. व्योर्लघुप्रयत्नतरः -
 शाकटायनस्य १६८ ।
 २०. लोपः शाकल्यस्य ६७ ।
 २१. ओतो गार्घ्यस्य १६९ ।
 २२. उज्जि च पदे १७० ।
 २३. हलि सर्वेषाम् १७१ ।
 मकारस्य आदेशाः
 २४. मोऽनुस्वारः १२२ ।
 २५. नश्चापदान्तस्य झलि १२३ ।
 २६. मो राजि समः क्वौ १२६ ।
 २७. हे मपरे वा १२७ ।
 २८. नपरे नः १२९ ।
 कुक्, टुक्, धुट्, तुक्, डमुट् आगमाः
 २९. डणोः कुक्टुक्शरि १३० ।
 ३०. डः सि धुट् १३१ ।
 ३१. नश्च १३२ ।
 ३२. शि तुक् १३३ ।
 ३३. डमो हस्वादचि -
 डमुणित्यम् १३४ ।
 उज्जो वः
 ३४. मय उज्जो वो वा १०८ ।
 विसर्जनीयस्यादेशाः
 ३५. विसर्जनीयस्य सः १३८ ।

- ३५. शपरि विसर्जनीयः १५० ।
- ३६. वा शरि १५१ ।
- ३७. कुप्वोऽकृपौ च १४२ ।
- ३८. सोऽपदादौ १५२ ।
- ३९. इणः षः १५३ ।
- ४०. नमस्युरसोर्गत्योः १५४ ।
- ४१. इदुदुपद्यस्य चाप्रत्ययस्य १५५ ।
- ४२. तिरसोऽन्यतरस्याम् १५६ ।
- ४३. द्विखिश्चतुरिति -
कृत्वोऽर्थे १५७ ।
- ४४. इसुसोः सामर्थ्ये १५८ ।
- ४५. नित्यं समासेऽनुत्तर-
पदस्थस्य १५९ ।
- ४६. अतः कृकमिकंसकुम्भपात्र -
कुशाकर्णीष्वनव्ययस्य १६० ।
- ४७. अधःशिरसी पदे १६१ ।
- ४८. कस्कादिषु च १४४ ।
- ४९. छन्दसि वाऽप्रा-
भ्रेडितयोः ३६३४ ।
- ५०. कः करत्करति-कृधि-
कृतेष्वनदितेः ३६३५ ।
- ५१. पञ्चम्या: परावध्यर्थे ३६३६ ।
- ५२. पातौ च बहुलम् ३६३७ ।
- ५३. षष्ठ्याः पति-पुत्र-पृष्ठ -
पार-पद-पयस्पोषेषु ३६३८ ।
- ५४. इडाया वा ३६३९ ।
- अपदान्तस्य मूर्धन्यादेशाधिकारः
(ष्ट्वं, ढत्वञ्च)
- ५५. अपदान्तस्य मूर्धन्यः २१० ।
- पदाधिकारो निवृत्तः । अपदान्तस्येति
मूर्धन्यस्येति चैतदधिकृतं वेदितव्यमापाद-

- परिसमाप्तेः ।
- सत्य षत्वम्
- ५६. सहे: साङः सः ३३५ ।
- ७७, ७८ सूत्रं वर्जयित्वेतः 'सः'
इत्यनुवर्तत आपादान्तम् ।
- 'इण्कोः' इत्याधिकारः
- ५७. इण्कोः २११ ।
- इण्कोरित्येतदधिकृतं वेदितव्यम् । इत
उत्तरं यद्वक्ष्यते इणः कवर्गच्छेत्येव तद
वेदितव्यमापादान्तम् ।
- ५८. नुग्विसर्जनीय -
शर्व्यवायेऽपि ४३४ ।
- ५९. आदेशप्रत्ययोः २१२ ।
- ६०. शासिवसिघसीनां च २४१० ।
- ६१. स्तौतिष्योरेव -
षण्यभ्यासात् २६२७ ।
- ६२. सः स्विदिस्वदि-
सहीनां च २६२८ ।
- ६३. प्राक्षिताद्विव्यवायेऽपि २२७६ ।
- ६४. स्थादिष्वभ्यासेन -
चाभ्यासस्य २२७७ ।
- ६५. उपसर्गात्सुनोति-सुवति -
स्यति-स्तौति-स्तोभति-स्था -
सेनय-सेघ-सिच-सज्ज -
स्वज्जाम् २२७० ।
- ६६. सदिष्यते: २२७१ ।
- ६७. स्तन्मेः २२७२ ।
- ६८. अवाच्चालम्बनाविदूर्योः
२२७३ ।
- ६९. वेश्च स्वनो भोजने २२७४ ।

७०. परिनिविभ्यः सेव-सित-
सय-सिवु-सह-सुट्-स्तु-
स्वज्ञाम् २२७५ ।

७१. सिवादीनां -
वाइव्यवायेऽपि २३५९ ।

७२. अनु-विपर्यभि-निभ्यः
-स्यन्दते-एषाणिषु २३४९ ।

७३. वे: स्कद्वरनिष्ठायाम् २३९८ ।

७४. परेश्च २३९९ ।

७५. परिस्कन्दः प्राच्यभरतेषु ३०२६ ।

७६. स्फुरति-स्फुलत्योर्नि-
र्नि-विभ्यः २५३७ ।

७७. वे: स्कञ्चातेर्नित्यम् २५५६ ।
धस्य ढत्वम्

७८. इणः षीघ्रं-लुड्लिटां
धोऽङ्गात् २२४७ ।

७९. विभाषेटः २३२५ ।
सस्य षत्वम्

८०. समासेऽङ्गुलेः सङ्गः १०१९ ।

८१. भीरोः स्थानम् १०२० ।

८२. अग्ने: स्तुत्स्तोमसोमा: ९२४ ।

८३. ज्योतिरायुषः स्तोमः १०२१ ।

८४. मातृपितृभ्यां स्वसा ९८४ ।

८५. मातुःपितुर्भ्यामन्यतरस्याम्
९८३ ।

८६. अभिनिसः स्तनः -
शब्दसंज्ञायाम् ३१९३ ।

८७. उपसर्ग-प्रादुर्भाव-
मस्तिर्यच्चरः २४७२ ।

८८. सु-वि-नि-र्दुर्भावः

सुषि-सूति-समाः २४७७ ।

८९. नि-नदीभ्यां स्नातेः -
कौशले ३०८२ ।

९०. सूत्रं प्रतिष्णातम् ३०८३ ।

९१. कपिष्ठलो गोत्रे ३०८४ ।

९२. प्रष्ठोऽग्रगामिनि २९१७ ।

९३. वृक्षासनयोर्विष्टरः ३२३३ ।

९४. छन्दोनाम्नि च ३२०६ ।

९५. गवि-युधिष्ठिरां स्थिरः ९६७ ।

९६. विकुशमिपरिभ्यः स्थलम्
३०८५ ।

९७. अम्बास्ब-गोभूमि-सव्याप-द्वि-
त्रि-कु-शेकु-शङ्कवङ्गु-
मञ्जि-पुञ्जि-परमे-बहिः-
दिव्यग्निभ्यः स्यः २९१८ ।

९८. सुषामादिषु च १०२२ ।

९९. एति संज्ञायामगात् १०२३ ।

१००. नक्षत्राद्वा १०२४ ।

१०१. हस्तात्तादौ तद्विते १३२५ ।

१०२. निसस्तपत्तावनासेवने २४०३ ।

१०३. युष्मत्तत्तत्क्षुष्मन्तः-
पादम् ३६४० ।

१०४. यजुष्येकेषाम् ३६४१ ।

१०५. स्तुतस्तोमयोश्छन्दसि ३६४२ ।

१०६. पूर्वपदात् ३६४३ ।

१०७. सुजः ३६४४ ।

१०८. सनोतेरनः ३६४५ ।

१०९. सहे: पृतनर्ताभ्यां च ३६४६ ।

११०. न रपरसृपिसृजिसृष्टि-
सृहिसवनादीनाम् ३१६८ ।

१११.	सात्पदाद्योः २१२३ ।	१४.	उपसर्गा-दसमासेऽपि
११२.	सिंचो यडि २६४० ।	१५.	णोपदेशस्य २८७ ।
११३.	सेधतेर्गतौ २२७८ ।	१६.	हिनुभीना २५३० ।
११४.	प्रतिस्तब्ध-निस्तब्धौ च ३०२७ ।	१७.	आनि लोट् २२३१ ।
११५.	सोढः २३५८ ।	१८.	नेर्गद-नद-पत-पद-घु-मा-
११६.	स्तम्भु-सिंबु-सहां चडि २५८० ।		स्यति-हन्ति-याति-वाति-
११७.	सुनोते: स्यसनोः २५२४ ।		द्राति-प्साति-वपति-वहति-
११८.	सदे: परस्य लिटि २३६१ ।		शाम्यति-चिनोति -
११९.	निव्यभिभ्योऽङ्गव्याये - वा छन्दसि ३६४७ ।		देखिषु च २२८५ ।
	अष्टमाध्याये चतुर्थः पादः णत्वप्रकरणम्	१९.	शेषे विभाषाऽकल्पादावशान्त -
१.	रथाभ्यां नो णः समानपदे २३५ ।	२०.	उपदेशे २२३२ ।
२.	अट्कुप्पाङ्गनुम्भ्यवायेऽपि १९७ ।	२१.	अनिते: २४७८ ।
३.	पूर्वपदात्संज्ञायामगः ८५७ ।	२२.	अन्तः २९८४ ।
४.	वनं पुरगा-मिश्रका-सिद्धका- सारिका-कोटराग्रेभ्यः १०३९ ।	२३.	उभौ साभ्यासस्य २६०६ ।
५.	प्रनिरन्तः-शरेष्टु-प्लक्षाग्र- कार्ष्य-खदिर-पीयूक्षाभ्यो ऽसंज्ञायामपि १०५० ।	२४.	हन्तेरत्पूर्वस्य ३५९ ।
६.	विभाषौषधि- वनस्पतिभ्यः १०५१ ।	२५.	वमोर्वा २४२९ ।
७.	अहनोऽदन्तात् ७९१ ।	२६.	अन्तरदेशे ३२९४ ।
८.	वाहन-माहितात् १०५२ ।	२७.	अयनं च ३२९५ ।
९.	पानं देशे १०५३ ।	२८.	छन्दस्यृद्वग्रहात् ३६४८ ।
१०.	वा भावकरणयोः १०५४ ।	२९.	नश्च धातुस्योरुषुभ्यः ३६४९ ।
११.	प्रातिपदिकान्त - नुम्बिभक्तिषु च १०५५ ।	३०.	उपसर्गाद्बहुलम् ८५९ ।
१२.	एकाजुत्तरपदे णः ३०७ ।	३१.	कृत्यचः २८३५ ।
१३.	कुमति च १०५६ ।	३२.	इजादेः सनुमः २८३८ ।

३७. पदान्तस्य १९८ ।
 ३८. पदव्यवायेऽपि १०५७ ।
 ३९. क्षुभ्नादिषु च ७९२ ।
 हल्सन्धिः पादान्तं यावत्
 शुचुत्वम्
 ४०. स्तोः शुना श्चुः १११ ।
 ष्टुत्वम्
 ४१. ष्टुना ष्टुः ११३ ।
 ४२. न पदान्ताद्टोरनाम् ११४ ।
 ४३. तोः षि ११५ ।
 ४४. शात् ११२ ।
 अनुनासिकः
 ४५. यरोऽनुनासिकेऽनु-
 नासिको वा ११६ ।
 यरो द्वित्त्वम्
 ४६. अचो रहाभ्यां द्वे ५९ ।
 ४७. अनचि च ४८ ।
 ४८. नादिन्याक्रोशे पुत्रस्य ५५ ।
 ४९. शरोऽचि ३४० ।
 ५०. त्रिप्रभृतिषु शाकटायनस्य ५६ ।
 ५१. सर्वत्र शाकल्यस्य ५७ ।
 ५२. दीर्घादाचार्याणाम् ५८ ।
 अपदान्तजश्त्वम्
 ५३. झलां जश्ञशि ५२ ।
 अभ्यासस्य जश्त्वं चत्वर्म्
 ५४. अभ्यासे चर्च २१८२ ।

अपदान्तचत्वर्म्
 ५५. खरि च १२१ ।
 पदान्तचत्वर्म्
 ५६. वाऽवसाने २०६ ।
 अप्रगृह्यस्यानुनासिकः
 ५७. अणोऽप्रगृह्यस्यानुनासिकः ११० ।
 अनुस्वारस्य परसवर्णः
 ५८. अनुस्वारस्य ययि -
 परसवर्णः १२४ ।
 ५९. वा पदान्तस्य १२५ ।
 लत्वम्
 ६०. तोर्लि ११७ ।
 पूर्वसवर्णः
 ६१. उदः स्थास्तम्भोः पूर्वस्य ११८ ।
 ६२. झयो होऽन्यतरस्याम् ११९ ।
 शश्छत्वम्
 ६३. शश्छोऽटि १२० ।
 यमां लोपः
 ६४. हलो यमां यमि लोपः ६० ।
 झरो लोपः
 ६५. झरो झरि सर्वर्णे ७१ ।
 स्वरितः
 ६६. उदात्तादनुदात्तस्य -
 स्वरितः ३६६० ।
 ६७. नोदात्तस्वरितोदय-मगार्य -
 काश्यप-गालवानाम् ३६६१ ।
 विवृताकारस्य संवृताकारः
 ६८. अ अ ११ ।

अथ पाणिन्यष्टाध्यायीसूत्रानुक्रमणी

- अ -

अ अ ८।४।६८
 अंशं हारी ५।२।६९
 अकः सर्वे दीर्घः ६।१।१९
 अकथितं च १।४।५१
 अकर्तरि च ० ३।३।१९
 अकर्तयृणे पञ्चमी २।३।१२४
 अकर्मकाच्च १।३।१२६
 अकर्मकाच्च १।३।१३५
 अकर्मकाच्च १।३।१४५
 अकर्मधारये ६।२।१३०
 अकृच्छ्र प्रियसुखो ८।१।१३
 अकृत्स्वर्वधातु० ७।४।२५
 अके जीविकार्थे ६।२।१७३
 अकेनोभविष्य० २।३।१७०
 अक्षशलाका० २।४।१०
 अक्षेषु ग्लहः ३।३।१७०
 अक्षोऽन्यतरस्याम् ३।४।१७५
 अक्षणोऽदर्शनात् ५।४।१७६
 अगारान्ताट्ठन् ४।४।१७०
 अगारैकदेशे ३।३।१७९
 अग्नीतप्रेषणे ८।२।१२२
 अग्ने: स्तुत्स्तोम० ८।३।१८२
 अग्नेद्विक् ४।२।१३३
 अग्नौ चे: ३।२।१९१
 अग्नौ परिचाय्य० ३।४।१३१
 अग्राख्यायामुरसः ५।४।१९३
 अग्राच्चत् ४।५।११६
 अग्रान्तशुद्ध० ५।४।१४५
 अडितश्च ६।४।१०३

अङ्ग इत्यादौ च ६।१।११७
 अङ्गयुक्तं तिङ् ८।२।१९६
 अङ्गस्य ६।४।११
 अङ्गानि मैरेये ६।२।१७०
 अङ्गात् प्रतिलोम्ये ८।४।३३
 अङ्गुलेदरणि ५।४।११४
 अङ्गुल्यादि० ५।३।१०८
 अ च ४।३।३१
 अ च उपसर्गातः ७।४।४७
 अ च: ६।४।१३८
 अ च: कर्तृयकि० ६।४।११९२
 अ च: कर्मकर्तरि० ३।४।१६२
 अ च: परस्मिन्० ४।४।१५७
 अ चतुरविचतुर० ५।४।७७
 अ चश्च १।२।१२८
 अ चस्तास्वत्थ्यप्नि�० ७।२।१६१
 अ चित्तहस्तिधेनो० ४।२।४७
 अ चित्तादेशो० ४।३।१९६
 अ चि र ऋतः ७।२।१००
 अ चि विभाषा० ८।२।१२१
 अ चि इनुधातु० ६।४।१७७
 अ चोऽणिति० ७।२।११५
 अ चोऽन्यादि० १।४।१६४
 अ चो यत् ३।४।१७
 अ चो रहाभ्यां द्वे ८।४।४६
 अच्कावशत्तौ० ६।२।१५७
 अच्च घे: ७।३।११९
 अच्छ गत्यर्थवदेषु १।४।१६९
 अच्च प्रत्यन्वव० ५।४।१०५
 अजर्यं संगतम् ३।४।१०५

अजादी गुण० ५।३।१५८
 अजादेद्वितीयस्य ६।१।१२
 अजाद्यतष्टाप् ४।१।१४
 अजाद्यदन्तम् २।२।३३
 अजाविभ्यां थन्० ५।४।१८
 अजिनान्तस्योत्तर० ५।३।१८२
 अजिव्रज्योश्च ७।३।१६०
 अजेव्यधजपो: २।४।५६
 अज्जनगमां सनि० ६।४।१६
 अज्ञाते० ५।३।३०
 अज्ज्वे: पूजायाम् ७।२।१।५३
 अज्ज्वेलुक्० ५।३।३०
 अज्ज्वेश्छन्दस्य० ६।४।१६७
 अज्ज्वेऽनपादाने० ८।२।४८
 अज्ज्वे: सिचि० ७।२।७१
 अज्ज्वासिकायाः ५।४।११८
 अट्कुप्वाङ्ग० ८।४।१२
 अङ् गार्य० ७।३।१९९
 अण्जौ च ४।३।१३३
 अणावर्कम० १।३।१८८
 अणिओरनार्प० ४।४।१७८
 अणि नियुक्ते० ६।२।१७५
 अणिनुणः० ५।४।१५४
 अणुदिस्वर्णस्य० १।४।१६९
 अणुग्यनादिभ्यः० ४।३।१७३
 अणोद्व्यचः० ४।४।१५६
 अणोऽप्रगृह्य० ८।४।१५७
 अणकमणि० ३।३।११२
 अण्कुटिलिका० ४।४।१८८
 अण्च ५।२।१०३

अपमहिष्यादिभ्यः ४ ।४ ।४८
 अत आदेः ७ ।४ ।७०
 अत इज् ४ ।१ ।९५
 अत इनिठनौ ५ ।२ ।११५
 अत उत्सार्वं ६ ।४ ।११०
 अत उपधायाः ७ ।२ ।११६
 अत एकहल० ६ ।४ ।१२०
 अतः कृकमिऽ ८ ।३ ।४६
 अतपच ४ ।१ ।१७७
 अतिग्रहाव्यथन० ५ ।४ ।४६
 अतिथर्वः ५ ।४ ।२६
 अतिरात्रिक्रमणे च १ ।४ ।१५५
 अतिशायने तमप् ५ ।३ ।५५
 अतोः शुनः ५ ।४ ।९६
 अतेरकृत्पदे ६ ।२ ।१९१
 अतो गुणे ६ ।१ ।९६
 अतो दीर्घे यजि ७ ।३ ।१०१
 अतो भिस ऐस् ७ ।१ ।१९
 अतोऽम् ७ ।१ ।२४
 अतो येषः ७ ।२ ।८०
 अतो रोरप्लुताद० ६ ।१ ।१११
 अतो लोपः ६ ।४ ।४८
 अतो ल्रान्तस्य ७ ।२ ।२
 अतो हलादेलघोः ७ ।२ ।७
 अतो हैः ६ ।४ ।१०५
 अत्यन्तसंयोगे च २ ।१ ।२९
 अत्र लोपोऽध्यासस्य ७ ।४ ।५८
 अत्रानुनासिकः पूर्वस्य ८ ।३ ।२
 अत्रिभृगुकुत्स० २ ।४ ।६५
 अत्वसन्तस्य ६ ।४ ।१४
 अत्सृदृत्वरप्रथ० ७ ।४ ।१५
 अदः सर्वेषाम् ७ ।३ ।१००

अदभ्यस्तात् ७ ।१ ।४
 अदर्शनं लोपः १ ।१ ।६०
 अदस औ सुलोपः ७ ।२ ।१०७
 अदसो मात् १ ।१ ।१२
 अदसोऽसेदर्दुऽ ८ ।२ ।८०
 अदिप्रभृतिभ्यः शपः २ ।४ ।७२
 अदूरभवश्च ४ ।२ ।१७०
 अदेद् गुणः १ ।१ ।२
 अदो जग्धिल्लिप्तिऽ २ ।४ ।३६
 अदोऽनन्ने ३ ।२ ।६८
 अदोऽनुपदेशो १ ।४ ।७०
 अद्वृतारादिभ्यः ७ ।१ ।२५
 अद्भिः संस्कृतम् ४ ।४ ।१३४
 अद्यश्वीनावष्टव्ये ५ ।२ ।१३
 अधःशिरसी पदे ८ ।३ ।४७
 अधिकम् ५ ।२ ।७३
 अधिकरणवाचिन० २ ।३ ।६८
 अधिकरणवाचिना० २ ।२ ।१३
 अधिकरणविचाले ५ ।३ ।४३
 अधिकरणे बन्धः ३ ।४ ।४१
 अधिकरणे शेते: ३ ।२ ।१५
 अधिकरणैतावत्त्वे २ ।४ ।१५
 अधिकृत्य कृतै० ४ ।३ ।८७
 अधिपरी अनर्थकौ १ ।४ ।१३
 अधिरीश्वरे १ ।४ ।१७
 अधिशीडस्या० १ ।४ ।४६
 अधीर्गर्ददेशां २ ।३ ।५२
 अधीष्टे च ३ ।३ ।१६६
 अधुना ५ ।३ ।१७
 अधे: प्रसहने १ ।३ ।३३
 अधेष्परिस्थम् ६ ।२ ।१८८
 अध्ययनतोऽविप्र० २ ।४ ।५

अध्यर्थपूर्वद्विगो० ५ ।१ ।२८
 अध्यायन्यायोद्या० ३ ।३ ।१२२
 अध्यायानुवाक० ५ ।२ ।६०
 अध्यायिन्यदेशो ४ ।४ ।७६
 अध्यायेष्वर्णः ४ ।३ ।६९
 अध्वनो यत्खौ ५ ।२ ।१६
 अध्वर्युक्तिराय० ६ ।२ ।१०
 अध्वर्युक्तुर० २ ।४ ।४
 अन् ६ ।४ ।१६७
 अन उपधातोपि० ४ ।१ ।२८
 अनङ् सौ ७ ।१ ।९३
 अनचि च ८ ।४ ।४७
 अनत्यन्तगतौ क्तात् ५ ।४ ।४
 अनत्याधान० १ ।४ ।७५
 अनद्यतने लङ् ३ ।२ ।१११
 अनद्यतने लुट् ३ ।३ ।१५
 अनद्यतने हिल० ५ ।३ ।२१
 अनन्तावसथ० ५ ।४ ।२३
 अनन्त्यस्यापि ८ ।२ ।१०५
 अनभिहिते २ ।३ ।१
 अनवक्लप्त्यर्थ० ३ ।३ ।४४
 अनश्च ५ ।४ ।१०८
 अनसन्तान्नपुं० ५ ।४ ।१०३
 अनाप्यकः ७ ।२ ।११२
 अनिगन्तोऽञ्जतौ ६ ।२ ।५२
 अनिते: ८ ।४ ।१९
 अनिदितां हल० ६ ।४ ।२४
 अनुकम्पायाम् ५ ।३ ।७६
 अनुकरणं चानिति० १ ।४ ।६२
 अनुकाभिका० ५ ।२ ।७४
 अनुगवमायामे ५ ।४ ।८३
 अनुगादिनष्टक् ५ ।४ ।१३

अनुग्रहलंगामी ५ ।२ ।१५
 अनुदात्तं सर्वमपां ८ ।१ ।१८
 अनुदात्तडित० १ ।३ ।१२
 अनुदात्तं च ८ ।१ ।३
 अनुदात्तं पदमें ६ ।१ ।१५५
 अनुदात्तं प्रश्नां ८ ।२ ।१००
 अनुदात्तस्य च यत्र ६ ।१ ।१५८
 अनुदात्तस्य चर्तुप० ६ ।१ ।१५९
 अनुदात्तादेरज् ४ ।२ ।४४
 अनुदात्तादेश्च ४ ।३ ।१४०
 अनुदात्ते च ६ ।१ ।१८७
 अनुदात्ते च कुध० ६ ।१ ।११८
 अनुदात्तेश्च ३ ।२ ।१४९
 अनुदात्तोपदेश० ६ ।४ ।३७
 अनुदात्तौ सुपितौ ३ ।१ ।४
 अनुनासिकस्य च० ६ ।४ ।१५
 अनुनासिकात० ८ ।३ ।४
 अनुपदसर्वान्नाया० ५ ।२ ।९
 अनुपद्यन्वेष्टा० ५ ।२ ।१०
 अनुपराभ्यां कृजः १ ।३ ।७०
 अनुपसर्गज्जः १ ।३ ।७६
 अनुपसर्गत्कुल्ल० ८ ।२ ।५५
 अनुपसर्गद्वा० १ ।३ ।४३
 अनुपसर्गलिल्लिम्प० ३ ।१ ।१३८
 अनुपसर्जनात् ४ ।१ ।१४
 अनुपत्रिगृणश्च १ ।४ ।४१
 अनुप्रवचनादि० ५ ।१ ।१११
 अनुब्राह्मणादिनि० ४ ।२ ।६२
 अनुर्यत्समया २ ।१ ।१५
 अनुलक्षणे १ ।४ ।८४
 अनुवादे चरणानाम् २ ।४ ।३
 अनुविष्यभिनि० ८ ।३ ।७२

अनुशतिकादीनां ७ ।३ ।२०
 अनुस्वारस्य यथि ८ ।४ ।५८
 अनृष्यानन्तर्ये ४ ।१ ।१०४
 अनेकमन्यपदार्थे २ ।२ ।२४
 अनेकालिश्त् सर्वस्य १ ।१ ।५५
 अनो नुट् ८ ।२ ।१६
 अनो बहुत्रीहे॒ ४ ।१ ।१२
 अनो भावकर्म० ६ ।२ ।१५०
 अनोरकर्मकात् १ ।३ ।४९
 अनोरप्रधान० ६ ।२ ।१८९
 अनोऽमायःसरसां० ५ ।४ ।१४
 अनौ कमणि॒ ३ ।२ ।१००
 अन्तः ६ ।२ ।१२
 अन्तः ६ ।२ ।१४३
 अन्तः ६ ।२ ।१७९
 अन्तः ८ ।४ ।२०
 अन्तः पूर्वपदाट्ठज् ४ ।३ ।६०
 अन्तरं बहिर्योगोप० १ ।१ ।३६
 अन्तरदेशे ८ ।४ ।२४
 अन्तरपरिग्रहे १ ।४ ।६५
 अन्तरान्तरेण युक्ते २ ।३ ।४
 अन्तर्घनो देशे ३ ।३ ।७८
 अन्तर्धी येनादर्शन॑ १ ।४ ।२८
 अन्तर्बहिभ्यां ५ ।४ ।११७
 अन्तर्त्पत्तिवतो० ४ ।१ ।३२
 अन्तश्च ६ ।२ ।१८०
 अन्तश्च तवै युगपत् ६ ।१ ।१९७
 अन्तात्यन्तात्वां० ३ ।२ ।४८
 अन्तादिवच्च ६ ।१ ।८४
 अन्तिकबाढ्योर्नेंद० ५ ।३ ।६३
 अन्तोदात्तादु० ६ ।१ ।१६६
 अन्तोऽवत्या॒ ६ ।१ ।२१७

अन्त्यात्पूर्वं बहुवः ६ ।२ ।८३
 अन्नाणः ४ ।४ ।८५
 अन्नेन व्यज्ञनम् २ ।१ ।३४
 अन्यतो डी॒ ४ ।१ ।४०
 अन्यैवंकथमि० ३ ।४ ।२७
 अन्यपदार्थे च २ ।१ ।२१
 अन्यारादितर्ते॒ २ ।३ ।२९
 अन्येष्योऽपि दृश्यन्ते॒ ३ ।२ ।७५
 अन्येष्योऽपि दृश्यते॒ ३ ।३ ।१३०
 अन्येष्योऽपि दृश्यते॒ ३ ।२ ।१७८
 अन्येषामपि दृश्यते॒ ६ ।३ ।१३७
 अन्येष्वपि दृश्यते॒ ३ ।२ ।१०१
 अन्वच्यानुलोम्ये॒ ३ ।४ ।६४
 अन्ववतपाद्रहसः॒ ५ ।४ ।८१
 अपगुरो णमुति॒ ६ ।१ ।५३
 अपघनोऽङ्गम् ३ ।३ ।८६१
 अपचित्तश्च ७ ।२ ।३०
 अपत्यं पौत्रप्रभृतिं० ४ ।१ ।१६२
 अपथं नपुंसकम् २ ।४ ।३०
 अपदातौ साल्वात् ४ ।२ ।१३५
 अपदान्तस्य मूर्धन्यः॒ ८ ।३ ।५५
 अपपरिबहिरञ्जवः॒ २ ।१ ।१२
 अपपरि वज्ञे॒ १ ।४ ।८८
 अपमित्ययाविता० ४ ।४ ।२१
 अपरस्पराः॒ ६ ।१ ।१४२
 अपरिमाणविस्ता० ४ ।१ ।२२
 अपरिहृताश्च ७ ।२ ।३२
 अपरोक्षे च ३ ।२ ।११९
 अपवर्गे तृतीया॒ २ ।३ ।६
 अपस्करो रथ्य ६ ।१ ।१४९
 अपस्पृष्टेथामा० ६ ।१ ।३६
 अपहनवे॒ जः॒ १ ।३ ।४४

अपाच्च ६।२।१८६
 अपाच्चतुष्पा० ६।१।१४०
 अपादाने चाहीय० ५।४।१४५
 अपादाने पञ्चमी २।३।१२८
 अपादाने परीस्ता० ३।४।१५२
 अपाद्वदः १।३।१७३
 अपि: पदार्थसं० १।४।१९६
 अपूर्वपदादन्य० ४।१।१४०
 अपृत्त एकाल० १।२।१४१
 अपे क्लेशतमसोः ३।२।१५०
 अपे च लषः ३।२।१४४
 अपेतापोढमुक्त० २।१।१३८
 अपोनन्त्रपांनपृ० ४।२।१२७
 अपो भि ७।४।१४८
 अपृन्तुच्चवृ० ६।४।११
 अप्पूरणीप्रमा० ५।४।११६
 अ प्रत्ययात् ३।३।१०२
 अप्लुतवदुप० ६।१।१२७
 अभाषितपुंस्का० ७।३।१४८
 अभिजनश्च ४।३।१९०
 अभिजिद्विदभ० ५।३।११८
 अभिज्ञावचने ३।२।११२
 अभिनिविशश्च १।४।१४७
 अभिनिष्कामति ४।३।१८६
 अभिनिसः स्तनः ८।३।१८६
 अभिप्रत्यतिथ्यः १।३।१८०
 अभिरथागे १।४।१९१
 अभिविधी भाव ३।३।१४४
 अभिविधी सम्पदा५।४।१५३
 अभेर्पुत्रम् ६।२।१८५
 अभेशचाविदूर्ये ७।२।१२५
 अभ्यमित्राच्छ च ५।२।१७

अभ्यस्तस्य च ६।१।१३३
 अभ्यस्तानामादिः ६।१।१८६
 अभ्यासस्यासवर्णे ६।४।७८
 अभ्यासाच्च ७।३।५५
 अभ्यासे चर्चे ८।४।५४
 अभ्युत्सादयांप्रजन० ३।१।४२
 अमनुष्यकर्तृके च ३।२।५३
 अमहत्रवं नगरे० ६।२।१८९
 अमावस्यदन्य० ३।१।१२२
 अमावास्याया वा ४।३।३०
 अमि पूर्वः ६।१।१०५
 अमु चच्छन्दसि ५।४।१२
 अमूर्धमस्तका० ६।३।१२
 अमैवाव्ययेन० २।२।२०
 अमो मश् ७।१।४०
 अम्नरूद्धरवरित्यु० ८।२।७०
 अम्बाम्बगोभू० ८।३।१९७
 अम्बार्थनदोहर्स्वः ७।३।१०७
 अम् संबुद्धौ ७।१।१९९
 अयःश्लदण्डा० ५।२।७६
 अयङ् यि किञ्चिति ७।४।१२२
 अयनं च ८।४।१२५
 अयस्मयादीनि १।४।२०
 अयामन्ताल्वाये० ६।४।१५५
 अरण्यान्मनुष्ये ४।२।१२९
 अरिष्टगौडपूर्वे च ६।२।१००
 अरुद्विषदजन्तस्य ६।३।६७
 अरुर्मनश्चक्षुश्चेऽ० ५।४।५१
 अर्तिपिपत्योह्यश्च ७।४।७७
 अर्तिलूधसूखन० ७।२।१८४
 अर्तिहीक्षीरी० ७।३।३६
 अर्थवदधातुरो० १।२।१४५

अर्थे ६।२।४४
 अर्थे विभाषा ६।३।१००
 अर्दः सनिविभ्यः ७।२।२४८
 अर्द्धं नपुंसकम् २।२।२
 अर्द्धर्चाः पुंसि च २।४।३१
 अर्द्धच्च ५।४।१००
 अर्द्धत्परिमाणस्य ७।३।१२६
 अर्द्धाद्यत् ४।३।४
 अर्मे चार्वण द्व्यच् ६।२।१९०
 अर्यः स्वामिवै० ३।१।१०३
 अर्वणस्त्रसाव० ६।४।१२७
 अर्श आदिभ्यो० ५।२।१२७
 अर्हः ३।२।१२
 अर्हः प्रशंसायाम् ३।२।१३३
 अर्हे कृत्यतृच्छच ३।३।१६९
 अलंकृनिराकृत्य० ३।२।१३६
 अलंखल्वोः ३।४।१८
 अलुगुत्तरपदे ६।३।१
 अलोऽन्त्यस्य १।१।५२
 अलोऽन्त्यात्पुर्व उप० १।१।६५
 अल्पाख्यायाम् ५।४।१३६
 अल्पाच्चतरम् २।२।३४
 अन्ये ५।३।८५
 अल्लोपोऽनः ६।४।१३४
 अवक्रयः ४।४।५०
 अवक्षेपणे कन् ५।३।१९५
 अवद् स्फोटा० ६।१।१२१
 अवचक्षे च ३।४।१५
 अवद्यपण्यवर्या० ३।१।१०१
 अवपथासि च ६।१।११९
 अवयवादुतोः ७।३।११
 अवयवे च ४।३।१३५

अवयसि ठंश्च ५ ।१ ।८४
 अवया: श्वेतवा: ८ ।२ ।६७
 अवसमन्देश्य० ५ ।४ ।७९
 अवाच्चालम्बना० ८ ।३ ।६८
 अवाक्तुटारच्च ५ ।२ ।३०
 अवाद् ग्रः १ ।३ ।५१
 अवारपारात्य० ५ ।२ ।११
 अवृद्धादपि बहु० ४ ।२ ।१२५
 अवृद्धास्थो नदी० ४ ।१ ।११३
 अवे: कः ५ ।४ ।२८
 अवे ग्रहो वर्ष० ३ ।३ ।५१
 अवे तृत्रोधर्ज् ३ ।३ ।१२०
 अवे यजः ३ ।२ ।७२ .
 अवोदैथीदमप्रश्न० ६ ।४ ।२९
 अवोदर्नियः ३ ।३ ।२६
 अव्यक्तानुकरणस्या ६ ।१ ।१७
 अव्यक्तानुकरणाद् ५ ।४ ।५७
 अव्यं विभक्ति० २ ।१ ।६
 अव्ययसर्वाना० ५ ।३ ।७१
 अव्यात्य्यप् ४ ।२ ।१०४
 अव्यादाप्सुपः २ ।४ ।८२
 अव्ययीभावः २ ।१ ।५
 अव्ययीभावश्च १ ।१ ।४१
 अव्ययीभावश्च २ ।४ ।१८
 अव्ययीभावाच्च ४ ।३ ।५९
 अव्ययीभावे चाऽ ६ ।३ ।८१
 अव्ययीभावे शर० ५ ।४ ।१०७
 अव्ययेऽयथाभिप्र० ३ ।४ ।५९
 अव्यादवद्यादव० ६ ।१ ।११४
 अशनायोदन्य० ७ ।४ ।३४
 अशब्दे यत्खाव० ४ ।३ ।६४
 अशाला च २ ।४ ।२४

अशनोतेश्च ७ ।४ ।७२
 अशवक्षीर् वृष० ७ ।१ ।५१
 अशवत्पादिश्य० ४ ।१ ।८४
 अशवस्यैकाहगमः ५ ।२ ।१९
 अश्वाघस्यात् ७ ।४ ।३७
 अश्वादिभ्यः फञ् ४ ।१ ।११०
 अश्विमानण् ४ ।४ ।१२६
 अषडक्षाशितंगवलं ५ ।४ ।७
 अषष्ठ्यतृतीयास्थ० ६ ।३ ।१९
 अष्टन आ विभ० ७ ।२ ।८४
 अष्टनः संज्ञायाम् ६ ।३ ।१२५
 अष्टनो दीर्घात् ६ ।१ ।१७०
 अष्टाभ्य औश् ७ ।१ ।१२१
 असंयोगाल्लिट् कित् १ ।२ ।५
 असंज्ञायां तिल० ४ ।३ ।१४९
 असमासे निष्काऽ ५ ।१ ।२०
 अ सांप्रतिके ४ ।३ ।९
 असिद्धवदत्राभात् ६ ।४ ।२२
 असुरस्य स्वम् ४ ।४ ।१२३
 असुर्यललाटयोदीशिं ३ ।२ ।३६
 अस्तं च १ ।४ ।६८
 अस्ताति च ५ ।३ ।४०
 अस्तिनास्ति० ४ ।४ ।६०
 अस्तिसिचोऽपृक्ते ७ ।३ ।१९६
 अस्तेर्भः २ ।४ ।५२
 अस्थिदधिसक्ष्य० ७ ।१ ।७५
 अस्मदो द्वयोश्च १ ।२ ।५९
 अस्मद्युत्तमः १ ।४ ।१०७
 अस्मायामेधाऽ ५ ।२ ।१२१
 अस्य च्वौ ७ ।४ ।३२
 अस्यतितृष्णोः ३ ।४ ।५७
 अस्यतिवक्तिल्या० ३ ।१ ।५२

अस्यतेस्युक् ७ ।४ ।१७
 अस्वाङ्गार्वपदाद्वा० ४ ।१ ।५३
 अहः सर्वैकदेश० ५ ।४ ।८७
 अहंशुभमोर्युस् ५ ।२ ।१४०
 अहन् ८ ।२ ।६८
 अहीने द्वितीया ६ ।२ ।४७
 अहेतिविनियोगे च ८ ।१ ।६१
 अहो च ८ ।१ ।४०
 अहनष्टखोरेव ६ ।४ ।१४५
 अहनोऽदन्तात् ८ ।४ ।७
 अहनोऽहन् एतेभ्यः ५ ।४ ।८८
 - आ -
 आकडारादेका संज्ञा १ ।४ ।१
 आकषर्त्त्वल् ४ ।४ ।९
 आकषर्दिभ्यः कन् ५ ।२ ।६४
 आकालिकडा० ५ ।१ ।११४
 आकन्दाट्ठज् च ४ ।४ ।३८
 आकोशे च ६ ।२ ।१५८
 आकोशे नव्यनि: ३ ।३ ।११२
 आकोशेऽवन्योग्र्हः ३ ।३ ।११२
 आ क्वेस्तच्छील० ३ ।२ ।१३४
 आख्यातोपयोगे १ ।४ ।२९
 आगवीनः ५ ।२ ।१४
 आगस्त्यकौण्डि० २ ।४ ।७०
 आग्रहायण्यश्व० ४ ।२ ।२२
 आड उदागमने १ ।३ ।४०
 आडि चापः ७ ।३ ।१०५
 आडि ताच्छील्ये ३ ।२ ।११
 आडि युद्धे ३ ।३ ।७३
 आडो दोऽनास्य० १ ।३ ।२०
 आडो नाजस्त्रियाम् ७ ।३ ।१२०
 आडोनुनासिक० ६ ।१ ।१२४

आडो यमहनः १।३।२८	आत्मनेपदेष्वनतः ७।१।५	आन्महतः ६।३।४६
आडो यि ७।१।६५	आत्मनेपदेष्वन्य० २।४।४०	आपत्यस्य च ६।४।१५१
आड् मर्यादाभिं० २।१।१३	आत्मनेपदेष्वन्य० ३।१।५४	आपो जुषाणो० ६।१।११६
आड् मर्यादावचने १।४।८९	आत्मनिवश्वजन० ५।१।९	आपोऽन्यतर० ७।४।१५
आड्माडोऽच ६।१।७३	आत्ममाने खश्च ३।२।८३	आप्जपृथग्मीत् ७।४।५५
आ च त्वात् ५।१।१२०	आत्माधानां खे६।४।१६९	आप्रपदं प्राप्नोति ५।२।८
आ च है ६।४।११७	आथवणिकस्ये० ४।३।१३३	आबाधे च ८।१।१०
आचार्योपसर्जन० ६।२।१३६	आदरानादरयोः १।४।६३	आभीक्षण्ये णमुल्च ३।४।१२२
आचार्योपसर्जन० ६।२।१०४	आदाचार्याणाम् ७।३।४९	आम एकान्तर० ८।१।५५
आच्छीनद्योनुर्म् ७।१।८०	आदि॒ः प्रत्येनसि॑ ६।२।२७	आमः २।४।८१
आज्जसेरसुक् ७।१।५०	आदि॒ः सिचो० ६।१।१८४	आमन्त्रितं पूर्वम० ८।१।७२
आज्ञायिनि च ६।३।५	आदिकर्मणि॒ क्तः ३।४।७१	आमन्त्रितस्य च ६।१।१९५
आटश्च ६।१।८९	आदितश्च ७।२।१६	आमि सर्वनाम्नः ७।१।५२
आडजादीनाम् ६।४।७२	आदिरन्त्येन १।१।७१	आमेतः ३।४।९०
आडुत्तमस्य ३।४।९२	आदिस्वातः ६।२।६४	आम्प्रत्ययवत्० १।३।६३
आढकाचित० ५।१।५३	आदिर्जिटुडवः १।३।५	आओडितं भर्त्सने ८।२।९५
आद्यसुभगस्थूल० ३।२।५६	आदिर्णमुल्यन्य० ६।१।१९१	आयनेयीनीयिः ७।१।१२
आण् नद्याः ७।३।११२	आदिशिवहणा० ६।२।२२५	आयादय आर्थ० ३।१।३१
आत ऐ ३।४।१५	आदृगमहनजनः ३।२।१७१	आयुक्तकुपाला० २।३।४०
आत औ णलः ७।१।३४	आदे॒ः परस्य १।१।५४	आयुधजीविभ्य० ४।३।१९१
आतः ३।४।११०	आदे॒च उपदेशो० ६।१।४५	आयुधजीविं० ५।३।११४
आतश्चोपसर्गे ३।१।१३६	आदे॒शप्रत्यययो ८।३।५९	आयुधाच्छ च ४।४।१४
आतश्चोपसर्गे ३।३।१०६	आद् गुणः ६।१।८६	आरगुदीचाम् ४।१।१३०
आतो द्वितः ७।२।८१	आद्यन्तवदेकस्मिन् १।१।२१	आर्धधातुकं शेषः ३।४।११४
आतोऽटि नित्यम् ८।३।३	आद्यन्तौ टकितौ १।१।४६	आर्धधातुकस्ये० ७।२।३५
आतो धातोः ६।४।१४०	आद्युदात्तं द्व्यच्छ्व ६।२।११९	आर्धधातुके० २।४।३५
आतोऽनुपसर्गे॒ कः ३।२।३	आद्युदात्तश्च ३।१।३	आर्धधातुके॒ ६।४।४६
आतो मनिन० ३।२।७४	आधारोऽधिकरणम् १।४।४५	आर्ये॒ ब्राह्मणकु० ६।२।५८
आतो युक् चिण् ७।३।३३	आनहृतो द्वच्छ्व ६।३।२५	आर्हदिगोपुच्छ० ६।१।१९
आतो युच् ३।३।१२८	आनायोऽनित्ये० ३।१।१२७	आलजाटचौ० ५।२।१२५
आतो लोप इटि० ६।४।६४	आनि लोट् ८।४।१६	आवटचाच्च ४।१।७५
आत्मनश्च ६।३।६	आने मुक् ७।२।८२	

आवश्यकाधम० ३।३।१७०	इगुपधज्ञाप्रीकिरः ३।१।१३५	इतो मनुष्यजाते: ४।१।१६५
आवसथात्ष्टल् ४।४।१७४	इग्यणः संप्रसारण० १।१।४५	इत्थंभूतलक्षणे २।३।२१
आशंसायां ३।३।१३२	इडश्च २।४।४८	इत्थंभूतेन कृत० ६।२।१४९
आशंसावचने ३।३।१३४	इडश्च ३।३।२१	इदकिमोरीश्की ६।३।१९०
आशड़कावाधने० ६।२।२१	इड्घार्योः ३।२।१३०	इदन्तो मसि: ७।१।४६
आशितः कर्ता ६।१।२०४	इच एकाचोऽम्भ्र० ६।३।१६८	इदम इश् ५।३।३
आशिते भुवः ३।२।४५	इच्कर्मव्यतिहारे ५।४।१२७	इदमस्थमः ५।३।२४
आशिषि च ३।१।१५०	इच्छा ३।३।१०१	इदमोऽन्वादेश० २।४।३२
आशिषि नाथः २।३।१५५	इच्छार्थेभ्यो ३।३।१६०	इदमो मः ७।२।१०८
आशिषि लिङ्ग० ३।३।१७३	इच्छार्थेषु लिङ्ग० ३।३।१५७	इदमो हिंल ५।३।१६
आशिषि हनः ३।२।४९	इजादे: सनुमः ८।४।३२	इक्षो हः ५।३।११
आश्चर्यमनित्ये ६।१।१४५	इजादेश्च गुरुमतो० ३।१।३६	इदितो नुम् धातो: ७।१।५८
आश्वयुज्या वुज् ४।३।१४५	इजः प्राचाम् २।४।१६०	इदुद्यधस्य चाऽ ८।३।१४
आसन्दीवदष्टी० ८।२।१२	इजश्च ४।२।११२	इदुद्यभ्याम् ७।३।११७
आ सर्वनाम्नः ६।३।१९१	इट ईटि ८।२।२८	इदेष्यु पुसि ७।२।१११
आसुयुवपिरपि० ३।१।१२६	इटोज्जृ ३।४।१०६	इद् गोण्याः १।२।५०
आस्पदं प्रतिष्ठां० ६।१।१४४	इट् सनि वा ७।२।१४१	इद् दरिद्रस्य ६।४।१४४
आहस्यः ८।२।३५	इडत्यर्तिव्ययती० ७।२।१६६	इद् वृद्धौ ६।३।२८
आहि च दूरे ५।३।३७	इडाया वा ८।३।५४	इनः स्त्रियाम् ५।४।१५२
आहो उत्ताहो ८।१।४९	इणः षः ८।३।३९	इनच्चित्तचिकचि ५।२।३३
- इ -		
इकः काशे ६।३।१२३	इणो गा लुडि २।४।४५	इनण्णनपत्ये ६।४।१६४
इकः सुजि ६।३।१३४	इणो यण् ६।४।४१	इनित्रकट्यचश्च ४।२।१५१
इको गुणवृद्धी १।१।३	इण्कोः ८।३।५७	इन्द्रवरुणभवशर्व० ४।१।४९
इकोऽज्ञि विभक्तौ ७।१।१७३	इण्णश्चिसर्ति० ३।२।१६३	इन्द्रियमिन्द्रियाङ्ग० ५।२।१३३
इको झल् १।२।१९	इणिष्ठायाम् ७।२।१।४७	इन्द्रे च ६।१।१२२
इको यण्चि ६।१।७६	इतराभ्योऽपि ५।३।१४	इन्द्यभवतिभ्यां च १।२।१६
इको वहेऽपीलोः ६।३।१२१	इतरेतरान्योन्यो० १।३।१६	इहन्पूर्षार्यम्णां ६।४।१२
इकोऽसवर्णे शां० ६।१।१२५	इतश्च ३।४।१००	इरयो रे ६।४।७६
इको हस्तोऽङ्ग्यो० ६।३।१६१	इतश्च लोपः ३।४।१९७	इरितो वा ३।१।५७
इगन्ताकालकपाल० ६।२।१२९	इतश्चानिजः ४।१।१२२	इवे प्रतिकृतौ ५।३।१९६
इगन्ताच्च लघु० ५।१।१३१	इतोऽसर्वनाम० ७।१।१८६	इषुगमियां छः ७।३।१७७

इष्टादिभ्यश्च ५ ।२ ।८८
 इष्टवीनमिति च ७ ।१ ।४८
 इष्टस्य यिट् च ६ ।४ ।१५९
 इसुसुक्तान्तात्कः ७ ।३ ।५१
 इसुसोः सामर्थ्ये ८ ।३ ।४४
 इस्मन्त्रनिवषु च ६ ।४ ।१७
 - ई -

ई ग्राहोः ७ ।४ ।३१
 ई च खनः ३ ।१ ।१११
 ई च गणः ७ ।४ ।१७
 ई च द्विवचने ७ ।१ ।७७
 ईडजनोर्ध्वे च ७ ।२ ।७८
 ईडवन्दवृशंसदु० ६ ।१ ।२११
 ईदग्ने: सोमवर्ण० ६ ।३ ।२७
 ईदासः ७ ।२ ।८३
 ईद्घौती च सप्तम्यर्थे १ ।१ ।१९
 ईदूदेद द्विवचनं १ ।१ ।११
 ईद्यति ६ ।४ ।६५
 ईयस्यश्च ५ ।४ ।१५६
 ईवत्या: ६ ।१ ।२१८
 ईशः से ७ ।२ ।७७
 ईश्वरे तोसुन्कसुनी ३ ।४ ।१३
 ईषदकृता २ ।२ ।७
 ईषदन्यतरस्याम् ६ ।२ ।५४
 ईषदर्थे ६ ।३ ।१०५
 ईषदसमाप्तौ कल्प० ५ ।३ ।१६७
 ईषददुःसुषु कच्छां० ३ ।३ ।१२६
 ई हल्यथोः ६ ।४ ।११३
 ई३ चाक्रवर्ण० ६ ।१ ।१२८
 - उ -
 उगवादिभ्यो यत् ५ ।१ ।२
 उगितश्च ४ ।१ ।६

उगितश्च ६ ।३ ।४५
 उगिदचां सर्व० ७ ।१ ।७०
 उग्रपश्येरंमद० ३ ।२ ।३७
 उच्चैरुदातः १ ।२ ।२९
 उच्चैस्तरां वा १ ।२ ।३५
 उजः १ ।१ ।१७
 उजि च पदे ८ ।३ ।२१
 उज्जति ४ ।४ ।३२
 उज्जावीनां च ६ ।१ ।१५७
 उणादये बहुलम् ३ ।३ ।१
 उतश्च प्रत्यया० ६ ।४ ।१०६
 उतायोः सम० ३ ।३ ।१५२
 उतो वृद्धिलुकि० ७ ।३ ।८९
 उत्क उन्मना० ५ ।२ ।८०
 उत्करादिभ्यश्छः ४ ।२ ।९०
 उत्तमैकाभ्यां च ५ ।४ ।१०
 उत्तरपथेनाह० ५ ।१ ।७७
 उत्तरपदवृद्धे ६ ।२ ।१०५
 उत्तरपदस्य ७ ।३ ।१०
 उत्तरपदादिः६ ।२ ।१११
 उत्तरमृगपूर्वच्च ५ ।४ ।९८
 उत्तराच्च ५ ।३ ।३८
 उत्तराधरदक्षिण० ५ ।३ ।३४
 उत्परस्यातः ७ ।४ ।८८
 उत्सादिभ्योज्ज् ४ ।१ ।८६
 उद ई॒ ६ ।४ ।१३९
 उदः स्थास्तम्भोः ८ ।४ ।६१
 उदकस्योदः ६ ।३ ।५७
 उदकेऽकेवले ६ ।२ ।९६
 उदकच विपाशः ४ ।२ ।७४
 उदङ्कोऽनुदके० ३ ।३ ।१२३
 उदन्वानुदधी च ८ ।२ ।१३

उदराट्ठगाद्यूने ५ ।२ ।६७
 उदराश्वेषुषु ६ ।२ ।१०७
 उदश्चरः सकर्म० १ ।३ ।५३
 उदश्वितोऽन्यतर० ४ ।२ ।१९
 उदात्तयो० ६ ।१ ।१७१
 उदात्तस्वरितपरस्य० १ ।२ ।४०
 उदात्तस्वरितयोर्यो० ८ ।२ ।४
 उदात्तादनुदात्त० ८ ।४ ।६६
 उदि कूले रजि० ३ ।२ ।३१
 उदि ग्रहः ३ ।३ ।३५
 उदितो वा ७ ।३ ।५६
 उदि श्रयतियैति० ३ ।३ ।४९
 उदीचां वृद्धा० ४ ।१ ।१५७
 उदीचामातः ७ ।३ ।४६
 उदीचामिज् ४ ।१ ।१५३
 उदीचां माडो० ३ ।४ ।१९
 उदीच्यग्रामाच्च ४ ।२ ।१०९
 उदुपदाद भावादिं १ ।२ ।२८
 उदोऽनुर्धर्वकमणि० १ ।३ ।१४
 उदोऽस्यपूर्वस्य ७ ।१ ।१०२
 उद्घनोऽत्याधानम् ३ ।३ ।८०
 उद्विष्यां काकु० ५ ।४ ।१४८
 उद्विष्यां तपः १ ।३ ।२७
 उन्न्योग्रः ३ ।३ ।२९
 उपकादिभ्यो० २ ।४ ।६९
 उपघ आश्रये ३ ।३ ।८५
 उपजानूपकर्णो० ४ ।३ ।४०
 उपज्ञाते ४ ।३ ।११५
 उपज्ञोपक्रमं तदा० २ ।४ ।२१
 उपदंशसृतीया० ३ ।४ ।४७
 उपदेशेऽजनुनासिक० १ ।३ ।२
 उपदेशेऽत्वतः ७ ।२ ।६२

उपधार्यां च ८।२।७८	उपसर्गेऽज्ञदः ३।३।५९	उषासोषसः ६।३।३१
उपधार्याश्च ७।३।१०१	उपसर्गे रुवः ३।३।१२२	उष्ट्रः सादिवा० ६।२।४०
उपपदमतिङ् २।२।१९	उपसर्जनं पूर्वम् २।२।३०	उष्ट्राद् वुज् ४।३।१५७
उपपराभ्याम् १।३।३९	उपसर्या काल्याऽ ३।३।१०४	उस्यपदान्तात् ६।३।१९५
उपमानं शब्दार्थो ६।२।८०	उपाच्च १।३।८४	- ऊ -
उपमानाच्च ५।४।१३७	उपाजेऽन्वाजे १।४।७३	ऊँ १।१।९८
उपमानादप्राणिषु ५।४।१७	उपात्प्रतियत्नो ६।३।१३७	ऊकालोऽज्ञास्त्व० १।२।२७
उपमानादाचारे ३।३।१०	उपात्प्रशंसायाम् ७।३।६६	ऊङ्गुतः ४।३।६६
उपमानानि सामाऽ २।३।५५	उपाद् द्वयजज्ञि० ६।२।१९४	ऊडिदंपदाद्यप् ६।३।१६८
उपमाने कर्मणि ३।४।४५	उपाद्यमः स्वकरणे १।३।५६	ऊतियूतिजूतिसाऽ ३।३।१७
उपमितं व्याग्राऽ २।३।५६	उपाधिर्थां त्यक्त० ५।२।३४	ऊदनोदेशे ६।३।१८
उपरिस्विदाऽ ८।२।१०२	उपान्मन्त्रकरणे १।३।२५	ऊदुपधायाऽ ६।४।८९
उपर्युद्धसः सामी० ८।३।७	उपान्वद्याङ्गवसः १।४।४८	ऊधसोऽनहूऽ ५।४।१३१
उर्पुयुपरिष्टात् ५।३।३१	उपेयिवाननाशवाऽ ३।२।१०९	ऊनार्थिकलह० ६।२।१५३
उपसंवादाशङ्कयो० ३।४।८	उपोत्तमं रिति ६।३।२१४	ऊरूतरपदादौपम्ये ४।३।६९
उपसर्गप्रादुर्भयो० ८।३।८७	उपोद्धिके च १।४।८७	ऊर्णया युस् ५।२।१२३
उपसर्गव्यपेतं च ८।३।३८	उप्ते च ४।३।४४	ऊर्णोतिर्विभाषा ७।२।६
उपसर्गस्य घन्यो ६।३।१२२	उभयरथस्तु ८।३।१८	ऊर्णोतिर्विभाषा ७।३।९०
उपसर्गस्यायतौ ८।२।१९	उभयप्राप्तौ कर्मणि २।३।६६	ऊर्ध्वाद्विभाषा ५।४।१३०
उपसर्गाः क्रियायोगे १।४।५९	उभादुदातो निऽ ५।२।४४	ऊर्ध्वे शुष्पिष्ठोः ३।४।४४
उपसर्गाच्च ५।४।११९	उभे अभ्यस्तम् ६।३।५	ऊर्यादिच्चिडाचश्च १।४।६१
उपसर्गच्छन्द० ५।४।११८	उभे वनस्पत्याऽ ६।२।१४०	ऊष्मुषिमुष्क० ५।२।१०७
उपसर्गात्खलघ्नोः ७।३।६७	उभौ साभ्यासस्य ८।४।२०	- ऋ -
उपसर्गात्सुनोतिऽ ८।३।६५	उमोण्योर्वा ४।३।१५८	ऋक्यूरब्धूः पथाऽ ५।४।७४
उपसर्गात्स्वाङ्गां ६।२।१७७	उरःप्रभृतिभ्यः ५।४।१४१	ऋचः शे ६।३।५५
उपसर्गादध्वनः ५।४।८५	उरण् रपरः १।४।५१	ऋचितुनुघम० ६।३।१३३
उपसर्गादिसमासे० ८।४।१४	उरत् ७।४।६६	ऋच्छत्यृताम् ७।४।११
उपसर्गाद्विति धातौ ६।३।१०	उरसोऽन्च ४।४।१९४	ऋणमाधमर्ण्ये ८।२।६०
उपसर्गाद्यस्व ७।४।१२३	उरसो यच्च ४।३।११४	ऋत उत् ६।३।१०९
उपसर्गाद् बहुलम् ८।४।२५	उर्द्वृत् ७।४।७	ऋतश्च ७।४।९२
उपसर्गे घोः किः ३।३।९२	उश्च १।२।१२	ऋतश्च संयोगादेः ७।२।४३
उपसर्गे च संज्ञाऽ ३।२।९९	उषविदजागृ० ३।३।३८	ऋतश्च संयोगादेर्दु ७।४।१०

ऋતશ્છન્દસિ ૫ ।૪ ।૧૫૮	એકશ્રુતિ દૂરાત્મ ૧ ।૨ ।૩૩	એત્યેધત્યૂદ્સુ ૬ ।૧ ।૮૮
ऋતષ્ઠજ ૪ ।૩ ।૭૮	એકસ્ય સકૃચ્ચ ૫ ।૪ ।૧૯	એધાચ્ચ ૫ ।૩ ।૪૬
ऋતો રીયદ ૩ ।૧ ।૨૯	એકહલાદૌ પૂર્યિ ૦ ૬ ।૩ ।૧૫૯	એનપા દ્વિતીયા ૨ ।૩ ।૩૧
ऋતો ડિસર્વનામ૦ ૭ ।૩ ।૧૧૦	એકાચ ઉપદેશો ૦ ૭ ।૨ ।૧૦	એનબન્યતરસ્યા ૦ ૫ ।૩ ।૩૫
ऋતોજ્જ ૪ ।૪ ।૪૯	એકાચો દ્વે પ્રથમસ્ય ૬ ।૧ ।૧	એરચ ૩ ।૩ ।૫૬
ऋતો ભારદ્વાજસ્ય ૭ ।૨ ।૬૩	એકાચો બશો ૮ ।૨ ।૩૭	એરનેકાચોડસં ૬ ।૪ ।૮૨
ऋતોરણ ૫ ।૧ ।૧૦૫	એકાચ્ચ પ્રાચામ્ ૫ ।૩ ।૧૯૪	એસ: ૩ ।૪ ।૮૬
ऋતો વિદ્યાયોનિ ૬ ।૩ ।૨૩	એકાજુત્તરપદે ણ: ૮ ।૪ ।૧૨	એલિંડિ ૬ ।૪ ।૬૭
ऋત્યક: ૬ ।૧ ।૨૬	એકાદાકિનિચ્ચા ૦ ૫ ।૩ ।૧૫૨	એહિ મન્યે પ્રહાસે ૮ ।૧ ।૪૬
ऋત્વિવગદ્યુક્તગિદ૦ ૩ ।૨ ।૧૫૯	એકાદિશચૈકસ્ય ૬ ।૪ ।૭૬	- ઐ -
ऋત્વ્યવાસ્ત્વ્ય૦ ૬ ।૩ ।૧૭૫	એકાદેશ ઉત્તેના ૦ ૮ ।૨ ।૧૫	એકાગારિકટ્ ૦ ૪ ।૧ ।૧૧૩
ऋતુપદ્યાચ્ચાક્લૂ ૦ ૩ ।૧ ।૧૧૦	એકાદ્ધો ધ્યમુ ૦ ૫ ।૩ ।૪૪	એષમોહ્યશવસો ૦ ૪ ।૨ ।૧૦૫
ऋતુશનસ્યુસ્દંસો ૦ ૭ ।૧ ।૧૯૪	એકાન્યાભ્યાં ૮ ।૧ ।૬૫	- ઓ -
ऋતુશોડિ ગુણ: ૭ ।૪ ।૧૬	એકો ગોત્રે ૪ ।૧ ।૧૩	ઓ: પુયણ્યપરે ૭ ।૪ ।૮૦
ऋદ્ધનો: સ્પે ૭ ।૨ ।૭૦	એઢ: પદાન્તાદત્તિ ૦ ૬ ।૧ ।૧૦૭	ઓ: સુપી ૬ ।૪ ।૮૩
ऋન્નેભ્યો ઢીપ ૪ ।૧ ।૫	એઢિ પરરૂપમ્ ૬ ।૧ ।૧૩	ઓક ઉચ: કે ૭ ।૩ ।૧૬૪
ऋષભોપાનહો ૦ ૫ ।૧ ।૧૪	એઢ પ્રાચાં દેશે ૧ ।૧ ।૭૫	ઓજ: સહોડમ્ભ૦ ૪ ।૪ ।૨૭
ऋષન્યક ૦ ૪ ।૧ ।૧૧૪	એઢ્હસ્વાતંબુદ્ધે: ૬ ।૧ ।૬૮	ઓજ: સહોડમ્ભસ્ત ૬ ।૩ ।૩
ऋહલોર્ય્યત ૩ ।૧ ।૧૨૪	એચ ઇગ્રસ્વાદેશે ૧ ।૧ ।૪૮	ઓજસોડહનિ ૪ ।૪ ।૧૩૦
- ઋ -		
ऋત ઇદ્ધાતો: ૭ ।૧ ।૧૦૦	એચોડ્પ્રગૃહ્યો ૮ ।૨ ।૧૦૭	ઓત ૧ ।૧ ।૧૫
ऋદોર્પ ૩ ।૩ ।૫૭	એચોડ્યવાયાવ: ૬ ।૧ ।૭૭	ઓત: શયનિ ૭ ।૩ ।૭૧
- એ -		
એક: પૂર્વપરયો: ૬ ।૧ ।૮૩	એજે: ખશ ૩ ।૨ ।૨૮	ઓતો ગાર્યસ્ય ૮ ।૩ ।૨૦
એકગોપૂર્વાટ્ઠજ ૫ ।૨ ।૧૧૮	એણ્ણા ઢબ્ ૪ ।૩ ।૧૫૯	ઓદિતશ્ચ ૮ ।૨ ।૪૫
એકતાદ્વિતે ચ ૬ ।૩ ।૬૨	એત ઈદ બહુવચને ૮ ।૨ ।૮૧	ઓમભાદાને ૮ ।૨ ।૮૭
એકધ્યુરાલલુક્ચ ૪ ।૪ ।૭૯	એત એ ૩ ।૪ ।૧૩	ઓમાડોશ્ચ ૬ ।૧ ।૧૪
એકબહુત્રીહિવત્ ૮ ।૧ ।૧	એતત્તદો: સુલો ૬ ।૧ ।૧૩૦	ઓરજ ૪ ।૨ ।૭૧
એકવચનન સંબુદ્ધિ: ૨ ।૩ ।૧૯	એતદસ્ત્રત્તસોસ્ત્ર૦ ૨ ।૪ ।૩૩	ઓરજ ૪ ।૩ ।૧૩૯
એકવચનસ્ય ચ ૭ ।૧ ।૧૨	એતદોઝન ૫ ।૩ ।૫	ઓરાવશ્યકે ૩ ।૧ ।૧૨૫
એકવિભક્તિ ચા ૦ ૧ ।૨ ।૪૪	એતિ સંજ્ઞાયામ૦ ૮ ।૩ ।૧૯૯	ઓર્ગુણ: ૬ ।૪ ।૧૪૬
એકશાલાયાષ્ઠજ્જ ૦ ૫ ।૩ ।૧૦૯	એતિસ્તુશાસ્ત્ર૦ ૩ ।૧ ।૧૦૯	ઓર્ડેશે ઠજ ૪ ।૨ ।૧૧૯
	એતેતૌ રથો: ૫ ।૩ ।૪	ઓષધેરજાતૌ ૫ ।૪ ।૧૩૭
	એતેલિંડિ ૭ ।૪ ।૧૨૪	ઓષધેશ્ચ વિ. ૬ ।૩ ।૧૩૨

ओसि च ७ ।३ ।१०४
 - औ -
 औक्षमनपत्ते ६ ।४ ।१७३
 औड आपः ७ ।१ ।१८
 औत् ७ ।३ ।१२८
 औतोऽम्शासोः ६ ।१ ।१९२
 - क -
 कः करत्करतिं ८ ।३ ।५०
 कंशभाण्यां बभयु० ५ ।२ ।१३८
 कंसमन्थशूर्प० ६ ।२ ।१२२
 कंसाटिठन् ५ ।१ ।२५
 कंसीयपरशव्य० ४ ।३ ।१६८
 ककुदस्यावस्थाऽ ५ ।४ ।१४६
 कच्छाग्निवक्त्र० ४ ।२ ।१२६
 कच्छादिभ्यश्च ४ ।२ ।१३३
 कठचरकाल्लुक् ४ ।३ ।१०७
 कठिनान्तप्रस्ताऽ ४ ।४ ।७२
 कड़करदक्षिणा० ५ ।१ ।६९
 कडाराः कर्मधा० २ ।२ ।३८
 कणेमनसी श्रद्धा० १ ।४ ।६६
 कण्ठपृष्ठग्रीवा० ६ ।२ ।११४
 कण्डवादिभ्यो यक् ३ ।१ ।२७
 कण्डवादिभ्यो गोत्रे ४ ।२ ।१११
 कतरकतमौ कर्मा० ६ ।२ ।५७
 कतरकतमौ जातिं २ ।१ ।६३
 कत्त्र्यादिभ्यो ढ० ४ ।२ ।१५५
 कथादिभ्यष्ठक् ४ ।४ ।१०२
 कदुकमण्डल्वो० ४ ।१ ।७१
 कन्था च ६ ।२ ।१२४
 कन्थापलद० ४ ।२ ।१४२
 कन्थायाष्ठक् ४ ।२ ।१०२
 कन्यायाः कनी० ४ ।१ ।११६

कपिज्ञात्योर्दक् ५ ।१ ।१२७
 कपि पूर्वम् ६ ।२ ।१७३
 कपिबोधादाऽ ४ ।१ ।१०७
 कपिष्ठलो गोत्रे ८ ।३ ।१९१
 कर्मणिङ्क् ३ ।१ ।१०
 कम्बलताच्च संज्ञा० ५ ।१ ।३
 कम्बोजाल्लुक् ४ ।१ ।१७५
 करणाधिकरण० ३ ।३ ।११७
 करणे च स्तो० २ ।३ ।३३
 करणे यजः ३ ।२ ।८५
 करणेऽयोविदुषु ३ ।३ ।८२
 करणे हनः ३ ।४ ।३७
 कर्कलोहितादी० ५ ।३ ।११०
 कर्णललाटात्क० ४ ।३ ।१६५
 कर्णे लक्षण० ६ ।३ ।११५
 कर्णो वर्णलक्ष० ६ ।२ ।११२
 कर्तरि कर्मव्य० १ ।३ ।१४
 कर्तरि कृत् ३ ।४ ।६७
 कर्तरि च २ ।२ ।१६
 कर्तरि चण्डिव० ३ ।२ ।१८६
 कर्तरि भुवः ३ ।२ ।५७
 कर्तरि शप् ३ ।१ ।६८
 कर्तर्युपमाने ३ ।२ ।७९
 कर्तुः क्यङ् सलो० ३ ।१ ।११
 कर्तुरीप्सिततम० १ ।४ ।४९
 कर्तृकरण्यो० २ ।३ ।१८
 कर्तृकरणे कृताऽ २ ।१ ।३२
 कर्तृकर्मणोः कृति २ ।३ ।६५
 कर्तृकर्मणोऽच ३ ।३ ।१२७
 कर्तृस्थे चाशरीरे १ ।३ ।३७
 कर्त्रोर्जीवपुरुष० ३ ।४ ।४३
 कर्मण उक्तज् ५ ।१ ।१०३

कर्मणा यमभिप्रै० १ ।४ ।३२
 कर्मणि घटोऽठच् ५ ।२ ।३५
 कर्मणि च २ ।२ ।१४
 कर्मणि च येन ३ ।३ ।११६
 कर्मणि द्रृश्य० ३ ।४ ।२९
 कर्मणि द्वितीया २ ।३ ।२
 कर्मणि भृतौ ३ ।२ ।२२
 कर्मणि हनः ३ ।२ ।८६
 कर्मणीनि ३ ।२ ।९३
 कर्मणो रोमन्य० ३ ।१ ।१५
 कर्मण्यग्न्या० ३ ।२ ।९२
 कर्मण्यॄ ३ ।२ ।१
 कर्मण्यधिकरणे ३ ।३ ।९३
 कर्मण्याक्रोशे ३ ।४ ।२५
 कर्मधारयवदु० ८ ।१ ।८१
 कर्मधारयेनिष्ठा ६ ।२ ।४६
 कर्मन्दकृशाऽ ४ ।३ ।१११
 कर्मप्रवचनीययुक्ते० २ ।३ ।८
 कर्मप्रवचनीयाः १ ।४ ।८३
 कर्मवत्कर्मणा० ३ ।१ ।८७
 कर्मविषादात् ५ ।१ ।१००
 कर्मव्यतिहारे ३ ।३ ।४३
 कर्मध्ययने वृत्तम् ४ ।४ ।६३
 कर्षात्वतो घ० ६ ।१ ।१५६
 कलापिनोऽण् ४ ।३ ।१०८
 कलापिवैशम्या० ४ ।३ ।१४
 कलाप्यश्वत्यव० ४ ।३ ।४८
 कलोर्दक् ४ ।२ ।८
 कल्पाण्यादी० ४ ।१ ।१२६
 कवं चोष्णे ६ ।३ ।१०७
 कव्यध्वरपृतन० ७ ।४ ।३९
 कणादिष् यथा० ३ ।४ ।४६

कष्टाय क्रमणे ३।१।१४
 कस्कगदिषु च ८।३।४८
 कस्य च दः ५।३।७२
 कस्येत् ४।२।२५
 काण्डाण्डादी० ५।२।१११
 काण्डान्तात्त्वेत्रे ४।१।२३
 कानाम्रेडिते ८।३।१२
 का पथ्यक्षयोः ६।३।१०४
 कपिष्याः षष्ठ् ४।२।१९९
 कामप्रवेदने० ३।३।१५३
 काम्यच्च ३।१।९
 कारकाददत्त० ६।२।१४८
 कारके १।४।२३
 कारनाम्नि च ६।३।१०
 कारे सत्यागदस्य ६।३।७०
 कार्तकैजपादय० ६।२।३७
 कार्मस्ताच्छील्ये ६।४।१७२
 कालप्रयोजनाऽ ५।२।८१
 कालविभागे ३।३।१३७
 कालसमयवेलाऽ ३।३।१६७
 कालाः २।१।२८
 कालाः परिमणिना २।२।५
 कालाच्च ५।४।३३
 कालाट्ठं॒ ४।३।११
 कालात् ५।१।७८
 कालात्साधुपु० ४।३।४३
 कालाद्यत् ५।१।१०७
 कालाध्वनोरत्यन्त० २।३।५
 कालेभ्यो भववत् ४।२।३४
 कालोपसर्जने च १।२।५७
 कव्यपुरीषपुरी० ३।२।६५
 काश्यपकौशिं० ४।३।१०३

काश्यादिभ्य० ४।२।११६
 कासूगोणीभ्यां० ५।३।१०
 कात्तीराजस्तु० ६।१।१५५
 कास्त्रत्ययादाम० ३।१।३५
 किंकिलास्त्य० ३।३।१४६
 किं क्रियाप्रश्नेऽ ८।१।४४
 किं क्षेपे २।१।६४
 किंयत्तदो निर्था० ५।३।१९२
 किंवृतं च चिदु० ८।१।४८
 किंवृते लिङ्ग० ३।३।१४४
 किंवृते लिप्सा० ३।३।६
 किंसर्वनामबहु० ५।३।१२
 कितः ६।१।१६५
 किति च ७।२।११८
 किदाशिषि ३।४।१०४
 किमः कः ७।२।१०३
 किमः क्षेपे ५।४।७०
 किमः संख्याप० ५।२।४१
 किमश्च ५।३।२५
 किमिदंभ्यां वा० ५।२।४०
 किमेतिङ्ग्य० ५।४।११
 किमोऽत् ५।३।१२
 किरती लवने ६।१।१४०
 किरश्च पञ्चभ्यः ७।२।७५
 किसरादिभ्यः ४।४।५३
 कुगतिप्रादयः २।२।१८
 कुटीशमीशुण्डाऽ ५।३।१८८
 कुण्डं वनम् ६।२।१३६
 कु तिहो ७।२।१०४
 कुत्वा डुपच् ५।३।१८९
 कुत्सने च ८।१।६९
 कुत्सितानि० २।१।५३

कुत्सिते ५।३।७४
 कुप्षोः क पौ च ८।३।३७
 कुमति च ८।४।१३
 कुमहदभ्याम० ५।४।१०५
 कुमारश्रमणादिं २।१।१७०
 कुमारशीष्यो० ३।२।५१
 कुमारश्च ६।२।२६
 कुमार्या वयसि ६।२।१५
 कुमुदनडवेतसे० ४।२।१८७
 कुम्भपदीषु च ५।४।१३९
 कुरुगाहपतरिं ६।२।४२
 कुरुनदिभ्यो० ४।१।१७२
 कुर्विदिभ्यो ष्यः ४।१।१५१
 कुलकुक्षिग्रीवाऽ ४।२।१९६
 कुलटाया वा ४।१।१२७
 कुलत्यकोपद्यादण् ४।४।४
 कुलात्खः ४।१।१३९
 कुलालादिभ्यो० ४।३।११८
 कुलिजाल्लुक्त्वौ० ५।१।५५
 कुलमाषादज् ५।२।८३
 कुशाग्राच्छः ५।३।१०५
 कुषिरजोः प्राचां० ३।४।१९०
 कुसीददवी० ४।४।१३१
 कुसूलकूषकुम्भ० ६।२।१०२
 कुस्तुम्बुरूणि० ६।१।१४३
 कुहोष्चुः ७।४।६२
 कूलतीरतूल० ६।२।१२१
 कूलसूदस्थल० ६।२।१२९
 कृकणपर्णा० ४।२।१४५
 कृच्छ्रगहनयोः० ७।२।१२२
 कृजः प्रतियन्ते २।३।५३
 कृजः श च ३।३।१००

कृजो द्वितीयतृ० ५ । ४ । ५८	कोपधाच्च ४ । २ । ७९	क्रतौ कुण्डपाय० ३ । १ । १३०
कृजो हेतुताच्छी० ३ । २ । २०	कोपधाच्च ४ । ३ । १३७	क्रत्वादयश्च ६ । २ । ११८
कृञ्जानुप्रयुज्य० ३ । १ । ४०	कोपधादण् ४ । २ । १३२	क्रमः परस्मैपर० ७ । ३ । ७६
कृतलब्धकीत० ४ । ३ । ३८	कोशाट्ठ॒ ४ । ३ । ४२	क्रमश्च वित्व ६ । ४ । १८
कृते ग्रन्थे ४ । ३ । ११६	कौपिङ्गलहास्ति० ४ । ३ । १३२	क्रमादिभ्यो बुन् ४ । २ । १६१
कृत्तद्वितसमा० १ । २ । ४६	कौमारापूर्ववने ४ । २ । १३	क्रथस्तदर्थे ६ । १ । ८१
कृत्यचः ८ । ४ । २९	कौरव्यमाण्डका० ४ । १ । १९	क्रव्ये च ३ । २ । ६९
कृत्यतुल्याख्या० २ । १ । ६८	कौशल्यकार्मा० ४ । १ । ११५	क्रियार्थोपपदस्य २ । ३ । १४
कृत्यल्युटो० ३ । ३ । ११३	किङ्गति च १ । १ । ५	क्रियासमभिहारे ३ । ४ । २
कृत्या॒ ३ । १ । ९५	कत्कवतू निष्ठा १ । १ । २६	क्रीड़जीनां णी ६ । १ । ४८
कृत्यानां कर्तीरि० २ । ३ । ७१	कत्स्य च वर्तमाने २ । ३ । १६७	क्रीडोऽनुसंपरि० १ । ३ । २१
कृत्यार्थे तव० ३ । ४ । १४	कादलपाल्यायाम् ४ । १ । ५१	क्रीतवत्परिमा० ४ । ३ । १५६
कृत्याश्च ३ । ३ । १७१	किञ्चक्तौ च सं० ३ । ३ । १७४	क्रीतात्करणपूर्वात् ४ । १ । ५०
कृत्यैरथिका० २ । १ । ३३	क्ते च ६ । २ । ४५	कुधमुहैर्षासू० १ । ४ । ३७
कृत्यैर्कृणि॒ २ । १ । ४३	क्तेन च पूजायाम् २ । २ । १२	कुधमुहैर्षपृष्ट० १ । ४ । ३८
कृत्योक्त्युच्चात० ६ । २ । १६०	क्तेन न ज्विशि० २ । १ । ६०	कुधमण्डार्थेष्य० ३ । २ । १५१
कृत्वोर्ध्यप्रयोग० २ । ३ । ६४	क्तेनहोरात्रा० २ । १ । ४५	क्रीडयादिभ्यश्च ४ । १ । ८०
कृदतिङ्क॒ ३ । १ । ९३	क्ते नित्यार्थे ६ । २ । ६१	क्र्यादिभ्यःस्ना० ३ । १ । ८१
कृमेजन्तः १ । १ । ३९	क्तोऽधिकरणे च ३ । ४ । ७६	क्तिशः क्त्वा० ७ । २ । ५०
कृपो रो लः ८ । २ । ४८	क्त्रेम॑ म॒ नित्यम् ४ । ४ । २०	क्वणो वीणायां च ३ । ३ । ६५
कृश्वस्तियोगे ५ । ४ । ५०	क्त्वा च २ । २ । २२	क्वसुश्च ३ । २ । १०७
कृमृदृशहिभ्यश्छ० ३ । १ । ५५	क्त्वातोसुन्क० १ । १ । ४०	क्वाति ७ । २ । १०५
कृषेष्ठन्दसि॒ ७ । ४ । १६५	क्त्वापिच्छन्द० ७ । १ । ३८	क्विन्प्रत्ययस्य० ८ । २ । १६२
कृसृभृत्स्तु० ७ । २ । १३	क्त्विं स्कन्दिस्य० ६ । ४ । ३१	क्विप् च ३ । २ । ७६
कृ धान्ये ३ । ३ । ३०	क्त्वो यक् ७ । १ । ४७	क्षत्राद् घः ४ । १ । १३८
केकयमित्रयुप्र० ७ । ३ । १२	क्यङ्गमनिनोश्च ६ । ३ । ३६	क्षपो निवासे ६ । १ । १९८
केऽणः ७ । ४ । १३	क्यचि च ७ । ४ । ३३	क्षयजयौ शा० ६ । १ । १०
केदाराद्यञ्च ४ । २ । ४०	क्यच्व्योश्च ६ । ४ । १५२	क्षायो मः ८ । २ । ५३
केवलमामक० ४ । १ । ३०	क्यस्य विभाषा ६ । ४ । १५०	क्षिप्रवचने लृट् ३ । ३ । १३३
केशाद्वोऽन्य० ५ । २ । १०९	क्याच्छन्दसि॒ ३ । २ । १७०	क्षियः ६ । ४ । ५९
केशाद्वाभ्यां य० ४ । २ । ४८	क्रतुज्ञेभ्यश्च ४ । ३ । १६८	क्षियाशीःप्रैषेषु० ८ । २ । १०४
कोः कत्तपुरुष० ६ । ३ । १०१	क्रतूक्यादिसूत्रा० ४ । २ । ६०	क्षियो दीर्घात् ८ । २ । ४६

क्षीराङ्गन् ४ १२ १२०
 क्षुद्रजन्तवः २ १४ १८
 क्षुद्राञ्चो वा ४ ११ १३१
 क्षुद्राभ्रमरखट० ४ १३ ११९
 क्षुद्रस्वान्त० ७ १२ ११८
 क्षुभादिषु च ८ १४ १३९
 क्षुल्लकश्च वैश्व० ६ १२ १३९
 क्षेत्रियच्चपरक्षेत्रे ५ १२ १२२
 क्षेपे २ १४ १४७
 क्षेपे ६ १२ १०८
 क्षेमप्रियमद्व० ३ १२ १४४
 क्सस्याचि ७ १३ १७२

- ख -

खः सर्वधुरात् ४ १४ १७८
 ख च ४ १४ १३२
 खचि हस्वः ६ १४ १९४
 खट्वा क्षेपे २ १४ १२६
 खण्डिकादिं ४ १२ १४५
 खनो घ च ३ १३ ११२५
 खरवसानयोर्विस० ८ १३ १४५
 खरि च ८ १४ १५५
 खलगोरथात् ४ १२ १५०
 खलयवमाणतिल० ५ १४ १७
 खार्या ईक्न् ५ १४ १३३
 खार्यः प्राचाम् ५ १४ १०१
 खित्यनव्ययस्य ६ १३ १६६
 खिदेष्ठन्दसि ६ १४ १५२
 ख्यत्थात्परस्य ६ १४ ११०

- ग -

गतिकारकोप० ६ १२ १३९
 गतिबुद्धिप्रत्यव० १ १४ १५२
 गतिरनन्तरः ६ १२ १४९

गतिर्गतौ ८ १४ १७०
 गतिश्च १ १४ १६०
 गत्यर्थकर्मणि २ १३ १४२
 गत्यर्थलोटा ८ १४ १५१
 गत्यर्थकर्मक० ३ १४ १७२
 गत्वरश्च ३ १२ १४६४
 गदमदचरयम० ३ १४ १००
 गन्तव्यपण्यं ६ १२ ११३
 गन्धनावक्षेपण० १ १३ १३२
 गन्धस्येदुत्पूतिं ५ १४ १३५
 गमःक्वौ ६ १४ १४०
 गमश्च ३ १२ १४७
 गमहनजनखन० ६ १४ १९८
 गमेरिट् परस्मै० ७ १२ १५८
 गम्भीरज्जः ४ १३ १५८
 गर्गादिभ्यो यज् ४ १४ १०५
 गर्तोत्तरपदा० ४ १२ १३७
 गर्हयां च ३ १३ १४९
 गवाश्वप्रभृतीनि २ १४ १११
 गवियुधिभ्यां ८ १३ १९५
 गस्थकन् ३ १४ १४६
 गहादिभ्यश्च ४ १२ १३८
 गाङ्कुटादिभ्यो० १ १२ १९
 गाङ् लिटि २ १४ १४९
 गाण्डृच्छगात० ५ १२ ११०
 गातिस्थाघुपा० २ १४ १७७
 गाथिविदथिके० ६ १४ १६५
 गाधलवण्योः ६ १२ १४
 गापोष्टक् ३ १२ १८
 गिरेष्च सेनक० ५ १४ ११२
 गुडादिभ्यष्टज् ४ १४ १०३
 गुणवचनब्राह्मण० ५ १४ १२४

गुणोऽपृक्ते ७ १३ १९१
 गुणो यडलुकोः ७ १४ १८२
 गुणोऽतिसंयो० ७ १४ १२९
 गुपूर्धूपविच्छिं० ३ १४ १८८
 गुपेष्ठन्दसि ३ १४ १५०
 गुप्तिज्जिकदभ्यःसन् ३ १३ १५५
 गुरोरनृतोऽनन्त्य० ८ १२ १८६
 गुरोश्च हलः ३ १३ १०३
 गृधिवज्योःप्र० १ १३ १६९
 गृष्ट्यादिभ्यश्च ४ १४ १३६
 गृहपतिना संयुक्ते ४ १४ १९०
 गेहे कः ३ १४ १४४
 गोःपादान्ते ७ १४ १५७
 गोचरसंचरव० ३ १३ १११९
 गोतन्त्रियवं पालै ६ १२ १७८
 गोतो णित् ७ १४ १९०
 गोत्रक्षत्रियाल्ये० ४ १३ १९९
 गोत्रचरणाच्छ्लात० ५ १४ १३४
 गोत्रचरणाद् वुज् ४ १३ १२६
 गोत्रस्त्रियाः ४ १४ १४७
 गोत्रादङ्कवत् ४ १३ १८०
 गोत्राद्वान्यस्त्रियात० ४ १४ १९४
 गोत्रान्तेवासि० ६ १२ १६९
 गोत्रावयवात् ४ १४ १७९
 गोत्रे कुञ्जादिभ्यः० ४ १४ १९८
 गोत्रेऽलुगचि ४ १४ १८९
 गोत्रोक्षोष्टोरभ्र० ४ १२ १३९
 गोद्वच्चोऽसंख्या० ५ १४ १३९
 गोधाया द्रक् ४ १४ १२९
 गोपयसोर्यत् ४ १३ १६०
 गोपुच्छाट्ठज् ४ १४ १६
 गोयवाग्वाश्च ४ १२ १३६

गोरतद्वितलुकि ५।४।९२
 गोबिडालसिंह० ६।२।७२
 गोश्च पुरीषे ४।३।१४५
 गोस्त्रियोरुपस० १।२।४८
 गौः सादसादिं ६।२।४१
 ग्रन्थान्ताथिके ६।३।७९
 ग्रसितस्कभित० ७।२।३४
 ग्रहवृद्धनिश्चगम० ३।३।५८
 ग्रहिज्यावयिं ६।१।१६
 ग्रहोऽलिटि दीर्घः ७।२।३७
 ग्रामःशिल्पिनि ६।२।६२
 ग्रामकौटाभ्यां च ५।४।१५५
 ग्रामजनपदैकदेऽ ४।३।७
 ग्रामजनबन्धुभ्य० ४।२।४३
 ग्रामात्पर्यनुपूर्वां ४।३।६१
 ग्रामाद्यखण्डौ ४।२।९४
 ग्रामेऽनिवसन्तः ६।२।८४
 ग्राम्यपशुसङ्खेष्य० १।२।७३
 ग्रीवाभ्योऽण्च ४।३।५७
 ग्रीष्मवसन्ताद० ४।३।४६
 ग्रीष्मावरसमाद् ४।३।४९
 ग्रो यडि ८।२।२०
 ग्लाजिस्थपच० ३।२।१३९

- घ -

घकालतनेषु ६।३।१७
 घच्छौ च ४।४।११७
 घजःसास्यां ४।२।५८
 घजपोश्च २।४।२८
 घजि च भाव० ६।४।२७
 घनिलचौ च ५।३।७९
 घस्फकल्पचेलङ्ग० ६।३।४३
 घसिभसोर्हलि ६।४।१००

घुमास्थागापां ६।४।६६
 घुषिरविशब्दने ७।२।२३
 घेडिति ७।३।१११
 घोलोपो लेटि ७।२।७०
 घोषादिषु च ६।२।८५
 घ्सोरेद्वावभ्यास० ६।४।११९

- ङ् -

ङमो हस्वादचि ८।३।३२
 ङयि च ६।१।२०९
 ङसिङ्गोश्च ६।१।१०८
 ङसिङ्गोः स्मात् ७।३।१४५
 ङिच्च १।४।५३
 ङिति हस्वश्च १।४।१६
 ङेप्रथमयोरम् ७।१।२८
 ङेराम्नद्यामीयः ७।३।११६
 ङेर्यः ७।१।१३
 ङ्णोः कुक्टुक्षरि ८।३।१८
 ङ्यापोःसंज्ञा० ६।३।६३
 ङ्याप्रातिपदि० ४।१।१९
 ङ्याश्छन्दसि० ६।१।१७५

- च -

चक्षिङ्गःख्यान् २।४।५४
 चडि ६।१।११
 चङ्गचन्यतर० ६।१।२१५
 चजोःकु घिण्णतोः ७।३।५२
 चटकाया ऐरक् ४।४।१२८
 चतुरः शसि ६।१।१६४
 चतुरनडुहोरा० ७।१।९८
 चतुर्थी चशिष्या० २।३।७३
 चतुर्थी तदर्थ० २।१।३६
 चतुर्थी तदर्थे ६।२।४३
 चतुर्थी संप्रदाने २।३।१३

चतुर्थी बहुलं २।२।६२
 चतुष्पादो गर्भिष्या० २।१।७१

चतुष्पादभ्यो० ४।१।१३५
 चनचिदिव० ८।१।५७

चरणे ब्रह्मचार० ६।३।८६
 चरणेष्यो धर्म० ४।२।४६

चरति ४।४।८
 चरफलोश्च ७।४।८७

चरेष्टः ३।२।१६
 चर्मणोऽज् ५।१।१५

चर्मोदरयोः पूरे॒ ३।४।११
 चलनशब्दार्थ० ३।२।१४८

चवायोगे प्रथमा ८।१।५९
 चादयोऽसत्वे १।४।५७

चादिलोपे विभां ८।१।६३
 चादिषु च ८।१।५८

चायः की ६।१।२१
 चायः की ६।१।३५

चार्ये द्वन्द्वः २।२।२९
 चाहलोप एव० ८।१।६२

चिणो लुक् ६।४।१०४
 चिणमुलोदीर्घो० ६।४।१३

चिते पदः ३।१।६०
 चिणभावकर्मणोः ३।१।६६

चितः ६।१।१६०
 चिते॒ कपि ६।३।१२७

चित्तवति नित्यम् ५।१।८९
 चित्यानिचिं ३।१।१३२

चित्रीकरणे च ३।३।१५०
 चिदिति चोप० ८।२।१०१

चिन्तिपूजिं ३।३।१०५
 चिस्फुरोर्ण॑ ६।१।५४

चीरमुपमानम् ६।२।१२७
 चुटु १।३।१७
 चूणीदिनि: ४।४।१२३
 चूणीदीन्यप्रा० ६।२।१२४
 चेलखेटकटुक० ६।२।१२६
 चेले: क्नोपे: ३।४।१३३
 चौ: कु: ८।२।३०
 चौ ६।१।२१९
 चौ ६।१।१३८
 च्छ्वो: शूडनु० ६।४।१९
 च्छ्वि लुडि ३।१।४३
 च्छ्वे: सिच् ३।१।४४
 च्छ्वै च ७।४।१२६
 - छ -
 छगलिनो ढिं० ४।३।१०९
 छ च ४।२।२८
 छत्रादिभ्यो ण: ४।४।६२
 छदिस्पथिवलेढ्ब्० ५।१।१३
 छन्दसि गतर्थ्य० ३।३।१२९
 छन्दसि घस् ५।१।१०६
 छन्दसि च ५।१।१६७
 छन्दसि च ५।४।१४२
 छन्दसि च ६।३।१२६
 छन्दसि ठ्ग् ४।३।१९
 छन्दसि निष्ट० ३।१।१२३
 छन्दसि परि० ५।२।८९
 छन्दसि परेऽपि १।४।८१
 छन्दसि पुनर्व० १।२।६१
 छन्दसि लिट० ३।२।१०५
 छन्दसि लुड्लड० ३।४।१६
 छन्दसि वनसन ३।२।१२७
 छन्दसि वा प्राप्ने० ८।३।४९

छन्दसि शायजपि ३।१।८४
 छन्दसि सह: ३।२।६३
 छन्दसीरः ८।२।१५
 छन्दसो निमिति ४।४।१९३
 छन्दसो यदणी ४।३।७१
 छन्दस्यनेकमपि० ८।१।३५
 छन्दस्यपि दृश्यते ६।४।७३
 छन्दस्यपि दृश्यते ७।१।७६
 छन्दस्युभयथा ३।४।११७
 छन्दस्युभयथा ६।४।५
 छन्दस्युभयथा ६।४।८६
 छन्दस्यूदवग्रहात् ८।४।२६
 छन्दोगौविथक० ४।३।१२९
 छन्दोनाम्नि च ३।३।३४
 छन्दोनाम्नि च ८।३।१४
 छन्दोब्राह्मणानि ४।२।१६६
 छात्रादियः शाला० ६।२।८६
 छादर्घेष्वद्युपस० ६।४।९६
 छाया बाहुल्ये २।४।१२२
 छे च ६।१।७२
 छेदादिभ्यो नित्यम् ५।४।६४
 - ज -
 जश्शसो: शि: ७।१।२०
 जक्षित्यादयः षट् ६।१।६
 जड्गतथेनुवल० ७।३।२५
 जनपदतद० ४।२।१२४
 जनपदशब्दा० ४।१।१६८
 जनपदिनां ज० ४।३।१००
 जनदे लुप् ४।२।८१
 जनसनखन० ३।२।६७
 जनसनखनां सं० ६।४।४२
 जनिकर्तुः प्रकृतिः १।४।३०
 जनिता मन्त्रे ६।४।५३
 जनिवधोश्च ७।३।३५
 जपजभदहदशा० ७।४।८६
 जम्ब्वा वा ४।३।१६५
 जम्भासुहरित० ५।४।१२५
 जयः करणम् ६।१।१९९
 जराया जरस० ७।२।१०१
 जल्पभिक्षकुट्ट० ३।२।१५५
 जसः शी ७।१।१७
 जसि च ७।३।१०९
 जहातेश्च ६।४।११६
 जहातेश्च क्त्व ७।४।४३
 जागरूकः ३।२।१६५
 जाग्रोऽविचिण्ण० ७।३।८५
 जातरूपेभ्यः ४।३।१५३
 जातिकालसु० ६।२।१७०
 जातिनाम्नः कन् ५।३।८१
 जातिरप्राणिनाम् २।४।६
 जातुयदोर्लिङ्० ३।३।१४७
 जातेरस्त्रीविष० ४।१।६३
 जातेश्च ६।३।४१
 जात्यन्ताच्छ बन्धु० ५।४।९८
 जात्याख्याया० १।२।५८
 जात्वपूर्वम् ८।१।४७
 जानपदकुण्ड० ४।१।४२
 जान्तनशां विं० ६।४।३२
 जायाया निङ्० ५।४।१३४
 जालमानायः ३।३।१२४
 जासिनिप्रहण० २।३।५६
 जिग्रतेर्वा ७।४।६
 जिदृक्षिविश्री० ३।२।१५७
 जिह्वामूलाङ्गु० ४।३।६२

जीयतिरत्नं ३।२।१०४
 जीवति तु वंशे० ४।१।१६३
 जीविकार्यं चाऽ ५।३।१९९
 जीविकोपनिषद् १।४।७९
 जुचड्कम्पदन्द्र० ३।२।१५०
 जुष्टापिति च ६।१।२०६
 जुसि च ७।३।८३
 जुहोत्यादिभ्यः २।४।७५
 जृद्रश्योः किञ्च ७।२।५५
 जृस्तम्भुमुचुम्लुचु० ३।१।५८
 जे प्रोष्ठपदानाम् ७।३।१८
 जाजनोर्जा ७।३।७९
 जाशुमृदृशां १।३।१५७
 ज्ञोऽविदर्थस्य २।३।५९
 ज्य च ५।३।६१
 ज्यश्च ६।१।४२
 ज्यादादीयसः ६।४।१६०
 ज्योतिरायुषः ८।३।८३
 ज्योतिर्जनपदरा० ६।३।८५
 ज्योत्स्नातमिसाऽ ५।२।११४
 ज्वरत्वरसिव्य० ६।४।१२०
 ज्वलितिकसन्तो० ३।१।१४०
 - झ -
 झयः ५।४।१११
 झयः ८।२।१०
 झयो होऽन्यतर० ८।४।१६२
 झरो झरि सर्वे ८।४।१६५
 झलां जशोऽत्ते ८।२।३९
 झलां जशशि ८।४।५३
 झलो झलि ८।२।१२६
 झल्युपोत्तमम् ६।१।१७७
 झषस्तथोर्धेऽथः ८।२।१४०

झस्य रन् ३।४।१०५
 झेर्जुस् ३।४।१०८
 झोऽन्तः ७।१।३
 - झ -
 जितश्च तत्प्र० ४।३।१५५
 जीतः त्तः ३।२।१८७
 जित्यादिं ६।१।१९४
 ज्यादयस्तद्रा० ५।३।११९
 - ट -
 टाङ्सिडसामिं ७।१।१२
 टाबुचि ४।१।१९
 टिङ्गाणग्द्यय० ४।४।१५
 टित आत्मनेप० ३।४।७९
 टे: ६।४।१४३
 टे: ६।४।१५५
 टिवतोऽथुच् ३।३।१८९
 - ठ -
 ठक्-छौ च ४।२।८४
 ठगायस्थानेभ्यः ४।३।७५
 ठज्जवचिनश्च ४।२।१४१
 ठस्येकः ७।३।५०
 ठाजादावूर्ध्वं द्विं ५।३।१८३
 - ड -
 डः सि धुट् ८।३।२९
 डति च ४।१।२५
 डाबुभाभ्यामन्य० ४।१।१३
 डिवतः वित्रः ३।३।८८
 - ढ -
 ढकि लोपः ४।१।१३३
 ढक्च मण्डूकात् ४।१।११९
 ढश्छन्दसि ४।४।१०६
 ढे लोपोऽकद्रवाः ६।४।१४७

ढो ढे लोपः ८।३।१३
 ढ्लोपे पूर्वस्थ० ६।३।१११
 - ण -
 णचः स्त्रियामज् ५।४।१४
 णलुत्तमो वा ७।१।११
 णिचश्च १।३।७४
 णिजां त्रयाणां ७।४।७५
 णिनि ६।२।७९
 णित्रिद्वत्तु० ३।१।४८
 णेरणौ यत्कर्म १।३।१६७
 णेरघ्यने वृत्तम् ७।२।२६
 णेरनिटि ६।४।५१
 णेर्विभाषा ८।४।३०
 णेष्ठच्छन्दसि ३।२।१३७
 णो नः ६।१।६४
 णौ गमिरबोधने २।४।४६
 णौ चच्छुपयायाः ७।४।१
 णौ च संश्चडोः २।४।५१
 णौ च संश्चडोः ६।१।३१
 ण्य आवश्यके ७।३।१५५
 ण्यक्त्रियार्थ० २।४।५८
 ण्यासश्रन्थो० ३।३।१०७
 ण्युट् च ३।३।१४७
 ण्वल्लूचौ ३।१।१३३
 - त -
 तडानावात्मनेऽ १।४।१००
 तत आगतः ४।३।७४
 तत्पुरुषः २।१।२२
 तत्पुरुषः समाऽ १।२।४२
 तत्पुरुषस्याङ्गु० ५।४।१८६
 तत्पुरुषे कृति ६।३।१४४
 तत्पुरुषे तुल्यार्थ० ६।२।१२

तत्पुरुषे शाला० ६।२।१२३	तदस्य पण्यम् ४।४।५१	तयोरेव कृत्यक्त० ३।४।७०
तत्पुरुषोऽनव० २।४।१९	तदस्य परिमाणम् ५।१।९४	तयोर्दीर्घलौ च ५।३।२०
तत्प्रकृतवचने ५।४।२१	तदस्य संजातं ५।२।३६	तयोर्ख्यावचि ८।२।१०८
तत्प्रत्यनुपूर्वमीप० ४।४।१२८	तदस्य सोढम् ४।३।५२	तरति ४।४।५
तत्प्रत्ययस्य ७।३।२९	तदस्यां प्रहरण० ४।२।५७	तरप्तमपै घः १।१।२२
तत्प्रयोजको० १।४।५४	तदस्यास्त्यस्मिन् ५।२।१९४	तवममकावेक० ४।३।१३
तत्र २।१।४६	तदोः सः सावन० ७।२।१०६	तवममौ डसि ७।२।१९६
तत्र कुशलः ५।२।६३	तदो दा च ५।३।१९	तवै चान्तश्च ६।२।५१
तत्र च दीयते ५।४।१९६	तद् गच्छति पथिं ४।३।१८५	तव्यत्तव्यानीयरः ३।१।१९६
तत्र जातः ४।३।२५	तद्वरतिवहत्या० ५।१।५०	तसिलादिष्वाकृत्व० ६।३।१३५
तत्र तस्येव ५।१।११६	तद्वितश्चासर्व० १।१।३८	तसिश्च ४।३।११३
तत्र तेनेदमिति २।२।१२७	तद्वितस्य ६।१।१६१	तसेश्च ५।३।१८
तत्र नियुक्तः ४।४।५९	तद्विताः ४।१।७६	तसौ मत्वर्थ॑ १।४।१९
तत्र भवः ४।३।५३	तद्वितार्थोत्तर० २।१।५१	तस्थस्थमिपां ३।४।१०१
तत्र विदित इति ५।१।४३	तद्वितेष्वचामा० ७।२।११७	तस्माच्छसो नः ६।१।१०१
तत्र साधुः ४।४।१८	तद्युक्तात्कर्मणो० ५।४।१३६	तस्मादित्युत्तरस्य १।१।६७
तत्रोद्यृतममत्र० ४।२।१४	तद्राजस्य बहुषु० २।४।१६२	तस्मान्नुडचि ६।३।७४
तत्रोपपदं सप्तमी० ३।१।१९२	तद्वहति रथयुगा० ४।४।१७६	तस्मान्नुद् द्विलः ७।४।७१
तत्सवदिः पथ्य० ५।२।७	तद्वानासामुप० ४।४।११५	तस्मिन्नन्णि च ४।३।१२
तथायुक्तं चानी० १।४।५०	तनादिकृञ्य० ३।४।७९	तस्मिन्निति निर्दिं० १।४।१६६
तदधीते तद्वेद ४।२।५९	तनादिभ्यस्तथा० २।४।७९	तस्मै प्रभवति ५।४।१०१
तदधीनवचने ५।४।५४	तनिपत्योश्छन्द० ६।४।१९९	तस्मै हितम् २।१।५
तदर्थं विकृते: ५।४।१२	तनूकरणे तक्षः ३।१।७६	तस्य च दक्षिणा० ५।१।१९५
तदर्हति ५।४।६३	तनोतेयिकं ६।४।४४	तस्य तात् ७।१।४४
तदर्हम् ५।४।११७	तनोतेविभाषा० ६।४।१७	तस्य धर्म्यम् ४।४।४७
तदशिष्यं संज्ञा० १।२।५३	तन्त्रादचिराप० ५।२।७०	तस्य निमित्तं ५।१।३८
तदस्मिन्नधिक० ५।२।४५	तपःसहस्राभ्यां ५।२।१०२	तस्य निवासः ४।२।६९
तदस्मिन्ननन्न० ५।२।८२	तपरस्तत्कालस्य १।१।७०	तस्य परमाग्रेडिं० ८।१।१२
तदस्मिन्नस्ती० ४।२।१६७	तपस्तपःकर्मक० ३।४।१८८	तस्य पाकमूले ५।२।२४
तदस्मिन्नवृद्ध्याय० ५।४।४७	तपोऽनुतापे ३।१।६५	तस्य पूरणे डट् ५।२।४८
तदस्मै दीयते ४।४।१६६	तप्तनप्तनथनाश्च ७।१।४५	तस्य भावस्त्व० ५।१।११९
तदस्य तदस्मिन्० ५।४।१६६	तमधीष्टो भूतो ५।४।८०	तस्य लोपः १।३।१९

तस्य वापः ५ ।१ ।४५
 तस्य विकारः ४ ।३ ।१३४
 तस्य व्याख्यान० ४ ।३ ।६६
 तस्य समूहः ४ ।२ ।३७
 तस्यादित उदाह० १ ।२ ।३२
 तस्यापत्यम् ४ ।१ ।१२
 तस्येदम् ४ ।३ ।१२०
 तस्येश्वरः ५ ।४ ।४२
 ताच्छील्यव० ३ ।२ ।१२९
 तादौ च निति ६ ।२ ।५०
 तान्येकवचन० १ ।४ ।१०२
 तास्थामन्यत्रो० ३ ।४ ।७५
 तालादिष्योऽण् ४ ।३ ।१५२
 तावतिथं ग्रहण० ५ ।२ ।७७
 तासस्त्योर्लोपः ७ ।४ ।५०
 तासि च क्लृपः ७ ।२ ।६०
 तास्यनुदात्त० ६ ।१ ।१८३
 तिककितवादिं० २ ।४ ।६८
 तिकादिभ्यः ४ ।१ ।१५४
 तिङ्गश्च ५ ।३ ।५६
 तिङ्गस्त्रीणि त्रीणिं० १ ।४ ।१०१
 तिङ्गि चोदात्त० ८ ।१ ।७१
 तिङ्गो गोत्रादी० ८ ।१ ।२७
 तिङ्गङ्गतिङ्गः ८ ।१ ।२८
 तिङ्गशित्साव० ३ ।४ ।११३
 ति च ७ ।४ ।८९
 तितुत्रतथसिसुसर० ७ ।२ ।९
 तित्तिरिवरत० ४ ।३ ।१०२
 तित्स्वरितम् ६ ।४ ।१८२
 तिप्तस्त्रिसिष्ठ० ३ ।४ ।७८
 तिष्यनस्ते० ८ ।२ ।७३
 तिरस्तिर्यलोपे० ६ ।३ ।१९४

तिरसोऽन्यतर० ८ ।३ ।४२
 तिरोऽन्तर्घी० १ ।४ ।७१
 तिर्यच्यवर्गे० ३ ।४ ।६०
 ति विशतेऽर्दिति० ६ ।४ ।१४२
 तिष्ठतेरित० ७ ।४ ।५
 तिष्ठदग्गुपभृतीनिं० २ ।१ ।१७
 तिष्पुर्नवस्त्रो० १ ।२ ।६३
 तिसृथो जसः ६ ।१ ।१६३
 तीररूपोत्तरप० ४ ।२ ।१०६
 तीर्थे ये ६ ।३ ।१७
 तीषसहलुभृष्ण० ७ ।२ ।४८
 तुग्राद घन्० ४ ।४ ।११५
 तुजादीनां दीर्घो० ६ ।१ ।७
 तुदादिभ्यः शः ३ ।१ ।७७
 तुन्दशोकयोः परिं० ३ ।२ ।५
 तुन्दादिभ्य ३० ५ ।२ ।११७
 तुन्दिलिवटे० ५ ।२ ।१३९
 तुपश्यपश्यताहै० ८ ।१ ।३९
 तुभ्यमहौ डयि ७ ।२ ।१९५
 तुमर्थाच्च भावव० २ ।३ ।१५
 तुमर्थे सेनेसेज्जेसे० ३ ।४ ।१९
 तुमुन्द्रुत्तलौ क्रिं० ३ ।३ ।१०
 तुरिष्टेमेयःसु० ६ ।४ ।१५४
 तुरस्तुशम्यमः ७ ।३ ।१५
 तुल्यार्थेरुत्तुलो० २ ।३ ।७२
 तुल्यास्यप्रयत्नं १ ।१ ।९
 तुश्छन्दसि० ५ ।३ ।५९
 तुहोस्तातड्डा० ७ ।१ ।३५
 तूदीशलातुरवर्म० ३ ।४ ।१९४
 तूष्णीमि भुवः ३ ।४ । ६३
 तृजकाभ्यां कर्तरि० २ ।२ ।१५
 तृज्वत्क्रोष्टु० ७ ।१ ।१५

तृणह इम् ७ ।३ ।१२
 तृणे च जातौ ६ ।३ ।१०३
 तृतीया कर्मणि० ६ ।२ ।४८
 तृतीया च होश्छः २ ।३ ।३
 तृतीया तत्कृता० २ ।३ ।१०
 तृतीयादिषु भाषित० ७ ।१ ।७४
 तृतीयाप्रभृती० २ ।२ ।२१
 तृतीयार्थे० १ ।४ ।८५
 तृतीयासप्तम्यो० २ ।४ ।८४
 तृतीयासमासे० १ ।१ ।३०
 तृन्० ३ ।२ ।१३५
 तृष्णमृष्णकृषे० १ ।२ ।२५
 तृफलभजत्रपश्च ६ ।४ ।१२२
 ते तद्राजा० ४ ।१ ।१७४
 तेन क्रीतम् ५ ।१ ।३७
 तेन तुल्यं क्रिया० ५ ।१ ।११५
 तेन दीव्यति० ४ ।४ ।२
 तेन निर्वृत्तम् ४ ।२ ।६८
 तेन निर्वृत्तम् ५ ।१ ।७९
 तेन परिज्यल० ५ ।१ ।९३
 तेन प्रोत्तम् ४ ।३ ।१०१
 तेन यथाकथा० ५ ।१ ।१८
 तेन रक्तं रागात् ४ ।२ ।११
 तेन वित्तश्चु० ५ ।२ ।२६
 तेन सहेति तुल्य० २ ।२ ।२८
 तेनैकदिक्० ४ ।३ ।११२
 ते प्राधातो० १ ।४ ।८०
 तेग्यावेकवचन० ८ ।४ ।१२२
 तोः षि० ८ ।४ ।४३
 तोर्लि० ८ ।४ ।६०
 तौ सत्० ३ ।२ ।१२७
 त्यदादिषु दृशो० ३ ।२ ।६०

त्यदादीनामः ७।२।१०२
 त्यदादीनि च १।१।१७४
 त्यादादीनि सर्वैः १।२।१७२
 त्यागरागहास० ६।१।२१३
 त्रपुजतुनोः षुक् ४।३।१३८
 त्रसिगृहिण्यृषिः ३।२।१४०
 त्रिंशच्चत्वारिंश० ५।१।१६२
 त्रिककुत्पवति ५।४।१४७
 त्रिचतुरोः स्त्रियां ७।२।१९९
 त्रिप्रभृतिषु शाक० ८।४।५०
 त्रैः संप्रसारणं च ५।२।१५५
 त्रेस्त्रयः ६।३।४८
 त्रेस्त्रयः ७।१।५३
 त्वामौ द्वितीयापाः ८।१।२३
 त्वाहौ सौ ७।२।१९४
 त्वे च ६।३।१६४

- थ -

थट् च च्छन्दसि ५।२।५०
 थलि च सेटि ६।४।१२१
 थलि च सेटीड० ६।१।१९३
 थाथघज्ज्ञाजविः ६।२।१४४
 थासः से ३।४।८०
 था हेती चच्छ० ५।३।१२६
 थो न्थः ७।१।८७

- द -

दंशसञ्जस्वज्ञां० ६।४।२५
 दक्षिणादाच् ५।३।३६
 दक्षिणापश्चात्पुरु० ४।२।१९८
 दक्षिणेर्मा लुब्ध० ५।४।१२६
 दक्षिणोत्तराभ्या० ५।३।२८
 दण्डव्यवसर्गयोश्च ५।४।१२

दण्डदिश्यो यत् ५।१।१६६
 ददातिदधात्यो० ३।१।१३९
 दघस्तस्त्रोश्च ८।२।३८
 दधातेहिः ७।४।४२
 दधनष्ठक् ४।२।१८
 दन्त उन्नत ५।२।१०६
 दन्तशिखात्सं० ५।२।११३
 दम्भ इच्छ ७।४।५६
 दयतेर्दिग्मि लिटि ७।४।१९
 दयायासश्च ३।१।३७
 दश्च ७।२।१०९
 दश्च ८।२।७५
 दस्ति ६।३।१२४
 दाणश्च सा चेच्च० १।३।५५
 दाण्डनायन० ६।४।१७४
 दादेव्यातोर्धः ८।२।३२
 दादर्थिदर्थीत० ७।४।१६५
 दाधा घवाप् १।१।२०
 दाधेट्सिशदस० ३।२।१५९
 दानीं च ५।३।१८
 दामन्यादित्रिं ५।३।११६
 दामहायनान्ताच्च ४।१।२७
 दाम्नीशसयुज० ३।२।१८२
 दायाद्यं दायादे ६।२।५
 दाशगोचरौ सं० ३।४।७३
 दाश्वान्साहा० ६।१।१२
 दिक्षशब्दा ग्राम० ६।२।१०३
 दिक्षशब्देभ्यः ५।३।२७
 दिक्षपूर्वपदाठ्न्ज्व ४।३।१६
 दिक्षपूर्वपदाद० ४।२।१०७
 दिक्षपूर्वपदान्डीप् ४।४।१६०
 दिक्षसंख्ये संज्ञा० २।४।५०

दिगादिभ्यो० ४।३।५४
 दिङ्नामान्यन्त० २।२।२६
 दित्यदित्यादिं ४।१।८५
 दिव उत् ६।१।१२९
 दिव औत् ७।१।८४
 दिवः कर्म च १।४।४३
 दिवसश्च पृथिवी ६।३।३०
 दिवस्तदर्थस्य २।३।५८
 दिवादिभ्यः श्यन् ३।१।६९
 दिवाविभानिशां० ३।२।२१
 दिवो जल् ६।१।१८०
 दिवो द्यावा ६।३।२९
 दिवोऽविजिग्नी० ८।२।१९
 दिशो मद्राणाम् ७।२।१३
 दिष्टिवितस्त्यो० ६।२।३१
 दीडो युडचि ६।४।६३
 दीधीवेवीटाम् १।१।६
 दीपजनबुधपूरि० ३।१।६१
 दीर्घ इणः किति ७।४।६९
 दीर्घकाशतुषभ्रा० ६।२।८३
 दीर्घिजिह्वी च ४।१।५९
 दीर्घं च १।४।१२
 दीर्घच्च वरुणस्य ७।३।२३
 दीर्घज्जसि च ६।१।१०३
 दीर्घत् ६।१।७४
 दीर्घादिटि समान० ८।३।१९
 दीर्घादाचार्यां० ८।४।५२
 दीर्घोऽकितः ७।४।८३
 दीर्घो लघोः ७।४।९४
 दुःखातप्रातिलो० ५।४।६४
 दुन्योरनुपसर्गे ३।१।१४२
 दुरस्पुद्दीविण० ७।४।३६

दुष्कुलाइढक् ४ ११ १४२
 दुहः कब्दश्च ३ १२ १७०
 दुहश्च ३ ११ १६३
 दूतस्य भागकर्म० ४ १४ १२०
 दूराद्वूते च ८ १२ १८४
 दूरान्तिकार्थेभ्यो २ १३ १३५
 दूरान्तिकार्थैः २ १३ १३४
 दृक्स्ववस्वतो ७ ११ १८३
 दृग्दृशवतुषु ६ १३ १८९
 दृढः स्थूलबल० ७ १२ १२०
 दृतिकुस्तिकल० ४ १३ १५६
 दृशोः क्वनिप् ३ १२ १९४
 दृशो विख्ये च ३ १४ १११
 दृष्टं साम ४ १२ १७
 देयमृणे ४ १३ १४७
 देये त्रा च ५ १४ १५५
 देवताद्वन्द्वे च ६ १२ १४१
 देवताद्वन्द्वे च ६ १३ १२६
 देवताद्वन्द्वे च ७ १३ १२१
 देवतान्ताता० ५ १४ १२४
 देवपथादिभ्य० ५ १३ १००
 देवब्रह्मणोरनु० १ १२ १३८
 देवमनुष्यपुरुष० ५ १४ १५६
 देवसुम्नयोर्यजुषिं ७ १४ १३८
 देवात्तल् ५ १४ १२७
 देविकाशिंशपा० ७ १३ ११
 देविक्रुशोश्चोप० ३ १२ १४४७
 देशो लुबिलचौ० ५ १२ ११०५
 दैवयज्ञशौचिवृक्षिं ४ ११ १८१
 दो दद् घोः ७ १४ १४६
 दोषो णौ ६ १४ १९०
 द्यतिस्यतिमास्था० ७ १४ १४०

चावापृथिवीशु० ४ १२ १३२
 द्युतिस्वाप्योऽ ७ १४ १६७
 द्युद्भ्यो लुडि १ १३ १९१
 द्युद्भ्यां मः ५ १२ १०८
 द्युप्रागपागुदक्षप्र० ४ १२ १०१
 द्रवमूर्तिस्पर्शयोऽ ६ ११ १२४
 द्रव्यं च भव्येऽ ५ १३ १०४
 द्रोणपर्वतजीव० ४ ११ १०३
 द्रोशच ४ १३ १६१ .
 द्वन्द्वं रहस्यम० ८ १४ १५५
 द्वन्द्वमनोज्ञाऽ ५ १४ १३३
 द्वन्द्वश्च प्राणिर्णूर्य० २ १४ १२
 द्वन्द्वाच्चुदेषहाऽ ५ १४ १०६
 द्वन्द्वाच्छः ४ १२ १६
 द्वन्द्वाद्वृन् वैर० ४ १३ १२५
 द्वन्द्वे यि २ १२ १३२
 द्वन्द्वे च १ ११ १३१
 द्वन्द्वोपतापग० ५ १२ ११२८
 द्वारादीनां च ७ १३ १४
 द्विगुरेकवचनम् २ १४ ११
 द्विगुश्च २ ११ १२३
 द्विगोः ४ ११ १२१
 द्विगोः षष्ठ्यच ५ १४ १५४
 द्विगोर्यप् ५ ११ १८२
 द्विगोर्तुगनपत्ये ४ १४ १८८
 द्विगोर्वी ५ ११ १८६
 द्विगौ क्रतौ ६ १२ १९७
 द्विगौ प्रमाणे ६ १२ ११२
 द्वितीयतृतीयच० २ १२ १३
 द्वितीयाटौ० २ १४ १३४
 द्वितीया ब्राह्मणे २ १३ १६०
 द्वितीयायां च ३ १४ १५३

द्वितीयायां च ७ १२ १८७
 द्वितीयाश्रिताऽ २ ११ १२४
 द्वितीये चानुपाऽ ६ १३ १८०
 द्वित्रिचतुर्भृः ५ १४ १८८
 द्वित्रिपूर्वादण् च ५ ११ १३६
 द्वित्रिपूर्वान्निं० ५ ११ १३०
 द्वित्रिभ्यां ५ १४ १११५
 द्वित्रिभ्यां तय० ५ १२ १४३
 द्वित्रिभ्याम० ५ १४ १०२
 द्वित्रिभ्यां पाठ० ६ १२ ११७
 द्वित्रोश्च धमुज् ५ १३ १४५
 द्विष्टचादिं ५ १४ ११२८
 द्विर्वचनेऽवि १ ११ ५९
 द्विवचनविभ० ५ १३ १५७
 द्विषत्परयोस्तापे ३ १२ १३९
 द्विषश्च ३ १४ ११२
 द्विषोऽस्त्रे ३ १२ १३१
 द्विस्तावा त्रिं ५ १४ १८४
 द्विस्त्रिश्चतुर्ति० ८ १३ १४३
 द्वीपादनुसमुद्रं ४ १३ १०
 द्वेस्तीयः ५ १२ १५४
 द्वैपवैयाग्रादग् ४ १२ ११२
 द्व्यचः ४ ११ १२१
 द्व्यचश्छन्दसि ४ १३ १५०
 द्व्यचोऽस्तिस्तङः ६ १३ १३५
 द्व्यजृद्वाहण० ४ १३ १७२
 द्व्यजृमगधकलिं ४ ११ १७०
 द्व्यन्तरुपसर्गेभ्यो० ६ १३ १९७
 द्व्यष्टनः संख्या० ६ १३ १४७
 द्व्येकयोर्द्विवचनै० १ १४ १२२

- ध -

धः कर्मणि षट्टन् ३ १२ १८१

धनगणं लब्धा ४।४।८४
 धनहिरण्यात्कामे ५।२।६५
 धनुषश्च ५।४।१३२
 धन्योपद्याद्ग्रु ४।२।१२१
 धर्मं चरति ४।४।४१
 धर्मपर्यार्थन्या० ४।४।१२
 धर्मशीलवर्णा० ५।२।१३२
 धर्मादिनच्छेव० ५।४।१२४
 धातुसंबन्धे प्रत्यया: ३।४।१
 धातोः ३।४।१९१
 धातोः ६।४।१५९
 धातोः कर्मणः ३।४।७
 धातोरेकाचो० ३।४।२२
 धातोस्तन्निमित्त० ६।४।७९
 धात्वादेः षः सः ६।४।६३
 धान्यानां भवने० ५।२।१
 धारेरुत्तर्मणः १।४।३५
 धि च ८।२।२५
 धिन्विकृण्यो र० ३।४।८०
 धुरो यद्गङ्कौ ४।४।७७
 धूमादिभ्यश्च ४।२।१२७
 धृषिशसी वैया० ७।२।१९
 धूवमपायेऽपादा० १।४।२४
 ध्वमो ध्वात् ७।१।४२
 ध्वाङ्क्षेण क्षेपे २।४।४२
 - न -
 नः क्ये १।४।१५
 न कपि ७।४।१४
 न कर्मव्यतिहारे ७।३।६१
 न कवतेर्यिडि ७।४।६३
 न कोपद्याया: ६।३।३७
 न क्तिवि दीर्घश्च ६।४।३९

न क्त्वा सेद् १।२।१८	न दधिपयादी० २।४।१४
न क्रोडादिबहुचः ४।१।५६	नदीपौर्णमास्या० ५।४।११०
न क्वादेः ७।३।५९	नदी बन्धुनि ६।२।१०९
नक्षत्राद् घः ४।४।१४१	नदीभिश्च २।१।२०
नक्षत्राद्वा० ८।३।१००	न दुहस्तुनमां० ३।१।८९
नक्षत्रे च लुपि २।३।४५	न दृशः ३।१।४७
नक्षत्रेण युक्तः ४।२।३	नद्या: शेषस्या० ६।३।४४
नक्षत्रेभ्यो बहु० ४।३।३७	नद्यादिष्यो ढक् ४।२।१९७
नखमुखात्संज्ञा० ४।१।५८	नद्यां मतुप् ४।२।१८५
न गतिहिंसार्थे० १।३।१५	नद्यृतश्च ५।४।१५३
नगरात्कृत्सन० ४।२।१२८	न द्वयचः प्राच्य० ४।२।११३
न गुणादयोऽव० ६।२।७६	न धातुलोप आर्ध० १।१।१४
न गोपवनादी० २।४।६७	न ध्याव्यापृष्ठ० ८।२।५७
न गोऽप्राणिष्व ६।३।७७	न नज्पूरवत्तत्पु० ५।४।१२१
न गोश्वन्त्सा० ६।४।१७९	न निर्धारणे २।२।१०
न डिसंबुद्धयोः ८।२।८	न निविभ्याम् ६।२।१८१
न चवाहैवयुक्ते ८।१।२४	ननौ पृष्टप्रति० ३।२।१२१
न च्छन्दस्य ७।४।३५	नन्दिग्रहिपचा० ३।१।१३४
न ज् २।२।६	न न्द्राः संयोगादयः ६।४।१३
न जः शुचीश्वर० ७।३।३०	नन्वित्यनुज्ञैष० ८।१।४३
न जस्तत्पुरुषात् ५।४।७१	नन्वोविभाषा ३।२।१२१
न जो गुणप्रतिषेद० ६।२।१५५	न पदान्तद्विव० १।१।५८
न जो जरमरीम० ६।२।११६	न पदान्ताट्टो० ८।४।४२
न जदुःसुभ्यो ५।४।१२२	नपरे नः ८।३।२७
न जसुभ्याम् ३।२।१७२	न पादम्पाङ्क्य० १।३।८९
न डशाद्वल० ४।२।८८	नपुंसकमनपुंसके० १।२।६९
न डादिभ्यः फक् ४।१।९९	नपुंसकस्य झलचः ७।४।७२
न डादीनां कुच ४।२।११	नपुंसकाच्च ७।४।१९
न तिसृचतसृ ६।४।१४	नपुंसकादन्यत० ५।४।१०९
नते नासिकायाः ५।२।३१	नपुंसके भावे ३।३।११४
न तौल्विलिभ्यः २।४।६१	न पूजनात् ५।४।६९
न दण्डमाणव० ४।३।१३०	न प्राच्यभर्गा० ४।१।१७८

न बहुवीहौ १ १ १२९	न वृद्ध्यश्चतुर्भ्यः ७ १२ १५९	नादिचि ६ १ १०२
न भकुर्छुराम् ८ १२ १७९	न वेति विभाषा १ १ १४४	नादिन्याकोशे ८ १४ १४८
न भाभूपूकमिं ८ १४ १३४	न व्यो लिटि ६ १ १४६	नाद् घस्य ८ १२ ११७
न भूताधिकसं० ६ १२ १९१	न शब्दश्लोक० ३ १२ १२३	नाधार्थप्रत्यये ३ १४ १६२
न भूवाक्विच० ६ १२ १९१	न शसददवादिं ६ १४ १२६	नानद्यतनवत् ३ १३ १३५
न भूसुधियोः ६ १४ १८५	नशे: आन्तस्य ८ १४ १३६	नानोर्जः १ ३ १८८
नभ्रणनपान्न० ६ १३ १७५	नशेवा ८ १२ १६३	नान्तादसंख्या० ५ १२ १४९
नमः स्वस्तिस्वाऽ २ १३ ११६	नश्च ८ १३ १३०	नाभ्यस्तस्याचिं ७ १३ १८७
न मपूर्वोऽपत्येऽ ६ १४ १९७०	नश्च धातुस्थो० ८ १४ १२७	नाम्यस्ताच्छतुः ७ ११ १७८
नमस्पुरसोऽपत्योः ८ १३ १४०	नश्चापदान्तस्य ८ १३ १२४	नामनित्रते समाऽ ८ १४ १७३
न माड्यागे ६ १४ १७४	नश्छव्यप्रशान् ८ १३ १७	नामन्यतरस्या० ६ १ १७४
नमिकम्पिस्म्य० ३ १२ १६७	न षट्स्वत्तादिभ्यः ४ १ १०	नामि ६ १४ १३
न मु ने ८ १२ १३	न संयोगाद्वम० ६ १४ १३७	नाम्यादिशिं ३ १४ १५८
नमोवरिविच्चित्र० ३ ११ १९	न संख्यादेः ५ १४ १८९	नाम्प्रेडितस्या० ६ १ १९८
न यः ३ १२ १५२	न संज्ञायाम् ५ १४ १५५	नावो द्विगोः ५ १४ १९९
न यदि ३ १२ ११३	न सत्तनिषत्तानु० ८ १२ १६१	नाव्यदिक्क० ६ १२ १६८
न यद्यनाकाङ्क्षे ३ १४ १२३	न संप्रसारणे सं० ६ १ १३७	नाव्यीभावाद० २ १४ १८३
न यासयोः ७ १३ १४५	न सामिवचने ५ १४ १५	नासिकास्तन० ३ १२ १२९
न य्वाभ्यां पदाऽ ७ १३ १३	न सुदुर्धर्या केवल० ७ १ १६८	नासिकोदरौ० ४ १ १५५
न रपरसृपृष्ठिं ८ १३ ११०	न सुब्रह्मण्यायां० १ २ १३७	निकटे वसति ४ १ ७३
न रुधः ३ ११ १६४	नस्त्विते ६ १ १४४	निगरणचलनाऽ १ ३ १८७
नरे संज्ञायाम् ६ १३ ११२९	नह प्रत्यारम्भे ८ ११ ३१	निगृह्णानुयोगे० ८ १२ १९४
न लिङ्गि ७ १२ १३९	न हास्तिनफलक० ६ १२ १०१	नियो निमितम् ३ १३ १८७
न लुट् ८ १ १२९	नहिवृतिवृषिं ६ १३ ११६	नित्यं करोते: ६ १४ १०८
न लुमताङ्गस्य १ १ १६२	नहो धः ८ १२ १३४	नित्यं कौटिल्ये ३ १ १२३
न लोकाव्यय० २ १३ १६९	नाग्लोपिशास्त्र० ७ १४ १२	नित्यं क्रीडाजी० २ १२ ११७
नलोपः प्रातिपदिं ८ १२ १७	नाचार्यराजतिर्विक्क० ६ १२ ११३३	नित्यं डितः ३ १४ १९९
नलोपः सुप्त्वर० ८ १२ १२	नाज्जलौ १ १ १०	नित्यं छन्दसि ४ १ १४६
नलोपो नजः ६ १३ १७३	नाज्जे: पूजायाम् ६ १४ १३०	नित्यं छन्दसि ७ १४ १८
न ल्यपि ६ १४ १६९	नाडीतन्त्र्योः ५ १४ १५९	नित्यं पणः प० ३ १३ १६६
न वशः ६ १ १२०	नाडीमुष्ट्योश्च ३ १२ १३०	नित्यं मन्त्रे ६ १ २०७
न विभक्तौ तुस्मा: १ ३ १४	नातः परस्य ७ १३ १२७	नित्यं वृद्धशा० ४ १३ १४४

नित्यं शतादि० ५ ।२ ।५७
 नित्यं संज्ञा० ४ ।१ ।२९
 नित्यं सप्तल्या० ४ ।१ ।३५
 नित्यं समासे० ८ ।३ ।४५
 नित्यं स्मयते: ६ ।१ ।५७
 नित्यं हस्ते पाप १ ।४ ।७७
 नित्यमसिच्छ्रो ५ ।४ ।१२२
 नित्यवीप्सयोः ८ ।१ ।४
 निनदीश्यां ८ ।३ ।८९
 निन्दहिंसकिल० ३ ।२ ।१४६
 निपात एकाजनाद् १ ।१ ।१४
 निपातस्य च ६ ।३ ।१३६
 निपातैर्यद्विह० ८ ।१ ।३०
 निपानमाहावः ३ ।३ ।७४
 निमूलसमूलयोः ३ ।४ ।३४
 निरः कुषः ७ ।२ ।४६
 निरस्योः पूल्वोः ३ ।३ ।२८
 निरुदकादीनि० ६ ।२ ।१८४
 निर्वाणोऽवाते ८ ।२ ।५०
 निर्वृतेऽश्वूता० ४ ।४ ।१९
 निवाते वातत्राणे ६ ।२ ।८
 निवासचितिशरी० ३ ।३ ।४१
 निव्यभिष्यो० ८ ।३ ।११९
 निशाप्रदोषाभ्यां ४ ।३ ।१४
 निष्कुलानिष्को० ५ ।४ ।६२
 निष्ठा २ ।२ ।३६
 निष्ठा ३ ।२ ।१०२
 निष्ठा च द्वयज० ६ ।१ ।२०२
 निष्ठायां सेटि ६ ।४ ।५२
 निष्ठायामण्यदर्थे ६ ।४ ।६०
 निष्ठा शीङ्गस्वि० १ ।२ ।२९
 निष्ठोपमानाद० ६ ।२ ।१६९

निष्ठोपसर्गपूर्व० ६ ।२ ।११०
 निष्प्रवाणिश्च ५ ।४ ।१६०
 निसमुपविष्यो० १ ।३ ।३०
 निसस्तपताव० ८ ।३ ।१०२
 नीगव्युत्तंसु० ७ ।४ ।८४
 नीचैरनुदात्तः १ ।२ ।३०
 नीतौ च तद्युक्तात् ५ ।३ ।७७
 नुगतोऽनुनासि० ७ ।४ ।८५
 नुदविदेन्द्रन्नाम० ८ ।२ ।५६
 नुम्बिसर्जनीयो० ८ ।३ ।५८
 नृ च ६ ।४ ।६
 नृ चान्तरर० ६ ।१ ।१८१
 नृन्ये ८ ।३ ।१०
 नेटि ७ ।२ ।४
 नेट्यथलिटि रघे: ७ ।१ ।६२
 नेइवशि कृति ७ ।२ ।८
 नेतराच्छन्दसि ७ ।१ ।२६
 नेदमदसोरकोः ७ ।१ ।११
 नेन्द्रस्य परस्य ७ ।३ ।२२
 नेन्सिद्धब्दधाति० ६ ।३ ।१९
 नेयङ्गुवङ्गस्थानाऽ १ ।४ ।४
 नेरनिधाने ६ ।२ ।१९२
 नेर्गदनदपतपद० ८ ।४ ।१७
 नेर्बिंडिङ्गीरस० ५ ।२ ।३२
 नेर्विशः १ ।३ ।१७
 नोङ्घात्वोः ६ ।१ ।१७२
 नोत्तरपदेज्ञु० ६ ।२ ।१४२
 नोत्वद्विष्यिति० ४ ।३ ।१५१
 नोदात्तस्वरितो० ८ ।४ ।६७
 नोदात्तोपदेश० ७ ।३ ।३४
 नोनयित्यनय० ३ ।४ ।५१
 नोपधात्यफा० १ ।२ ।२३

नोपधाया: ६ ।४ ।७
 नौ गदनदपठस्व० ३ ।३ ।६४
 नौ ण च ३ ।३ ।६०
 नौ द्व्यचष्ठन् ४ ।४ ।७
 नौयोधमर्विष० ४ ।४ ।९१
 नौ वृ धान्ये ३ ।३ ।४८
 न्यग्रोधस्य च ७ ।३ ।५
 न्यद्वादीनां च ७ ।३ ।५३
 न्यधी च ६ ।२ ।५३
 - प -
 पक्षात्ति: ५ ।२ ।२५
 पक्षिमत्स्यमृगाऽ ४ ।४ ।३५
 पद्क्तिविंशति० ५ ।१ ।५९
 पद्गोश्च ४ ।१ ।६८
 पचो वः ८ ।२ ।५२
 पञ्चददशतौ वर्णे ५ ।१ ।६०
 पञ्चमी भयेन २ ।१ ।३७
 पञ्चमी विभक्ते २ ।३ ।४२
 पञ्चम्यपाङ्गपरिभिः २ ।३ ।१०
 पञ्चम्या अत् ७ ।१ ।३१
 पञ्चम्या: पराव० ८ ।३ ।५१
 पञ्चम्या: स्तोका० ६ ।३ ।१२
 पञ्चम्यामजातौ ३ ।२ ।१९८
 पञ्चम्यास्त्तसिल् ५ ।३ ।७
 पणपादमाषशताऽ ५ ।१ ।३४
 पतः पुम् ७ ।४ ।१९
 पति: समास एव १ ।४ ।८
 पत्यन्तापुरोहित० ५ ।१ ।१२८
 पत्यावैश्वर्ये ६ ।२ ।१८
 पत्युनर्नो यज्ञसं० ४ ।१ ।३३
 पत्रपूर्वाद्य॒ ४ ।३ ।१२८२
 पत्राध्वर्युपरित० ४ ।३ ।१२३

पथः पन्थ च ४ ।३ ।२९
 पथः ष्कन् ५ ।१ ।७५
 पथि च छन्दसि ६ ।३ ।१०८
 पथिमथोः सर्वं ६ ।१ ।१९६
 पथिमथृभुक्षाऽ ७ ।१ ।८५
 पथो विभाषा ५ ।४ ।७२
 पथ्यतिथिवस० ४ ।४ ।१०४
 पदमस्मिन्दृश्यम् ४ ।४ ।८७
 पदरुजविशस्प० ३ ।३ ।१६
 पदव्यवायेऽपि ८ ।४ ।३८
 पदस्य ८ ।१ ।१६
 पदात् ८ ।१ ।१७
 पदान्तस्य ८ ।४ ।३७
 पदान्तस्यान्यतर० ७ ।३ ।९
 पदान्ताद्वा ६ ।१ ।७५
 पदास्वैरिबा० ३ ।१ ।११९
 पदेऽपदेशे ६ ।२ ।७
 पदोत्तरपदं गृह० ४ ।४ ।३९
 पद्दत्तोमासह० ६ ।१ ।६२
 पद्यत्यतदर्थे ६ ।३ ।५३
 पन्थो ण नित्यम् ५ ।१ ।७६
 परः सन्त्रिकर्षः १ ।४ ।१०९
 परवलिङ्गं छ० २ ।४ ।२६
 परश्च ३ ।१ ।२
 परश्वधाट्ठञ्च ४ ।४ ।५८
 परस्मिन्विभाषा ३ ।३ ।१३८
 परस्मैपदानां ३ ।४ ।८२
 परस्य च ६ ।३ ।८
 पराजेरसोऽः १ ।४ ।२६
 परादिश्छन्दसि ६ ।२ ।१९९
 परावनुपात्यय० ३ ।३ ।३८
 परावरयोगे च ३ ।४ ।२०

परावराधमोत्तम० ४ ।३ ।५
 परिकृष्णे संप्र० १ ।४ ।४४
 परिक्लिश्यमाने० ३ ।४ ।५५
 परिखाया ढृ० ५ ।४ ।१७
 परिनिविभ्यः ८ ।३ ।७०
 परिन्योनीणोर्दू० ३ ।३ ।३७
 परिपन्थं च तिष्ठ० ४ ।४ ।३६
 परिप्रत्युपापा० ६ ।२ ।३३
 परिमाणाल्यायां ३ ।३ ।२०
 परिमाणान्तस्या० ७ ।३ ।१७
 परिमाणे पचः ३ ।२ ।३३
 परिमुखं च ४ ।४ ।२९
 परिवृतो रथः ४ ।२ ।१०
 परिव्यवेभ्यः क्रियः १ ।३ ।१८
 परिषदो ष्प्यः ४ ।४ ।४४
 परिषदो ष्प्यः ४ ।४ ।१०१
 परिस्कन्दः प्राच्य० ८ ।३ ।७५
 परेरभितो भावित० ६ ।२ ।१८१
 परेर्मृषः १ ।३ ।८२
 परेर्वज्ञे ८ ।१ ।५
 परेश्च ८ ।३ ।७४
 परेश्च घाङ्कयोः ८ ।२ ।२२
 परोक्षे लिट् ३ ।२ ।११५
 परोवरपरंपर० ५ ।२ ।१०
 परी घः ३ ।३ ।८४
 परी भुवोऽवजाने० ३ ।३ ।५५
 परी यज्ञे ३ ।३ ।४७
 पर्पादिभ्यः ष्ठन् ४ ।४ ।१०
 पर्यभिभ्यां च ५ ।३ ।९
 पर्याप्तिवचनेष्व० ३ ।४ ।६६
 पर्याहर्णोत्प्य० ३ ।३ ।१११
 पर्वताच्च ४ ।२ ।१४३
 पश्वादियोधेया० ५ ।३ ।११७
 पललसूपशाकं ६ ।२ ।१२८
 पलाशादिभ्यो० ४ ।३ ।१४१
 पश्चपश्चा च ५ ।३ ।३३
 पश्चात् ५ ।३ ।३२
 पश्चार्थैश्चानाऽ ८ ।१ ।२५
 पाककर्णपर्णपुष्प० ४ ।१ ।६४
 पाद्माधमाधेट्० ३ ।१ ।१३७
 पाद्माधमास्थाऽ ७ ।३ ।१७८
 पाणिघताडधी० ३ ।२ ।५५
 पाण्डुकम्बलादिनिः ४ ।२ ।११
 पातौ च बहुलम् ८ ।३ ।५२
 पात्रात्प० ५ ।१ ।४६
 पात्राद् घंश्च ५ ।१ ।६८
 पात्रेसमितादयश्च २ ।१ ।४८
 पायोनदीभ्यां ४ ।४ ।१११
 पादः पत् ६ ।४ ।१३०
 पादशतस्य० ५ ।४ ।१
 पादस्य पदाज्या० ६ ।३ ।५२
 पादस्य लोपो० ५ ।४ ।१३८
 पादार्थभ्यां च ५ ।४ ।१२५
 पदोऽन्यतर० ४ ।१ ।८
 पानं देशे ८ ।४ ।९
 पापं च शिल्प्य० ६ ।२ ।६८
 पापाणके कु० २ ।१ ।५४
 पायसानाय्य० ३ ।१ ।१२९
 पारस्करप्रभृ० ६ ।१ ।१५४
 पारायणतुराय० ५ ।१ ।७२
 पाराशर्येशि० ५ ।३ ।११०
 पारेमध्ये षष्ठ्या २ ।१ ।१८
 पाश्वेनान्वित० ५ ।२ ।७५
 पाशादिभ्यो यः ४ ।२ ।४९

पितरामातरा० ६।२।३३
 पिता मात्रा १।२।७०
 पितुर्यच्च ४।३।७९
 पितृव्यमातुला० ४।२।३६
 पितृष्पसुश्छण् ४।१।१३२
 पिष्टाच्च ४।३।१४६
 पीलाया वा ४।१।११८
 पुंयोगादाख्या० ४।१।४८
 पुंत्कर्मधारय० ६।२।४२
 पुंसि संज्ञायां० ३।३।११८
 पुंसोऽसुङ् ७।१।८९
 पुगन्तलघूपद्यस्य ७।३।८६
 पुच्छभाण्डचीव० ३।१।२०
 पुत्रः पुम्भ्यः ६।२।१३२
 पुत्राच्छ च ५।१।४०
 पुत्रान्तादन्य० ४।१।१५९
 पुत्रेऽन्यतरस्याम् ६।२।२२
 पुमः ख्ययम्परे ८।३।१६
 पुमास्त्रिया १।२।१६७
 पुरा च परी० ८।१।४२
 पुराणप्रोत्केषु ४।३।१०५
 पुरि लुङ् चा० ३।२।१२२
 पुरुषश्चान्वा० ६।२।१९०
 पुरुषहस्तिभ्या० ५।२।३८
 पुरुषात्प्रमणे० ४।१।२४
 पुरे प्राचाम् ६।२।१९९
 पुरोऽग्रतोऽग्रेषु ३।२।१८८
 पुरोऽव्ययम् १।४।१६७
 पुवः संज्ञायाम् ३।२।१४५
 पुष्टादिव्युता० ३।१।५५
 पुष्टरादिभ्यो ५।२।१३५
 पुष्टसिद्ध्यौ ३।१।११६

पूःसर्वयोदर्दी० ३।२।४१
 पूगाङ्गोऽग्रा० ५।३।११२
 पूगेष्वन्यतर० ६।२।१२८
 पूडः क्त्वा च १।२।१२२
 पूडश्च ७।२।५१
 पूड्यजोः शानन् ३।२।१२८
 पूजनात्पूजित० ८।१।६७
 पूजायां नान० ८।१।३७
 पूत्रकतोरै च ४।१।३६
 पूरणगुणसुहि० २।२।११
 पूरणाद भागे ५।३।४८
 पूरणार्थाद्धिन् ५।१।४८
 पूर्णाद्विभाषा ५।४।१४९
 पूर्वं तु भाषायाम् ८।२।९८
 पूर्वकालैकसर्व० २।१।४९
 पूर्वत्रिसिद्ध्म् ८।२।१९
 पूर्वपदात् ८।३।१०६
 पूर्वपदात्संज्ञाया० ८।४।३
 पूर्वपरावरदक्षिं० १।१।३४
 पूर्वत्सनः १।३।६२
 पूर्ववदश्ववडवौ २।४।२७
 पूर्वसदुशसमो० २।१।३१
 पूर्वादिनिः ५।२।८६
 पूर्वादिभ्यो नव० ७।१।१६
 पूर्वाघारावराणा० ५।३।३९
 पूर्वापरप्रथमचरम० २।१।५८
 पूर्वापिराघोरत्तर० २।२।१
 पूर्वाह्णापराह्णा० ४।३।१२८
 पूर्वे कर्तरि० ३।२।१९
 पूर्वे भूतपूर्वे ६।२।२२
 पूर्वैः कृतमिनयौ ४।४।१३३
 पूर्वोऽभ्यासः ६।१।४

पृथग्विनाना० २।३।३२
 पृथ्वादिभ्य० ५।१।१२२
 पृष्ठोदारादीनि० ६।३।१०९
 पेणं वासवाहन० २।१।६५
 पैलादिभ्यश्च २।४।५९
 पोटायुवतिस्तो० २।१।६५
 पोरदुपद्यात् ३।१।९८
 पौराडाशपुरो० ४।३।७०
 प्यायः पी ६।१।२८
 प्रकारवचने जाती० ५।३।६९
 प्रकारवचने थाल् ५।३।२३
 प्रकारे गुणवचनस्य ८।१।१२
 प्रकाशनस्येया० १।३।२३
 प्रकृत्यान्तःपादम० ६।१।११३
 प्रकृत्या भगा० ६।२।१३७
 प्रकृत्याशिषि ६।३।८३
 प्रकृत्यैकाच् ६।३।१६३
 प्रकृष्टे ठब् ५।१।१०८
 प्रजने वीयते॒ ६।१।५५
 प्रजने सर्ते॒ ३।३।७१
 प्रजोरिनि॒ ३।२।१५६
 प्रज्ञादिभ्यश्च ५।४।३८
 प्रज्ञाश्रद्धाचार्य० ५।२।१०१
 प्रणवष्टे॒ ८।२।८९
 प्रणाय्योऽसंमतौ ३।१।१२८
 प्रति॒ प्रतिनिधि० ४।४।१९२
 प्रतिकण्ठार्थल० ४।४।१४०
 प्रतिजनादिभ्यः ४।४।१९९
 प्रतिनिधिप्रति० २।३।१११
 प्रतिपथमेति॒ ४।४।१४२
 प्रतिबन्धि॒ चिर० ६।२।१६
 प्रतियोगे॒ पञ्च० ५।४।४४

प्रतिश्रवणे च ८।२।९९
 प्रतिष्कशश्च ६।१।१५०
 प्रतिस्तब्धनिस्त ८।३।११४
 प्रतेरंखवादयस्त ६।२।१९३
 प्रतेरुरसः सप्तो ५।४।८२
 प्रतेश्च ६।१।२५
 प्रत्नपूर्वविश्वे० ५।३।१११
 प्रत्यपिभ्यां ग्रहे: ३।१।११८
 प्रत्यभिवादे० ८।२।८३
 प्रत्ययः ३।१।१
 प्रत्ययलोपे प्रत्यय० १।१।६२
 प्रत्ययस्थात्का० ७।३।४४
 प्रत्ययस्य लुक् १।१।६१
 प्रत्ययोत्तरपद० ७।२।९८
 प्रत्याङ्गभ्यां श्रुवः १।३।५९
 प्रत्याङ्गभ्यां श्रुवः० १।४।४०
 प्रथने वावशब्दे ३।३।३३
 प्रथमचरम० १।१।१३३
 प्रथमयोः पूर्वसर्वणः ६।१।१००
 प्रथमनिर्दिष्टं १।२।४३
 प्रथमायाश्च ७।२।८८
 प्रथमोऽचिरोप० ६।२।५६
 प्रधानप्रत्यार्थ० १।२।५६
 प्रनिरन्तःशरेक्षु ८।४।५
 प्रभवति ४।३।८३
 प्रभौ परिवृढः ७।२।२१
 प्रमदसंमदौ ३।३।६८
 प्रमाणे च ३।४।५१
 प्रमाणे द्वयस० ५।२।३७
 प्रयच्छति गर्ह्म् ४।४।३०
 प्रयाजानुयाजौ ७।३।६२
 प्रयै रोहिष्यै ३।४।१०

प्रयोजनम् ५।१।१०९
 प्रयोज्यनियो० ७।३।६८
 प्रवाहणस्य ढे ७।३।१२८
 प्रवृद्धादीनां च ६।२।१४७
 प्रशंसायां रूपम् ५।३।६६
 प्रशंसावचनैश्च २।१।६६
 प्रशस्यस्य श्रः ५।३।६०
 प्रप्तने चासन० ३।२।११७
 प्रछोड्ग्रगामिनि ८।३।१९२
 प्रसमुपोदः पाद० ८।१।६
 प्रसंभ्यां जानु० ५।४।१२९
 प्रसितोत्सुकाभ्यां २।३।४४
 प्रस्कणवहरिं ६।१।१५१
 प्रस्त्योज्यतर० ८।२।५४
 प्रस्थपुरवहा० ४।२।१२२
 प्रस्थेऽवृद्धमक० ६।२।८७
 प्रस्थोत्तरपद० ४।२।११०
 प्रहरणम् ४।४।५७
 प्रहासे च मन्यो० १।४।१०६
 प्राक् कडारात् २।१।३
 प्राक् क्रीताच्छः ५।१।१
 प्राक्षितादङ्ग० ८।३।६३
 प्रागिवात्कः ५।३।७०
 प्रागेकादशभ्यो० ५।३।४९
 प्राग्निधात्यत् ४।४।७५
 प्राग्निधशो विभक्तिः ५।३।१
 प्राग्नीव्यतोऽण् ४।१।८३
 प्राग्नीश्वरान्निपाताः १।४।५६
 प्राग्वतेष्ठज् ५।१।१८
 प्राग्वहतेष्ठक् ४।४।१
 प्राचां कटादे: ४।२।१३९
 प्राचां क्रीडायाम् ६।२।७४

प्राचां ग्रामनगरा० ७।३।१४
 प्राचां नगरान्ते ७।३।२४
 प्राचां ष्फ तद्धितः ४।१।१७
 प्राचामवृद्धा० ४।१।१६०
 प्राचामुपादेरड० ५।३।८०
 प्राणभृज्जाति० ५।१।१२९
 प्राणिरजतादिं ४।३।१५४
 प्राणिस्थादातो ५।२।१६६
 प्रातिपदिकान्त० ८।४।१११
 प्रातिपदिकार्थ० २।३।४६
 प्रादयः १।४।५८
 प्रादस्वाङ्गं संज्ञा० ६।२।१८३
 प्राद्वहः १।३।८१
 प्राध्वं बन्धने १।४।७८
 प्राप्तापन्ने च द्विती० २।२।४
 प्रायभवः ४।३।३०
 प्रावृट्शरत्काला० ६।३।१५५
 प्रावृष् एण्णः ४।३।१७
 प्रावृष्ठपृ ४।३।२६
 प्रियवशे वदः ३।२।१८
 प्रियस्थिरस्कि० ६।४।१५७
 प्रीतौ च ६।२।१६
 प्रुसूल्वः सम० ३।१।१४९
 प्रे दाज्जः ३।२।६
 प्रे द्रुस्तुखुवः ३।३।२७
 प्रे वणिजाम् ३।३।५२
 प्रे लपसृद्धमय० ३।२।१४५
 प्रे लिप्सायाम् ३।३।४६
 प्रेष्यबृवोहविषो २।३।६१
 प्रे स्त्रोऽपज्ञे ३।३।३२
 प्रैषातिसर्गप्राप्त० ३।३।१५
 प्रोक्ताल्लुक् ४।२।६४

પ્રોપાભ્યાં યુજે૦ ૧ ૧૩ ૧૬૪
 પ્રોપાભ્યાં સમર્થી ૧ ૧૩ ૧૪૨
 પ્લસ્કાડિભ્યોડ્ઝ ૪ ૧૩ ૧૬૪
 પ્લુતપ્રગૃહ્યા ૬ ૧ ૧૨૩
 પ્લુતાવૈચ ઇદુતૌ ૮ ૧૨ ૧૦૬
 પ્વાદીનાં હસ્વ: ૭ ૧૩ ૧૮૦

- ફ -

ફક્ટફિઝોરન્ય૦ ૪ ૧૧ ૧૯૧
 ફળાં ચ સપ્તા૦ ૬ ૧૪ ૧૨૫
 ફલોગ્રહિરાતમ્ન૦ ૩ ૧૨ ૧૨૬
 ફલે લુક ૪ ૧૩ ૧૬૩
 ફલ્લુનીપ્રોષ્ઠ૦ ૧૨ ૧૬૦
 ફાણ્ટાહૃતિમ્ન૦ ૪ ૧૧ ૧૫૦
 ફેનાદિલચ્ચ ૫ ૧૨ ૧૯૯
 ફેશ્છ ચ ૪ ૧૧ ૧૪૯

- બ -

બન્ધને ચર્ચી ૪ ૧૪ ૧૯૬
 બન્ધુની બહુગ્રીહી ૬ ૧ ૧૪૪
 બન્ધે ચ દિભાષા ૬ ૧૩ ૧૩૩
 બમ્ભૂધાતતન્થ૦ ૭ ૧૨ ૧૬૪
 બહિષિ દત્તમ્ ૪ ૧૪ ૧૧૧
 બલાદિભ્યો ૫ ૧૨ ૧૩૬
 બહુગણવતુડતિ ૧ ૧ ૧૨૩
 બહુપૂગગણ૦ ૫ ૧૨ ૧૫૨
 બહુપ્રાજાશ્છ્ઠ૦ ૫ ૧૪ ૧૨૩
 બહુલં છન્દસિ ૨ ૧૪ ૧૨૯
 બહુલં છન્દસિ ૨ ૧૪ ૧૭૩
 બહુલં છન્દસિ ૨ ૧૪ ૧૭૬
 બહુલં છન્દસિ ૩ ૧૨ ૧૮૮
 બહુલં છન્દસિ ૫ ૧૨ ૧૨૨
 બહુલં છન્દસિ ૬ ૧ ૧૩૪
 બહુલં છન્દસિ ૭ ૧ ૧૮

બહુલં છન્દસિ ૭ ૧ ૧૧૦
 બહુલં છન્દસિ ૭ ૧ ૧૧૦૩
 બહુલં છન્દસિ ૭ ૧૩ ૧૭૭
 બહુલં છન્દસિ ૭ ૧૪ ૧૭૮
 બહુલં છન્દસ્યમા૦ ૬ ૧૪ ૧૭૫
 બહુલમાભીષ્યણે ૩ ૧૨ ૧૮૧
 બહુવચનસ્ય ૮ ૧ ૧૨૧
 બહુવચને ઝલ્યેત् ૭ ૧૩ ૧૦૩
 બહુગ્રીહિવિદ૦ ૬ ૧૨ ૧૬૨
 બહુગ્રીહેરૂધસો૦ ૪ ૧૪ ૧૨૫
 બહુગ્રીહેશચાન્તો૦ ૪ ૧૧ ૧૫૨
 બહુગ્રીહી પ્રકૃત્યા ૬ ૧૨ ૧૯
 બહુગ્રીહી વિશ્વં ૬ ૧૨ ૧૦૬
 બહુગ્રીહી સક્ષ્ય૦ ૫ ૧૪ ૧૧૩
 બહુગ્રીહી સંખ્યો ૫ ૧૪ ૧૭૩
 બહુષુ બહુવચનમ્ ૧ ૧૪ ૧૨૧
 બહોર્ન્બદુત્તર૦ ૬ ૧૨ ૧૭૫
 બહોર્લોપો ખૂ ચ ૬ ૧૪ ૧૫૮
 બહુચ ઇઃ: ૨ ૧૪ ૧૬૬
 બહુચ: કૂપેષુ ૪ ૧૨ ૧૭૩
 બહુચોડ્ઝ્તો૦ ૪ ૧૩ ૧૬૭
 બહુચો મનુષ્ય૦ ૫ ૧૩ ૧૭૮
 બહુચ્યુર્વપદ્ધા૦ ૪ ૧૪ ૧૬૪
 બહુન્તરસ્યામ્ ૬ ૧૨ ૧૩૦
 બહુલાપાર્ચ્છ્છ્ઠ૦ ૫ ૧૪ ૧૪૨
 બહુદિભ્યશ્ચ ૪ ૧ ૧૪૫
 બાષ્પોષ્મભ્યા૦ ૩ ૧ ૧૬
 બાહ્નાતાસંજા૦ ૪ ૧ ૧૬૭
 બાહ્નાદિભ્યશ્ચ ૪ ૧ ૧૯૬
 બિભેતહેતુભ્યે ૬ ૧ ૧૫૬
 બિલ્વકાદિભ્ય૦ ૬ ૧૪ ૧૫૩
 બિલ્વાદિભ્યો ૪ ૧૩ ૧૩૬

બિસ્તાચ્ચ ૫ ૧ ૧૩૧
 બૃહત્યા આચ્છા૦ ૫ ૧૪ ૧૬
 બુધ્યુધનશજ્ઞ૦ ૧ ૧૩ ૧૮૬
 બ્રહ્મણસ્ત્વઃ ૫ ૧ ૧૩૬
 બ્રહ્મણો જાનપદા૦ ૫ ૧૪ ૧૦૪
 બ્રહ્મધ્રૂણવૃત્તેષુ ૩ ૧૨ ૧૮૭
 બ્રહ્મહસ્તિભ્યાં ૫ ૧૪ ૧૭૮
 બ્રાહ્મણકોણિકે ૫ ૧૨ ૧૭૧
 બ્રાહ્મણમાણવ૦ ૪ ૧૨ ૧૪૨
 બ્રાહ્મોડ્જાતૌ ૬ ૧૪ ૧૭૧
 બ્રુવ ઈંટ્ ૭ ૧૩ ૧૯૩
 બ્રુવ: પંજાના૦ ૩ ૧૪ ૧૮૪
 બ્રુવો વચ્ચિ: ૨ ૧૪ ૧૫૩
 બ્રૂહિપ્રેષ્યત્રૌષ્ણ૦ ૮ ૧૨ ૧૯૧
 - ભ -
 ભત્કાખ્યાસ્ત્ત૦ ૬ ૧૨ ૧૭૧
 ભત્કાણણ: ૪ ૧૪ ૧૧૦
 ભત્કાદણન્ય૦ ૪ ૧૪ ૧૬૮
 ભત્કો: ૪ ૧૩ ૧૯૫
 ભક્ષ્યેણ મિશ્રી૦ ૨ ૧૧ ૧૩૫
 ભજો ષિવ: ૩ ૧૨ ૧૬૨
 ભજ્જભાસમિદો ૩ ૧૨ ૧૬૧
 ભજ્જેશ્ચ ચિણિ ૬ ૧૪ ૧૩૩
 ભયપ્રવયે ચ્છો ૬ ૧ ૧૮૨
 ભર્ગાત્રૈગર્તે ૪ ૧ ૧૧૧
 ભવતષ્ઠકછ્સૌ ૪ ૧૨ ૧૧૫
 ભવતેર: ૭ ૧૪ ૧૭૩
 ભવિષ્યતિ ગમ્યાદય: ૩ ૧૩ ૧૩
 ભવિષ્યતિ મય્યાદા૦ ૩ ૧૩ ૧૩૬
 ભવે છન્દસિ ૪ ૧૪ ૧૧૦
 ભવ્યગેયપ્રવચનીય૦ ૩ ૧૪ ૧૬૮
 ભસ્ત્રાદિભ્ય: ષઠ્ન્ ૪ ૧૪ ૧૬

भस्त्रैषाजाजा० ७।३।४७
 भस्य ६।४।१२९
 भस्य टेर्लोपः ७।१।१८८
 भागाद्यच्च ५।१।४९
 भावकर्मणोः १।३।१३
 भावलक्षणे ३।४।१६
 भाववचनाश्च ३।३।११
 भावे ३।३।१८
 भावे च ४।४।१४४
 भावेऽनुपसर्ग्य ३।३।७५
 भाषायां सदवस० ३।२।१०८
 भासनोपसंभाषा० १।३।४७
 भिक्षादिभ्योऽण् ४।२।३८
 भिक्षासेनादायेषु ३।२।१७
 भित्तं शक्तम् ८।२।५९
 भिद्योऽख्यौ नदे ३।१।१५
 भियः कुक्लुकनौ ३।२।१७४
 भियोऽन्यतर० ६।४।१५५
 भियो हेतुभये ७।३।४०
 भीत्रार्थनां भयहेण १।४।२५
 भीमादयोऽपा० ३।४।७४
 भीरोः स्थानम् ८।३।८१
 भीस्म्योर्हेतुभये १।३।६८
 भीढीभृहुमद० ६।१।१८९
 भीढीभृहुवां ३।१।३९
 भुजन्युज्जौ ७।३।६१
 भुजोऽनवने १।३।६६
 भुवः प्रभवः १।४।३१
 भुव संज्ञातः० ३।२।१७९
 भुवश्च ३।२।१३८
 भुवश्च ४।१।४७
 भुवश्च महाव्या० ८।२।७१

भुवो भावे ३।१।१०७
 भुवो बुग्लुड० ६।४।८८
 भूतपूर्वे चरट् ५।३।५३
 भूते ३।२।८४
 भूते च ३।३।१४०
 भूतेऽपि दृश्यन्ते ३।३।२
 भूवादयो धातवः १।३।११
 भूषणेऽलम् १।४।६४
 भूसुवेस्तिङ्गि ७।३।८८
 भृजामित् ७।४।७६
 भृजोऽसंज्ञायाम् ३।३।११२
 भृशादिभ्यो० ३।१।१२
 भोज्यं भस्ये ७।३।६९
 भोभगोऽघो० ८।३।१७
 भौरिक्यादैषु० ४।२।५४
 भ्यसो भ्यम् ७।१।३०
 भ्रस्जो रोपध० ६।४।४७
 भ्राजभासद्यु० ३।२।१७७
 भ्राजभासभाष० ७।४।३
 भ्रातरि च ४।१।१६४
 भ्रातुर्बच्च ४।१।१४४
 भ्रातुपूत्रौ स्वसृ० १।२।६८
 भुवो बुक्च ४।१।१२५
 - म -
 मधवा बहुलम् ६।४।१२८
 मडुकज्ञराद० ४।४।५६
 मतजनहलात० ४।४।१७
 मतिबुद्धिपूजा० ३।२।१८८
 मतुवसो रु सबुद्धौ ८।३।१
 मतोः पूर्वमात० ६।४।१२१६
 मतोश्च बहुजङ्गा० ४।२।७२
 मतौ च ४।४।१३६

मतौ छः सूक्त० ५।२।५९
 मतौ बहुचो० ६।३।११९
 मत्वर्थे मास० ४।४।१२८
 मदोऽनुपसर्गे ३।३।६७
 मद्रवृज्योः कन् ४।२।१३१
 मद्रात्परिवापणे ५।४।६७
 मद्रेष्योऽज्ञ ४।२।१०८
 मधुबङ्गोर्बाह्यण० ४।१।१०६
 मधोः ४।४।१३९
 मधोर्ज च ४।४।१२९
 मध्याद् गुरौ ६।३।११
 मध्यान्मः ४।३।८
 मध्ये पदे निवेचने १।४।७६
 मध्यादिभ्यश्च ४।२।८६
 मनः ३।२।८२
 मनः ४।४।११
 मनसः संज्ञायाम् ६।३।४
 मनुष्यतत्स्थ० ४।२।१३४
 मनोरौ वा ४।१।३८
 मनोर्जाताव० ४।१।१६१
 मन्त्रिकन्वात्या० ६।२।१५१
 मन्त्रे घसहर० २।४।८०
 मन्त्रे वृषेषपच० ३।३।१६
 मन्त्रे श्वेतवहो० ३।२।७१
 मन्त्रेष्वाङ्गाद० ६।४।१४१
 मन्त्रे सोमा० ६।३।१३१
 मन्थौदनसक्तु० ६।३।६०
 मन्यकर्मण्यना० २।३।१७
 मपर्यन्तस्य ७।२।१९१
 मय उजो वो वा ८।३।३३
 मयट् च ४।३।८२
 मयइवैतयो० ४।३।१४३

मयतेरिदन्य० ६।४।७०
 मयूरव्यंसकाद० २।१।७२
 मये च ४।४।१३८
 मस्करमस्क० ६।१।१५२
 मस्तिजनशोङ्गलि ७।१।६०
 महाकुलाद० ४।१।१४१
 महान्त्रीहृप० ६।२।३८
 महाराजप्रोष्ठ० ४।२।३५
 महाराजाट्ठङ् ४।३।१७
 महेन्द्राद् घाणौ च ४।२।२
 माडि लुड् ३।३।१७५
 मणवचरकाम्यां ५।१।११
 मातरपितरा० ६।३।३२
 मातुःपितुभ्याम० ८।३।८५
 मातुरुत्संख्या० ४।१।११५
 मातृपितृभ्यां ८।३।८४
 मातृष्वसुष्वच ४।१।१३४
 मात्रोपज्ञोपक्रम० ६।२।१४
 मायोत्तरपद० ४।४।३७
 मादुपथायाश्च ८।२।१९
 मानपश्वहङ्गयोः ५।३।५१
 माने वयः ४।३।१६२
 मान्बधदान्तशान० ३।१।६
 मायायामण् ४।४।१२४
 मालादीनां च ६।२।८८
 मासाद्वयसि ५।१।८१
 मितनखे च ३।२।३४
 मितां हस्तः ६।४।१२
 मित्रे चर्जौ ६।३।१३०
 मिथ्योपपदा० १।३।७१
 मिदचोऽन्त्या० १।१।४७
 मिदेर्णुः ७।३।८२

मित्रं चानुप० ६।२।१५४
 मीनातिमिनो० ६।१।५०
 मीनतेर्निगमे ७।३।८१
 मुखं स्वाहगम् ६।२।१६७
 मुखनासिकावच० १।१।८
 मुचोऽकर्मकस्य ७।४।५७
 मुण्डगिश्रश्ल० ३।१।२१
 मुदगादण् ४।४।२५
 मूर्ती घनः ३।३।७७
 मूलमस्याबर्हि ४।४।८८
 मृजेर्विभाषा ३।१।११३
 मृजेवृद्धिः ७।२।११४
 मृडमृदगृह० १।२।१७
 मृदस्तिकन् ५।४।३९
 मृषस्तिति० १।२।२०
 मेर्थर्तिभयेषु कृजः ३।२।४३
 मेर्निः ३।४।८९
 मोऽनुस्वारः ८।३।२३
 मो नो धातोः ८।२।६४
 मो राजि समः ८।३।२५
 मियतेर्लुड्लिं० १।३।६१
 म्वोश्च ८।२।६५
 - य -
 यः सौ ७।२।११०
 यङ्गश्चाप् ४।१।७४
 यडि च ७।४।३०
 यडोऽचि च २।४।७४
 यडो वा ७।३।१९४
 यचि भम् १।४।१८
 यच्चत्रयोः ३।३।१४८
 यजजपदशां यडः ३।२।१६६
 यजद्वैनमिति च ७।१।४३

यजयाचयत० ३।३।१९०
 यजयाचरुचप्रव० ७।३।१६६
 यजुष्युरः ६।१।११५
 यजुष्येकेषाम् ८।३।१०४
 यजेश्च करणे २।३।६३
 यज्ञकर्मण्यजप० १।२।३४
 यज्ञत्विवर्ध्यां० ५।१।७१
 यज्ञे समि स्तुवः ३।३।३१
 यज्ञोश्च २।४।६४
 यजश्च ४।१।१६
 यज्ञोश्च ४।१।१०१
 यतश्च निर्धारणम् २।३।४१
 यतोऽनावः ६।१।२१०
 यत्तदेतेभ्यः परिं० ५।१।३९
 यथातथयथापुर० ७।३।३१
 यथातथयोरसूयाप्र० ३।४।२८
 यथामुखसंमुखस्य० ५।२।६
 यथाविद्यनुप्रयो० ३।४।४
 यथासंख्यमनुदेव० १।३।१०
 यथासादृश्ये २।१।७
 यथास्वे यथा० ८।१।१४
 यद्वितुपरं छन्दसि ८।१।५६
 यद्वृत्तान्नित्यम् ८।१।६६
 यमः समुपनिविषु० ३।३।६३
 यमरमनमातां ७।२।७३
 यमो गन्धने १।२।१५
 ययतोश्चातदर्थे ६।२।१५६
 यरोऽनुनासिके० ८।४।४५
 यवयवकषट्का० ५।२।३
 यश्च यडः ३।२।१७६
 यसोऽनुपसर्गाति ३।१।७१
 यस्कादिभ्यो गोत्रे २।४।६३

यस्मात्प्रत्ययविं १।४।१३
 यस्मादधिकं यस्य० २।३।१९
 यस्य च भावेन २।३।३७
 यस्य चायामः २।४।१६
 यस्य विभाषा ७।२।१५
 यस्य हलः ६।४।४९
 यस्येति च ६।४।४८
 याजकादिभिश्च २।२।१९
 याज्यान्तः ८।२।१०
 याडापः ७।३।११३
 याप्ये पाशप् ५।३।४७
 यावति विन्दो ३।४।३०
 यावत्पुरानिपातो ३।३।४
 यावदवधारणे २।४।८
 यावद्यथाभ्याम् ८।१।३६
 यावादिभ्यः कन् ५।४।२९
 यासुट् परस्मै० ३।४।१०३
 यीवर्णयोर्दीर्घीवेऽ ७।४।५३
 युक्तारोह्यादयश्च ६।२।१८१
 युक्ते च ६।२।६६
 युग्यं च पत्रे ३।४।१२१
 युजेरसमासे ७।४।७१
 युप्लुवोर्दीर्घ० ६।४।५८
 युवा खलितपो २।४।६७
 युवाल्पयोः कन० ५।३।६४
 युवावौ द्विवचने ७।२।१२२
 युवोरनाकौ ७।४।१
 युष्मत्तत्तक्षु० ८।३।१०३
 युष्मदस्मदोः ष० ८।४।१२०
 युष्मदस्मदोरनाऽ ७।२।१८६
 युष्मदस्मदोरन्य० ४।३।१४
 युष्मदस्मदोर्डीयि ६।४।२०८

युष्मदस्मदभ्यां ७।४।२७
 युष्मद्युपपदे स० १।४।१०५
 यूनस्तिः ४।४।७७
 यूनि लुक् ४।४।९०
 यूयवयौ जसि ७।२।९३
 यूस्त्र्यात्वौ नदी १।४।३
 ये च ६।४।१०९
 ये च तद्धिते ६।४।६१
 ये चाभावकर्म० ६।४।१६८
 येन विधिस्तदन्तो १।१।७२
 येनाङ्गविकारः २।३।२०
 ये यज्ञकर्मणि ८।२।८८
 ये विभाषा ६।४।४३
 येणां च विरोधः २।४।१९
 योगप्रमाणे च० १।२।५५
 योगाद्यच्च ५।४।१०२
 योज्ञचि ७।२।८९
 योजनं गच्छति ५।४।१७४
 योपद्यादगुरु० ५।४।१३२
 - र -
 र कृतो हलादेऽ ६।४।१६१
 रक्ते ५।४।३२
 रक्षति ४।४।३३
 रक्षोयातूनां ह० ४।४।१२१
 रङ्कोरमनुष्य० ४।२।१००
 रजःकृष्णासु० ५।२।११२
 रञ्जेश्च ६।४।२६
 रथवदयोश्च ६।३।१०२
 रथाद्यत् ४।३।१२१
 रदाभ्यां निष्ठाऽ ८।२।४२
 रधादिभ्यश्च ७।२।४५
 रधिजभोरचि ७।४।६१
 रभेरशब्लिटोः ७।४।६३
 रलो व्युपाधद्ध० १।२।२६
 रश्मी च ३।३।५३
 रषाभ्यां नो णः० ८।४।१९
 रसादिभ्यश्च ५।२।१९५
 राजदन्तादिषु २।२।३१
 राजनि युधिं ३।२।१५५
 राजन्यबहुवचन० ६।२।३४
 राजन्यादिभ्यो० ४।२।५३
 राजन्वान्सौराज्ये ८।२।१४
 राजश्वशुराद्यत् ४।४।१३७
 राजसूयसूर्य० ३।४।११४
 राजा च ६।२।५९
 राजा च प्रशंसां ६।२।६३
 राजाहः सखि० ५।४।१९१
 राजः क च ४।२।१४०
 रात्राहनाहाः पुं० २।४।१२९
 रात्रेः कृति विभाऽ ६।३।७२
 रात्रेश्चाजसौ ४।४।३१
 रात्र्यहःसंवत्स० ५।४।१८७
 रात्सस्य ८।२।२४
 राधीश्योर्यस्य० १।४।३९
 राधो हिंसायाम् ६।४।१२३
 रायो हलि ७।२।८५
 राल्लोपः ६।४।१२१
 राष्ट्रावारपाराऽ ४।२।१९३
 रित्ते विभाषा ६।४।२०५
 रिङ् शयग्लिङ्कु ७।४।१२८
 रि च ७।४।५१
 रीमृदुपद्यस्य च ७।४।१०
 रीडृतः ७।४।२७
 रुग्निकौ च लुकि ७।४।१११

रुच्यर्थानां प्रीय० १।४।३३
रुजार्थानां भाव० २।३।५४
रुदविदिमुषग्रहि० १।२।१८
रुदश्च पञ्चभ्यः ७।२।१९८
रुदादिभ्यः सार्व० ७।२।१७६
रुदादिभ्यः इन्स् ३।१।७८
रुष्ममत्वरसंघु० ७।२।२८
रुहः प्रोञ्चतर० ७।३।४३
रूपादाहतप्र० ५।२।१२०
रेवतीजगती० ४।४।१२२
रेवत्यादिभ्य० ४।१।१४६
रैवतिकादिभ्य० ४।३।१३१
रोः सुपि ८।३।१६
रोगाव्यायां ३।३।१०८
रोगाच्चापनयने ५।४।४९
रोणी ४।२।७८
रोपधेतोः प्राचां० ४।३।१२३
रो रि ८।३।१४
रोजसुपि ८।२।६९
र्वेष्टुप्याया० ८।२।७६
- ल -
लः कर्मणि च ३।४।६९
लः परस्पैदपदम् १।४।१९९
लक्षणहेत्वोः ३।२।१२६
लक्षणे जायाप० ३।२।५२
लक्षणेत्यंभूता० १।४।१९०
लक्षणेनाभिप्रती० २।१।१४
लङ्कः शाकटायन० ३।४।१११
लटः शतृशान० ३।२।१२४
लट् स्मे ३।२।११८
लभेश्व ७।१।६४
लवणाट्ठं० ४।४।५२

लवणाल्लुक् ४।४।१२४
लशक्वतद्विते १।३।८
लषपतपदस्था० ३।२।१५४
लस्य ३।४।७७
लाक्षारोचनाट्ठक् ४।२।१२
लिङ्गः सलोपोज्ञ० ७।२।७९
लिङ्गः सीपुट् ३।४।१०२
लिङ्गर्थे लेट् ३।४।७
लिङ्गाशिषि ३।४।११६
लिङ्गं च ३।३।१५९
लिङ्गं चोर्ध्वमीह० ३।३।१९
लिङ्गं चोर्ध्वमीह० ३।३।१६४
लिङ्गनिमित्ते ३।३।१३९
लिङ्गं यदि ३।३।१६८
लिङ्गाशिष्यद् ३।१।८६
लिङ्गसिचाचात्म० १।२।११
लिङ्गसिचोरात्म० ७।२।४२
लिटः कानज्वा ३।३।१०६
लिटस्तद्ययोरेणि० ३।४।८१
लिटि धातोरन० ६।१।८
लिटि वयो यः ६।१।३८
लिट् च ३।४।११५
लिट्यन्यतर० २।४।४०
लिट्यभ्यासस्तो० ६।१।१७
लिङ्गलेश्व ६।१।२९
लिति ६।१।१९०
लिपिसिविहश्व ३।१।५३
लिप्यमानसि० ३।३।७
लियः संमानन० १।३।७०
लीतोनुग्नुकाव० ७।३।३९
लुक्तद्वितलुकि १।२।४९
लुक् स्त्रियाम् ४।४।३०९
लुग्वा दुहदिह० ७।३।७३
लुड् ३।२।११०
लुडि च २।४।४३
लुड्लङ्ग० ६।४।७१
लुड्सनोर्घस्तृ २।४।३७
लुटः प्रथमस्य० २।४।८५
लुटि च क्लृपः १।३।१९३
लुप्सदवरज्य० ३।१।२४
लुपि युक्तवद० १।२।१५१
लुप् च ४।३।१६६
लुविशेषे ४।२।४
लुब्योगाप्रख्या० १।२।१५४
लुओ विमोहने ७।२।५४
लुम्मनुष्टे ५।३।१८
लृटः सद्वा ३।३।१४
लृट् शेषे च ३।३।१३
लेटोडाटौ ३।४।१४
लोकसर्वलोका० ५।१।४४
लोटो लङ्गत् ३।४।८५
लोट् च ३।३।१६२
लोट् च ८।१।५२
लोडर्थलक्षणे च ३।३।८
लोपः पिबतेरी० ७।४।४
लोपः शाकल्यस्य ८।३।१९
लोपश्चास्यान्य० ६।४।१०७
लोपस्त आत्मने० ७।१।४१
लोपे विभाषा ८।१।४५
लोपो यि ६।४।११८
लोपोव्योर्विलि ६।१।६५
लोमादिपामादिं० ५।२।१००
लोहितादिडा० ३।१।१३
लोहितान्मणौ ५।४।३०

ल्यपि च ६।१।४१
 ल्यपि लघुपूर्वात् ६।४।५६
 ल्युट् च ३।३।११५
 ल्वादिभ्यः ८।२।४४
 - च -
 वच उम् ७।४।२०
 वचिस्वपियजादी० ६।१।१५
 वचोऽशब्दसंज्ञा० ७।३।१७
 वच्चिलुञ्ज्यृतपञ्च १।२।२४
 वज्जेगतौ ७।३।६३
 वतण्डाच्च ४।१।१०८
 वतोरिद् वा ५।१।२३
 वतोरिथुक् ५।२।५३
 वत्सरान्ताच्छ० ५।१।१९१
 वत्सशालाभिं ४।३।३६
 वत्सांसाभ्यां० ५।२।१९८
 वत्सोक्षाशवर्जये० ५।३।१९१
 वदः सुपि क्यप० ३।१।१०६
 वदव्रजहलन्त्यात् ७।२।३
 वनं समासे ६।१।१७८
 वनगिर्योः संज्ञा० ६।३।११७
 वनं पुरगामित्रका० ८।४।४
 वनो र च ४।१।७
 वन्दिते भ्रातुः ५।४।१५७
 वमोर्वा० ८।४।२३
 वयसि च ३।२।१०
 वयसि दन्तस्य ५।४।१४१
 वयसि पूरणात् ५।२।१३०
 वयसि प्रथमे ४।१।२०
 वयस्यासु मूर्धों० ४।४।१२७
 वरणादिभ्यश्च ४।२।८२
 वर्गान्ताच्च ४।३।१६३

वर्गादियश्च ६।२।१३१
 वर्चस्केऽवस्करः ६।१।१४८
 वर्णद्विदादियः ५।१।१२३
 वर्णादनुदातात्तो० ४।१।३९
 वर्णद् ब्रह्मचार० ५।२।१३४
 वर्णे चानित्ये ५।४।३१
 वर्णो वर्णेन २।१।६९
 वर्णो वर्णेष्वनेते ६।२।३
 वर्णो वुक् ४।२।१०३
 वर्तमानसामीये ३।३।१३१
 वर्तमाने लट् ३।२।१२३
 वर्षप्रमाण ऊलोप० ३।४।३२
 वर्षस्याभविष्यति ७।३।१६
 वर्षाभ्याष्ठक् ४।३।१८
 वर्षाभ्यश्च ६।४।४८
 वर्षाल्लुक्च ५।१।८८
 वले ६।३।११८
 वशं गतः ४।४।१८६
 वष्टचास्यान्यतर० ६।१।३९
 वसतिक्षुधोरिट् ७।२।५२
 वसन्ताच्च ४।३।१२०
 वसन्तादिभ्यष्ठक् ४।२।६३
 वसुसंसुध्यंस्वन० ८।२।७२
 वसोः समूहे च ४।४।१४०
 वसोः संप्रसार० ६।४।१३१
 वस्तोर्ज् ५।३।१०१
 वस्नक्यविक्रया० ४।४।१३
 वस्नद्रव्याभ्यां ५।१।५१
 वस्वेकाजादघ० ७।२।६७
 वहशच ३।२।६४
 वहाङ्गे लिहः ३।३।३२
 वहां करणम् ३।१।१०२

वाकिनादीनां० ४।१।१५८
 वा क्यषः १।३।१९०
 वाक्यस्य देः ०।८।२।८२
 वाक्यादेरामन्त्रिं ८।१।८
 वाऽक्षकोशदैन्ययोः ६।४।१६१
 वा गमः १।२।१३
 वा घोषमिश्रो ६।३।५६
 वाच्यमपुरुं ६।३।६९
 वा चित्तविरागे ६।४।१९१
 वाचि यमो व्रते ३।२।४०
 वाचो मिनि॒ ५।२।१२४
 वाचो व्याहृतां० ५।४।३५
 वा छन्दसि॒ ३।४।८८
 वा छन्दसि॒ ६।१।१०४
 वा जाते॒ ६।२।१७१
 वा जृश्मुत्र० ६।४।१२४
 वातातीसारां० ५।२।१२९
 वा दान्ताशान्तर० ७।२।२७
 वा द्रुहमुह्युह० ८।२।३३
 वा नपुंसकस्य ७।१।७९
 वा निंसिन्शनि०८।४।३३
 वान्तो यि प्रत्यये ६।१।७८
 वान्यस्मिन्स० ४।१।६५
 वान्यस्य संयो० ६।४।६८
 वा पदान्तस्य ८।४।५९
 वा बहूनां जातिं० ५।३।१९३
 वा भावकरणयोः ८।४।१०
 वा भुवनम् ६।२।२०
 वा भ्राशाल्लाश० ३।१।७०
 वामदेवाऽङ्गद्यङ्गयौ० ४।२।१९
 वामि॒ ४।४।५
 वाम्शसो॒ ६।४।८०

वा यौ २।४।५७
 वाय्वतुपित्रुषसो० ४।२।३१
 वारणार्थानामी० १।४।२७
 वा लिटि २।४।५५
 वा ल्यपि ६।४।३८
 वाऽवसाने ८।४।५६
 वा शरि ८।३।३६
 वा शोक्ष्यव्योगेषु ६।३।५१
 वा षपूर्वस्य निगमे ६।४।१९
 वा संज्ञायाम् ५।४।१३३
 वासरूपोऽस्त्रिं ३।१।९४
 वासुदेवार्जुनाभ्यां ४।३।९८
 वा सुप्यापिश्चले: ६।१।९१
 वाह ऊँ ६।४।१२२
 वाहः ४।१।६१
 वा ह च छन्दसि ५।३।१३
 वाहनमाहितात् २।२।८
 वाहिताग्न्यादिषु २।२।३७
 वाहीकग्रामेभ्यश्च ४।२।११७
 विशेषिकात्खः ५।१।३२
 विशेषित्रिंशदभ्यां ५।१।२४
 विशत्यादिभ्य० ५।२।५६
 विकर्णकुषीतकां ४।१।१२४
 विकर्णशुद्गच्छ० ४।१।११७
 विकुमामिपरिभ्यः ८।३।१९६
 विचार्यमाणानाम् ८।२।१९७
 विज इट् १।२।१२
 विजुपे छन्दसि ३।२।७३
 विड्वनोरनुना० ६।४।४३
 वित्तो भोगप्रत्यय० ८।२।५८
 विदांकुविन्त्वत्यन्य० ३।१।४१
 विदिषिदिच्छ० ३।२।१६२

विदूराळ्यः ४।३।८४
 विदेः शतुर्वसुः ७।१।३६
 विदो लटो वा ३।४।८३
 विद्यायोनिसंबं० ४।३।७७
 विद्यनिमन्त्र० ३।३।१६१
 विद्यत्यधनुषा ४।४।८३
 विद्यरूपोस्तुदुः० ३।२।३५
 विनञ्च्यां नानां० ५।२।२७
 विनयादिभ्यष्ठक् ५।४।३४
 विन्दुरिच्छुः ३।२।१६९
 विन्मतोर्लुक् ५।३।६५
 विपराभ्यां जे: १।३।१९
 विपूयविनीयजिं ३।४।११७
 विप्रतिषिद्धं चान० २।४।१३
 विप्रतिषेधे परं कार्यम् १।४।१२
 विप्रसंच्चो ड्वसं० ३।२।१८०
 विभक्तिश्च १।४।१०४
 विभाषजोर्णेष्ठ० ६।४।१६२
 विभाषा २।१।११
 विभाषा कथमिं ३।३।१४३
 विभाषा कदाकहर्षोः ३।३।५
 विभाषाऽकर्मकात् १।३।१८५
 विभाषा कार्षण्पो ५।१।२९
 विभाषा कुरुयुग० ४।२।१३०
 विभाषा कृजि १।४।७२
 विभाषा कृजि १।४।१९८
 विभाषा कृतृषोः ३।१।१२०
 विभाषाख्यानपरिं ३।३।११०
 विभाषा गमहन० ७।२।१६८
 विभाषा गुणो २।३।२५
 विभाषा ग्रहः ३।१।१४३
 विभाषाग्रे प्र० ३।४।२४

विभाषा घ्राघेट्शां० २।४।७८
 विभाषाऽङ्गिं रू ३।३।५०
 विभाषा डिं ६।४।१३६
 विभाषा चत्वां० ६।३।१४९
 विभाषा चिण्ण० ७।१।६९
 विभाषा चे: ७।३।५८
 विभाषा छन्दसि १।२।३६
 विभाषा छ० ६।२।१६४
 विभाषा छ० ७।४।४४
 विभाषा जसि १।१।१२
 विभाषाज्वेरदिक्ष० ५।४।८
 विभाषा तित्लमां० ५।२।४
 विभाषा तृतीया० ७।१।९७
 विभाष तृत्रन्न० ६।२।१६१
 विभाषा दिक्स० १।१।२८
 विभाषा द्विती० ७।३।११५
 विभाषा धातौ ३।३।१५५
 विभाषा धेट्० ३।१।४९
 विभाषाद्यक्षे ६।२।६७
 विभाषाऽङ्गः ६।४।५७
 विभाषा परा० ५।३।२९
 विभाषा परे: ६।१।४४
 विभाषा पुरुषे ६।३।१०६
 विभाषा पूर्वो ४।३।२४
 विभाषा पृष्ट० ८।२।१९३
 विभाषा फाल्गु० ४।२।१२३
 विभाषा बहोर्धा० ५।४।२०
 विभाषा भावां० ७।२।१७
 विभाषा भाषां० ६।१।१७८
 विभाषा भ्यवपूर्व० ६।१।२६
 विभाषा मनु० ४।२।१४४
 विभाषा रोगा० ४।३।१३

विभाषा लीयते: ६ ।१ ।५१	विरामोऽवसानम् १ ।४ ।११०	वृद्ध्यः स्यसनो: १ ।३ ।९२
विभाषा लुड्लूडो: २ ।४ ।५०	विशाखयोश्च १ ।२ ।६२	वृन्दारकनाम० २ ।१ ।६२
विभाषावरस्य ५ ।३ ।४१	विशाखाषाढा० ५ ।१ ।१००	वृषाकप्यग्निकु० ४ ।१ ।३७
विभाषा वर्षक्षर० ६ ।३ ।१६	विशिष्टपतिपदि० ३ ।४ ।५६	वृषादीनां च ६ ।१ ।२००
विभाषा विप्रलापे १ ।३ ।५०	विशिष्टलिङ्गो न० २ ।४ ।७	वृत्तो वा ७ ।२ ।३८
विभाषा विवधात् ४ ।४ ।१७	विशेषणं विशेष्येण० २ ।१ ।५७	वे: पादविहरणे १ ।३ ।४१
विभाषा वृक्षम० २ ।४ ।१२	विशेषणानां चाऽ १ ।२ ।५२	वे: शब्दकर्मणः १ ।३ ।३४
विभाषा वेणिव ६ ।१ ।२१२	विश्वस्य वसुरा० ६ ।३ ।१२८	वे: शालच्छङ्क० ५ ।२ ।२८
विभाषा वेणिचे० ७ ।४ ।१९६	विषयो देशे ४ ।२ ।५२	वे: स्कन्देरनिष्ठा० ८ ।३ ।७३
विभाषा श्यावा० ५ ।४ ।१४४	विष्किरः शुक्नौ० ६ ।१ ।१५०	वे: स्कभातेर्निं० ८ ।३ ।७७
विभाष इवे: ६ ।१ ।३०	विष्वदेवयोश्च ६ ।३ ।९२	वेजः ६ ।१ ।४०
विभाषा सपूर्वस्य ४ ।१ ।३४	विसर्जनीयस्य सः ८ ।३ ।३४	वज्रो वयिः २ ।४ ।४१
विभाषा समीपे २ ।४ ।१६	विसारिणो मत्स्ये ५ ।४ ।१६	वेतनादिभ्यो० ४ ।४ ।१२
विभाषा साकाङ्ग० ३ ।२ ।११४	विसप्षटादीनि० ६ ।२ ।२४	वेत्तर्विभाषा ७ ।१ ।७
विभाषा साति ५ ।४ ।५२	वीरवीर्यौ च ६ ।२ ।१२०	वेरपृत्तस्य ६ ।१ ।६६
विभाषा सुपो० ५ ।३ ।६८	वुञ्छण्कठजिलसे० ४ ।२ ।८०	वेशन्तहिमव० ४ ।४ ।११२
विभाषा सृजिद्वृशोः ७ ।२ ।६५	वृक्षज्येष्ठाभ्यां ५ ।४ ।४१	वेशोयशआदर्भ० ४ ।४ ।१३१
विभाषा सेनासु० २ ।४ ।२५	वृकाटटेष्यण् ५ ।३ ।११५	वेश्च स्वनो भो० ८ ।३ ।६९
विभाषा स्वसृपत्योः ६ ।३ ।२४	वृक्षासनयोविष्टरः ८ ।३ ।९३	वैतोऽन्यत्र ३ ।४ ।४६
विभाषा हविरपू० ५ ।१ ।१४	वृणोत्तराच्छादने ३ ।३ ।५४	वैयाकरणाख्यायां० ६ ।३ ।७
विभाषा विशेषव० ८ ।१ ।७४	वृत्तिसर्गतायनेषु० १ ।३ ।३८	वैवावेति चच्छ० ८ ।१ ।६४
विभाषितं सोपसर्ग० ८ ।१ ।५३	वृद्धस्य च पूजा० ४ ।१ ।१६५	वोतायोः ३ ।२ ।१४१
विभाषेटः ८ ।३ ।७३	वृद्धाच्छः ४ ।२ ।११४	वोतो गुणवचनात् ४ ।१ ।४४
विभाषोत्पुच्छे ६ ।२ ।१९६	वृद्धाटङ्कसौवीरो० ४ ।१ ।१४८	वोपसर्जनस्य ६ ।३ ।८२
विभाषोदरे ६ ।३ ।१८८	वृद्धात्प्राचाम् ४ ।२ ।१२०	वो विघूनने जुक् ७ ।३ ।३८
विभाषोपदेन० १ ।३ ।७७	वृद्धादकेकान्त० ४ ।२ ।१४१	वौ कषलसकथ० ३ ।२ ।१४३
विभाषोपयमने १ ।२ ।१६	वृद्धिनिमित्स्य ६ ।३ ।३९	वौ क्षुश्रवः ३ ।३ ।२५
विभाषोपसर्गे २ ।३ ।५९	वृद्धिरादैच् १ ।१ ।१	व्यक्तवाचां समु० १ ।३ ।४४
विभाषोर्णीः १ ।२ ।१३	वृद्धिरेचि ६ ।१ ।८७	व्यञ्जनैरुपसिक्ते ४ ।४ ।१२६
विभाषोशीनरेषु ४ ।२ ।११८	वृद्धिर्यस्याचामा० १ ।१ ।७३	व्यत्ययो बहुलम् ३ ।१ ।८५
विभाषोषधिवन० ८ ।४ ।१६	वृद्धेत्कोसलाजा० ४ ।१ ।१७१	व्यथो लिटि ७ ।४ ।६८
विमुक्तादिभ्योऽण० ५ ।२ ।६१	वृद्धो यूना तल्लक्ष० १ ।२ ।१५	व्यधजपेरनुप० ३ ।३ ।६१

વ્યન્સપતને ૪ ૧ ૧૪૫	શદે: શિત: ૧ ૩ ૧૬૦	શાલીનકૌપીને ૫ ૧૨ ૧૨૦
વ્યવહિતાશવ ૧ ૪ ૧૮૨	શદેરગતૌ ત: ૭ ૧ ૩ ૧૪૨	શાસ ઇદહ્લતો: ૬ ૧ ૪ ૧૩૪
વ્યવહૃપો: સમૂ ૨ ૧ ૩ ૧૫૭	શાસ્યનોર્નિત્યમ् ૭ ૧ ૩ ૧૮૧	શાસિવસિઘસીનાં ૮ ૧ ૩ ૧૬૦
વ્યવાયિનોડન્ત૦ ૬ ૧ ૨ ૧૬૬	શબ્દર્દુરં કરોતિ ૪ ૧ ૪ ૧૩૪	શા હૈ ૬ ૧ ૪ ૧૩૫
વ્યશ ૬ ૧ ૪ ૩	શબ્દવૈરકલહા ૦ ૩ ૧ ૧ ૭	શિખાયા વલચ્ ૪ ૧ ૨ ૧૮૯
વ્યાઙ્પરિભ્યો ૦ ૧ ૩ ૧૮૩	શામામણાનાં દી ૦ ૭ ૧ ૩ ૧૭૪	શિ તુક્ ૮ ૧ ૩ ૧૩૫
વ્યાહરતિ મૃગ: ૪ ૧ ૩ ૧૫૧	શામિતા યજે ૬ ૧ ૪ ૧૫૪	શિતોર્નિત્યાબહ્ ૬ ૧ ૨ ૧૩૮
વ્યુપો: શેતે: ૩ ૧ ૩ ૧૩૯	શામિત્યષ્ટાભ્યો ૦ ૩ ૧ ૨ ૧૪૧	શિલાયા ઢ: ૫ ૧ ૩ ૧૦૨
વ્યુષ્ટાદિભ્યો ૫ ૧ ૩ ૧૭	શામિ ધાતો: સં ૦ ૩ ૧ ૨ ૧૪	શિલ્પમ् ૪ ૧ ૪ ૧૫૫
વ્યોર્લયુપ્રયત્નતર: ૮ ૧ ૩ ૧૮	શામ્યા: ષ્લગ્ ૪ ૧ ૩ ૧૪૨	શિલ્પિનિ ચા ૦ ૬ ૧ ૨ ૧૭૬
વ્રજયજોભવિ ૩ ૧ ૩ ૧૯૮	શયવાસવાસિ ૦ ૬ ૧ ૩ ૧૮	શિલ્પિનિ ષુન્ ૩ ૧ ૧ ૪૪૫
વ્રતે ૩ ૧ ૨ ૧૮૦	શારદ્વચ્છુનકદ૦ ૪ ૧ ૧ ૧૦૨	શિવશમરિષ્ટસ્ય ૪ ૧ ૪ ૧૪૩
વ્રશ્વબ્રસ્જસૃજમૃજ્જો ૮ ૧ ૨ ૧૩૬	શારાદીનાં ચ ૬ ૧ ૩ ૧૨૦	શિવાદિભ્યો ૪ ૧ ૧ ૧૧૨
વ્રાતચ્છોરો ૦ ૫ ૧ ૩ ૧૧૩	શારીરાવયવાચ્ચ ૪ ૧ ૩ ૧૫૫	શિશુક્રન્દયમ૦ ૪ ૧ ૩ ૧૮૮
વ્રાતેન. જીવતિ ૫ ૧ ૨ ૧૨૧	શારીરાવયવાદ્યત્ ૫ ૧ ૩ ૧૬	શિ સર્વનામસ્થા ૦ ૧ ૧ ૪૨
વ્રીહિશાલ્યોર્ધક્ ૫ ૧ ૨ ૧૨	શારોડચિ ૮ ૧ ૪ ૧૯	શીડ: સાર્વધાતુકે ૭ ૧ ૪ ૧૨૧
વ્રીહે: પુરોડાશે ૪ ૧ ૩ ૧૪૮	શાર્કરાવિભ્યો ૪ ૧ ૩ ૧૦૭	શીડો રૂદ્ ૭ ૧ ૧ ૧૬
વ્રીહ્યાદિભ્યશ ૫ ૧ ૨ ૧૧૬	શાર્કરાયા વા ૪ ૧ ૨ ૧૮૩	શીતોળાભ્યાં ૫ ૧ ૨ ૧૭૨
- શ -		
શકટાદણ્ ૪ ૧ ૪ ૧૮૦	શાપરે વિસર્જનીય: ૮ ૧ ૩ ૧૩૫	શીર્ષિષ્ઠનદસિ ૬ ૧ ૧ ૬૦
શકૃધૃતજાગ્લા ૦ ૩ ૧ ૪ ૧૬૫	શાર્પૂર્વા: ખય: ૭ ૧ ૪ ૧૬૧	શીર્ષચ્છેદાદ્યચ્ચ ૫ ૧ ૩ ૧૬૫
શકિ એમુલ્કમુલ્તી ૩ ૧ ૪ ૧૨	શાલ ઝગુપધાનિ ૦ ૩ ૧ ૩ ૧૪૫	શીલમ् ૪ ૧ ૪ ૧૬૧
શકિ: લિંદ્ ચ ૩ ૧ ૩ ૧૭૨	શાલાલુનોઽન્યતર્ર૦ ૪ ૧ ૪ ૧૫૪	શુક્રાદ ્ઘન્ ૪ ૧ ૨ ૧૨૬
શકિસહોશ ૩ ૧ ૧૯૯	શાશ્છેષાટિ ૮ ૧ ૪ ૧૬૩	શુણિકાદિ ૦ ૪ ૧ ૩ ૧૭૬
શક્તિયષ્ટચોરી ૦ ૪ ૧ ૪ ૧૫૯	શાસો ન ૭ ૧ ૧ ૨૯	શુન્નાદિભ્યશ ૪ ૧ ૧૧૨૩
શક્તૌ હસ્તિક્ ૦ ૩ ૧ ૨ ૧૫૪	શાકલાદ્રા ૪ ૧ ૩ ૧૨૮	શુષ: ક: ૮ ૧ ૨ ૧૫૧
શક્તિકાદિભ્યો ૦ ૪ ૧ ૩ ૧૯૨	શાકાદિભ્યો ય: ૫ ૧ ૩ ૧૦૩	શુષ્કચૂર્ણસ્લક્ષેષુ ૩ ૧ ૪ ૧૩૫
શતમાનવિશતી ૫ ૧ ૧ ૨૭	શાચ્છાસાહ્યાવ્યા ૦ ૭ ૧ ૩ ૧૩૭	શુષ્કધૃષ્ટૌ ૬ ૧ ૧ ૨૦૩
શતસહસ્રાન્તા ૦ ૫ ૧ ૨ ૧૧૯	શાચ્છોરન્યતર્ર૦ ૭ ૧ ૪ ૧૪૧	શૂદ્રાણામનિર્ર૦ ૨ ૧ ૪ ૧૦
શતાચ્ચ ઠન્યતા ૦ ૫ ૧ ૧ ૨૧	શાણદ્રા ૫ ૧ ૧ ૩૫	શૂપદિજન્યતર્ર૦ ૫ ૧ ૧ ૨૬
શતુરનુમો નદ્યા ૦ ૬ ૧ ૧૭૩	શાત્ ૮ ૧ ૪ ૧૪૪	શૂલાત્પાકે ૫ ૧ ૪ ૧૬
શદન્તવિશેતશેચ ૫ ૧ ૨ ૧૪૬	શારદેનાતવી ૬ ૧ ૨ ૧૯	શૂલોખાદ્યત્ ૪ ૧ ૨ ૧૭૭
	શાર્ગ્રાવિદ્યાજો ૪ ૧ ૧ ૭૩	શૃઙ્ખલમસ્ય ૫ ૧ ૨ ૧૭૯

शृङ्खगमवस्थायां० ६।२।११५
 शृतं पाके ६।१।२७
 शृद्वपां हस्तो वा ७।४।१२
 शृवन्द्योरासः ३।२।१७३
 शे १।१।१३
 शे मुचादीनाम् ६।१।५९
 शेवलसुपरिवि० ५।३।८४
 शेषछन्दसि बहु० ६।१।६९
 शेषात्कर्तरि पर० १।३।७८
 शेषाद्विभाषा ५।४।१५४
 शेषे ४।२।१२
 शेषे प्रथमः १।४।१०८
 शेषे लृडयदौ ३।३।१५१
 शेषे लोपः ७।२।१९०
 शेषे विभाषा ८।१।४१
 शेषे विभाषा ८।१।५०
 शेषे विभाषाक० ८।४।१८
 शेषो घ्यसखि १।४।७
 शेषो बहुत्रीहि॒ २।२।२३
 शोणात्प्राचाम् ४।१।४३
 शौनकादिभ्य० ४।३।१०६
 शनसोरल्लोपः ६।४।१११
 शनान्नलोपः ६।४।२३
 शनाभ्यस्तयो० ६।४।११२
 श्याद्विद्यासुसं० ३।१।१४१
 श्येनतिलस्य पाते ६।३।७१
 श्योऽस्पर्शे ८।२।४७
 श्रज्यावमकन् ६।२।२५
 श्रविष्ठाफल्गु० ४।३।३४
 श्राणामांसैदनाम् ४।४।६७
 श्राद्धमनेन भुक्तो ५।२।१८५
 श्राद्धे शारदः ४।३।१२

श्रिणीभुवोज्ञु० ३।३।२४
 श्रीग्रामणोश्छ० ७।१।५६
 श्रुवः शृ च ३।१।१४
 श्रुष्टुपृकृत० ६।४।१०२
 श्रेष्यादयः कृता० २।१।५९
 श्रोत्रियंश्छन्दो० ५।२।८४
 श्रुयुकः किति ७।४।११
 श्लाघनुडस्था० १।४।३४
 श्लिष आलिङ्गने ३।१।४६
 श्लौ ६।१।१०
 श्वगणाट्ठञ्च ४।४।११
 श्वयतेरः ७।४।१८
 श्वयुवमधोनाऽ ६।४।१३३
 श्वशुरः श्वशा १।२।७१
 श्वस्तुट् च ४।३।१५
 श्वसोवसीम् ५।४।८०
 श्वादेरिजि ७।३।८
 श्वीदितो निष्ठा० ७।२।१४
 - ष -
 षः प्रत्ययस्य १।३।६
 षट्कतिकतिपय० ५।२।१५१
 षट् च काण्डा० ६।२।१३५
 षट् चतुर्भ्यश्च ७।१।५५
 षट्त्रिचतुर्भ्यो० ६।१।१७६
 षड्यो लुक् ७।१।२२
 षढोः कः सि ८।२।४१
 षण्मासाण्णच्च ५।१।८३
 षत्वतुकोरसिद्धः ६।४।१५५
 षपूर्वहन्दृत० ६।४।१३५
 षष्टिकः षष्टिरा० ५।१।१९०
 षष्ट्यादेश्चक्षसं० ५।२।५८
 षष्ट्याष्टमायां ज ५।३।१५९

षष्ठी २।२।८
 षष्ठी चानादरे २।३।१८
 षष्ठी प्रत्येनसि ६।२।६०
 षष्ठीयुत्कश्छन्दसि १।४।१९
 षष्ठी शेषे २।३।५०
 षष्ठी स्थानेयोगा १।१।४९
 षष्ठी हेतुप्रयोगे २।३।२६
 षष्ठ्यतसर्थ० २।३।३०
 षष्ठ्याः आक्रोशे ६।३।२१
 षष्ठ्याः पतिपुत्र० ८।३।५३
 षष्ठ्याः रूप च ५।३।५४
 षष्ठ्या व्याश्रये ५।४।४८
 षात्पदान्तात् ८।४।३५
 षिद्गौरादिभ्यश्च ४।१।४१
 षिद्भिदादिभ्यो ३।३।१०४
 षट्ना षट् ८।४।४१
 षिवुक्तमुच्चामां ७।३।७५
 ष्णान्ता षट् १।१।२४
 ष्णः संप्रसारणम् ० ६।१।१३
 - स -
 स उत्तमस्य ३।४।१८
 स एषां ग्रामणीः ५।२।१७८
 सः स्याद्धीतुके ७।४।४९
 सः स्तिदिव्यदिं ८।३।६२
 संयसश्च ३।१।७२
 संयोगादिश्च ६।४।१६६
 संयोगादेरातो० ८।२।४३
 संयोगान्तस्य० ८।२।२३
 संयोगे गुरु १।४।११
 संवत्सराग्रहाह० ४।३।५०
 संशयमापनः ५।१।७३
 संसृष्टे ४।४।१२२

संस्कृतम् ४ ।४ ।३	संघाड्कलक्षणे० ४ ।३ ।१२७	सत्यादशपथे ५ ।४ ।६६
संस्कृतं भक्षा: ४ ।२ ।१६	सधे चानौत्तरा० ३ ।३ ।४२	सत्यापाशास्त्रपवी० ३ ।१ ।२५
सहितशफल० ४ ।१ ।७०	संघोदघौ गणप्र० ३ ।३ ।८६	सत्त्वूद्विषद्वुह० ३ ।२ ।६१
संहितायाम् ६ ।१ ।७१	संज्ञापूरण्योश्च ६ ।३ ।३८	सदिरप्रते: ८ ।३ ।६६
संहितायाम् ६ ।३ ।११४	संज्ञायाम् २ ।१ ।४४	सदृशप्रतिरूपयोः ६ ।२ ।११
सः स्पार्धघातुके ७ ।४ ।४९	संज्ञायाम् ३ ।३ ।१०९	सदे: परस्य लिटि ८ ।३ ।११८
सः स्विद्विद्विद्विस० ८ ।३ ।६२	संज्ञायाम् ३ ।४ ।४२	सद्य: परत्परार्थैषमः ५ ।३ ।२२
सक्यं चाक्रान्तात् ६ ।२ ।१९८	संज्ञायाम् ४ ।१ ।७२	सद्य मादस्थयो० ६ ।३ ।१९६
सत्यशिश्वीति० ४ ।१ ।६२	संज्ञायाम् ४ ।३ ।११७	सनः क्तिवि लो० ६ ।४ ।४५
सख्युरसंबुद्धौ ७ ।१ ।९२	संज्ञायाम् ६ ।२ ।१५९	स नपुंसकम् २ ।४ ।१७
सख्युर्यु: ५ ।१ ।१२६	संज्ञायाम् ८ ।२ ।११	सनाद्यन्ता धातव: ३ ।१ ।३२
सगतिरपि तिङ् ८ ।१ ।६८	संज्ञायां लला० ४ ।४ ।४६	सनाशंसमिक्ष उः ३ ।२ ।१६८
सगर्भसप्तूथस० ४ ।४ ।११४	संज्ञायां शरदो० ४ ।३ ।२७	सनिंसनिवासम् ७ ।२ ।६९
सकलादिभ्यश्च ४ ।२ ।७५	संज्ञायां श्रवणा० ४ ।२ ।५	सनि ग्रहगुहोश्च ७ ।२ ।१२
संख्याव्ययासन्ना० २ ।२ ।२५	संज्ञायां समज० ३ ।३ ।१९९	सनि च २ ।४ ।४७
संख्या ६ ।२ ।३५	संज्ञायां कन् ४ ।३ ।१४७	सनि भीमाघुर० ७ ।४ ।५४
संख्यापूर्वो द्विगुः २ ।१ ।५२	संज्ञायां कन् ५ ।३ ।७५	सनीवन्तर्धभ्रस्ज० ७ ।२ ।४९
संख्याया अतिं० ५ ।१ ।२२	संज्ञायां कन् ५ ।३ ।८७	सनोतेरनः ८ ।३ ।१०८
संख्याया अवयवे० ५ ।२ ।४२	संज्ञायां कन्थोशी० २ ।४ ।२०	सधिवेलाद्यतुनक्षत्रे० ४ ।३ ।१६
संख्याया॒ क्रिया० ५ ।४ ।१७	संज्ञाया॒ गिरिनि० ६ ।२ ।१९४	सन्महत्परमोत्त० २ ।१ ।६१
संख्याया॒ संवत्० ७ ।३ ।१५	संज्ञाया॒ च ५ ।३ ।१७	सन्यडोः ६ ।१ ।९
संख्याया॒ संज्ञा० ५ ।१ ।५८	संज्ञाया॒ च ६ ।२ ।७७	सन्यतः ७ ।४ ।७९
संख्याया॒ स्तनः ६ ।२ ।१६३	संज्ञाया॒ जन्या० ४ ।४ ।८२	सन्त्तिटोर्जः ७ ।३ ।५७
संख्याया॒ गुणस्य० ५ ।२ ।४७	संज्ञाया॒ धेनुष्या० ४ ।४ ।८९	सन्वल्लघुनि चङ्ग० ७ ।४ ।९३
संख्याया॒ विद्यर्थे० ५ ।३ ।४२	संज्ञायामना० ६ ।१ ।१४६	सपत्रनिष्पत्रा० ५ ।४ ।६१
संख्याया॒ गुणा० ५ ।४ ।५९	संज्ञायामुपमा० ६ ।१ ।२०१	सपूर्वाच्च ५ ।२ ।८७
संख्या॒ वंशेन २ ।१ ।१९	संज्ञाया॒ भृत्वृजि० ३ ।२ ।४६	सपूर्वाया॒ प्रथमा० ८ ।१ ।२६
संख्याविसाय० ६ ।३ ।११०	संज्ञाया॒ मन्मा० ५ ।२ ।१३७	सप्तनोऽञ्जन्दसि ५ ।१ ।६१
संख्याऽव्ययादे० ४ ।१ ।२६	संज्ञाया॒ मित्राजि० ६ ।२ ।१६५	सप्तमीपञ्चम्यौ का० २ ।३ ।७
संख्यासुपूर्वस्य ५ ।४ ।१४०	संज्ञोऽन्यतरस्या० २ ।३ ।१२२	सप्तमीविशेषणे० २ ।२ ।३५
संख्यैकवचना० ५ ।४ ।४३	संज्ञैपूर्णयोश्च ६ ।३ ।११३	सप्तमी शौष्ठै० २ ।१ ।४०
संग्रामे प्रयोजन० ४ ।२ ।५६	सत्यं प्रस्त्रे० ८ ।१ ।३२	सप्तमी सिद्धशुष्क० ६ ।२ ।३२

सप्तमीहरिण० ६।२।६५
 सप्तम्यधिकरणे च २।३।३६
 सप्तम्या: पुण्यम् ६।२।१५२
 सप्तम्यां चोप० ३।४।४९
 सप्तम्यां जनेडः ३।२।१७
 सप्तम्यास्त्रल् ५।३।१०
 सभायां नपुंसके ६।२।१८
 सभाया यः ४।४।१०५
 सभा राजामनु० २।४।२३
 समः क्षयुवः १।३।६५
 समः प्रतिज्ञाने १।३।५२
 समः समि० ६।३।९३
 समः सुटि० ८।३।५
 समयस्तदस्य० ५।१।१०४
 समयाच्च याप० ५।४।६०
 समर्थः पदाविधिः २।१।१
 समर्थानां प्रथ० ४।१।८२
 समवप्रविभ्यः १।३।२२
 समवायान्सम० ४।४।४३
 समवाये च ६।१।१३८
 समस्तृतीया० १।३।५४
 समांसमां विजा० ५।२।१२
 समानकर्तृक्यो० ३।४।२१
 समानकर्तृकषु० ३।३।१५८
 समानतीर्थवा० ४।४।१०७
 समानस्य छ० ६।३।८४
 समानोदरे० ४।४।१०८
 समापनात्स्प० ५।१।११२
 समाया: खः ५।१।८५
 समासत्तौ ३।४।५०
 समासस्य ६।१।२२०
 समासाच्च त० ५।३।१०६

समासान्ता॒: ५।४।६८
 समासेऽङ्गुले॒ऽ ८।३।१८०
 समासेऽनग्वर्प॒० ७।१।३७
 समाहारः स्वरितः १।२।३१
 समि ख्यः ३।२।७
 समि मुष्टौ॒ ३।३।३६
 समि यदुदुवः ३।३।१२३
 समुच्चयेऽन्यतर० ३।४।३
 समुच्चये सामान्य० ३।४।५
 समुदाङ्ग्यो० १।३।७५
 समुदोरजः पशुषु ३।३।६९
 समुद्राग्राद् घः ४।४।११८
 समूलाकृतजीवे० ३।४।३६
 समूहवच्च बहुषु ५।४।१२२
 समो गम्यृच्छ० १।३।२९
 संपरिपूर्वात्ख च ५।१।१२
 संपरिभ्यां करोतौ ६।१।१३५
 संपादिनि० ५।१।१९९
 संपृचानुरुद्धा० ३।२।१४२
 संप्रिभ्यामना० १।२।४६
 संप्रसारणस्य ६।३।१३९
 संप्रसारणाच्च ६।१।१०६
 संप्रोदशच कटच् ५।२।१२९
 संबुद्धौ च ७।३।१०६
 संबुद्धौ शाक० १।१।१६
 संबोधने च २।३।४७
 संबोधने च ३।२।१२५
 संभवत्यवहर० ५।१।५२
 संभावनेऽलमिं० ३।३।१५४
 संभूते॒ ४।३।४१
 संमाननोत्सञ्जना० १।३।३६
 सरूपाणामेकशेष० १।२।६४

सर्तिशास्त्यर्तिं० ३।१।५६
 सर्वकूलाश्रकरीषे० ३।२।४२
 सर्वं गुणकात्म्न्ये० ६।२।१९३
 सर्वचर्मणः कृतः ५।२।५
 सर्वत्र लोहितादि० ४।४।१८
 सर्वत्र विभाषा गोः ६।१।१२०
 सर्वत्र शाकल्प्यस्य ८।४।५१
 सर्वत्राण् च ४।३।१२२
 सर्वदेवात्मातिल् ४।४।१४२
 सर्वनामस्थाने॒ ६।४।८
 सर्वनाम्नः स्मै॒ ७।१।१४
 सर्वनाम्नः स्याद० ७।३।११४
 सर्वनाम्नस्तृतीया० २।३।२७
 सर्वपुरुषाभ्यां ण० ५।४।१०
 सर्वभूमिपृथिवी० ५।१।४१
 सर्वस्य द्वे॒ ८।१।११
 सर्वस्य सुपि॒ ६।१।१८८
 सर्वस्य सोऽन्यतर० ५।३।१६
 सर्वादीनि॒ सर्वना० १।१।२७
 सर्वैकान्यकिंयत० ५।३।१५
 सवाभ्यां वामौ॒ ३।४।११
 सविधसनीडस० ६।२।१२३
 ससजुषो रुः॒ ८।२।६६
 ससूवेति॒ निगमे॒ ७।४।१७४
 सस्तौ॒ प्रशंसायाम्॒ ५।४।४०
 सस्येन परिजातः॒ ५।२।६८
 सहनविद्यमान० ४।४।५७
 सहयुक्तेऽप्रधाने॒ २।३।१९
 सह सुपा॒ २।१।४
 सहस्य सः॒ संज्ञा० ६।३।७८
 सहस्य संघिः॒ ६।३।१५
 सहस्रेण संमितौ॒ ४।४।१३५

सहिवोरोदव० ६।३।११२
 सहे: पृतनर्ता० ८।३।१०९
 सहे: साडः सः ८।३।५६
 सहे च ३।२।१९६
 साक्षात्प्रभृतीनि १।४।७४
 साक्षाद् द्रष्टरि ५।२।११
 साढ़ै साद्वा ६।३।११३
 सात्पदाद्योः ८।३।१११
 साधकतमं कर० १।४।४२
 साधुनिपुणाभ्या० २।३।४३
 सान्तमहतःसंयो० ६।४।१०
 साप्तपदीनं सख्य० ५।२।२२
 साम आक० ७।१।३३
 सामन्त्रितम् २।३।४८
 सामि २।१।२७
 सायचिरंप्राहणेप्र० ४।३।२३
 सार्वधातुकमणित् १।२।४
 सार्वधातुकार्धाथ० ७।३।८४
 सार्वधातुके यक् ३।१।६७
 साल्वावयवप्र० ४।१।१७३
 साल्वेयगान्धा० ४।१।१६९
 सावन्दुङ्गः ७।१।८२
 सावेकाचस्तुती० ६।१।१६५
 सास्मिन्पौरीमा० ४।२।२१
 सास्य देवता ४।२।२४
 सिकताशक्तरा० ५।२।१०४
 सिचि च परस्मै० ७।२।४०
 सिचि वृद्धिः पर० ७।२।१
 सिचो यडि ८।३।११२
 सिजम्यस्तवि० ३।४।१०९
 सिति च १।४।१६
 सिद्धशुष्कपक्व० २।१।४१

सिद्धादिभ्यश्च ५।२।१७
 सिद्धतेरपारलौ० ६।१।४९
 सिन्धुतक्षशिला० ४।३।१३
 सिन्धपकराभ्यां ४।३।३२
 सिपि धातो रुव्वा ८।२।७४
 सिष्वहुलं लेटि ३।१।३४
 सिवादिनां वाड० ८।३।७१
 सुः पूजायाम् १।४।१४
 सुकर्मणपमन्त्र० ३।२।८९
 सुखप्रिययोहिते ६।२।१५
 सुखप्रियादानुलो० ५।४।६३
 सुखादिभ्यः करृवै० ३।१।१८
 सुखादिभ्यश्च ५।२।१३१
 सुजः ८।३।१०७
 सुजो यज्ञसंयोगे ३।२।१३२
 सुट कात्पूर्वः ६।१।१३५
 सुट् तिथोः ३।४।१०७
 सुडनपुंसकस्य १।१।४३
 सुधातुरकद्च च ४।१।१७
 सुधितवसुधित० ७।४।४५
 सुनोते: स्पसनोः ८।३।११७
 सुपु आत्मनः क्यच् ३।१।८
 सुपः १।४।१०३
 सुपां सुलुक्ष्यूर्वस० ७।१।३९
 सुपि च ७।३।१०२
 सुपि स्थः ३।२।१४
 सुपो धातुप्रतिप० २।४।७१
 सुप्तिङ्गन्तं पदम् १।४।१४
 सुप्रतिना मात्रार्थे २।१।९
 सुप्यजातौ णिनि० ३।२।७८
 सुप्रातसुश्वसुदिं ५।४।१२०
 सुबामन्त्रिते परा० २।१।२

सुयजोर्डवनिष् ३।२।१०३
 सुवास्त्वादिष्यो० ४।२।७७
 सुविनिर्दुर्भ्यः सुपि० ८।३।८८
 सुजामादिषु च ८।३।१८
 सुसवर्द्यज्जनपद० ७।३।१२
 सुहददुर्हृदौ मिं० ५।४।१५०
 सूत्रं प्रतिष्णातम् ८।३।९०
 सूत्राच्च कोपधात् ४।२।६५
 सूददीपदीक्षश्च ३।२।१५३
 सूपमानात् तः ६।२।१४५
 सूयतिष्याग० ६।४।१४९
 सृधस्यदः कमरच् ३।२।१६०
 सृजिदुशोङ्गल्य० ६।१।५८
 सृपितुदोः कसुन् ३।४।१७
 सृ स्थिरे ३।३।१७
 सेघतेर्गतौ ८।३।११३
 सेनान्तलक्षणका० ४।१।१५२
 सेनाया वा ४।४।४५
 सेहपिच्च ३।४।८७
 सेहसिचि कृतचूर्त० ७।२।१५७
 सोऽचि लोपे चेत० ६।१।१३४
 सोऽः ८।३।११५
 सोदराच्चः ४।४।१०९
 सोऽपदादौ ८।३।३८
 सोमहति यः ४।४।१३७
 सोमाट्टच्चण् ४।२।३०
 सोमे सुजः ३।२।१०
 सोमे हरितः ७।२।३३
 सोरवक्षेपणे ६।२।१९५
 सोर्मनसी अलो० ६।२।११७
 सोऽस्य निवासः ४।३।८९
 सोऽस्यांशवस्त्नभृत्यः५ १।५६

सोऽस्यादिरिति० ४ ।२ ।५५
 सौ च ६ ।४ ।१३
 स्कोः संयोगाद्यो० ८ ।२ ।२९
 स्तम्भसुम्भुस्क० ३ ।१ ।८२
 स्तम्भे० ८ ।३ ।६७
 स्तम्बकर्णयोरमि० ३ ।२ ।१३
 स्तम्बशक्तोरित् ३ ।२ ।२४
 स्तम्बे क च ३ ।३ ।८३
 स्तम्भुसिवसहां० ८ ।३ ।११६
 स्तुतस्तोमयो० ८ ।३ ।१०५
 स्तुसुधूध्यः पर० ७ ।२ ।७२
 स्तेनाद्यन्तलोपश्च ५ ।१ ।१२५
 स्तोः श्चुना श्चुः ८ ।४ ।४०
 स्तोकान्तिकदूरा० २ ।१ ।३९
 स्तौतिण्योरेव षष्ठो० ८ ।३ ।६१
 स्त्वः प्रपूर्वस्य ६ ।१ ।२३
 स्त्रियां संज्ञायाम् ५ ।४ ।१४३
 स्त्रिया॒ ६ ।४ ।७९
 स्त्रिया॒ पुंवदभां० ६ ।३ ।३४
 स्त्रियां त्तिन्० ३ ।३ ।९४
 स्त्रियां च ७ ।१ ।९६
 स्त्रियाम् ४ ।१ ।३
 स्त्रियामवन्ति० ४ ।१ ।१७६
 स्त्री पुंवच्च १ ।२ ।६६
 स्त्रीपुंसाभ्यां न० ४ ।१ ।८७
 स्त्रीभ्यो ढक् ४ ।१ ।१२०
 स्त्रीषु सौवीर० ४ ।२ ।७६
 स्थः क च ३ ।२ ।७७
 स्थण्डलाच्छ० ४ ।२ ।१५
 स्थागापापचो० ३ ।३ ।९५
 स्थाघोरिच्च १ ।२ ।२७
 स्थादिष्वभ्यासे० ८ ।३ ।६४

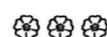
स्थानान्तरोशां० ४ ।३ ।३५
 स्थानान्ताद्विभां० ५ ।४ ।१०
 स्थानिवदादेशो० १ ।१ ।५६
 स्थानेऽन्तरतमः १ ।१ ।५०
 स्थालीबिलात् ५ ।१ ।७०
 स्थूलदूरयुवह० ६ ।४ ।१५६
 स्थूलादिभ्यः प्र० ५ ।४ ।३
 स्थे च भाषायाम् ६ ।३ ।२०
 स्येशाभासपिस० ३ ।२ ।१७५
 स्नात्वादयश्च ७ ।१ ।४९
 स्नुकमोरना० ७ ।२ ।३६
 स्नेहने पिषः ३ ।४ ।३८
 स्पर्धायामाडः १ ।३ ।३१
 स्मृशोऽनुदके० ३ ।२ ।५८
 स्पृहिगृहिपतिद० ३ ।२ ।१५८
 स्पृहेरीप्सितः १ ।४ ।३६
 स्फायः स्फी० ६ ।१ ।२२
 स्फायो वः ७ ।३ ।४१
 स्फिङ्गपूतवी० ६ ।२ ।१८७
 स्फुरतिस्फुल० ६ ।१ ।४७
 स्फुरतिस्फुल० ८ ।३ ।७६
 स्मिपूरञ्ज्वव० ७ ।२ ।७४
 स्मे लोट् ३ ।३ ।१६५
 स्मोत्तरे लङ्घ० ३ ।३ ।१७६
 स्यतासी लृलुटोः ३ ।१ ।३३
 स्यदो जवे ६ ।४ ।२८
 स्यश्छन्दसि बहु० ६ ।१ ।१३३
 स्यसिच्चसीयुट० ६ ।४ ।६२
 स्वतिष्ठौतिद्रो० ७ ।४ ।८१
 सोतसो विभां० ४ ।४ ।११३
 स्वं रूपं शब्दस्यां० १ ।१ ।६८
 स्वं स्वामिनि० ६ ।२ ।१७
 स्वतन्त्रः कर्ता० १ ।४ ।५४
 स्वतवान् पापौ० ८ ।३ ।११
 स्वनहसोर्वा० ३ ।३ ।६२
 स्वपादिहिंसाम० ६ ।१ ।१८५
 स्वपितृष्णोर्जित० ३ ।२ ।१७२
 स्वपिस्यमिव्येजां० ६ ।१ ।१९
 स्वपो नन्० ३ ।३ ।११
 स्वमज्जातिधनां० १ ।१ ।३५
 स्वमोर्नपुंसकात् ७ ।१ ।३३
 स्वयं क्तेन २ ।१ ।२५
 स्वरतिसूतिसूय० ७ ।२ ।४४
 स्वरदिनिपाता० १ ।१ ।२७
 स्वरितजितः कर्त्र० १ ।३ ।७२
 स्वरितमाग्रेडिते० ८ ।२ ।१०३
 स्वरितात्सहिता० १ ।२ ।३९
 स्वरितेनाधिकारः १ ।३ ।११
 स्वरितो वानुदातो० ८ ।२ ।६
 स्वसुखः ४ ।१ ।१४३
 स्वागतादीनां च ७ ।३ ।७
 स्वाङ्गाच्चेतः ६ ।३ ।४०
 स्वाङ्गाच्चोपस० ४ ।१ ।५४
 स्वाङ्गे तस्प्रत्ययो० ३ ।४ ।६१
 स्वाङ्गेऽध्युवे० ३ ।४ ।५४
 स्वाङ्गेभ्यः प्रसिते० ५ ।२ ।६६
 स्वादिभ्यः इनुः० ३ ।१ ।७३
 स्वादिष्वसर्व० १ ।४ ।१७
 स्वादुमि णमुल० ३ ।३ ।२६
 स्वापेश्चडि० ६ ।१ ।१८
 स्वामिनैश्वर्ये० ५ ।२ ।१२६
 स्वामीश्वराधिपतिं० २ ।३ ।३९
 स्वे पुषः० ३ ।४ ।४०
 स्वौजसमौद्धष्टा० ४ ।१ ।२

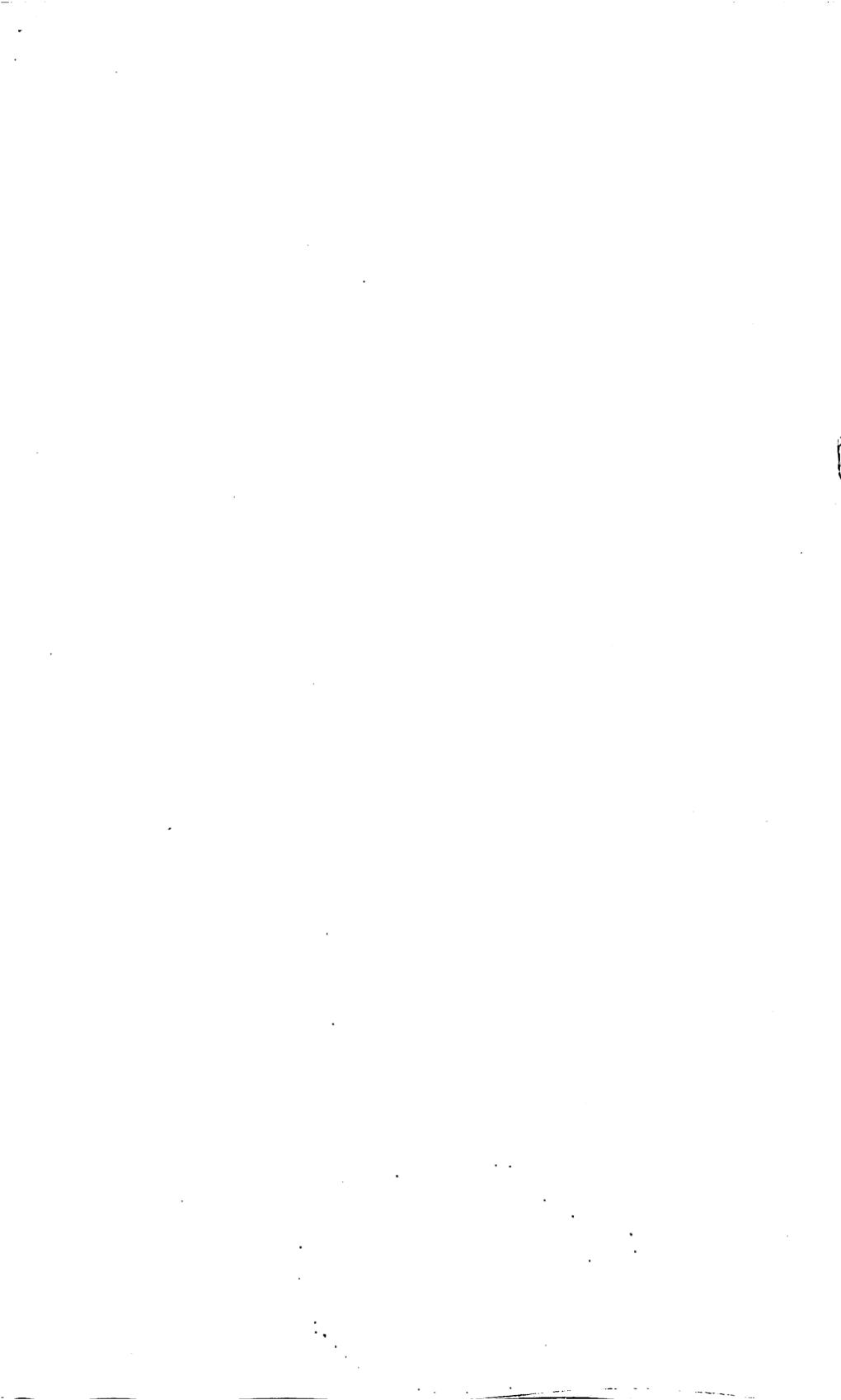
- ह -

ह एति ७।४।५२
 हनः सिच् १।२।१४
 हनश्च वधः ३।३।१७६
 हनस्त च ३।१।१०८
 हनस्तोऽचिण्णलोः ७।३।३२
 हनो वध लिङि २।४।४२
 हन्त च ८।१।५४
 हन्तेरत्पूर्वस्य ८।४।२२
 हन्तर्जः ६।४।३६
 हरतेरनुद्यमनेऽच् ३।२।९
 हरतेर्दृतिनाथयोः ० ३।२।२५
 हरत्युत्सङ्गादिभ्यः ४।४।१५
 हरितादिभ्योऽजः ४।१।१००
 हरीतक्यादिभ्यश्च ४।३।१६७
 हलः ६।४।२
 हलः पनः शानज्जौ ३।१।८३
 हलदन्तात्सप्तो ६।३।९
 हलन्ताच्च १।२।१०
 हलन्त्यम् १।३।३
 हलश्च ३।३।१२१
 हलश्चेजुपथात् ८।४।३१
 हलसीराट्ठक् ४।३।१२४
 हलसीराट्ठक् ४।४।८१
 हलस्कूरयोः पु० ३।२।१८३
 हलस्तक्षितस्य ६।४।१५०
 हलादिः शेषः ७।४।६०
 हलि च ८।२।७७
 हलि लोपः ७।२।११३
 हलि सर्वेषाम् ८।३।१२२
 हलोऽनन्तरा: सं० १।१९
 हलो यमां यमि ८।४।१

हलङ्घचाभ्यो दीर्घा० ६।४।१६७
 हव्येऽनन्तः पादम् ३।२।१६६
 हशश्वतोलिङ् च ३।२।११६
 हशि च ६।४।११२
 हश्च त्रीहिका० ३।१।१४८
 हस्ताज्जातौ ५।२।१३३
 हस्तादाने चेर० ३।२।१४०
 हस्ते वर्तिग्रहोः ३।४।३९
 हायनान्तयुवा० ५।४।१३०
 हिंसायां प्रतेश्च ६।४।१४१
 हिंसार्थानां च० ३।४।१४८
 हि च ८।१।३४
 हितं भक्षा: ४।४।६५
 हिनुमीना ८।४।१५
 हिमकाषिहतिषु० ६।३।५४
 हिरण्यपरिमाण० ६।२।५५
 हीने १।४।१८६
 हीयमानपापयो० ५।४।१४७
 हुञ्जल्यो हेर्धिः ६।४।१०१
 हुष्णुवोः सार्वो ६।४।१८७
 हृकोरन्यतरस्याम् १।४।५३
 हृदयस्य प्रियः ४।४।१९५
 हृदयस्य हृल्लेख० ६।३।५०
 हृद्भगासिन्धन्तो० ७।३।१९
 हृषेलीमसु ७।२।२९
 हेति क्षियायाम् ८।१।६०
 हेतुमति च ३।१।२६
 हेतुमनुष्येभ्यो० ४।३।८१
 हेतुहेतुमतोलिङ् ३।३।१५६

हे मपरे वा ८।३।२६
 हेरचडि ७।३।५६
 हैयङ्गवीनं संज्ञा० ५।२।१२३
 हैहेप्रयोगे हैहयोः ८।२।८५
 हो ढः ८।२।३१
 होत्राभ्यश्छः ५।१।१३५
 होहन्तेर्जिन्नेषु ७।३।५४
 हृयन्तक्षणश्वसजा ७।२।५
 हस्तः ७।४।१५९
 हस्तं लघु १।४।१०
 हस्तनद्यापो नुट् ७।१।५४
 हस्तनुङ्गभ्यां म० ६।१।१७३
 हस्तस्य गुणः ७।३।१०८
 हस्तस्य पिति कूट् ६।१।१७०
 हस्ताच्चन्द्रोत्तर० ६।४।१५१
 हस्तात्तादौ ततो ८।३।१०१
 हस्तादङ्गात् ८।२।१२७
 हस्तान्तेऽन्त्या० ६।२।१७४
 हस्ते ५।३।१८६
 हस्तो नपुंसके० १।२।४७
 हु हरेश्छन्दसि ७।२।३१
 हलादो निष्ठायाम् ६।४।१९५
 हः संप्रसारणम् ६।१।३२
 हः संप्रसारणं च० ३।३।७२
 ह्वामश्च ३।२।२

12.6.1943 दिनाङ्के जबलपुरनगरस्य प्रख्यातायुर्वेद- चिकित्सकात् शास्त्राणां पारदृश्वनः प्राणाचार्यसुन्दरलालशुक्लाद् जानकीदेव्यां लब्धजनिः डॉ० पुष्टा दीक्षिता आचार्य विश्वनाथत्रिपाठिभ्यो व्याकरणमधीत्य, मध्यप्रदे शशासनस्याथ च छत्तीसगढ़प्रदे शशासनस्य महाविद्यालयीय- प्राध्यापकपदात् निवृत्ता पाणिनीयाष्टाध्यायीमाश्रित्य प्रक्रियायाः सर्वथा नवीनं किमपि क्रमं प्रोद्घाटितवती, येन सकलाष्टाध्यायी त्रिभिर्मासैरधिगन्तुं शक्यते ।

प्रकाशिता ग्रन्थाः

1. अष्टाध्यायीसहजबोधः (प्रथमः-सार्वधातुकलकारः)
2. अष्टाध्यायीसहजबोधः (द्वितीयः-आर्धधातुकलकारः)
3. अष्टाध्यायीसहजबोधः (तृतीयः-कृदधिकारः)
4. अष्टाध्यायीसहजबोधः (चतुर्थः-तद्विताधिकारः)
5. आर्धधातुकप्रत्ययानाभिडागमव्यवस्था
6. शीघ्रबोधव्याकरणम्
7. पाणिनीयाष्टाध्यायीसूत्रपाठः प्रकरणनिर्देशसमन्वितः
8. अग्निशिखा ।
- प्रकाश्यमानग्रन्था
9. कृदन्तरूपकोशः
10. तिडन्तरूपकोशः
11. प्रक्रियानुसारिपाणिनीयधातुपाठः
12. परिभाषेन्दुशोखरस्य बहुतरपरिभाषणामन्यथासिद्धः
13. अष्टाध्यायीसहजबोधस्यावशिष्टाः चत्वारो भागाः
14. नव्यसिद्धान्तकौमुदी ।

ज्ञानभारती पब्लिकेशन्स

25/73 शक्तिनगर,
दिल्ली-110007

ISBN 819078281-9

9 788190 782814